

Úradný vestník

Európskej únie

C 11

Slovenské vydanie

Informácie a oznámenia

Zväzok 56

15. januára 2013

<u>Číslo oznamu</u>	Obsah	Strana
	I <i>Uznesenia, odporúčania a stanoviská</i>	
	UZNESENIA	
	Európsky hospodársky a sociálny výbor	
	484. plenárne zasadnutie v dňoch 14. a 15. novembra 2012	
2013/C 11/01	Uznesenie Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Viac Európy“ na predloženie európskemu summitu, ktorý sa uskutoční 22. a 23. novembra 2012	1
	STANOVISKÁ	
	Európsky hospodársky a sociálny výbor	
	484. plenárne zasadnutie v dňoch 14. a 15. novembra 2012	
2013/C 11/02	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Účast' združení spotrebiteľov na vytváraní a fungovaní jednotného trhu“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)	3
2013/C 11/03	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Princípy, postupy a kroky na uplatňovanie článku 11 ods. 1 a ods. 2 Lisabonskej zmluvy“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)	8

SK

Cena:
4 EUR

(Pokračovanie na nasledujúcej strane)

<u>Číslo oznamu</u>	Obsah (pokračovanie)	Strana
2013/C 11/04	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Angažovanosť a zapojenie starších ľudí v spoločnosti“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)	16
2013/C 11/05	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Posilňovanie spoločenského postavenia a integrácia rómskych občanov v Európe“ (doplňujúce stanovisko)	21

III Prípravné akty

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

484. plenárne zasadnutie v dňoch 14. a 15. novembra 2012

2013/C 11/06	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2006/112/ES o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty, pokiaľ ide o zaobchádzanie s poukazmi“ COM(2012) 206 <i>final</i> – 2012/0102 (CNS)	27
2013/C 11/07	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2006/112/ES o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty, pokiaľ ide o mechanizmus rýchlej reakcie proti podvodom v oblasti DPH“ COM(2012) 428 <i>final</i> – 2012/0205 (CNS)	31
2013/C 11/08	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (EÚ) č. 1093/2010, ktorým sa zriaďuje Európsky orgán dohľadu (Európsky orgán pre bankovníctvo), pokiaľ ide o jeho vzájomné pôsobenie s nariadením Rady (EÚ) č. .../..., ktorým sa Európskej centrálnej banke udeľujú osobitné úlohy, pokiaľ ide o politiky týkajúce sa prudenciálneho dohľadu nad úverovými inštitúciami“ COM(2012) 512 <i>final</i> – 2012/0244 (COD) a „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade: Plán smerom k vytvoreniu bankovej únie“ COM(2012) 510 <i>final</i>	34
2013/C 11/09	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Zelená kniha – Tieňové bankovníctvo“ COM(2012)102 <i>final</i>	39
2013/C 11/10	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Stratégia pre elektronické verejné obstarávanie“ COM(2012) 179 <i>final</i>	44
2013/C 11/11	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Modernizácia štátnej pomoci EÚ“ COM(2012) 209 <i>final</i>	49
2013/C 11/12	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Európsky program pre spotrebiteľov – Podpora dôvery a rastu“ COM(2012) 225 <i>final</i>	54

I

(Uznesenia, odporúčania a stanoviská)

UZNESENIA

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

484. PLENÁRNE ZASADNUTIE V DŇOCH 14. A 15. NOVEMBRA 2012

Uznesenie Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Viac Európy“ na predloženie európskemu summitu, ktorý sa uskutoční 22. a 23. novembra 2012

(2013/C 11/01)

Na svojom plenárnom zasadnutí 14. a 15. novembra 2012 (schôdza z 15. novembra 2012) prijal Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) 187 hlasmi za, pričom 28 členov hlasovalo proti a 28 sa hlasovania zdržalo, toto uznesenie.

EHSV sa domnieva, že vzhľadom na pretrvávajúcu krízu musí EÚ obnoviť **dôveru v model dynamického rastu a v legitímnosť svojich procesov rozhodovania**. Musíme vybudovať **silnú, udržateľnú, sociálnu a konkurencieschopnú Európu**.

EHSV preto požaduje:

- **„viac Európy“**, v rámci ktorej existuje vzájomná podpora a ktorá je silnejšia než súbor jej jednotlivých zložiek. EÚ musí dosiahnuť, aby nebola viac vnímaná ako neústupčivý zástanca úsporných opatrení, sociálnej regresie a chudoby. Po menovej únii musí teraz nasledovať politická únia so zosúladenou hospodárskou, finančnou a sociálnou politikou a politikou v oblasti zamestnanosti, ktoré prinášajú prospech občanom. **Rozpočet EÚ** mal byť zostavený tak, aby ponúkal správne stimuly pre konkurencieschopnosť, rast a vytváranie pracovných miest. Treba ho posilniť a podporiť prostredníctvom mechanizmov vlastných zdrojov, aktívneho zapojenie občianskej spoločnosti do jednotnej politiky súdržnosti, a rozšírenia intervenčnej právomoci Európskej investičnej banky. EHSV preto vyzýva hlavy štátov a predsedov vlád, aby na európskom summite, ktorý sa uskutoční 22. a 23. novembra 2012 dospeli v rokovaniach k takému výsledku, ktorý umožní tieto úlohy splniť.
  - **zapojenie občianskej spoločnosti** do procesu tvorby politik a rozhodovania EÚ. Toto zapojenie je kľúčovým nástrojom nielen pre posilnenie demokratickej legitímnosti európskych inštitúcií a činnosti EÚ, ale môže tiež pomôcť spoločne pochopiť, na čo Európa slúži a kam sa uberať, a obnoviť dôveru v EÚ tým, že sa európskym občanom
- zaisťí plnú účasť na budovaní Európy. Mimoriadne dôležité je preto rýchlo začať uplatňovať ustanovenia článku 11 Zmluvy o EÚ, ktorý sa týka participatívnej demokracie,
- zabezpečenie udržateľných investícií do zručností, infraštruktúry, sociálnej ekonomiky, zohľadnenie služieb a produktov v národných programoch reforiem, a to v podobe **paktu o sociálnych investíciách a plánu hospodárskej obnovy Európy zameraného na skutočnú tvorbu pracovných miest** a koordinované národné plány rozvoja. Len tak môže byť stratégia Európa 2020 úspešná. **Investície do energetiky a priemyselnej výroby, ktoré nepoškodujú klímu**, spolu s vytváraním ekologického hospodárstva prispievajú k vyriešeniu dlhodobých problémov súvisiacich s klimatickými zmenami a zabezpečia udržateľný rozvoj,
  - podporu spoločných krokov v eurozóne na stabilizáciu dlhu a obnovu hospodárstva v celej EÚ. Je potrebné povzbudiť ECB, aby zaviedla do praxe svoj program nákupu dlhopisov, ktorého cieľom je stabilizácia nákladov na úvery v eurozóne, tak ako to avizoval jej prezident. Tento program sa samozrejme musí realizovať v rámci kompetencií ECB. EIB by mala byť takisto podporovaná vo vydávaní dlhopisov na projekty s cieľom podporiť rast. EHSV víta rozhodnutie 11 členských štátov zaviesť daň z finančných transakcií. V tejto súvislosti vyzýva EÚ, aby intenzívnejšie podporovala

transparentnosť a bojovala proti tieňovej ekonomike, daňovým podvodom a únikom, ako aj korupcii v rámci EÚ a mimo nej. Činnosť eurozóny by mala zostať prístupná pre tie členské štáty, ktoré chcú vstúpiť do menovej únie,

- **fiškálnu, bankovú a finančnú úniu**, ktorá je nevyhnutným podporným pilierom **hospodárskej a menovej únie**. Na vykonanie týchto opatrení je potrebný **sociálny dialóg a dialóg s organizovanou občianskou spoločnosťou**,
- podporu malých a stredných podnikov v snahe znovu dosiahnuť rast v zmysle SBA. Treba využiť plný potenciál jednotného trhu, a to najmä vďaka otvoreniu sektora **služieb** a úlohe **sociálnej ekonomiky**, odstráneniu zbytočnej administratívnej záťaže a ľahšiemu prístupu k informáciám a novým digitálnym technológiám, financiám, úverom, kapitálovým trhom, trhu práce a trhom s technológiami a finančným nástrojmi EÚ a úverovým zárukám pre malé a stredné podniky, ako aj podnikateľov,
- **rešpektovanie práv spotrebiteľov a ochrana spotrebiteľov**, najmä tých najznevýhodnenejších, ktorí čelia situáciám nadmerného zadlženia, neistote a extrémnej chudobe a vylúčeniu,
- vytvorenie skutočného trhu práce, ktorý by umožňoval mobilitu a využívanie odbornosti tam, kde je to potrebné. **Dokončenie jednotného trhu práce** je neoddeliteľnou súčasťou vykonávania stratégie Európa 2020,
- **poskytnutie šance mladým ľuďom**: EHSV bude aj naďalej nabádať EÚ, aby podporovala Európu zameranú na výskum a inovácie, viac investovala do európskych vzdelávacích systémov a zachovala potrebné prostriedky na financovanie

a posilnenie programov v oblasti mobility, ako je ERASMUS. EHSV vyzýva Komisiu, aby stiahla svoj návrh rozpočtu EÚ, ak členské štáty, ktoré stále hovoria o investíciách a raste, nepodporia progresívny rozpočet a viacročný finančný rámec podporujúci investície. Sú potrebné opatrenia, ktoré by malé a stredné podniky podnietili prijať do zamestnania mladých ľudí, ktorí sú nezamestnaní a ktorým môžu chýbať skúsenosti,

- **podporu konkurencieschopnosti európskeho hospodárstva** prostredníctvom inovácií a stabilného financovania výskumu a vývoja, ako aj prostredníctvom školení a odborného poradenstva pre MSP a mikropodniky a ich zamestnancov, prostredníctvom politiky zameranej na podporu investícií, prístupu k trhom a znižovania administratívnych prekážok. Umožní sa tým tiež obnova európskeho priemyslu ako dôležitého sektora pre rast a zamestnanosť,
- vytvoriť vhodné právne prostredie, ktoré si nebude vyžadovať zbytočné náklady na administratívu a dodržiavanie predpisov. Hospodárske právne predpisy by mali byť jasné, spravodlivé a primerané. Je to dôležité pre všetky podniky, a predovšetkým pre malé a stredné podniky,
- osobitné úsilie, aby tak bola EÚ vnímaná ako **aktívny a globálny partner**. V tejto súvislosti je dôležité, aby **medzinárodná obchodná politika** posilňovala hodnoty EÚ podporou udržateľného rozvoja a zapojenia občianskej spoločnosti, okrem iného aj prostredníctvom zriaďovania **orgánov občianskej spoločnosti monitorujúcich uplatňovanie obchodných dohôd**.
- zaručenie **rovnováhy medzi ženami a mužmi** sa má dosiahnuť uplatňovaním predpisov o rovnosti mužov a žien a rovnakých príležitostiach. Pretrváva 17 % rozdiel v odmene mužov a žien za rovnakú prácu a okrem toho kríza najviac postihla ženy a deti.

V Bruseli 15. novembra 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

STANOVISKÁ

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

484. PLENÁRNE ZASADNUTIE V DŇOCH 14. A 15. NOVEMBRA 2012

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Účasť združení spotrebiteľov na vytváraní a fungovaní jednotného trhu“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2013/C 11/02)

Spravodajca: **Bernardo Hernández BATALLER**

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 19. januára 2012 rozhodol vypracovať v súlade s článkom 29 ods. 2 rokovacieho poriadku stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému

„Účasť združení spotrebiteľov na vytváraní a fungovaní jednotného trhu“.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 30. augusta 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 484. plenárnom zasadnutí 14. a 15. novembra 2012 (schôdza zo 14. novembra 2012) prijal 141 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 5 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 V súčasnej situácii, kedy nemožno očakávať skorý návrat na úroveň niekdajšieho rastu, musí byť spotrebiteľ stredobodom hospodárskych a finančných politík Únie v súlade s oznámením Európskej komisie na tému „Európa 2020: stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu“. Nezávislé a silné organizácie spotrebiteľov zohrávajú na trhu dôležitú úlohu a na splnenie svojej úlohy, ktorou je obrana práv a záujmov spotrebiteľov, musia mať k dispozícii potrebné ľudské, materiálne a technické zdroje.

1.2 Právo spotrebiteľov združovať sa s cieľom obhajovať svoje záujmy je uznané v primárnom práve v článku 169 ZFEÚ, ktorým sa na európskej úrovni normatívne stanovuje, že organizácie spotrebiteľov zohrávajú nenahraditeľnú úlohu ako garanti dôvery a rozvoja európskeho jednotného trhu.

1.3 EHSV vyzýva Komisiu, aby v súlade s uplatňovaním zásady subsidiarity vyvinula iniciatívu s cieľom stanoviť minimálne spoločné práva pre organizácie spotrebiteľov. Sem patrí predovšetkým právo byť konzultovaný a vypočutý prostredníctvom zástupcu, právna a/alebo administratívna definícia práv a záujmov spotrebiteľov prostredníctvom predbežného vypočutia a konzultácií súvisiacich s opatreniami, ktoré sa týkajú

ich zákonom chránených práv alebo záujmov, a to na národnej úrovni aj na úrovni EÚ, a právo podieľať sa na regulácii služieb všeobecného hospodárskeho záujmu.

1.4 Skutočnosť, že poskytovatelia služieb všeobecného hospodárskeho záujmu a užívatelia týchto služieb, vrátane mnohých zraniteľných spotrebiteľov, sa opierajú o rovnaký spoločný základ, si vyžaduje osobitný prístup k špecifikám každého trhu (plyn, voda, elektrina atď.) bez toho, aby sa stratil celkový pohľad na všetky tieto služby vzhľadom na dosah, ktorý môžu mať ako celok na kvalitu života a rozpočty domácností. Organizácie spotrebiteľov sú osobitne spôsobilé na to, aby sa zaoberali týmito aspektmi. Pre nesprávne fungujúce služby by sa mal zriadiť podobný systém aký existuje pre chybné výrobky (RAPEX), aby tak bolo možné prostredníctvom siete združení spotrebiteľov varovať spotrebiteľov o existencii takýchto služieb.

1.5 Existujú veľké rozdiely, pokiaľ ide o prístup k informáciám a odborné znalosti o fungovaní trhov so službami všeobecného hospodárskeho záujmu, spôsob stanovovania cien, hodnôt a zložiek, ktoré sú súčasťou prístupu k sieťam, a o formu, v akej sa týkajú spotrebiteľov, pretože predpisy sú veľmi technické a zložité, hoci sú nepochybne v záujme spotrebiteľov a organizácií, ktoré ich zastupujú.

1.6 Spotrebiteľia majú zvyčajne viac ťažkostí pri porovnávaní služieb ako pri porovnávaní výrobkov. Obzvlášť komplikované je to v prípade služieb všeobecného hospodárskeho záujmu. V rámci týchto služieb sú veľmi rozmanité nielen zmluvné podmienky, ako napríklad metodológia stanovovania cien, ale tiež začlenenie iných zložiek nad rámec samotnej služby musí byť adekvátne vysvetlené zo strany regulačných orgánov a prediskutované s organizáciami zastupujúcimi záujmy spotrebiteľov, pre ktoré to musí byť zrozumiteľné.

1.7 Výbor sa domnieva, že Komisia musí povzbudzovať členské štáty a národné regulačné orgány k tomu, aby presadzovali transparentnosť, informovanosť a prijímanie rozhodnutí, podporovali diskusiu o príslušných záujmoch – ponuka/dopyt (regulované hospodárske sektory a spotrebiteľia) a pozitívnu diskrimináciu organizácií zastupujúcich záujmy spotrebiteľov s cieľom zrovnoprávniť ich s hospodárskymi subjektmi na diskusných fórach a v rámci regulačných orgánov, aby sa tak zaručilo posilnenie postavenia (*empowerment*) organizácií spotrebiteľov a tým aj samotných spotrebiteľov.

2. Úvod

2.1 EHSV ako európsky orgán, ktorý zastupuje organizovanú občiansku spoločnosť, chce týmto stanoviskom z vlastnej iniciatívy poukázať na potrebu zasadzovať sa za humánnu vnútorný trh a obhajovať hospodársku demokraciu⁽¹⁾ so všetkými dôsledkami, ktoré z toho vyplývajú, a to predovšetkým pokiaľ ide o konzultácie, účasť a transparentnosť procesov rozhodovania, regulácie služieb všeobecného záujmu, prístup k informáciám a zapojenie spotrebiteľov, konzultácie so spotrebiteľmi a ich zastúpenie v rámci regulácie služieb všeobecného hospodárskeho záujmu, vrátane finančných služieb.

2.2 V súlade s oznámením Komisie „Európa 2020: stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu“, ktorého cieľom je posilniť postavenie spotrebiteľa ako centrálnemu prvku jednotného trhu, sa musí zaistiť, aby spotrebiteľia mohli dôverovať tomu, že národné a európske organizácie ich dokážu ochrániť a že disponujú potrebnými prostriedkami, vedomosťami a nástrojmi na to, aby mohli bojovať za ich záujmy. Hlavným cieľom právnych predpisov, ktoré majú zaručiť, že hospodárska súťaž na vnútornom trhu nebude narušená, je zlepšiť podmienky pre spotrebiteľa⁽²⁾.

2.3 EHSV sa domnieva, že v súčasnej situácii je nevyhnutné, aby boli otázky týkajúce sa spotreby stredobodom politik EÚ a dobudovania jednotného trhu. Spotrebiteľské organizácie musia byť preto bezpodmienečne nezávislé a silné. Výbor už konštatoval, že zachovanie hospodárskej rovnováhy si vyžaduje, aby boli tieto organizácie schopné v plnom rozsahu si plniť

svoju úlohu protiváhy na trhu, a odporúča Komisii, aby podstatne navýšila finančné zdroje, predovšetkým s cieľom zabezpečiť potrebné špecializované prostriedky⁽³⁾.

2.4 EHSV zdôrazňuje a uznáva, že rozdiely medzi členskými štátmi sa odrážajú aj v spôsobe, akým sa vníma úloha organizácií spotrebiteľov, vo forme ich usporiadania, prostriedkoch, úrovne ich znalostí a odbornosti alebo v reprezentatívnosti, ktorú musia zaistiť. Hoci existujú organizácie na úrovni EÚ (napríklad BEUC, ANEC), vzhľadom na význam národných organizácií pre spotrebiteľov a jednotný trh považuje EHSV za nevyhnutné riešiť ich problémy z hľadiska EÚ.

EHSV takisto podporuje spoluprácu medzi organizáciami zastupujúcimi príslušný sektor a spotrebiteľov ako privilegovanú formu dialógu v snahe nájsť vyvázenejšie riešenia pre rozvoj trhu, a zároveň podporuje fóra na národnej úrovni a na úrovni EÚ, ktoré sa zameriavajú na tento cieľ.

3. Európski spotrebiteľia – národné zastupiteľské organizácie

3.1 Európske inštitúcie náležite uznali, že pre dokončenie vnútorného trhu je dôležitá dôvera spotrebiteľov. Počnúc prvým programom pre spotrebiteľskú politiku z roku 1975⁽⁴⁾, v ktorom členské štáty potvrdili svoje odhodlanie zintenzívniť úsilie v prospech spotrebiteľov, sa výslovne uznáva právo spotrebiteľov na zastúpenie a vypočutie. Nasledujúce programy potvrdzovali tieto ciele a práva až do schválenia tzv. strategických plánov ochrany spotrebiteľov, v ktorých sa predpokladá primerané zapojenie organizácií spotrebiteľov do politik EÚ, a to pokiaľ ide o obsah ako aj postupy.

3.2 V súlade s týmito programami by mali spotrebiteľia a ich zástupcovia disponovať kapacitami a prostriedkami potrebnými na to, aby mohli obhajovať svoje záujmy za rovnakých podmienok ako ostatní účastníci trhu. Z tohto dôvodu by sa mali preskúmať mechanizmy zapojenia organizácií spotrebiteľov do prípravy politik EÚ.

3.3 Terajší strategický plán⁽⁵⁾ sa však už nezmieňuje o posilnenie združení spotrebiteľov na európskej úrovni ako o hlavnom ciele spotrebiteľskej politiky, ktorá sa zameriava na posilnenie hnutia spotrebiteľov v rámci členských štátov. Na úrovni EÚ sa bohužiaľ doteraz nevyhodnotili výsledky dosiahnuté v rámci cieľov týchto plánov, pokiaľ ide o zapojenie spotrebiteľov.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 175, 28.7.2009, s. 20.

⁽²⁾ Rozsudok Súdu prvého stupňa (piata komora) zo 7. júna 2006, Zbierka rozhodnutí Súdneho dvora 2006, strana II – 01601.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 181, 21.6.2012, s. 89.

⁽⁴⁾ Prvý predbežný program Spoločenstva pre politiku ochrany a informovania spotrebiteľov, ktorý schválila Rada 14.4.1975.

⁽⁵⁾ COM(2007) 99 final.

3.4 Komisia, Rada a Európsky parlament presadzovali v uplynulých rokoch stratégiu posilnenia postavenia spotrebiteľov ako jednotlivcov, pričom očakávali, že to prispeje k želannej dôvere vo vnútorný trh. V snahe uplatniť túto stratégiu sa preskúmanie právnych predpisov o ochrane spotrebiteľa prepojilo s úplnou harmonizáciou v oblastiach tradične súvisiacich so spotrebiteľskou politikou a v maximálnej miere sa rozvinula teória o priemernom spotrebiteľovi⁽⁶⁾, ktorý je „primerane informovaný, pozorný a obozretný“⁽⁷⁾. Zákonnosť je teda založená na klamlivom predpoklade, že existuje ideálny, informovaný a uvedomelý spotrebiteľ, no ten podľa štatistík neexistuje.

3.5 Z dostupných údajov vyplýva, že mnohí spotrebiteľia nie sú zďaleka takí aktívni, informovaní a silní spotrebiteľa, ako si vyžaduje konkurencieschopný a inovačný trh. V skutočnosti väčšina európskych spotrebiteľov necíti dôveru v trh a nemá pocit dostatočnej informovanosti alebo ochrany⁽⁸⁾.

3.6 Zároveň pokiaľ ide o spotrebiteľov ako celok, európsky prístup bol veľmi obmedzený. EÚ vykonala v oblasti organizácií zastupujúcich spotrebiteľov len málo konkrétneho. EHSV preto vyzýva Komisiu, aby predložila konkrétny návrh týkajúci sa kolektívneho uplatňovania nárokov ako mimoriadne dôležitého nástroja na obhajobu záujmov spotrebiteľov na národnej, ako aj na európskej úrovni.

3.7 Právo spotrebiteľov združovať sa s cieľom obhajovať svoje záujmy je zakotvené v článku 169 zmluvy, a preto je kľúčové uznať na európskej úrovni, že organizácie zastupujúce spotrebiteľov zohrávajú jedinečnú a nenahraditeľnú úlohu ako garanti dôvery v európsky jednotný trh, čo je dôvodom na to, aby boli v národných politikách členských štátov zakotvené niektoré spoločné základné práva a zásady, a to bez toho, aby bola porušená nezávislosť členských štátov pri vytváraní národných politík.

3.8 V januári 2011 Európska poradná skupina spotrebiteľov (ECCG) uviedla o. i. nasledujúce hlavné dôvody, pre ktoré je potrebné vytvárať silné spotrebiteľské organizácie:

- a) počet európskych rozhodnutí s dosahom na spotrebiteľov na národnej úrovni;
- b) skutočnosť, že európske inštitúcie čoraz viac prihliadajú na názory združení spotrebiteľov;
- c) právo spotrebiteľov na vypočutie pri vypracúvaní politík, ktoré sa ich týkajú;

⁽⁶⁾ EHSV ju vo svojich stanoviskách veľmi kritizoval.

⁽⁷⁾ Vec C-220/98 z 13.1.2000, Estée Lauder Cosmetics proti Lancaster Group, a vec C-210/96 zo 16.7.1998, Gut Springenheide a Tuský.

⁽⁸⁾ „Consumer Empowerment in the EU“ (Posilnenie postavenia spotrebiteľov v EÚ), SEC(2011) 469 final.

d) nerovnováha, pokiaľ ide o finančné zdroje, medzi zástupcami príslušného sektora a spotrebiteľov pri prijímaní rozhodnutí, čo vedie k silnejšej alebo slabšej účasti, ako aj samotný vplyv združení⁽⁹⁾.

EHSV už uviedol a opakuje svoje tvrdenia, pokiaľ ide o požiadavky, ktoré musia spĺňať spotrebiteľské organizácie⁽¹⁰⁾.

3.9 Bez silných spotrebiteľských organizácií, ktoré budú nezávislé od politických a ekonomických záujmov, aktívne prispievať k slobodnému a konkurencieschopnému trhu, požadovať transparentné informácie a zastupovať individuálne a kolektívne záujmy spotrebiteľov, je ťažšie posilniť dôveru európskych spotrebiteľov.

4. Právo na konzultáciu a zastúpenie v regulačných orgánoch pre služby všeobecného hospodárskeho záujmu

4.1 Organizácie spotrebiteľov sú kľúčovými partnermi pri obnovovaní dôvery spotrebiteľov a budovaní vnútorného trhu. EHSV preto žiada Komisiu, aby prevzala iniciatívu s cieľom poskytnúť organizáciám spotrebiteľov určité minimálne spoločné práva, a to najmä právo byť konzultovaný a právo byť vypočutý prostredníctvom zástupcu, právnu a/alebo administratívnu definíciu práv a záujmov spotrebiteľov prostredníctvom predbežnej konzultácie o opatreniach, ktoré sa týkajú ich zákonom chránených práv alebo záujmov, a to na národnej úrovni aj na úrovni EÚ, a právo podieľať sa na regulácii služieb všeobecného hospodárskeho záujmu.

4.2 Keďže v rámci tohto stanoviska nie je možné prediskutovať všetky aspekty, ktoré musia byť zaručené príslušným organizáciám spotrebiteľov, EHSV poukazuje predovšetkým na:

- a) **právo na konzultáciu a vypočutie** prostredníctvom zástupcov pri právnom a/alebo administratívnom vymedzovaní práv a záujmov spotrebiteľov, a to na základe predchádzajúcich vypočutí a konzultácií týkajúcich sa opatrení, ktoré majú dosah na legislatívne chránené práva alebo záujmy na národnej úrovni alebo úrovni EÚ,
- b) právo na **zastúpenie v regulačných orgánoch** pre služby všeobecného záujmu, ktoré sú kľúčové pre život v spoločnosti a na ktoré sú spotrebiteľia bezvýhradne odkázaní.

⁽⁹⁾ Správa ECCG o kontrolných ukazovateľoch spotrebiteľského hnutia.

⁽¹⁰⁾ Pozri bod 3.5 stanoviska EHSV: právna subjektivita, neziskový charakter, hlavným štatutárnym cieľom musí byť obhajovanie a zastupovanie záujmov spotrebiteľov, demokratické fungovanie, finančná nezávislosť, nezávislosť od politickej moci (Ú. v. EÚ C 221, 8.9.2005, s. 153).

4.3 EHSV pripomína, že v protokole č. 26 Lisabonskej zmluvy, ktorý sa týka služieb všeobecného záujmu, a v článku 36 Charty základných práv sa poukazuje na význam služieb všeobecného záujmu pre EÚ, ktorá stanovuje ich hlavné zásady. Pripomína tiež, že poskytovanie služieb všeobecného hospodárskeho záujmu nemôže trh zaručiť bez intervencie štátu (resp. môže, ale len v nerovnakých podmienkach kvality, bezpečnosti, dostupnosti, rovného zaobchádzania a všeobecného prístupu). Špecifická povinnosť poskytovať verejné služby sa udeľuje poskytovateľovi služieb na základe mandátu vychádzajúceho z kritéria všeobecného záujmu, ktorý zaručuje, že sú splnené podmienky potrebné na to, aby služby spĺňali svoju funkciu ⁽¹⁾.

4.4 Poskytovateľom mnohých služieb všeobecného hospodárskeho záujmu, ako napríklad elektrina, plyn, voda alebo služieb v oblasti komunikácií je tradične štát, ktorý je vlastníkom zásobovacích resp. rozvodných sietí. Diskusia o týchto službách sa často viedla z hľadiska rizík (pre zdravie, bezpečnosť alebo životné prostredie), národných stratégií pre prírodné zdroje alebo procesov liberalizácie trhov, ako napríklad sektor energetiky.

4.5 Z pohľadu spotrebiteľa sú najdôležitejšími otázky zaisťovania zásobovania a samotného prístupu, pričom cena predstavuje pre spotrebiteľa rozhodujúci a prakticky jediný faktor pri výbere.

Spotrebiteľia majú viac ťažkostí pri porovnávaní služieb než pri porovnávaní výrobkov, pričom je to ešte zložitejšie, ak ide o zmluvné podmienky, ktoré zvyčajne nie sú dostatočne vysvetlené, ako napríklad samotná metodika stanovovania sadzieb a cien, ktorá je rozsiahla a okrem samotnej služby obsahuje aj iné zložky. Okrem toho organizácie, ktoré zastupujú záujmy spotrebiteľov, o tejto metodike ne diskutujú, ani ju nechávajú.

Pre nesprávne fungujúce služby by sa mal zriadiť podobný systém aký existuje pre chybné výrobky (RAPEX), aby tak bolo možné prostredníctvom siete združení spotrebiteľov varovať spotrebiteľov o existencii takýchto služieb.

4.6 Monitorovacie stredisko pre energetický trh rozčleňuje cenu energie na tri veľké zložky: prvou je energia, prenos a distribúcia (siete), druhou iné dane a treťou daň z pridanej hodnoty, pričom uvádza porovnania medzi jednotlivými členskými štátmi. Napriek tomu, že v jednotlivých členských štátoch nie sú identifikované (hoci je to povinné) osobitné zložky tvoriace tzv. iné dane, je toto rozčlenenie cien možné aj pre iné služby všeobecného hospodárskeho záujmu (voda, komunikácie), a bola by to užitočná informácia, ak by bola predložená aj v iných sektoroch.

4.7 Európska komisia uskutočnila podrobné štúdie o cene niektorých služieb všeobecného hospodárskeho záujmu, pričom

vyzdvihla údaje predložené monitorovacím strediskom pre energetický trh, z ktorých okrem iného vyplývajú tieto skutočnosti:

- a) väčšina členských štátov aj naďalej reguluje ceny pre všetky domácnosti, pričom postupy tohto sektora, pokiaľ ide o komplexnosť účtov za elektrinu, komplikujú prístup na trh pre novú konkurenciu a poskytovateľov vyzývajúcich spotrebiteľov k zmene dodávateľa,
- b) sadzby môžu predstavovať dôležitý dodatočný zdroj príjmov a ich zvyšovanie sa odráža na faktúrach spotrebiteľov z radov domácností a priemyslu.

4.8 Napriek tomu, že existujú rozličné regulačné orgány a európske stimuly na podporu transparentnosti pri rozhodovaní, je pravda, že v prístupe organizácií spotrebiteľov k informáciám a odborným znalostiam o fungovaní týchto trhov so službami všeobecného hospodárskeho záujmu sú veľké rozdiely, predovšetkým čo sa týka spôsobu stanovovania cien, hodnôt obsiahnutých v cenách, prístupu k sieťam a formy, v akou tieto prvky vplyvajú na spotrebiteľov.

4.9 EHSV sa domnieva, že Európska komisia musí nabádať členské štáty a národné regulačné orgány k tomu, aby nielen podporovali transparentnosť informácií a rozhodovacieho postupu, ale aby sa tiež zasadzovali za vyváženost protichodných záujmov – regulovaných hospodárskych sektorov a spotrebiteľov – podporou a pozitívnou diskrimináciou organizácií zastupujúcich záujmy spotrebiteľov (napríklad prostredníctvom osobitnej odbornej prípravy, dohľadu a finančnej podpory).

4.10 Rovnoprávne zastúpenie organizácií spotrebiteľov a hospodárskych subjektov na diskusných fórach a v konzultačných orgánoch je podľa EHSV najvhodnejším prostriedkom ako na konkurenčnom trhu zaručiť zhodnotenie organizácií spotrebiteľov a tým aj posilnenie samotného spotrebiteľa ⁽¹²⁾.

4.11 EHSV si však uvedomuje, že dôležitejšie než tieto riziká (počnúc tým, že sa organizácie stanú „rukojemníkmi“) je zaisťovanie získavania špecifických znalostí v komplexných oblastiach, ktoré majú zásadné dôsledky na kvalitu života spotrebiteľov, čo zaisťujú len účinné zastúpenie spotrebiteľov.

⁽¹⁾ COM(2011) 900 final.

⁽¹²⁾ Pozri Eurobarometer č. 51.1 z roku 1999, v ktorom na otázku „Ktorá z nasledujúcich funkcií (10 alternatív s možnosťou výberu jednej odpovede, vrátane možnosti „neviem“) musí byť prioritou pre združenia spotrebiteľov?“ respondenti odpovedali takto (priemer v rámci vtedajších 15 členských štátov): 1. šírenie informácií (26,8 %); 2. pomoc a praktické poradenstvo (25,4 %); 3. ochrana spotrebiteľov (19,2 %) a 4. zastupovanie spotrebiteľov (7,3 %).

4.12 Európske inštitúcie môžu a musia podporovať zastúpenie organizácií spotrebiteľov v regulačných orgánoch a diskusných fórach, s dôrazom na diskusné fóra o sadzbách a cenách⁽¹³⁾, a to nielen pokiaľ ide o preukázanie nezávislosti a transparentnosti regulačného procesu, najmä v súvislosti so štruktúrou sadzieb, ale tiež s cieľom prispieť k aktívnemu občianstvu a posilneniu organizácií spotrebiteľov.

4.13 Je pravda, že táto problematika sa dostáva mierne do popredia. V smerniciach týkajúcich sa spoločných pravidiel pre vnútorný trh s elektrinou a plynom⁽¹⁴⁾ sa uvádza, že regulačný orgán bez toho, aby boli dotknuté jeho vlastné osobitné právomoci pri plnení povinností, v prípade potreby konzultuje s prevádzkovateľmi prenosových sústav a prípadne aj úzko spolupracuje s inými príslušnými vnútroštátnymi orgánmi, pričom si zachováva nezávislosť a dodržiava zásady lepšej regulácie. Zapojenie organizácií zastupujúcich spotrebiteľov a diskusia s nimi sa však neodporúčajú v každom konkurenčnom prostredí.

4.14 Štruktúra sadzieb v konkurenčnom prostredí podmieňuje nielen prístup poskytovateľov služieb, ale aj spotrebiteľov, pretože má priamy vplyv na cenu alebo môže viesť k vylúčeniu a nepružnosti spotrebiteľov, pokiaľ ide o zmenu poskytovateľa služieb⁽¹⁵⁾.

4.15 Právne predpisy sa nezaobierajú otázkou cien, ani potrebou diskusie so zástupcami spotrebiteľov o štruktúre

sadzieb, na základe ktorých sa vytvárajú tieto ceny. Tieto body takisto chýbajú v právnych aktoch Únie, ktoré sa venujú tejto problematike (napríklad v uvedených smerniciach). Údaje monitorovacieho strediska pre energetický trh však jasne ukazujú, že náklady (dane a iné náklady) nad rámec ceny týchto služieb znášajú spotrebiteľia a podniky, čo narušuje konkurencioschopnosť podnikov a zvyšuje zraniteľnosť spotrebiteľov v rámci vnútorného trhu.

4.16 Niektoré možnosti v oblasti služieb všeobecného hospodárskeho záujmu majú priamy vplyv na náklady, ktoré sa napokon odrážajú v cene, ktorú platia spotrebiteľia. EHSV sa domnieva, že zdravá hospodárska súťaž na vnútornom trhu a ochrana spotrebiteľov oprávňujú inštitúcie EÚ k prijatiu opatrení s cieľom zaistiť väčšiu transparentnosť pri stanovovaní cien základných služieb všeobecného hospodárskeho záujmu a sledovať vývoj ich rozličných zložiek a sadzieb. Z tohto dôvodu je potrebné nabádať členské štáty a národné regulačné orgány k tomu, aby podporovali aktívnu účasť zastupiteľských organizácií spotrebiteľov a malých a stredných podnikov na procesoch rozhodovania, ktoré vedú k stanovovaniu sadzieb⁽¹⁶⁾.

4.17 EHSV na záver pripomína, že zastúpenie spotrebiteľov nebude účinné, ak sa nezaručí možnosť konať prostredníctvom kolektívneho uplatňovania nárokov. Vyzýva preto Komisiu, aby obnovila svoju činnosť zameranú na zavedenie európskeho kolektívneho uplatňovania nárokov.

V Bruseli 14. novembra 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽¹³⁾ V oblasti verejných služieb s veľmi malou možnosťou rizík pre zdravie a bezpečnosť spotrebiteľov - akých je v súčasnosti už veľmi málo a medzi ktoré patria telefónne služby a služby v oblasti elektriny - je cena takmer jediným alebo najdôležitejším faktorom pre spotrebiteľa pri výbere.

⁽¹⁴⁾ Smernice 2009/72/ES a 2009/73/ES (Ú. v. EÚ L 211, 14.8.2009, s. 55 a s. 94).

⁽¹⁵⁾ Pozri článok 32 ods. 1 smernice 2009/72/ES.

⁽¹⁶⁾ Ú. v. EÚ C 318, 29.10.2011, s. 155.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Princípy, postupy a kroky na uplatňovanie článku 11 ods. 1 a ods. 2 Lisabonskej zmluvy“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2013/C 11/03)

Spravodajca: pán JAHIER

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 14. júla 2011 rozhodol podľa článku 29 ods. 2 rokovacieho poriadku vypracovať stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému

„Princípy, postupy a kroky na uplatňovanie článku 11 ods. 1 a ods. 2 Lisabonskej zmluvy“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy).

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 3. septembra 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 484. plenárnom zasadnutí 14. a 15. novembra 2012 (schôdza zo 14. novembra 2012) prijal 168 hlasmi za, pričom 3 členovia hlasovali proti a 7 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

„Nič sa nedosiahne bez občanov, nič nepretrvá bez inštitúcií“

Jean Monnet

1. Závbery

1.1 EHSV pokladá za veľmi dôležité pripraviť konkrétne návrhy krokov, aby jednotlivé inštitúcie EÚ v rámci svojich kompetencií stanovili vhodné opatrenia na uplatňovanie odsekov 1 a 2 článku 11 ZEÚ. Tento proces treba chápať ako príležitosť na rozšírenie a posilnenie štruktúr dialógu s občianskou spoločnosťou na európskej, ale aj na národnej, regionálnej a miestnej úrovni.

1.2 Jadrom demokracie zostáva reprezentatívna demokracia. Participatívna demokracia predstavuje doplnujúci prístup, nikdy nie alternatívu reprezentatívnej demokracie, na ktorej sú založené naše spoločenské zriadenia. Podobne nekonkuruje občiansky dialóg sociálnemu dialógu. Každý z nich plní špecifickú a osobitnú úlohu v zmysle ustanovení zmluvy.

1.3 Je potrebné dosiahnuť efektívnu participatívnu demokraciu podľa ZEÚ, demokraciu, ktorá zohľadňuje hodnoty a identitu Európskej únie. Vzhľadom na súčasnú hospodársku, sociálnu a politickú krízu je mimoriadne dôležité v plnom rozsahu uplatňovať článok 11, aby sa tak posilnila demokratická legitimita Európskej únie v očiach občanov. Len väčšou transparentnosťou, väčším zmyslom pre zodpovednosť a väčšou účasťou občanov a organizovanej občianskej spoločnosti tak na národnej, ako aj európskej úrovni bude môcť Európa predchádzať extrémizmu, chrániť svoje demokratické hodnoty a vytvoriť „osudové spoločenstvo“.

1.4 Uplatňovanie odsekov 1 a 2 článku 11 ZEÚ je potrebné chápať ako rozhodujúcu príležitosť pre rozšírenie existujúcich konzultačných postupov a spôsobov zapojenia občianskej

spoločnosti, ktoré sa na európskej úrovni rozvíjajú od zverejnenia bielej knihy o európskom riadení v roku 2001. Už boli vyvinuté rôzne postupy zapojenia občianskej spoločnosti, z ktorých niektoré presiahli rámec výmeny informácií a môžu sa považovať za dobrý základ pre vybudovanie štruktúrovaného rámca pre európsky občiansky dialóg podľa odsekov 1 a 2 článku 11.

1.5 EHSV preto predkladá nasledujúce odporúčania:

- Európska komisia by mala vykonať dôkladnú štúdiu existujúcich postupov zapojenia občianskej spoločnosti do tvorby politik na európskej úrovni. Táto štúdia by mala zhodnotiť účinnosť súčasného systému štruktúrovanej spolupráce a jej výsledkom by mali byť odporúčania pre všeobecný rámec, ktorý by stanovil, ako by všetky inštitúcie EÚ mohli uplatňovať odseky 1 a 2 článku 11. EHSV a priamo zainteresované subjekty by mali spolupracovať pri plánovaní a realizácii tejto štúdie a šírení jej výsledkov.
- Register transparentnosti, ktorý je už spoločným nástrojom Európskeho parlamentu a Európskej komisie, by mala začať používať aj Rada. V budúcnosti by sa totiž mohol stať užitočným nástrojom na určenie zainteresovaných subjektov v rámci európskeho občianskeho dialógu.
- Európske inštitúcie by mali vytvoriť jednotnú databázu s informáciami o kontaktoch, konzultáciách a dialógu s občianskou spoločnosťou. Malo by sa uvažovať aj o vypracovaní výročnej správy ako užitočného komunikačného nástroja, ktorý by ukázal rozsah iniciatív EÚ v oblasti participatívnej demokracie.

- EHSV by mal vykonať internú analýzu na ohodnotenie účinnosti, významu a vnímania spolupráce s organizáciami občianskej spoločnosti s cieľom zistiť reálne zlepšenia.
- EHSV by mal vytvoriť databázu s podrobnými informáciami o tom, ktoré organizácie občianskej spoločnosti boli zapojené do prác EHSV a prečo.
- EHSV by mal v plnej miere využiť nový protokol o spolupráci, podpísaný s Európskou komisiou vo februári 2012, na zvýšenie svojho zapojenia do stanovovania európskych priorít, pracovných programov a hlavných politík.
- EHSV by sa mal zaviazat', že preskúma a zlepši činnosť svojej kontaktnej skupiny pre európsku občiansku spoločnosť, s cieľom zvýšiť jej účasť a prispieť k lepšiemu uplatňovaniu odseku 1 článku 11.
- EHSV by sa mal spolu so všetkými ostatnými priamo zainteresovanými subjektmi a hlavne inštitúciami EÚ podieľať na organizovaní veľkého výročného podujatia, s cieľom prispieť k zostaveniu spoločnej agendy priorít EÚ. Politický dosah takého podujatia by bol ešte väčší, keby sa uskutočnilo v tom istom čase ako spoločná konferencia Európskeho parlamentu s národnými parlamentmi 27 členských štátov. Prvé z týchto podujatí by sa mohlo usporiadať ešte pred voľbami do Európskeho parlamentu v roku 2014. Takto by sa utužili vzťahy medzi európskymi občanmi, voľčskou základňou a volenými zástupcami.

1.6 Tým, že sa EHSV bude čoraz viac a výraznejšie zasaďovať za vytvorenie európskeho verejného priestoru, bude môcť podnecovať a podporovať Komisiu, Radu a Európsky parlament, aby stále aktívnejšie uplatňovali odseky 1 a 2 článku 11 ZEÚ. Takto bude možné dosiahnuť výsledky v podobe hodnotných postupov a obsahových prvkov, ktoré ocenia všetky európske inštitúcie a organizácie občianskej spoločnosti.

2. Úvod

2.1 V priebehu posledných dvanástich rokov dosiahol Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) významný pokrok pri definovaní európskeho občianskeho dialógu, jeho úlohy dopĺňať reprezentatívnu demokraciu a jeho podstaty, ktorá je odlišná od sociálneho dialógu. Občiansky dialóg bol definovaný ako demokratický proces vytvárania verejnej mienky, ktorého podoba sa mení v závislosti od zúčastnených aktérov. EHSV stanovil definíciu aktérov a pojmov občianskeho dialógu a jeho spojenia s participatívnym riadením⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Dobré zhrnutie týchto pojmov je v dokumente 1 „Participatory democracy in 5 points“, ktorú vypracovala skupina III EHSV v marci 2011, <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.publications.15525>.

2.2 EHSV okrem toho potvrdil zásadu subsidiarity na európskej úrovni. Navrhol tabuľku so 14 presnými kvantitatívnymi a kvalitatívnymi kritériami na klasifikáciu reprezentatívnych organizácií občianskej spoločnosti vybraných na spoluprácu v rámci horizontálneho, vertikálneho a sektorového občianskeho dialógu. Presne definoval rozdiely medzi konzultáciou (proces zhora nadol) a občianskym dialógom (proces zdola nahor alebo skôr okružný proces). EHSV takto pomohol k inštitucionálnym výdobytkom, ktoré sú potvrdené v článku 11 ZEÚ⁽²⁾.

2.3 ZEÚ, ktorá nadobudla platnosť v decembri 2009, formálne uznáva úlohu participatívnej demokracie (občiansky dialóg, konzultácia, európska občianska iniciatíva). Ustanovenia článku 11⁽³⁾ dopĺňajú ústredné postavenie inštitútu reprezentatívnej demokracie a posilňujú ho (články 10 a 12)⁽⁴⁾, čím sa stáva vyjadrením inovatívneho európskeho modelu demokracie.

2.4 Teraz je potrebné pracovať na konkrétnom uplatňovaní článku 11. Treba začať najmä s odsekmi 1a 2, keďže sa už dobre rozvinuli konzultácie uvedené v odseku 3 a európska občianska iniciatíva je už upravená právnymi predpismi⁽⁵⁾. Zo skúseností EHSV vieme, že na dosiahnutie efektívnych štruktúr dialógu je potrebný presný normatívny rámec a inštitucionálna kontinuita.

2.5 EHSV vyzval v marci 2010 Komisiu, aby predložila zelenú knihu o občianskom dialógu, najmä o uplatňovaní odsekov 1 a 2 článku 11, aby bolo možné zamyslieť sa nad jestvujúcimi postupmi, presnejšie definovať uplatňované postupy a zásady, vyhodnotiť ich, a s pomocou organizovanej občianskej spoločnosti ich vylepšiť, hlavne tým, že sa stanovia jasné štruktúry⁽⁶⁾. O rok neskôr, teda v roku 2011, boli na mimoriadnej schôdzi skupiny III EHSV na tému *Aké sú možnosti pre participatívnu demokraciu v Európe?*, takéto požiadavky nastolené a bol schválený „plán postupu pre participatívnu demokraciu“⁽⁷⁾.

⁽²⁾ Toto všetko je podrobnejšie popísané v súhrne *Participative democracy: a retrospective overview of the story written by the EESC* <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-participatory-democracy-prospects-compend>.

⁽³⁾ Článok 11: 1. Inštitúcie dávajú primeraným spôsobom občanom a reprezentatívnym združeniam možnosť verejne vyjadrovať a vymieňať si názory na všetky oblasti činnosti Únie. 2. Inštitúcie udržiavajú otvorený, transparentný a pravidelný dialóg s reprezentatívnymi združeniami a občianskou spoločnosťou. 3. Európska komisia vedie rozsiahle konzultácie s dotknutými stranami s cieľom zabezpečiť súdržnosť a transparentnosť činností Únie. 4. Občania Únie, ktorých počet dosiahne najmenej jeden milión a ktorí sú štátnymi príslušníkmi významného počtu členských štátov, sa môžu ujať iniciatívy a vyzvať Európsku komisiu ...

⁽⁴⁾ V odseku 1 článku 10 je stanovené, že „Fungovanie Únie je založené na zastupiteľskej demokracii“ a v odseku 3 článku 10 že „Každý občan má právo zúčastňovať sa na demokratickom živote Únie. Rozhodnutia sa prijímajú podľa možnosti čo najotvorenejšie a čo najbližšie k občanovi.“

⁽⁵⁾ <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/welcome> V každom prípade by bolo vhodné v spolupráci s organizovanou občianskou spoločnosťou vykonať do roka komplexné vyhodnotenie konkrétneho fungovania európskej občianskej iniciatívy.

⁽⁶⁾ Ú. v. EÚ C 354, 28.12.2010, s. 59.

⁽⁷⁾ <http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/roadmap-final-for-web.pdf>.

2.6 EHSV konštatuje, že, s výnimkou konzultácií a právnych predpisov týkajúcich sa európskej občianskej iniciatívy, ktoré nadobudli platnosť 1. apríla 2012, v inštitúciách nedošlo k pokroku v oblasti ustanovení, ktoré by upravovali občiansky dialóg (odseky 1 a 2 článku 11). S pozitívnou odozvou sa nestretla ani požiadavka, aby bola vypracovaná zelená kniha na túto tému.

2.7 Okrem toho zasiahla celú Európu štrukturálna hospodárska kríza, ktorá sponchyňuje samotné základy európskej integrácie a je živnou pôdou pre dva nebezpečné javy: na jednej strane pretrvávajúce medzivládne rokovania o východiskách z krízy a zvyšujúci sa počet európskych summitov, na druhej strane stále väčší odstup občanov a ich organizácií od inštitúcií EÚ. Okrem toho panuje všeobecne rozšírený názor, že EÚ nielenže nedokáže nájsť východisko z krízy, ale ešte dokonca vyžaduje úsporné opatrenia, ktoré negatívne ovplyvňujú život všetkých európskych občanov, a to bez reálnej výmeny názorov s predstaviteľmi organizovanej občianskej spoločnosti o prijímaných rozhodnutiach. Zdá sa, že nepochopenie a odstup sa teda zväčšujú a že sa vytvára základ pre nebezpečnú stratu legitimity samotných inštitúcií Európskej únie.

2.8 EHSV je presvedčený, že dynamika, ktorú vytvorila ZEÚ, ako aj rozmanitosť a rozsah otázok a priorít, ktoré sú dnes súčasťou politickej agendy Únie, si vyžadujú energickú a rozhodnú obnovu metódy Spoločenstva. Toto všetko sa môže uskutočniť len vďaka posilneniu a obnove tejto metódy a posilneniu parlamentnej demokracie, ktorá je základným kameňom európskych inštitúcií, ako aj vďaka novej ére priameho zapojenia občianskej spoločnosti, ktoré je zamerané na posilnenie európskej identity a vzbudenie záujmu občanov. Väčšie zapojenie občanov prostredníctvom občianskeho dialógu, buď priamo alebo prostredníctvom zastupiteľských organizácií, v súlade s článkom 11 sa stáva hlavnou výzvou pre budúcnosť európskej integrácie. Ide tu o vlastnú zodpovednosť, podporu, transparentnosť a väčšiu demokratickú legitimitu rozhodovacích procesov.

2.9 Článok 11 a jeho uplatňovanie sú teda vzácnym nástrojom na dosiahnutie tejto dynamiky participatívnej demokracie a EHSV má určite všetky skúsenosti, aby mohol byť katalyzátorom tohto procesu posilnenia európskeho demokratického života, v úzkej spolupráci s rôznymi inštitúciami EÚ a základnými európskymi a národnými sieťami organizovanej občianskej spoločnosti.

2.10 EHSV si je vedomý, že iba čiastočne odráža rozmanitosť obsiahnutú v pojme organizovaná občianska spoločnosť⁽⁸⁾, a práve preto z pragmatických dôvodov už dávno uplatňuje mnohé iniciatívy zamerané na neustále rozširovanie svojich vzťahov s európskou organizovanou občianskou spoločnosťou. EHSV sa domnieva, že v čase krízy je posilnenie takéhoto

⁽⁸⁾ EHSV je zložený zo zástupcov organizácií zamestnávateľov, zástupcov organizácií zamestnancov a iných zástupcov občianskej spoločnosti, najmä zo sociálno-ekonomických, občianskych, profesijných a kultúrnych oblastí. Článok 300 ods. 2 ZFEÚ.

„mosta“ medzi inštitúciami a občianskou spoločnosťou je zvlášť dôležitou súčasťou štrukturálnych politických rozhodnutí, ako aj inštitucionálnych reforiem, ktoré musí EÚ uskutočniť v záujme svojej budúcnosti.

2.11 Celý článok 11 je jasným vyjadrením dôvery v prínos aktívneho občianstva, v hodnotu participatívnej demokracie a jej úlohu v úsilí získať väčšiu podporu pre európsky projekt zo strany občanov a vytvárať stále informovanejšiu a súdržnejšiu európsku verejnú mienku. Článok 11 kladie už etablovanú tradíciu konzultačných postupov (odsek 3) do rámca participatívnej. V odsekoch 1 a 2 naznačuje významný posun smerom k vyspelejšiemu modelu štruktúrovaného dialógu.

2.12 Po 15 rokoch teoretizovania a vypracúvania dôležitých dokumentov, ktoré možno nájsť v už citovanom súhrne⁽⁹⁾, sú dnes **potrebné ciele opatrenia a konkrétne nástroje pre každú inštitúciu EÚ. Zároveň je však potrebný súhrnný koordinovaný a koherentný rámec**, ktorý by umožnil ľahšie dosiahnuť komplexný cieľ stanovený v uvedenom článku.

2.13 EHSV sa domnieva, že je potrebné zabrániť pokušeniu zmeniť preskriptívny charakter článku 11 (najmä odsekov 1 a 2) na niečo čisto opisné, akoby presný obraz niečoho, čo už existuje. To by vôbec neodrážalo úmysel zákonodarcu, ani nebolo v súlade s veľkými očakávaniami európskej organizovanej občianskej spoločnosti.

3. Vychádzať z osvedčených postupov

3.1 EHSV sa domnieva, že pri príprave konkrétnych opatrení na uplatnenie odsekov 1 a 2 článku 11 by bolo vhodné vychádzať z existujúcich osvedčených postupov.

3.2 V priebehu posledných desiatich rokov sa v Európskej únii **postupne rozvinuli rôzne formy spolupráce s organizáciami občianskej spoločnosti**. Zväčša ide o konzultácie uskutočnené na podnet Európskej komisie.

3.3 Na úrovni Európskej komisie stále väčší počet generálnych riaditeľstiev zaviedol rôzne takéto konzultácie, ktoré sa líšia cieľmi, frekvenciou, rozsahom a dosahom. Tieto konzultácie sa rozvíjali zväčša nezávisle a niektoré z nich sa zmenili na skutočné „konzultačné fóra“. Takto vznikli rôzne situácie a dosiahli sa výsledky, ktoré v niektorých prípadoch vyústili do

⁽⁹⁾ *Participative democracy: a retrospective overview of the story written by the EESC* <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-participatory-democracy-prospects-compend>.

štruktúrovaných foriem trvalého dialógu s občianskou spoločnosťou⁽¹⁰⁾. Podľa EHSV je však v každom prípade potrebné zdôrazniť, že právu štruktúru konzultácií nemožno zamieňať s novým inštitútom občianskeho dialógu, ktorý musí nakoniec nadobudnúť štruktúrovaný a trvalý charakter.

3.4 Môžeme spomenúť fórum EÚ o zdraví GR pre zdravie a spotrebiteľov (SANCO), platformu pre základné práva Agencie EÚ pre základné práva, kontaktnú skupinu občianskej spoločnosti GR pre rozvoj a spoluprácu EuropeAid (DEVCO), či dialóg s občianskou spoločnosťou, ktorý začalo GR pre obchod (TRADE).

3.5 Práve tento dialóg je možno najrozvinutejším mechanizmom sektorového štruktúrovaného dialógu tak vzhľadom na pomerne veľký a štruktúrovaný počet zapojených aktérov (viac ako 800 registrovaných organizácií), ako aj na tú skutočnosť, že skoro polovica týchto organizácií má sídlo v niektorom z členských štátov, nie v Bruseli. Je tiež jediný, pre ktorý GR pre obchod objednalo externé hodnotenie⁽¹¹⁾.

3.6 Druhým príkladom je Európske fórum pre integráciu⁽¹²⁾, vytvorené v roku 2009 na základe spoločnej iniciatívy EHSV a EK, ktoré stabilne tvorí približne sto významných európskych a medzinárodných subjektov. Okrem toho sa na ňom stále zúčastňuje EP, VR a predstavitelia vlád členských štátov EÚ. Po prekonaní počiatočných ťažkostí sa stalo ústredným miestom pre dialóg o konkrétnom vývoji európskej agendy pre politiku integrácie, hlavne vo fáze *ex ante*.

3.7 Tretím príkladom je Fórum občianskej spoločnosti v rámci zložitého systému vonkajších vzťahov Únie. Treba pripomenúť hlavne úspech zmiešaných poradných výborov v rámci prístupových rokovaní s EÚ, úlohu poradného výboru Cariforum – EÚ pri monitorovaní špecifickej dohody o hospodárskom partnerstve medzi EÚ a Cariforum, či úlohu občianskej spoločnosti stanovenú v rámci dohody o voľnom obchode medzi EÚ a Kóreou.

3.8 Dohoda z Cotonou⁽¹³⁾ je možno najprepracovanejším a najlepšie štruktúrovaným nástrojom, a to nielen z hľadiska počtu zapojených krajín a aktérov, ale aj počtu zrealizovaných opatrení. Formálne je v ňom uznaná „doplňujúca úloha a potenciál pre príspevanie neštátnych účastníkov (definovaných ako súkromný sektor, hospodárski a sociálni partneri, občianska spoločnosť) k rozvojovému procesu“⁽¹⁴⁾. EHSV organizuje na základe špecifického mandátu pravidelné schôdze so sociálnymi a hospodárskymi aktérmi ACP-UE. Okrem toho bol vypracovaný špecifický program finančnej pomoci v rôznych krajinách,

ktorý spravujú príslušné delegácie EÚ, kde stále významnejšia úloha prináleží týmto aktérom a vytváraniu kapacity⁽¹⁵⁾.

3.9 Nakoniec treba pripomenúť iniciatíva Európskeho parlamentu, ktorý od roku 2007 nepravidelne so sporadickým úspechom uskutočnil tri tematické fóra Agora so širokou účasťou organizácií európskej občianskej spoločnosti⁽¹⁶⁾. Táto aktivita je dnes predmetom špecifického interného hodnotenia Európskeho parlamentu, pretože v budúcnosti bude potrebné ju obnoviť vo výraznejšej podobe.

3.10 Za zmienku stojí okrem toho niekoľko prípadov účasti občianskej spoločnosti na rozhodovacích procesoch na medzinárodnej úrovni. Medzi nimi je napríklad Aarhuský dohovor⁽¹⁷⁾ hospodárskej komisie pre Európu Spojených národov a kódex osvedčených postupov pre účasť občianskej spoločnosti na rozhodovacích procesoch, ktorý schválila konferencia medzinárodných mimovládnych organizácií⁽¹⁸⁾.

3.11 Aarhuský dohovor nie je len o tom, že verejnosť a príslušné organizácie občianskej spoločnosti majú právo na prístup k informáciám verejných orgánov, ktoré sa týkajú životného prostredia, ale aj o tom, že verejnosť má právo podieľať sa na rozhodovacom procese v oblasti životného prostredia a prípadne právo napadnúť rozhodnutia verejných orgánov. Zástupcovia občianskej spoločnosti okrem toho môžu nominovať svojich členov do výboru pre dodržiavanie dohovoru a môžu byť zastúpení v predsedníctve. Takéto organizácie občianskej spoločnosti majú tiež k dispozícii určitú finančnú podporu.

3.12 Pokiaľ ide o Radu Európy, kódex osvedčených postupov, ktorý uznal aj výbor ministrov, má zlepšiť účasť občianskej spoločnosti na rozhodovacích procesoch na miestnej, regionálnej a národnej úrovni. Kódex osvedčených postupov rozlišuje štyri rôzne úrovne účasti (informácia, konzultácia, dialóg a partnerstvo), ktoré môžu slúžiť ako modely pre občiansku spoločnosť aj verejné orgány.

3.13 Na regionálnej a národnej úrovni existujú rovnako dobré príklady. Medzi nimi vyniká francúzsky projekt „Grenelle Environnement“, ktorý vznikol na podnet prezidenta francúzskej republiky v roku 2007⁽¹⁹⁾. Toto fórum zhromaždilo zástupcov

⁽¹⁰⁾ Nasleduje len niekoľko krátkych informácií.

⁽¹¹⁾ <http://trade.ec.europa.eu/civilsoc/index.cfm>.

⁽¹²⁾ <http://ec.europa.eu/ews/en/policy/legal.cfm>.

⁽¹³⁾ Kapitola 2, článok 4.

⁽¹⁴⁾ Kapitola 2, článok 6.

⁽¹⁵⁾ Predstavu o práci a monitorovaní, ktoré vykonáva EHSV, umožní získať záverečná deklarácia regionálneho seminára v Addis Abeba 1. až 10. júla 2010. www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.acp-eu-eleventh-regional-seminar-documents.10876.

⁽¹⁶⁾ <http://www.europarl.europa.eu/aboutparliament/en/00567de5f7/Agora.html>.

⁽¹⁷⁾ Dohovor o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia z roku 1998. <http://www.unece.org/env/pp/introduction.html>.

⁽¹⁸⁾ Kódex bol prijatý v októbri 2009. www.coe.int/ngo.

⁽¹⁹⁾ „Grenelle Environnement“ – <http://www.legrenelle-environnement.fr/>.

štátu, miestnych orgánov, mimovládnych organizácií a sociálnych partnerov s cieľom vytvoriť dialóg a partnerstvo, z ktorých vzišli dva významné legislatívne balíky v oblasti životného prostredia. Jeden v roku 2008, druhý v roku 2010. Okrem toho sa názov francúzskej sociálnej hospodárskej rady CES v roku 2008 (po predložení návrhu na projekt „Grenelle Environment“) zmenil na sociálnu hospodársku a environmentálnu radu a jej členmi sa stali aj zástupcovia environmentálneho sektora⁽²⁰⁾. Nakoniec boli vyvinuté aj iné modely občianskeho dialógu na miestnej a národnej úrovni v podobe „platformy spolupráce“, „kompaktov“, „dohôd alebo protokolov o spolupráci“ atď. Tieto modely treba tiež patrične využiť.

4. Využitie skúsenosti a príležitosti

4.1 Súčasná situácia ponúka mimoriadne zaujímavé príklady, ktoré výrazne presiahli klasické formy jednoduchej konzultácie. V niektorých prípadoch ide o stabilnejšie a komplexnejšie procesy aktívnej účasti a posilnenie foriem spolupráce ako náznak možných foriem štruktúrovaného občianskeho dialógu podľa článku 11 ZEÚ. Tieto postupy však zďaleka nie sú dostatočne známe mimo okruh odborníkov príslušného sektora. Preto je potrebné ich zhodnotiť, urobiť im väčšiu reklamu, šíriť ich a zvýšiť ich stabilitu.

4.2 To, ako rôzne zainteresované subjekty vnímajú tieto fóra najmä v súvislosti s ich efektívnosťou, závisí okrem iného od niekoľkých faktorov: od toho, do akej miery sa subjekty stotožnia s procesom (tu sú pomerne veľké rozdiely), od toho, do akej miery sú partneri vnímaní ako reprezentatívni⁽²¹⁾, od finančnej podpory účasti menej štruktúrovaných subjektov, ktoré nemajú sídlo v Bruseli, od technických možností aktívne sa zúčastniť na diskusiách a ďalej sledovať priebeh celého procesu, od kontinuity operačných investícií zo strany inštitúcií EÚ.

4.3 Treba zdôrazniť niekoľko dôležitých aspektov týchto procesov:

- výsledkom týchto procesov sú pracovné metódy, ktoré sa postupne stávajú všeobecne používanými a akceptovanými normami; ich hodnotou by bolo potrebné preskúmať a posúdiť,
- do väčšiny týchto procesov je zapojené veľmi rôznorodé spektrum zainteresovaných strán, ktoré nepochádzajú len z jednej oblasti organizovanej občianskej spoločnosti, ale často je rôznorodosť týchto strán zhodná s rôznorodosťou, ktorá existuje aj v EHSV: organizácie zamestnávateľov, zamestnancov, sociálno-hospodárske, občianske, profesijné a kultúrne subjekty,

— v niektorých prípadoch je zapojených niekoľko inštitúcií a/alebo orgánov EÚ, ktorých úlohy môžu byť odlišné, čo niekedy vytvára siete medzi rôznymi inštitúciami. Týmto javom by sa bolo potrebné dôkladnejšie zaoberať,

— do tohto procesu štruktúrovanej spolupráce sú okrem európskych organizácií stále častejšie zapájaní v dost rôznorodej forme aj zástupcovia organizovanej spoločnosti členských štátov a ich organizácií. V tejto oblasti je však potrebné toho ešte veľa urobiť v záujme širokého zapojenia miestnych a národných úrovní občianskej spoločnosti 27 členských štátov⁽²²⁾.

4.4 Z uvedeného vyplýva, že existuje dostatočná kritická masa, ktorá by v prípade, že bude systematizovaná a dostatočne známa, mohla byť významným stavebným kameňom participatívnej demokracie na európskej úrovni. V každom prípade by to umožnilo zviditeľniť tento pilier európskej demokracie tak medzi občanmi, ako aj v rámci jednotlivých inštitúcií. Bolo by tak možné viacej uznať a oceniť prínos európskych organizácií občianskej spoločnosti a ich úsilie, ktoré už dávno vyvíjajú v rámci EÚ.

4.5 EHSV preto navrhuje, aby sa Európska komisia v aktívnej spolupráci so všetkými ostatnými inštitúciami **zasaďila za podrobnejšiu a štruktúrovanejšiu štúdiu.**

4.6 Desať rokov po uverejnení bielej knihy o európskom riadení⁽²³⁾ by takáto štúdia priniesla ucelenejšie údaje o celkovej bilancii dosiahnutých výsledkov, konkrétnom vplyve na legislatívny proces, nepredvídanom a neplánovanom vývoji, problematických miestach a nedostatkoch, ako aj nezrovnalostiach a vzniknutých nákladoch, a umožnila by stanoviť, čo je potrebné vykonať, aby sa dosiahla primeranejšia a širšia účasť. Štúdia by okrem toho mala posúdiť konkrétnu účinnosť a rozsah existujúcej štruktúrovanej spolupráce s občianskou spoločnosťou a stanoviť, ktoré parametre a podmienky by zvýšili jej účinnosť a ktoré osvedčené postupy by sa mali navrhovať ako jej vzor, ako aj to, ako by sa mali ďalej rozvíjať. Nakoniec by mala tiež posúdiť, do akej miery je tento významný objem práce známy medzi laikmi a s akým ohlasom sa u nich stretáva, ako prispieva k rozšíreniu demokratickej účasti, k stotožneniu s európskym projektom, a tým k budovaniu európskeho verejného priestoru. Štúdia by tiež mala obsahovať ukazovatele na zhodnotenie vplyvu tak z hľadiska inštitúcií, ako aj z hľadiska jednotlivých aktérov organizovanej občianskej spoločnosti.

⁽²⁰⁾ Ďalšie príklady účasti občianskej spoločnosti nájdete v zázname z diskusie, ktorá sa prebehla v rámci prípravy tohto stanoviska <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-articles-11-1-2-lisbon-treaty>.

⁽²¹⁾ Existujú však veľké rozdiely, pokiaľ ide o kritéria reprezentatívnosti v rôznych situáciách. Preto odkazujeme na kvantitatívne a kvalitatívne kritéria uvedené v stanovisku EHSV (spravodajca pán Olsson), Ú. v. EÚ C 88, 11.4.2006, s. 41 – 47.

⁽²²⁾ V tejto súvislosti by bolo vhodné spomenúť aj obrovské množstvo miestnych, regionálnych a národných organizácií, ktoré boli v posledných rokoch zapojené do konkrétnych a špecifických európskych projektov a ktoré by mohli byť vhodne motivované, začlenené do siete a aktívne zapojené do širšej dynamiky účasti a občianskeho dialógu, ktorá by posilnila účasť občanov na procese európskej integrácie na miestnej a regionálnej úrovni Únie.

⁽²³⁾ Ú. v. ES C 193, 10.7.2001, s. 117; Ú. v. ES C 125, 27.5.2002, s. 61 a COM(2001) 428 final.

4.7 Ak by táto štúdia bola vypracovaná v zmysle článku 11⁽²⁴⁾ a priamo a aktívne by zapojila organizácie občianskej spoločnosti, mohla by sa stať dobrým východiskom pre stanovenie usmernení a ďalších praktických opatreniach na rozvoj štruktúrovaného dialógu podľa článku 11 ZEÚ. Štúdia by takto mohla Komisii a iným inštitúciám EÚ poskytnúť potrebné prvky na definovanie následných, presnejších operačných návrhov, a to v súlade so zelenou knihou, ktorá je citovaná v bode 2.5 a ktorej význam EHSV zdôrazňuje. Štúdia by v prvom rade mala pre všetky inštitúcie stanoviť možné spoločné usmernenia a postupy, ktoré by rešpektovali ich nezávislosť, s cieľom dosiahnuť jednoznačný, efektívny, transparentný proces štruktúrovanej účasti občianskej spoločnosti na budovaní európskeho projektu.

4.8 EHSV tu môže pomôcť tým, že ponúkne svoju prácu, svoje odborné znalosti a siete, teda aktívnu účasťou na realizácii tejto štúdie tak vo fáze jej koncipovania a realizácie, ako aj následného šírenia jej výsledkov, hlavne v 27 členských štátoch.

4.9 **Európska komisia a Európsky parlament** 23. júna 2011 vytvorili spoločný register pre transparentnosť, ktorý nahradil register Komisie z roku 2008. K dnešnému dňu sa zaregistrovalo už niekoľko tisíc organizácií najrôznejších zložiek európskej občianskej spoločnosti. Tieto organizácie musia poskytnúť rozsiahle informácie a zaväzujú sa dodržiavať kódex správania⁽²⁵⁾. Jeden spoločný register pre dve inštitúcie, o ktorý prejavila záujem už aj Rada, je vyjadrením jasného smerovania a spoločnej vôle inštitúcií EÚ postupovať koordinovane v oblasti, ktoré je taká dôležitá a citlivá pre vzťahy s občianskou spoločnosťou.

4.10 EHSV sa nazdáva, že takýto register, ktorého účelom je v súčasnosti len transparentnosť subjektov kontaktujúcich európske inštitúcie s úmyslom ovplyvniť politiku, by sa postupne mohol stať pracovným nástrojom na identifikovanie aktérov občianskeho dialógu s dôrazom na kritériá reprezentatívnosti. Možnosti tohto registra pre rozvoj štruktúrovaného občianskeho dialógu by sa preto tiež mali preskúmať v rámci uvedenej štúdie.

4.11 Lisabonská zmluva okrem toho prináša **nové príležitosti v súvislosti s Európskou radou**. Táto je už stálou štruktúrou a predseda Európskej rady je teraz volený na funkčné obdobie dva a pol roka, ktoré je možné obnoviť. Toto všetko vytvára základ pre štruktúrovanie dlhodobejšieho výhľadu a stabilnejšie vzťahy s organizovanou občianskou spoločnosťou. Európska rada musí tiež vyhovieť požiadavkám uvedeným v článku 11 ZEÚ. Skutočnosť, že v súčasnosti je zodpovedná za stanovenie všeobecných politických usmernení EÚ ešte zvyšuje strategický význam rozvoja spolupráce, ktorá sa

postupne rozvinie do štruktúrovaného občianskeho dialógu. EHSV sa domnieva, že Rada by mala zriadiť špeciálne oddelenie pre dialóg s občianskou spoločnosťou. EHSV je v rámci svojich špecifických úloh pripravený úzko spolupracovať s Radou na dosahovaní tohto cieľa v praxi.

5. Úloha EHSV

5.1 V priebehu posledných desiatich rokov EHSV výrazne zmenil svoje pracovné metódy. Predovšetkým výrazne rozšíril účasť subjektov, expertov a organizácií európskej občianskej spoločnosti na svojej práci.

5.2 Boli využité všetky možnosti jeho práce: tradičnejší spôsob realizácie prác (stanoviská) so stále väčším zapájaním expertov a výrazným zvýšením počtu verejných diskusií (rôzneho rozsahu), zriadenie kontaktnej skupiny s organizáciami občianskej spoločnosti, rôzne konferencie a podujatia usporadúvané v rámci programov sekcií, skupín a predsedníctva v Bruseli aj v rôznych krajinách Únie, práca na stratégii Európa 2020 spolu s hospodárskymi a sociálnymi radami a podobnými organizáciami v členských štátoch a nakoniec celá rozmanitá paleta aktivít vykonávaných v rámci samotných vonkajších vzťahov.

5.3 Skutočnosťou sa stávajú rozsiahle a stále sa rozširujúce vzťahy a dialógy s najširšími a najrozmanitejšími aktérmi európskej organizovanej občianskej spoločnosti. Je to veľmi rozmanitý, veľmi sektorový vývoj, v ktorom jednotliví aktéri často toho vedia pomerne málo o svojej činnosti. Jej celkový rôznorodý potenciál nie je dostatočne využitý.

5.4 EHSV sa preto musí usilovať:

— podporiť **dôkladnejšiu analýzu vývoja a perspektív svojho systému vzťahov s organizovanou občianskou spoločnosťou** zameranú na posúdenie efektívnosti, vhodnosti a vnímania svojej práce, na zistenie možného vývoja a potrebných inovácií, na neustále zlepšovanie svojej špecifickej úlohy poradnej inštitúcie EÚ a na posilnenie procesu vykonávania článku 11 ZEÚ. Táto štúdia by sa mala uskutočniť v spolupráci s najvýznamnejšími výskumnými ústavmi a mala by umožniť vhodným spôsobom zapojiť reprezentatívne organizácie občianskej spoločnosti na európskej úrovni a aktívne s nimi spolupracovať. Pritom by sa zozbierali ich celkové hodnotenia a usmernenia,

— vytvoriť **špecifickú centrálnu databázu všetkých kontaktov, kompetencií a organizácií**, ktoré budú každý rok rôznym spôsobom zapájané do práce výboru, a stanoviť ich typy a vyhodnotiť ich možné iniciatívy v oblasti spoločných oznámení a/alebo výročného dialógu so všetkými kontaktmi s cieľom spevniť základy tohto systému vzťahov,

⁽²⁴⁾ „Inštitúcie udržiavajú otvorený, transparentný a pravidelný dialóg ...“, odsek 2.

⁽²⁵⁾ http://europa.eu/transparency-register/index_en.htm.

— nakoniec navrhnúť rôznym inštitúciám EÚ, aby vytvorili **jednotnú databázu celého systému vzťahov a dialógov s organizáciami občianskej spoločnosti, ktoré vytvorili všetky inštitúcie a orgány Európskej únie**, a prípadne by všetkým aktérom na národnej a európskej úrovni sprístupnil príslušnú výročnú správu⁽²⁶⁾.

5.5 EHSV musí využiť všetky užitočné synergie s ostatnými inštitúciami Únie v záujme riadneho uplatňovania článku 11. Preto sa EHSV znovu zaväzuje nájsť nové oblasti spolupráce s Európskou radou, posilniť a rozšíriť všetky príležitosti na už existujúcu spoluprácu s Európskym parlamentom, Európskou komisiou a Výborom regiónov.

5.6 **Nový protokol o spolupráci podpísaný medzi EHSV a Európskou komisiou**⁽²⁷⁾, ktorý upevňuje a posilňuje úlohu EHSV ako privilegovaného prostredníka medzi organizáciami občianskej spoločnosti a inštitúciami EÚ, ponúka v tomto smere veľa príležitostí, ktorých sa treba s odhodlaním chopiť. Tento protokol upevňuje a posilňuje formy spolupráce vytvorené v priebehu minulých rokov a stanovuje nové, ambiciózne konkrétne spôsoby postupného a spoločného uplatňovania článku 11 ZEÚ v záujme spolupráce „pri budovaní participatívnej demokracie na úrovni Únie s cieľom posilniť jej demokratickú legitimitu“⁽²⁸⁾. Konkrétne „Komisia považuje túto spoluprácu za privilegovaný nástroj na rozvíjanie otvoreného, transparentného a pravidelného dialógu s reprezentatívnymi združeniami a občianskou spoločnosťou, ako sa uvádza v článku 11 ZEÚ“⁽²⁹⁾.

5.7 V protokole sa konkrétne uvádzajú dve privilegované oblasti rozvoja tejto spolupráce, ktoré by sa mohli stať stabilným a štruktúrovaným rámcom pre postupné zapájanie širšej siete reprezentatívnych organizácií európskej občianskej spoločnosti, čím by nadobudol konkrétnejšiu podobu rozvoj štruktúrovaného dialógu podľa článku 11, ods. 2 ZEÚ.

— V rámci definovania politických priorít EÚ má EHSV možnosť ovplyvniť politické priority a ročný pracovný program Európskej komisie. Na tento účel musí EHSV Komisii oznámiť svoje návrhy priorít na nasledujúci rok. Na konci každého roka EHSV usporiada diskusiu o budúcnosti EÚ, na ktorej Komisia predstaví vlastné strategické priority.

⁽²⁶⁾ Pozrite aj bod 21 uznesenia EP z 13. januára 2009 na tému „Perspektívy rozvoja občianskeho dialógu v rámci Lisabonskej zmluvy“, P6_TA(2009)0007.

⁽²⁷⁾ <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.eu-cooperation.22469>

⁽²⁸⁾ Protokol, preambula, šiesty odsek.

⁽²⁹⁾ Protokol, preambula, siedmy odsek.

— V rámci európskeho semestra a stratégie Európa 2020 protokol oficiálne zakotvuje, že EHSV v spolupráci so sieťou národných hospodárskych a sociálnych rád a podobných inštitúcií ročne predkladá správu o zapojení občianskej spoločnosti do vypracúvania národných programov reforiem. O tejto správe sa bude diskutovať pred jarným zasadnutím Európskej rady. Diskusia sa zúčastní aj zástupca Európskej komisie, ktorý predloží „Ročný prieskum rastu“.

5.8 EHSV sa okrem toho musí usilovať vytvoriť tie najvhodnejšie synergie s organizáciami občianskej spoločnosti na národnej aj európskej úrovni, a rozvinúť štruktúrovanú spoluprácu na oboch úrovniach.

5.9 Takú štruktúrovanú spoluprácu možno rozvíjať na národnej úrovni v súvislosti s požiadavkou, ktorá je v protokole adresovaná EHSV, teda podieľať sa na „posudzovaní uplatňovania legislatívy EÚ, najmä pokiaľ ide o horizontálne doložky, ako sa uvádza v článkoch 8 až 12 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ)⁽³⁰⁾“. Na tento účel je potrebné posilniť už existujúcu spoluprácu s národnými hospodárskymi a sociálnymi radami a podobnými inštitúciami.

5.10 EHSV nakoniec v roku 2004 vytvoril **kontaktnú skupinu** pre európske orgány a siete občianskej spoločnosti, o ktorej hovorí aj revidovaný protokol. V rámci naznačenej perspektívy pokladá EHSV za potrebné zrevidovať úlohu kontaktnej skupiny, zmeniť jej štruktúru a dať jej nový impulz hlavne tým, že ju otvorí všetkým sektorom organizovanej občianskej spoločnosti vzhľadom na mnohotvárne zloženie troch skupín EHSV. Takéto posilnenie by mohlo byť konkrétnym krokom k rozhodnému vykonávaniu najmä odseku 1 článku 11 ZEÚ (konkrétne horizontálneho občianskeho dialógu), pričom EHSV by sa stal platformou na uľahčenie tohto procesu. Takto zmenená a posilnená kontaktná skupina bude môcť plniť stále dôležitejšiu úlohu v rámci EHSV, najmä pri monitorovaní vykonávania článku 11 ZEÚ.

6. Budovanie štruktúrovaného priestoru pre európsky občiansky dialóg

6.1 EHSV sa nazdáva, že by sa mal stále viac profilovať ako centrum excelentnosti európskeho občianskeho dialógu, vyvíjať nové a vylepšovať existujúce nástroje, podporovať nové formy štruktúrovaného dialógu a otvorených fór s účasťou kľúčových aktérov v rámci komplexnej stratégie so stále primeranejšou účasťou organizácií európskej občianskej spoločnosti s cieľom znásobovať osvedčené postupy občianskeho dialógu na všetkých úrovniach. Takto môže EHSV rozhodujúcim spôsobom prispieť k vykonávaniu článku 11.

⁽³⁰⁾ Protokol, preambula.

6.2 EHSV sa domnieva, že by sa tiež malo začať pracovať na zviditeľňovaní tejto novej fázy participatívnej demokracie, ktorá by priniesla inováciu obsahu a metódy, ale tiež povzbudila celkový proces a sama osebe by bola komunikačnou udalosťou. Takto by dostalo formu a obsah budovanie európskeho verejného priestoru (návrh filozofa J. Habermasa), ktorý je jednou zo základných podmienok európskeho projektu, ktorá ešte zďaleka nebola splnená. Táto úloha je vzhľadom na krízu a už uvedené riziká oslabovania demokratickej podpory európskej integrácii stále naliehavejšia.

6.3 Návrh takéhoto priestoru už bol v EHSV vyjadrený tak na konferenciách, ktoré výbor⁽³¹⁾ usporiadal, ako aj v nedávnom a závažnom stanovisku na tému „Obnova metódy Spoločenstva“⁽³²⁾.

6.4 Podľa EHSV by takýto štruktúrovaný priestor pre európsky občiansky dialóg mohol mať podobu **výročného podujatia**, ktoré by malo tieto črty a ciele:

- podujatie zamerané na zber, prenos a zhrnutie hlavných príspevkov európskej organizovanej občianskej spoločnosti do ročného programu Komisie a do agendy priorít rôznych inštitúcií, v súvislosti s tým, čo už bolo uvedené v bode 5.7,
- podujatie rozložené na niekoľko dní podľa vzoru úspešného podujatia *Open Days* Výboru regiónov⁽³³⁾, s workshopmi a tematickými zhromaždeniami, ktoré uzatvorí rozsiahle záverečné podujatie,
- podujatie, pre ktoré by EHSV mal vytvoriť solídnu prípravnú bázu tým, že vytvorí špeciálny výbor zo zástupcov

európskych organizácií občianskej spoločnosti a stanoví tematické priority pre práce a podmienky účasti⁽³⁴⁾,

- podujatie, kde by sa mala maximálne rozšíriť účasť, aj na úrovni národných a sektorových organizácií,
- podujatie umožňujúce aj priamu účasť európskych občanov v súlade s ustanovením odseku 1 článku 11, ktorý vyžaduje aj priamy dialóg s občanmi v 27 krajinách Únie, s využitím veľkého potenciálu nových komunikačných technológií,
- podujatie, ktoré by sa mohlo skončiť záverečným vyhlásením, ktorého podobu by stanovil a koordinoval uvedený prípravný výbor, čo je spôsob, ktorý EHSV už úspešne využil pri mnohých interných a externých príležitostiach.

6.5 EHSV sa domnieva, že takéto podujatie by bolo konštruktívnym podnetom k tomu, aby všetky inštitúcie EÚ urobili z občianskeho dialógu horizontálnu úlohu pre všetky generálne riaditeľstvá Komisie, všetky pracovné skupiny Rady a všetky komisie Európskeho parlamentu, na základe transparentného a vyváženého prístupu k rôznym zložkám európskej organizovanej občianskej spoločnosti, ako to už svojho času požadoval Európsky parlament⁽³⁵⁾.

6.6 V záujme zvýšenia významu a konzistentnosti tejto myšlienky EHSV ďalej žiada Komisiu, aby predložila nový jasný a definitívny návrh európskeho štatútu európskych združení, ako to dôrazne žiadajú európske organizácie občianskej spoločnosti, a ako to už niekoľkokrát požadoval EHSV v rôznych stanoviskách.

V Bruseli 14. novembra 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽³¹⁾ Pozri záverečný bod 4 dokumentu, ktorý prijali hlavné organizácie občianskej spoločnosti na konferencii usporiadanej EHSV 10. februára 2010: Usporiadanie výročnej schôdze organizovanej občianskej spoločnosti s cieľom prispieť k vypracovaniu európskej politickej agendy.

⁽³²⁾ Ú. v. EÚ C 51, 17.2.2011, s. 29, bod 5.6, spravodajcovia: pán MALOSSE a pán DASSIS.

⁽³³⁾ Podujatie *Open Days* Výboru regiónov, ktoré v roku 2012 oslavuje desiate výročie, je miestom politických diskusií a stretnutí, ale aj miestom výmeny osvedčených postupov a spolupráce. Na tomto podujatí sa vyše 6 000 účastníkov zapojí do prác v približne sto workshopoch, troch všeobecných tematických zhromaždeniach a jednom záverečnom zasadnutí, na ktorom sa zúčastnia aj najvyšší predstavitelia všetkých európskych inštitúcií.

⁽³⁴⁾ Pripomeňme úspech „Programu pre Európu: návrhy občianskej spoločnosti“, ktorý zrealizoval EHSV na jar roku 2009.

⁽³⁵⁾ Uznesenie P6-TA (2009) 0007 Európskeho parlamentu z 13. januára 2009 o perspektívach rozvoja občianskeho dialógu v rámci Lisabonskej zmluvy, spravodajkyňa: G. Grabowska.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Angažovanosť a zapojenie starších ľudí v spoločnosti“ (stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2013/C 11/04)

Spravodajkyňa: **pani Maureen O'NEILL**

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 19. januára 2012 rozhodol v súlade s článkom 29 ods. 2 svojho rokovacieho poriadku vypracovať stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému

„Angažovanosť a zapojenie starších ľudí v spoločnosti“

(stanovisko z vlastnej iniciatívy).

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 23. októbra 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 484. plenárnom zasadnutí 14. a 15. novembra 2012 (schôdza zo 14. novembra 2012) prijal 144 hlasmi za, pričom 3 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Zhmutie

1.2 Starší ľudia sú dynamickými, schopnými a vitálnymi členmi našej spoločnosti. Odovzdávajú vedomosti, zručnosti a skúsenosti ďalším generáciám. Jednotlivo i spoločne prispievajú k fungovaniu nášho hospodárstva, susedským vzťahom a písaniu našich dejín. Starší ľudia ako členovia rodiny prispievajú k podpore súdržnosti a solidarity v našej spoločnosti.

1.3 Odporúčania

1.3.1 EHSV predkladá tieto odporúčania:

- zamerať pozornosť na schopnosti a prínos starších ľudí, a nie na ich chronologický vek. Vlády, mimovládne organizácie a médiá by mali tieto faktory pozitívne vyzdvihovať,
- podporovať aktívnu účasť všetkých vekových skupín na živote spoločnosti a väčšiu solidaritu a spoluprácu medzi generáciami a v rámci nich,
- vlády a štatutárne orgány by sa mali jednoznačne zaviazat' k tomu, že starší ľudia budú aktívne zapájaní do prijímania rozhodnutí a ich úloha v živote komunity bude ocenená,
- vlády by mali s vhodnými partnermi spolupracovať na odstraňovaní prekážok, ktoré bránia starším ľuďom zapájať sa v plnej miere do spoločnosti,

- všetky zainteresované strany by mali naďalej pracovať na prístupe, ktorý zdôrazňuje celoživotné vzdelávanie pre jednotlivých starších ľudí, zamestnávateľov a komunity,
- vlády by mali zabezpečiť digitálnu integráciu a školenie starších ľudí,
- starší ľudia by mali kandidovať vo voľbách, voliť a pôsobiť v správnych radách podnikov, verejných orgánov a mimovládnych organizácií,
- uznať prínos neformálnych poskytovateľov opatery a jej príjemcov a primerane podporovať ich príslušné práva a povinnosti,
- povzbudzovať starších ľudí k dobrovoľníckej činnosti v súlade s usmerneniami o osvedčených postupoch,
- umožniť starším pracovníkom, aby zostali v pracovnom procese až do dosiahnutia zákonného veku odchodu do dôchodku a aj dlhšie, ak budú chcieť,
- zamestnávatelia by mali prispôsobiť pracovné prostredie a vytvoriť vhodné zmluvné úväzky tak, aby vyhovovali potrebám starších pracovníkov,
- uznať starších ľudí ako spotrebiteľov a nabádať podniky k tomu, aby ponúkali tovary a služby, ktoré zodpovedajú potrebám starnúcej spoločnosti.

2. Úvod

2.1 Riadiaca skupina Európskej komisie pre aktívne starnutie vo svojej vízii aktívneho a zdravého starnutia uvádza, že *aktívne a zdravé starnutie je proces, v ktorom sa optimalizujú možnosti zdravia, účasti a bezpečnosti s cieľom zvýšiť kvalitu života starnúcich ľudí. To sa týka tak jednotlivcov, ako aj celých skupín obyvateľstva. Zdravie sa vzťahuje na fyzický, duševný a sociálny aspekt kvality života. Pojem „aktívne“ znamená naďalej sa zúčastňovať na spoločenských, hospodárskych, kultúrnych, duchovných a občianskych záležitostiach, a nielen byť schopný fyzickej aktivity alebo byť účastníkom na trhu práce* (1).

2.2 Cieľom stanoviska je poukázať na súčasnú aktívnu účasť starších ľudí v Európe, poukázať na prekážky, ktoré bránia zapájaniu väčšieho počtu ľudí, a zdôrazniť, že táto angažovanosť je proces, ktorý existuje počas celého života človeka. Budovanie Európy ústretovej voči starším ľuďom začína narodením a vyžaduje si dlhodobú víziu (2). Toto stanovisko vychádza z predchádzajúcich stanovísk EHSV na tému starších ľudí a starnutia (3).

2.3 V súčasnosti žije v Európe 85 miliónov ľudí starších ako 65 rokov a do roku 2060 ich počet vzrastie na 151 miliónov. Dôležité je nielen zamerať sa na chronologický vek, ale aj uznať potrebu účasti všetkých vekových skupín, vytvárať podmienky na ich účasť a oceniť, že aj keď starších ľudí (pričom na účely tohto stanoviska sa za starších ľudí považujú ľudia nad 65 rokov) obmedzujú zdravotné ťažkosti, nemusí im to brániť v angažovanosti.

2.4 „Aktívna účasť starších ľudí na spoločenskom, kultúrnom, hospodárskom a politickom živote zodpovedá súčasnému obrazu staroby“ (4). Musíme odradiť médiá a vlády od používania nadmerne dramatického opisovania starnúcej spoločnosti.

2.5 Diskriminačné postoje voči starším ľuďom sa musia odstrániť, pretože poškodzujú vnímanie starších ľudí a odrádzajú ich od angažovania sa. Spôsobuje to stratu významného prínosu a zvyšuje napätie medzi generáciami. Mali by sme sa tešiť z toho, že žijeme dlhšie a zdravšie, za čo vďačíme lepšiemu vzdelaniu a výžive, ako aj dôrazu kladenému na spoločenskú dohodu medzi generáciami.

2.6 Negatívnym postojom k starším ľuďom sa prehliada ich úloha ako pracovníkov, spotrebiteľov, účastníkov na projektoch komunity a opatrovateľov iných ľudí. Negatívne vnímanie starších ľudí je škodlivé, pretože diskriminácia podryva ich sebavedomie a pôsobí ako prekážka väčšej angažovanosti a ich prínosu pre hospodárstvo. Stredná dĺžka života sa zvýšila

vďaka novým pokrokom v medicíne, farmakológii a technológii, ako aj zvýšenému povedomiu o zdraví a vzdelaniu. „Výskum ukázal, že veľmi starí ľudia často hodnotia kvalitu svojho života ako oveľa lepšiu, než sa vo všeobecnosti pripúšťa. Musíme zmeniť prístup k starnutiu, ktorý je často ovplyvnený negatívnymi mylnými predstavami a predsudkami“ (5).

2.7 Demografické zmeny ponúkajú príležitosti na rast „striebornej ekonomiky“, keďže starší ľudia sú v mnohých odvetviach spotrebiteľmi a prispievateľmi prostredníctvom zamestnanosti.

2.8 Boj proti diskriminácii na základe veku prostredníctvom právnych predpisov, iniciatív riadiacich orgánov a budovania novej dynamiky v tvorbe politiky by preto mal byť prioritou pri podporovaní aktívneho starnutia a uvoľňovaní potenciálu starších obyvateľov, aby sa mohli v plnej miere zapájať do rozvoja sociálneho a hospodárskeho kapitálu krajiny.

2.9 Mali by sme sa postaviť proti názoru, že vo veku 65 rokov sa staneme príjemcami služieb a nie prispievateľmi. Vekové obmedzenia by sa mali zrušiť. Starší ľudia sa nestanú homogénnou skupinou kvôli svojmu veku, ale zachovávajú si rozdielne názory, energiu, skúsenosti, predsudky, potreby a želania. Všetci starneme a na naplnenie očakávaní v roku 2060 je potrebné neustále prispôsobovanie.

2.10 So štatistickými údajmi týkajúcimi sa starších ľudí treba narábať opatrne, aby sa predišlo predpokladu, že zdravotný stav, miera účasti atď. je u všetkých ľudí vo veku medzi 65 a 100 rokov rovnaká, pretože potreby a schopnosti sa líšia. Mali by sme sa vyhýbať uchýľovaniu sa k domnienkam, ktoré sa zakladajú na veku, a vytváraniu uzavretých skupín.

2.11 Dobré a dôstojné životné podmienky starších ľudí nie je možné posudzovať oddelene od stratégií, ktoré sa spájajú s príjmom, zdravím, sociálnou starostlivosťou a zachovaním miestnych sociálnych sietí a iniciatív spoločenstva. Tieto otázky hrajú významnú úlohu z hľadiska **možných** prekážok, ktoré bránia účasti. Schopnosť získať prístup k službám a aktívne sa zapájať významne závisia od dostatočného príjmu, čo musí byť neoddeliteľnou súčasťou dôchodkovej reformy.

3. Občianske záležitosti

3.1 Nedávna správa s názvom „Gold Age Pensioners“ (6) opisuje starších ľudí ako „stmelujúci prvok spoločnosti“. Zdôrazňuje sa v nej ich prínos pre rodinu a spoločenstvá spočívajúci v dobrovoľníckej práci a účasti v demokratických inštitúciách.

(1) „Strategický vykonávací plán pre Európske partnerstvo v oblasti inovácie“, Európska komisia, 7.11.2011.

(2) Stakeholder Manifesto for an Age Friendly European Union by 2020, Age Platform Europe, 2011.

(3) Ú. v. EÚ C 228, 22.9.2009, s. 24; Ú. v. EÚ C 51, 17.2.2011, s. 55; Ú. v. EÚ C 181, 21.6.2012, s. 150.

(4) Šiesta správa o situácii staršej generácie v Nemeckej spolkovej republike.

(5) Kirkwood T. a kol.: *New Ways of Looking at Age*, Blackstaff Press 2011.

(6) *Gold Age Pensioners*, WRVS 2011.

3.2 Starší ľudia majú vyššiu účasť vo všetkých voľbách. V správe Eurostatu (7) sa konštatuje, že 50 % občanov starších ako 55 rokov išlo voliť a že o politiku je väčší záujem vo vyššom veku. Rastúci počet starších ľudí v našej spoločnosti prináša so sebou značný politický vplyv, ktorý je v USA známy ako „sivá sila“ a tento vplyv sa aj uplatňuje.

3.3 Priemerný vek poslancov zvolených do Európskeho parlamentu je 54 rokov a najstarší z nich má 84 rokov. Platí to aj pre iné vládne inštitúcie a EHSV, čo poukazuje na to, že vek by nemal byť prekážkou účasti na žiadnej úrovni.

3.4 Mnohí starší ľudia prinášajú svoje skúsenosti a odborné znalosti získané počas svojho pracovného života do predstavenstiev mimovládnych organizácií, verejných orgánov a podnikov.

4. Účasť na rozhodovaní

4.1 Z miery, do akej starší ľudia prispievajú do spoločnosti rôznymi spôsobmi, možno vyvodiť závery o sociálnom začlenení starších ľudí a ich zapojení do rozhodovacích procesov. Starší ľudia sa však často cítia byť „vynechaní“ z rozhodovania o ich životných podmienkach alebo o komunite, v ktorej žijú. Jednotlivci potrebujú osobné povzbudenie a organizácie musia vyvinúť mechanizmy, ktoré zahrnú názory starších ľudí.

4.2 Európska platforma starších ľudí vydala v roku 2010 správu (8), v ktorej boli opísané metódy vypracované v rôznych členských štátoch, ktoré zahŕňali rady seniorov a verejné konzultácie na celoštátnej a miestnej úrovni. Pre proces európskeho sociálneho začlenenia je základnou podmienkou, aby sa všetky zúčastnené strany zapojili do riešenia problémov, ktorým čelia. Ich účasť je dôležitá, ale ešte dôležitejšie je, aby sa im pozorne načúvalo, aby došlo k zmenám.

4.3 Ľuďom, ktorí čelia sociálnemu vylúčeniu z dôvodu zlého zdravotného stavu, postihnutia alebo chudoby, sa musí pomáhať a práva jednotlivcov sa musia posilniť. Škótska pracovná skupina pre demenciu je žiarivým príkladom ľudí s diagnózou demencie, ktorí sú rozhodnutí zachovať si slobodu rozhodovania a kontrolu nad svojím životom. Oduševnenými a smelými kampaňami zameranými na lepšie pochopenie demencie a lobovaním za lepšie služby skupina získala pozoruhodnú povest' na národnej i medzinárodnej úrovni. Túto organizáciu riadia ľudia s demenciou a sú hlavnými rečníkmi na konferenciách alebo radia vláde (9).

4.4 Účinná účasť vyžaduje ústretové štruktúry a záväzok vládnych orgánov a mimovládnych organizácií, zamestnávateľov a ďalších inštitúcií, že to s načúvaním starším ľuďom ako zainteresovaným subjektom myslia vážne, čo znamená, že sa používa jazyk bez odborného žargónu a že priestory určené na stretávanie sú bezbariérové a prístupné použitím cenovo dostupnej verejnej dopravy. Starší ľudia si musia byť vedomí svojich práv a povinností a musia mať možnosť oboznámiť sa s otázkami, o ktorých sa bude diskutovať, a preto je nevyhnutné ich školenie, a to aj v oblasti IKT (10).

4.5 Stále väčší dôraz sa kladie na koprodukciiu, t. j. metódu, v rámci ktorej „jednotlivci, spoločenstvá a organizácie, ktoré disponujú zručnosťami, znalosťami a schopnosťou spolupracovať vytvárajú príležitosti a riešia problémy (11)“. Zásady sú rovnaké ako pri všetkých participatívnych činnostiach a môžu sa uplatňovať na individuálnej úrovni pri príprave balíka týkajúceho sa starostlivosti, ako aj na úrovni celoštátnych vlád pri vypracúvaní politiky.

5. Výskum

5.1 EHSV víta podporu, ktorú Európska komisia venuje iniciatívam spoločného plánovania a vypracovaniu plánu budúcich výskumných činností v oblasti starnutia a demografických zmien, ktoré by mali prispieť k programu „Horizont 2020: plány pre starnutie“ (12).

5.2 Pokračovanie výskumu všetkých aspektov života starších ľudí je dôležité, aby sa zabezpečilo, že sa prijímú náležité politické rozhodnutia týkajúce sa zdravia, sociálnych služieb, vzdelávania, príjmov a účasti. Starší ľudia by mali byť zapojení do nastoľovania otázok a mali by sa tiež podieľať na výskume. Obzvlášť dôležité je uskutočňovať klinické testovanie liekov so staršími ľuďmi.

6. Opatrovanie

6.1 Pri starnúcom obyvateľstve bude musieť stále viac starších žien prevziať zodpovednosť za opatrovanie, čo by mohlo spôsobiť finančné problémy kvôli strate príjmov a kráteniu dôchodkov. Starší ľudia predstavujú významný prínos ako neformálni opatrovatelia starších, slabších príbuzných, čo pre rozpočty sociálnej starostlivosti znamená veľké úspory. Je potrebné uznať skúsenosti a zručnosti neformálnych opatrovateľov a potrebu poskytovať možnosti odbornej prípravy.

6.2 Okrem toho sa mnoho starých rodičov stará o svoje vnúčatá, keď je to v ťažkých rodinných situáciách nutné alebo keď chcú umožniť svojim deťom pracovať a byť ekonomicky aktívnymi.

(7) „Aktívne starnutie a solidarita medzi generáciami“, Eurostat 2012.

(8) *Guide for Civil Dialogue on Promoting Older People's Social Inclusion*, Age Platform Europe 2010.

(9) *Perspectives on ageing with dementia*, Joseph Rowntree Foundation 2012.

(10) Pozri poznámku pod čiarou 8.

(11) *A guide to co-production with older people*, NDTI.

(12) Pozri stanovisko EHSV na tému „Horizont 2020: plány pre starnutie“ prijaté 23. mája 2012 Ú. v. EÚ C 229, 31.07.2012, s. 13.

6.3 V oblasti neformálnej starostlivosti existuje priestor na sociálne inovácie a členské štáty by mali vyvinúť väčšie úsilie na riešenie pribúdajúcich problémov a úloh, ktorým čelia neformálni opatrovatelia v súvislosti s obmedzenými alebo nedostatočnými opatrovateľskými službami.

7. Dobrovoľníctvo

7.1 „Existuje pozoruhodná škála dobrovoľníckych činností starších ľudí, ktoré prekračujú rámec tém tradične spájaných s vekom, ako je napr. pomoc slabým alebo chorým starším ľuďom“⁽¹³⁾. Dobrovoľnícke činnosti vykonávajú v oblasti sociálnej a zdravotnej starostlivosti, voľného času, životného prostredia, náboženských organizácií, kultúry a politiky.

7.2 Starší ľudia vykonávajú dobrovoľnícku činnosť z toho dôvodu, že im umožňuje zachovať si a rozvíjať zručnosti a spoločenské kontakty, predchádzať sociálnej izolácii a vylúčeniu a slúžiť svojej komunite. Dobrovoľníctvo prináša vzájomný úžitok. Podľa prieskumu z roku 2009 bolo 78 % obyvateľov EÚ-27 toho názoru, že starší ľudia sú ako dobrovoľníci veľkým prínosom pre dobročinné a spoločenské organizácie⁽¹⁴⁾.

7.3 Pri chýbajúcich alebo krátených zákonných službách by sa malo oceniť, že starší ľudia svojou dobrovoľníckou činnosťou tieto medzery zaplňajú, avšak je potrebné ich podporovať.

7.4 Treba poznamenať, že uznanie a škála dobrovoľníckych činností sa v jednotlivých členských štátoch značne líšia a ľudia, ktorí sú dobrovoľníkmi v staršom veku, boli nimi väčšinou po celý svoj život. Existuje tu priestor na to, aby sa jednotlivci počas celého života podnecovali k dobrovoľníckej činnosti a aby im bolo umožnené sa do nej zapájať, čo v staršom veku prinesie osoh v podobe predchádzania izolácii a sociálnemu vylúčeniu a podpory kontaktov a priateľstiev.

8. Hospodársky prínos

8.1 Okrem spotreby je možné prínos starších ľudí pre hospodárstvo merať pomocou platenia daní z príjmu a nákupov, poskytovania neformálnej starostlivosti príbuzným, čo pre štát znamená úspory, starostlivosti o vnúcatá, ktorá umožňuje deťom vrátiť sa na trh práce, a pomocou hodnoty dobrovoľníctva a zotrvania v pracovnom procese. Okrem toho sú tu prevody majetku na mladších členov rodiny s cieľom pomôcť im s väčšími finančnými záväzkami⁽¹⁵⁾.

8.2 Rastúce uznanie starnúceho obyvateľstva by malo zvýšiť potenciál podnikov a iných subjektov vyvinúť a uviesť na trh

tovary a služby, ktoré slúžia tejto časti obyvateľstva v kontexte starnúcej spoločnosti, a tak podporiť rast výroby a zamestnanosti⁽¹⁶⁾.

8.3 Starším ľuďom ako spotrebiteľom sa nedostáva dostatočného uznania, čo vedie k pretrvávaniu negatívneho postoja k vyššiemu veku. Stereotypný pohľad na starších ľudí vedie tendenčne k predpokladu, že starší ľudia nepotrebujú alebo nechcú iné príležitosti alebo služby a že „trh pre mladých“ je oveľa dôležitejší⁽¹⁷⁾.

9. Zamestnanosť

9.1 „Takmer 60 % pracovníkov si myslí, že budú môcť svoju prácu vykonávať aj vo veku 60 rokov“⁽¹⁸⁾.

9.2 Vzhľadom na rastúcu dlhovekosť je dôležité, aby starší ľudia boli schopní a mohli sa sami rozhodnúť zostať v pracovnom procese až do dosiahnutia zákonného veku odchodu do dôchodku a ak budú chcieť, aj dlhšie. To si vyžaduje uznanie schopností staršieho človeka, prispôbenie pracovného prostredia a pracovného času (čo by bolo prospešné počas celého pracovného života), možnosť zúčastňovať sa na školeniach s cieľom udržiavať krok s meniacimi sa postupmi a úsilie bojovať proti diskriminácii na základe veku na pracovisku. EHSV nedávno prijal stanovisko, v ktorom navrhol balík špecifických opatrení zahŕňajúcich tieto požiadavky a zdôraznil význam sociálnych partnerov, ktorí zohrávajú kľúčovú úlohu pri zabezpečovaní vhodných opatrení a úprav⁽¹⁹⁾.

9.3 Treba uznať, že existuje rozdiel medzi ľuďmi, ktorí pracujú aj po dosiahnutí dôchodkového veku, pretože **chcú**, a ľuďmi, ktorí pracovať **musia**, lebo ich dôchodok im nepostačuje.

9.4 Starší ľudia prinášajú na pracovisko bohaté skúsenosti a zručnosti, čo je v čase nedostatku odborných síl veľmi dôležité a zabezpečuje trvalý prínos pre hospodárstvo. Treba nabádať podniky k tomu, aby vytvárali osvedčené postupy v rámci stratégií týkajúcich sa veku.

9.5 Starší ľudia majú potenciál stať sa samostatne zárobkovo činnými osobami a podnikateľmi, čo im poskytuje väčšiu samostatnosť a kontrolu nad svojimi pracovnými podmienkami. Prínos starších ľudí v tejto sfére sa zvyšuje. Údaje Eurostatu za rok 2010 ukazujú, že 50 % pracovníkov starších ako 65 rokov vykonávalo samostatnú zárobkovú činnosť⁽²⁰⁾. Impulzy pre nové projekty a služby, ktoré odrážajú meniacu sa demografiu, môžu prísť od samotných podnikajúcich starších ľudí a je potrebné povzbudzovať jednotlivcov, aby tieto príležitosti využívali⁽²¹⁾.

⁽¹³⁾ *Volunteering by Older People in the EU*, Eurofound 2011.

⁽¹⁴⁾ Pozri poznámku pod čiarou 6.

⁽¹⁵⁾ *Gold Age Pensioners*, WRVS 2011.

⁽¹⁶⁾ Ú. v. EÚ C 44, 11.2.2011, s. 10.

⁽¹⁷⁾ *The Golden Economy*, AGE UK 2011.

⁽¹⁸⁾ *Living Longer Working Better*, Eurofound 2011.

⁽¹⁹⁾ Ú. v. EÚ C 318, 29.10.2011, s. 1.

⁽²⁰⁾ „Aktívne starnutie a solidarita medzi generáciami“, Eurostat 2011.

⁽²¹⁾ *Golden opportunities*, UnLtd 2012.

10. Celoživotné vzdelávanie

10.1 EHSV už niekoľko rokov zdôrazňuje význam celoživotného vzdelávania ako základnej podmienky sociálneho začlenenia, zotrvania v pracovnom procese, rozvoja osobnosti a schopnosti účinnej účasti ⁽²²⁾.

10.2 Počet starších ľudí, ktorí využívajú možnosti na vzdelávanie, sa zvyšuje, avšak nie vo všetkých členských štátoch v rovnakej miere ⁽²³⁾. Zapojenie starších ľudí do skupín miestnych spoločenstiev a mimovládnych organizácií poskytuje významný zdroj informálneho vzdelávania.

11. Úloha informačných a komunikačných technológií (IKT)

11.1 Význam využívania informačných a komunikačných technológií pre všetkých občanov sa zvyšuje. Používanie internetu a e-mailu môže starším ľuďom umožniť zostať v kontakte s vonkajším svetom a udržiavať pravidelnú komunikáciu s rodinnými príslušníkmi, ktorí bývajú ďaleko. Vylepšiť to môže používanie programu Skype alebo podobných médií, ktoré umožňujú vizuálny kontakt. Využívanie kontrolovaných diskusných skupín na internete môže pomôcť starším ľuďom, ktorí nemôžu opustiť svoj domov, skontaktovať sa s inými ľuďmi s podobnými záujmami, čo pomáha zmierniť izoláciu.

11.2 Elektronické zdravotníctvo môže poskytovať značné výhody, pokiaľ ide o sledovanie zdravotného stavu a reagovanie na núdzové situácie. Takéto metódy by nemali nahrádzať pravidelný osobný kontakt s ľuďmi. Systémy elektronického zdravotníctva musia zohľadniť potrebu skutočných vzťahov medzi jednotlivcami.

11.3 Medzi kontroverznejšie aplikácie IKT patria systémy sledovania osôb v „inteligentných“ domoch, systémy pre osobnú

bezpečnosť alebo monitorovacie zariadenia pre osoby postihnuté demenciou. Majú umožniť bezpečné zachovanie samostatnosti a slobodu rozhodovania. Takéto metódy sa musia používať na základe etických rozhodnutí a praxe a jednoznačne v prospech starších ľudí, a nesmú sa využívať ako kontrolný mechanizmus alebo spôsob, ako obmedziť pomoc odborného personálu.

11.4 Využívanie internetu na nákupy online má jasné výhody pre ľudí, ktorí majú problémy s mobilitou, ale zase to treba vyvážiť potrebou stretávať sa s ľuďmi a vyjsť von z domu. Musí byť zaručená ochrana osobných údajov a súkromia.

11.5 Používanie IKT si vyžaduje školenie a podporu, ako aj prístup k príslušnému vybaveniu. Na tieto otázky poukázalo stanovisko EHSV na tému „Podpora digitálnej gramotnosti, digitálnych zručností a digitálneho začlenenia“ ⁽²⁴⁾.

12. Prekážky, ktoré bránia angažovaniu sa

12.1 Hoci sa zdôrazňuje účasť starších ľudí na celom rade činností s dosahom na spoločenský a hospodársky život, ešte stále existujú značné prekážky, ktoré mnohým starším ľuďom bránia v angažovaní sa.

12.2 Chronologický vek je iba jedným z mnohých znakov, ktoré charakterizujú človeka. Znalosti, zručnosti a skúsenosti rôznych vekových skupín sú pre spoločnosť veľmi dôležitým zdrojom. Inkluzívna spoločnosť pre všetky vekové kategórie si vyžaduje, aby rozhodovacie orgány, príslušné zainteresované subjekty a samotní občania spoločne prevzali zodpovednosť za koncipovanie takej politiky a praktických opatrení, ktoré zabezpečia rovnosť a začlenenie bez ohľadu na vek.

V Bruseli 14. novembra 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽²²⁾ Ú. v. EÚ C 161, 13.7.2007, s. 1; Ú. v. EÚ C 204, 9.8.2008, s. 89; Ú. v. EÚ C 228, 22.9.2009, s. 24; Ú. v. EÚ C 77, 31.3.2009, s. 115; Ú. v. EÚ C 51, 17.2.2011, s. 55.

⁽²³⁾ Pozri poznámku pod čiarou 20.

⁽²⁴⁾ Ú. v. EÚ C 318, 29.10.2011, s. 9.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Posilňovanie spoločenského postavenia a integrácia rómskych občanov v Európe“ (doplňujúce stanovisko)

(2013/C 11/05)

Spravodajca: **Ákos TOPOLÁNSZKY**

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 17. januára 2012 rozhodol podľa článku 29 ods. 2 rokovacieho poriadku vypracovať stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému

„Posilňovanie spoločenského postavenia a integrácia rómskych občanov v Európe“

(doplňujúce stanovisko).

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 23. októbra 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 484. plenárnom zasadnutí 14. a 15. novembra 2012 (schôdza zo 14. novembra 2012) prijal 127 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 12 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV uznáva úsilie, ktoré v poslednom čase vyvinuli Európska komisia, Európsky parlament, Európska rada a ostatné orgány Únie, ako aj členské štáty, v záujme spoločenského začlenenia a integrácie Rómov. Okrem iného, ide o prijatie rámcovej stratégie Európskej komisie a národných stratégií integrácie Rómov (NRIS) zo strany členských štátov.

1.2 Zároveň upriamuje pozornosť na to, že „celkovo toto spoločné úsilie rozhodujúcim spôsobom neprispelo k náprave diskriminácie, ktorej je vystavených mnoho Rómov, ani k zlepšeniu kvality ich života či príležitostí ...“.

1.3 EHSV vo svojom prieskumnom stanovisku ⁽¹⁾ už v roku 2011 vyjadril obavy v súvislosti s prijatím národných stratégií integrácie Rómov zo strany občianskej spoločnosti a rómskych organizácií a predložil mnoho návrhov.

1.4 Výsledky štúdie, ktorú si výbor objednal a ktorá zahŕňa 27 členských štátov, sa zhodujú so zisteniami Európskeho centra pre ľudské práva Rómov (ERPC), ako aj ostatných organizácií občianskej spoločnosti a poukazujú na to, že okrem značnej neinformovanosti a nespokojnosti existuje medzi zástupcami rómskeho spoločenstva a občianskej spoločnosti aj rozsiahla frustrácia a nedôvera. Zdá sa, že národné stratégie integrácie Rómov nespĺňajú narastajúce očakávania alebo úprimnú nádej v radoch Rómov v súvislosti s tým, že stratégia môže skutočne prispieť k účinnejšej spoločenskej integrácii Rómov.

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV zo 16.6.2011 na tému „Posilňovanie spoločenského postavenia a integrácia Rómov“ (Ú. v. EÚ C 248, 25.8.2011, s. 16 – 21).

1.5 Nástroje a zdroje, ktoré sú k dispozícii na realizáciu strategických cieľov národných stratégií integrácie Rómov, zrejme nie sú postačujúce na to, aby vyvážili pretrvávajúci negatívny účinok diskriminácie a vylúčenia na život a vyhliadky príslušných osôb. EHSV preto upozorňuje na význam koordinácie odborných politík a pridelovania zdrojov v súlade s cieľmi.

1.6 Domnieva sa že, pri plánovaní a realizácii národných stratégií integrácie Rómov sa musí vždy vychádzať z právneho základu v záujme ochrany ľudských a základných práv.

1.7 Zdôrazňuje, že boj proti diskriminácii musí mať prioritu vo všetkých oblastiach spoločenského života.

1.8 Zdôrazňuje, že v súvislosti so spoločenskou situáciou Rómov je potrebné presadzovať všeobecný pozitívny prístup a vyzdvihuje, že rozhodujúcim faktorom pri vykonávaní integračných politík je to, že jednotlivci musia mať silu, nástroje a schopnosť, aby si mohli vytvárať svoj vlastný osud.

1.9 Podporuje vytvorenie vnútroštátnych rómskych kontaktných miest plánovaných Európskou komisiou, ktoré budú mať príslušné právomoci, a zdôrazňuje, že organizovaná občianska spoločnosť vrátane rómskych organizácií a záujmových združení sa musia v plnej miere zúčastňovať na celom procese vypracovania národných stratégií integrácie Rómov (plánovanie, realizácia, monitorovanie a vyhodnotenie).

1.10 Monitorovanie národných stratégií integrácie Rómov sa musí realizovať na rozsiahlom a vedecky podloženom základe, do ktorého musí byť zapojená aj občianska spoločnosť, ako aj nezávislí pozorovatelia, pričom je potrebné zabezpečiť systematické financovanie týchto postupov.

2. História

2.1 Európska komisia prijala v apríli 2011 dôležitý strategický dokument s názvom „Rámec EÚ pre národné stratégie integrácie Rómov do roku 2020 (2)“. V oznámení sa prvýkrát v histórii EÚ a v úzkej nadväznosti na aspekty stratégie Európa 2020, ustanovenia Charty základných práv Európskej únie a zistenia uvedené v 10 základných zásadách pre začlenenie Rómov (3) vymedzujú najdôležitejšie strategické ciele. V dokumente sa uvádzajú štyri oblasti politik: prístup k vzdelaniu, zamestnanosť, zdravotná starostlivosť a bývanie. Osobitný dôraz sa kladie na spoluprácu s organizáciami občianskej spoločnosti a rómskymi organizáciami. V oznámení sa uvádza, že sa plánuje zaviesť mechanizmus na intenzívne monitorovanie a hodnotenie. Zároveň sa v ňom stanovuje, aby členské štáty do konca roku 2012 pripravili, prijali a zaslali Európskej komisii svoje dokumenty o národných stratégiách.

2.2 Rada vo svojich záveroch (4) podporuje oznámenie Komisie (5) a

„(vítá) oznámenie Komisie (...) a povzbudzuje členské štáty, aby **stanovili dosiahnuteľné ciele** (...), aby zaviedli mechanizmus na monitorovanie a lepšie sprístupnili existujúce fondy EÚ pre projekty zamerané na začlenenie Rómov.“ Rada zároveň konštatuje, že:

— je potrebné, aby členské štáty „vhodným spôsobom monitorovali a vyhodnocovali vplyv [vnútroštátnych] stratégií začleňovania Rómov alebo integrovaných súborov opatrení (...)“ (23. bod),

— „podporovali lepšie zapojenie občianskej spoločnosti a všetkých ostatných zainteresovaných strán“ (41. bod).

3. EHSV predložil 16. júna 2011 **prieskumné stanovisko** na tému „Posilňovanie spoločenského postavenia a integrácia rómskych občanov v Európe (6)“. Toto sú hlavné zistenia správy:

(2) Rámec EÚ pre národné stratégie integrácie Rómov do roku 2020 (COM(2011) 173 final).

(3) 10 Základných zásad pre začlenenie Rómov bolo predstavených na prvej schôdzi platformy, ktorá sa uskutočnila 14. apríla 2009. Uvádzame tu predovšetkým aspekty týkajúce sa „výslovného, ale nie výhradného zamerania“, „medzikultúrneho prístupu“ a „zamerania na väčšinovú spoločnosť.“

(4) http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/lisa/122100.pdf.

(5) Závety Rady o rámci EÚ pre národné stratégie integrácie Rómov do roku 2020.

(6) Stanovisko EHSV zo 16.6.2011 na tému „Posilňovanie spoločenského postavenia a integrácia Rómov“ (Ú. v. EÚ C 248, 25.8.2011, s. 16 – 21).

3.1 EHSV vyjadruje uznanie a podporuje intenzívne úsilie, ktoré v poslednom čase vyvíjajú Parlament, Európska komisia, Rada a ďalšie orgány Únie, ako aj členské štáty, zamerané na začlenenie a integráciu Rómov v Európe;

3.1.1 zároveň zdôrazňuje, že celkovo toto spoločné úsilie rozhodujúcim spôsobom neprispelo k náprave diskriminácie, ktorej je vystavených mnoho Rómov, ani k zlepšeniu kvality ich života či príležitostí, ba v niektorých ohľadoch sa ich situácia dokonca ešte zhoršila;

3.1.2 zdôrazňuje, že túto ťažkú situáciu bude možné zlepšiť len prostredníctvom ucelenej, koordinovanej a súdržnej celoeurópskej stratégie a rýznym, systematickým akčným programom, ktorý príslušným jednotlivcom a ich komunitám dá právomoc a oprávnenie, ktoré potrebujú na formovanie ich vlastných osudov (zvyšovanie spoločenského postavenia);

3.1.3 domnieva sa, že členským štátom by mohli byť navrhnuté nasledujúce zložky ako tri piliere, realistickej, uskutočniteľnej politiky integrácie Rómov (ktoré sa majú realizovať v koordinácii), ktorá konkrétne, ale nie výlučne, odráža povahu problémov a strategických priorít boja proti nim:

- a) politika integrácie, ktorá bude neutrálna z hľadiska rasy a etnického pôvodu a ktorá sa bude zaoberať koncentráciou sociálnych problémov a znižovaním extrémnej chudoby a deprivácie;
- b) politika, ktorá podporuje posilňovanie sociálneho postavenia tých, ktorí sa považujú za členov ktorejkoľvek rómskej komunity, a vyzdvihuje ich dosiahnuté sociálne začlenenie;
- c) všeobecné politiky a zverejňovanie v oblasti boja proti rasizmu.

3.2 Zdôrazňuje, že je nevyhnutné aktívne zapojiť zástupcov Rómov a členov rómskych komunít do plánovania a vykonávania na všetkých úrovniach (EÚ, vnútroštátnej, regionálnej a miestnej).

3.3 EHSV by sa rád podieľal na vyhodnocovaní týchto politik na základe svojho mandátu od občianskej spoločnosti a na základe skutočných väzieb medzi ním a organizáciami občianskej spoločnosti v členských štátoch. Jeho zámerom je zapojiť sa do rokovaní medzi inštitúciami EÚ a organizovanou občianskou spoločnosťou a byť aktívnym partnerom európskej platformy pre začleňovanie Rómov a iných foriem štruktúrovaného dialógu.

4. Výskum a prieskumy

4.1 Toto stanovisko sa na základe uvedených skutočností snaží zhrnúť tie poznatky, názory a skúsenosti, ktoré v poslednom čase prezentovali relevantné dozorné orgány, príslušné útvary Európskej komisie, ako aj organizácie združujúce Rómov, organizácie občianskej spoločnosti, lobistické skupiny a hnutia zastupujúce záujmy Rómov v súvislosti s rámcovou stratégiou a národnými stratégiami integrácie Rómov. Vytvorený obraz nepochybne v zásadnej miere ovplyvní šance členských štátov, pokiaľ ide o dosiahnutie cieľov vymedzených v rámcovej stratégii. Tieto analýzy zahŕňajú

- rôzne dokumenty Európskej komisie o procese vypracovania národných stratégií a obsahu týchto stratégií;
- dokumenty o úlohe OSI (Open Society Institute) ako účastníka a pozorovateľa a o jeho aktivitách týkajúcich sa šírenia informácií najmä v nových členských krajinách (⁷),
- dotazník Koalície pre európsku rómsku politiku (ERPC),
- správy organizácií občianskej spoločnosti, ktoré sa aktívne zaoberajú rómskou otázkou, ako napr. Európska rómska informačná kancelária (ERIO) a Amalipe – Centrum pre medzietnický dialóg a toleranciu, o obsahoch stratégií a o procese vypracovania stratégií,
- a výsledky on-line prieskumu realizovaného v 27 členských štátoch, ktorý objednal EHSV.

4.2 Európska komisia vypracovala stručnú analýzu (⁸) stratégií, ktoré zaslali členské štáty. EHSV vo veľkej miere súhlasí (⁹) s jej mierne kritickými závermi, ako aj s tým, že v porovnaní s tým, čo sa uvádza v stratégiách, je potrebné oveľa intenzívnejšie zapájať miestne a regionálne orgány, podstatne užšie spolupracovať s občianskou spoločnosťou, poskytnúť finančné prostriedky, ktoré sú úmerné úlohám a stanoveným cieľom, monitorovať politiky a realizovať primerané hodnotenia a aktívne bojovať proti diskriminácii.

4.3 Prakticky v rovnakom čase ako analýza, ktorá bola vypracovaná z poverenia EHSV formou dotazníka, bol veľmi

(⁷) Revízia rámca EÚ pre národné stratégie integrácie Rómov, OSI, 2012 <http://www.soros.org/sites/default/files/roma-integration-strategies-20120221.pdf>.

(⁸) Národné stratégie integrácie Rómov: prvý krok pri implementácii rámca EÚ (COM(2012) 226) a pracovný dokument útvarov Komisie SWD (2012), 133 z 21. mája 2012.

(⁹) „členské štáty vyvíjajú úsilie s cieľom vypracovať komplexný prístup k integrácii rómskeho obyvateľstva. Na vnútroštátnej úrovni však treba urobiť oveľa viac. Socio-ekonomická integrácia Rómov je v prvom rade a predovšetkým zodpovednosťou členských štátov a tieto budú musieť zintenzívniť svoje úsilie, aby boli schopné plniť svoje povinnosti, a to v podobe konkrétnejších opatrení, presne určených cieľových hodnôt pre merateľné výsledky, jednoznačne vyčlenených finančných prostriedkov na vnútroštátnej úrovni a dobre fungujúceho vnútroštátneho systému monitorovania a hodnotenia.“

podobným spôsobom vypracovaný aj dotazník Koalície pre európsku rómsku politiku, ktorý obsahoval aj podobné otázky. Závěry z obidvoch analýz boli zverejnené v spoločnej štúdií spolu s prehľadom národných stratégií integrácie Rómov (¹⁰).

4.3.1 ERPC dostal 90 použiteľných odpovedí (vrátane 78 odpovedí z členských štátov EÚ) od širokého okruhu rómskych organizácií a organizácií podporujúcich Rómov, pričom využil aj potenciál, ktorý mu ponúkala vlastná sieť. Napriek odlišnostiam v jednotlivých krajinách, respondenti vo všeobecnosti informovali o nízkej miere účasti na procese vypracovania stratégie a o obmedzenom účinku tejto účasti. Nízka miera aktivity a účinku súvisela podľa výskumu ERPC s tým, že proces vypracovania stratégií, ako aj zverejnenie výsledkov bolo vo väčšine členských krajín obmedzené a nedostatočne transparentné (¹¹).

4.3.2 V záujme širšej a účinnejšej účasti občianskej spoločnosti ERPC odporúča, aby sa na všetkých úrovniach vytvorila kultúra pravidelného dialógu presahujúca rámec tradičnej povinnosti viesť konzultácie, vypracovali sa vhodné mechanizmy účasti, zabezpečila sa zvýšená transparentnosť opatrení prijímaných na celoštátnej úrovni a aby sa spätná väzba na úrovni rozhodovania stala pravidelnou. Vo svojich záveroch konštatuje, že „národné stratégie integrácie Rómov poukazujú na to, že existujú jasné a znepokojujúce rozdiely, pokiaľ ide o politickú vôľu bojovať proti diskriminácii a predsudkom voči Rómom a upraviť národné politiky tak, aby umožnili väčšiu účasť Rómov vo všetkých kolektívnych oblastiach spoločnosti.“

4.4 Výsledky prieskumu realizovaného pre EHSV formou on-line dotazníka (¹²)

4.4.1 Výskumní pracovníci zaslali on-line dotazník, ktorý zahŕňal otázky rozdelené do ucelených kategórií, takmer 2 000 organizáciám občianskej spoločnosti a aktivistom, ktorí sa aktívne zaoberajú rómskou otázkou (¹³). Ochota odpovedať bola, podobne ako v prípade výskumu ERPC, mimoriadne malá (¹⁴).

4.4.2 Spokojnosť s obsahom stratégií EÚ a národných stratégií, ktoré sa hodnotili podľa 14 rôznych analytických hľadísk (¹⁵) v rozpätí 5 bodov, hodnotili respondenti v priemere

(¹⁰) Analysis of National Roma Integration Strategies (Analýza národných stratégií integrácie Rómov), ERPC, marec 2012.

(¹¹) „väčšina respondentov v členských štátoch uviedla, že proces vypracovania národných stratégií integrácie Rómov nebol dostatočne transparentný. Pokiaľ ide o realizáciu národných stratégií integrácie Rómov, vo väčšine prípadov je účasť zainteresovaných strán nejasná, najmä čo sa týka zapojenia Rómov.“

(¹²) A study on the participation and activities of Roma and/or non-governmental organisations in the development and approval of national Roma integration strategies (Štúdia o účasti a aktivitách Rómov a/alebo mimovládnych organizácií v oblasti rozvoja a prijatie národných stratégií integrácie Rómov), Kontra, s.r.o., Budapešť 2012, rukopis.

(¹³) Žiadosti boli zaslané na približne 800 adries prostredníctvom „efektívne snehovej gule“ a výskumní pracovníci trikrát požiadali organizácie, aby zaslali svoje odpovede.

(¹⁴) V oboch prípadoch bolo zaslaných späť 78 dotazníkov. Odpovede prišli zo všetkých členských krajín, ale rozdiely medzi jednotlivými krajinami boli relatívne veľké, pokiaľ ide o celkový počet odpovedí. Viac odpovedí prišlo väčšinou z krajín, v ktorých žije značný počet rómskych obyvateľov.

(¹⁵) Analytické hľadiská hodnotili spokojnosť s obsahmi hlavných oblastí stratégií, ako aj spokojnosť s transparentnosťou procesu plánovania stratégie a s jednotlivými možnosťami účasti.

menej ako 2 bodmi ⁽¹⁶⁾. Pre väčšinu respondentov teda národné stratégie integrácie Rómov nie sú prejavom úspechu a nepredstavujú presvedčivú politickú vôľu. Tento mimoriadne negatívny názor je pravdepodobne aj vysvetlením malej ochoty odpovedať.

4.4.3 Výskum okrem veľkej neinformovanosti a nespokojnosti odráža aj rozsiahlu frustráciu a nedôveru medzi zástupcami rómskeho spoločenstva a organizáciami občianskej spoločnosti: národné stratégie integrácie Rómov celkovo nespĺnili narastajúce očakávania alebo úprimnú nádej v radoch Rómov v súvislosti s tým, že stratégia môže skutočne prispieť k účinnejšej spoločenskej integrácii Rómov. Nízke hodnoty vyplývajúce z tohto prieskumu, ako aj nízka miera spokojnosti vo všeobecnosti odzrkadľujú to, že v protiklade s deklarovanými zámermi, zložky príslušných organizácií neboli v dostatočnej miere zapojené do strategického plánovania, nevznikli základné mechanizmy účasti a v radoch zástupcov príslušných skupín sa v dôsledku často storočných skúseností s diskrimináciou a segregáciou nepodarilo v rozhodujúcej miere vytvoriť ovzdušie dôvery.

4.4.4 Výsledky výskumu väčšinou potvrdzujú a podporujú odporúčania uvedené v prieskumnom stanovisku EHSV týkajúcom sa účasti organizácií občianskej spoločnosti.

5. Všeobecné aspekty

5.1 Orgány a inštitúcie Európskej únie vyvíjali v posledných rokoch značné úsilie a priniesli obeť v záujme posilnenia spoločenskej integrácie Rómov a znižovania ich vylúčenia a častej extrémnej chudoby a v záujme toho, aby sa Rómovia mohli zapájať do politického, hospodárskeho a sociálneho života ako plnohodnotní občania EÚ a členských štátov EÚ.

5.2 Všetky tieto snahy však doteraz priniesli len obmedzené výsledky. Z analýz národných stratégií integrácie Rómov zrejme súhlasne vyplýva, že v každom prípade ide o potrebný, ale zatiaľ absolútne nepostačujúci proces, v súvislosti s ktorým sú príslušné osoby neinformované, majú voči nemu značnú nedôveru a väčšinou sú nespokojné, pokiaľ ide o vymedzené ciele a o šance ich úspešne realizovať. Z toho dôvodu musíme prijatie strategických programov považovať za začiatok procesu začleňovania a nie za jeho výsledok.

5.3 Naše návrhy sa všeobecne zameriavajú najmä na to, aby sa na úrovni členských štátov (a v rámci nich aj na miestnej a regionálnej úrovni), ako aj na úrovni EÚ vytvorili inštitucionálne mechanizmy, ktoré budú vychádzať zo všeobecnej dohody, pokiaľ ide o zásady, a budú vypracované na základe silného politického konsenzu. V záujme integrácie Rómov sa tieto mechanizmy musia zohľadniť aj vo verejných politikách, pričom musia byť transparentné, založené na dôkazoch, musia umožniť predvídateľným a racionálnym spôsobom dosiahnuť

želané účinky a musia byť schopné zabezpečiť širokú účasť spoločnosti, predovšetkým však účasť Rómov, a spoločenských činiteľov, ktoré ich budú podporovať.

5.4 Je potrebné vziať do úvahy, že aj keď väčšina stratégií vymedzuje správne ciele, prostriedky a zdroje určené na realizáciu týchto cieľov zrejme nie sú postačujúce na to, aby vyvážili pretrvávajúci negatívny účinok diskriminácie a vylúčenia na život a vyhliadky príslušných osôb. Platí to najmä v čase hospodárskej a spoločenskej krízy, ktorá logicky najviac postihuje najzraniteľnejšie skupiny obyvateľov, čo potvrdzujú aj výskumy. Miera vylúčenia tejto skupiny obyvateľov je taká vysoká, že u nich neexistuje žiadna kvalita života ani spoločenské vyhliadky.

5.5 Politické odporúčania

5.5.1 V súvislosti s rómskou otázkou existuje veľké riziko, že súčasná pozitívna politická klíma v EÚ zostane nevyužitá a výsledkom bude opätovný neúspech s ďalekosiahlymi dôsledkami. EHSV preto považuje za veľmi dôležité, aby verejné politiky boli priebežne monitorované a revidované z hľadiska národných stratégií integrácie Rómov v záujme toho, aby ich prípadné negatívne, ba dokonca škodlivé účinky neprevládali nad výhodami stratégií. Je potrebné zaviesť účinné mechanizmy na koordináciu a korekciu politík.

5.5.2 Z analýzy národných stratégií integrácie Rómov vyplýva, že na jednej strane existujú znepokojujúce odchýlky medzi diskrimináciou Rómov a prejavom politickej vôle skončiť s ich diskrimináciou a sociálnym vylúčením a medzi účinnosťou poskytnutých nástrojov, zdrojov a mechanizmov na strane druhej. EHSV naliehavo žiada, aby sa prijali oveľa účinnejšie opatrenia zabraňujúce zneužitiu tejto témy na politické účely.

5.6 Verejná politika v oblasti boja proti diskriminácii a verejnosť

5.6.1 EHSV považuje za veľmi dôležité, aby národné stratégie integrácie Rómov vychádzali výslovne z právneho aspektu, ktorý zabezpečí, aby občania členských štátov mohli v plnej miere uplatniť základné práva, ktoré im zaručujú právne predpisy EÚ, ako aj medzinárodné dohovory v oblasti ľudských práv.

5.6.2 Boj proti diskriminácii musí mať prioritu vo všetkých oblastiach spoločenského života. EHSV navrhuje, aby sa politiky členských štátov v oblasti boja proti diskriminácii vo väčšej miere zameriavali na odhaľovanie prípadov diskriminácie, ako aj na ich postihovanie v súlade s európskymi právnymi tradíciami.

5.6.3 Je potrebné chrániť ľudské práva rómskych migrantov a zabezpečiť, aby sa tieto práva v plnej miere uplatňovali. Preto sem treba zahrnúť aj právo na vzdelávanie a primeranú zdravotnú starostlivosť. Namiesto politiky návratu by podľa možnosti bolo vhodné realizovať vyváženejšiu politiku integrácie Rómov z členských krajín EÚ (občania EÚ).

⁽¹⁶⁾ Podľa otázok sa táto hodnota pohybuje v priemere medzi 1,6 až 2,7.

5.6.4 Je potrebné vyvinúť osobitné úsilie v záujme toho, aby sa integrácia Rómov v médiách, v školstve a v ostatných oblastiach verejného života stala bežnou praxou. Treba začať realizovať programy zamerané na spoznávanie histórie a kultúry Rómov, pričom sa musí citlivo poukazovať na problémy, s ktorými sú Rómovia konfrontovaní v situáciách, keď sú diskriminovaní a vylúčení. Je dôležité, aby sa aj samotní Rómovia zúčastňovali na procese zvyšovania informovanosti spoločnosti.

5.6.5 Za každých okolností je potrebné dôsledne odhaľovať prípady rasizmu a xenofóbie, pričom v prípade potreby sa musia uplatniť právne sankcie. V tejto súvislosti nesú osobitnú zodpovednosť spoločenský mienkotvorcovia, a hlavne politická a mediálna elita.

5.6.6 Je potrebné zabrániť tomu, aby boli Rómovia kriminalizovaní ako etnická skupina, ako aj tomu, aby sa negatívne spoločenské javy (trestná činnosť, správanie, ktoré nie je v súlade so všeobecnými normami spoločnosti atď.) prezentovali v spojitosti s etnickou skupinou Rómov, pričom treba zabezpečiť, aby takéto prejavy prestali. Je potrebné usilovať o to, aby sa toto očakávanie uplatňovalo najmä v oblasti súdnictva a médií.

5.6.7 EHSV zdôrazňuje, že v súvislosti so spoločenskou situáciou Rómov je potrebné presadzovať všeobecný pozitívny prístup. Navrhuje, aby inštitúcie EÚ a ich siete neprezentovali Rómov a rómsku komunitu výlučne v spojitosti so spoločenskými problémami a ako „nositeľov“ týchto problémov, ale aby smerom k európskej verejnosti poskytli publicitu úspešným rómskym jednotlivcom a spoločenstvám slúžiacim ako vzor pre vzostup a spoločenskú integráciu Rómov.

5.6.8 Rozhodujúcim faktorom pri vykonávaní integračných politik je to, že jednotlivci musia mať silu, nástroje a schopnosť, aby si mohli vytvárať svoj vlastný osud. Politika musí preto ako celok spolu s jej jednotlivými oblasťami činnosti pomôcť tým, ktorí to potrebujú na to, aby mohli rozvíjať schopnosť rozhodovať o svojich vlastných osudoch v rámci právneho štátu a aby väčšinová spoločnosť bola schopná to prijať vďaka spoločným záujmom.

5.7 Účasť

5.7.1 EHSV zdôrazňuje, že v procese realizácie národných stratégií integrácie Rómov občianska spoločnosť nemá byť len pasívnym pozorovateľom, ale sa musí aktívne zúčastňovať na ich realizácii.

5.7.2 Podporuje vytvorenie siete vnútroštátnych rómskych kontaktných miest plánovaných Európskou komisiou, ale zdôrazňuje, že tieto kontaktné miesta budú mať zmysel len vtedy, ak budú mať k dispozícii primerané právomoci, zdroje a finančné prostriedky. Tieto kontaktné miesta musia fungovať na základe úzkej inštitucionalizovanej spolupráce s organizáciami občianskej spoločnosti.

5.7.3 Európsku platformu pre začleňovanie Rómov treba zahrnúť do hodnotenia strategických programov. V súvislosti s tým je potrebné posilniť jej činnosť.

5.7.4 Organizovaná občianska spoločnosť vrátane rómskych organizácií a záujmových združení sa musia v plnej miere zúčastňovať na celom procese vypracovania národných stratégií integrácie Rómov (plánovanie, realizácia, monitorovanie a vyhodnotenie), a to nielen na celoštátnej, ale aj regionálnej a miestnej úrovni. Tento prístup sa musí uplatňovať na všetkých úrovniach rozhodovania, pričom treba vytvoriť jeho proces fungovania, miesta koordinácie, jeho transparentnosť, prostriedky a zdroje.

5.7.5 EHSV zdôrazňuje, že je potrebná politika, ktorá podporuje posilňovanie sociálneho postavenia tých, ktorí sa považujú za členov ktorejkoľvek rómskej komunity, a vyzdvihuje ich dosiahnuté sociálne začlenenie. Na tento účel je potrebné vytvoriť aj nástroj na podporu takejto politiky.

5.8 Monitorovanie a hodnotenie

5.8.1 Vzhľadom na to, že monitorovanie a hodnotenie väčšinou nie je súčasťou, alebo je len nedostatočne vypracovanou zložkou národných stratégií integrácie Rómov, výbor navrhuje, aby každá členská krajina doplnila svoje programy v tejto súvislosti, určila zodpovedné organizačné jednotky a inštitucionálne postupy, ukazovatele stanovené na tieto účely, spôsoby hodnotenia, zdroje informácií atď.

5.8.2 Národné stratégie integrácie Rómov sa musia revidovať a nepretržite monitorovať aj preto, aby sme sa uistili, či v piatich hlavných oblastiach zasahovania tejto rámcovej stratégie formulujú komplexné a koherentné politiky, či dopĺňajú existujúce nedostatočné rámce a či v tejto súvislosti zaručujú vhodné akčné programy, ako aj nástroje financovania, ktoré sa s nimi spájajú.

5.8.3 Členské štáty musia zabezpečiť, aby národné stratégie integrácie Rómov boli v súlade s celoštátnymi, regionálnymi a miestnymi rozvojovými politikami a aby bolo možné zabrániť neplánovaným negatívnym účinkom týchto politik na stanovené ciele národných stratégií integrácie Rómov resp. aby bolo možné tieto účinky vyvážiť.

5.8.4 Odporúča, aby v každom členskom štáte Európska komisia vytvorila sieť nezávislých odborníkov, aby sa mohlo prístupíť k motivovanému hodnoteniu národných stratégií integrácie Rómov a aby členské štáty zabezpečili zdroje aj v operačných programoch, ktoré budú určené na monitorovanie na úrovni Spoločenstva a na (nezávislé) hodnotenie realizované organizáciami občianskej spoločnosti. V každom prípade je potrebné, aby do financovania programov bol zahrnutý prvok „monitorovania a hodnotenia“.

5.8.5 Odporúča, aby, okrem koordinácie Eurostatu, experti národných štatistických úradov vypracovali aj ukazovatele potrebné pre monitorovanie stratégií, ktoré budú založené na dôkazových prvkoch, a jednotnú štatistickú metódu na vymedzenie ukazovateľov.

5.9 Zabezpečenie zdrojov

5.9.1 EHSV zdôrazňuje, že je potrebné vyčleniť zdroje, ktoré budú úmerné vymedzeným cieľom prijatým v politických dokumentoch a ktoré predstavujú osobitné položky.

5.9.2 Kríza najviac postihuje najzraniteľnejšie skupiny. V záujme toho, aby sa mohli realizovať ciele stratégie Európa 2020, môžu sa vykonať úpravy v politike týkajúcej sa zdrojov, ako aj z hľadiska prispôsobenia priorít k danej situácii. O vykonaní takýchto úprav je však potrebné rozhodnúť transparentne a v rámci rozhodovacieho procesu, ktorý zabezpečí konsenzus medzi zástupcami zainteresovaných strán.

V Bruseli 14. novembra 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

III

(Prípravné akty)

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

484. PLENÁRNE ZASADNUTIE V DŇOCH 14. A 15. NOVEMBRA 2012

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2006/112/ES o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty, pokiaľ ide o zaobchádzanie s poukazmi“

COM(2012) 206 final – 2012/0102 (CNS)

(2013/C 11/06)

Spravodajca: **Viliam PÁLENÍK**

Rada Európskej únie sa 24. mája 2012 rozhodla podľa článku 113 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2006/112/ES o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty, pokiaľ ide o zaobchádzanie s poukazmi“

COM(2012) 206 final – 2012/0102 (CNS).

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 2. októbra 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 484. plenárnom zasadnutí 14. a 15. novembra 2012 (schôdza zo 14. novembra 2012) prijal 116 hlasmi za, pričom žiadny člen nehlasoval proti a 18 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Zhrnutie záverov a odporúčaní EHSV

1.1 Komisia prezentovala 10. mája 2012 návrh smernice Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2006/112/ES o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty, pokiaľ ide o zaobchádzanie s poukazmi. Jej zámerom je, aby sa pri tom uplatnil princíp obsiahleho, neutrálneho a transparentného zdanenia.

1.2 Komisia chce zaviesť jednotné pravidlá, ktoré zamedzia dvojitému zdaneniu alebo vyhýbaniu sa daňovej povinnosti. Komisia je presvedčená, že pri zachovaní statusu quo sa bude zvyšovať nerovnováha na spoločnom trhu, čo bude mať za následok narušenie hospodárskej súťaže kvôli nejednotným podmienkam pre účastníkov spoločného trhu.

1.3 Poukazy dosahujú rozmach najmä v poslednom období. Kvôli rôznorodým typom uplatnenia a použitia poukazov

dochádza k nejednoznačnosti výkladu pri uplatnení si daňovej povinnosti. Preto je potrebné definovať čo najjednoznačnejšie pravidlá pre všetky členské štáty, aby sa zamedzilo nerovnováhe na spoločnom trhu.

1.4 EHSV víta snahu čo najpresnejšie definovať rôzne typy poukazov. Definovanie jednotlivých typov poukazov má zamedziť snahe o obchádzanie daňovej povinnosti pri ich použití. Na druhej strane, vystavitelia poukazov vďaka pravidlám nebudú znevýhodnení v porovnaní s konkurenciou.

1.5 EHSV zvlášť víta snahu Komisie zbaviť sa nadmernej administratívnej záťaže pri distribúcii viacúčelových poukazov, keď daňovú povinnosť by mal splniť len poskytovateľ, keďže len on vie, kedy a ako bol viacúčelový poukaz uplatnený.

1.6 Vymedzenie pravidiel pre uplatnenie daňovej povinnosti, pokiaľ ide o zaobchádzanie s poukazmi, nebude mať žiadnu pridanú hodnotu, pokiaľ pravidlá nebudú rešpektované všetkými členskými štátmi. Preto je nevyhnutné, aby sa jednotlivé členské štáty riadili podľa spoločných pravidiel a odstránili rôzne výnimky, ktoré umožňujú deformáciu hospodárskej súťaže a zníženie konkurenčného prostredia.

1.7 Snahou Komisie je zmeniť smernicu o dani z pridanej hodnoty, pokiaľ ide o zaobchádzanie s poukazmi, kvôli rozvíjajúcim sa telekomunikačným službám. Predplatené telefónne poukazy tvoria veľkú časť celkového objemu poukazov.

1.8 EHSV chce poukázať na viacero otvorených otázok, ktoré sa musia vyriešiť pred nadobudnutím platnosti smernice. Medzi hlavné otvorené otázky patria možné problémy pri darovaní poukazov, spojené s existenciou limitov oslobodených od daňovej povinnosti v jednotlivých členských krajinách, neexistenciou prechodných ustanovení a nedefinovaním pravidiel pri neuplatnení jednocelových poukazov.

2. Hlavné prvky a pozadie stanoviska

2.1 V smernici Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty sa ustanovujú pravidlá času a miesta dodania tovaru a poskytnutia služieb, základu dane, vzniku daňovej povinnosti (DPH) a nároku na odpočet. Tieto pravidlá však už nepostačujú na podrobné zabezpečenie súladu pri zdaňovaní poskytnutých poukazov. Následkom toho vznikajú trhové nerovnosti, a to až do takej miery, že to má nepriaznivý vplyv na riadne fungovanie vnútorného trhu.

2.2 Pri nekoordinovanom postupe, ktorý momentálne prevláda medzi členskými štátmi dochádza k značným trhovým nerovnostiam, ktoré treba zamedziť. Preto komisia navrhuje zaviesť jednotné pravidlá, ktoré zabezpečia spoľahlivé a jednotné zaobchádzanie, zabráni nezrovnalostiam, narušeniu hospodárskej súťaže, dvojitému zdaneniu alebo nezdaneniu a obmedzia riziko vyhýbania sa daňovým povinnostiam týkajúcim sa zdanenia poukazov.

2.3 Rôznymi špecifikáciami poukazov nastáva problematické uplatnenie daňovej povinnosti. Je preto nevyhnutné rozlišovať medzi rôznymi typmi poukazov a ustanoviť jasné pravidlá, podľa ktorých sa budú tieto poukazy rozdeľovať.

2.4 Cieľom smernice je vymedzenie poukazu od platobného nástroja a definovanie poukazu, ktorý môže mať elektronickú alebo fyzickú podobu podľa charakteru použitia. Taktiež sa definujú povinnosti, ktoré vyplývajú vystaviteľovi poukazu.

2.5 Poukaz je právo na tovar alebo služby, alebo právo na získanie zľavy. Tieto práva sú však často prenášané z jednej

osoby na druhú bez uplatnenia. Aby sa zabránilo riziku dvojitého zdanenia, v prípade, že sa služba zodpovedajúca tomuto právu zdaňuje, je potrebné ustanoviť, že postúpenie tohto práva a výmena tovaru alebo služieb by sa mali považovať za jediné plnenie.

2.6 Na zabezpečenie neutrality by sa daňová povinnosť mala vzťahovať na jediné plnenie dodaného tovaru alebo služby, ktoré boli poskytnuté za poukaz.

2.7 Smernica stanovuje zdanenie poukazov vystavených cestovými kancelárkami v členskom štáte, v ktorom je cestovná kancelária zriadená. Pre prípadné snahy zmeny miesta zdanenia sa ustanovuje, že dodaný tovar, respektíve dodané služby za tieto poukazy podliehajú tejto úprave.

2.8 Komisia navrhuje pre poukazy, ktoré prechádzajú distribučnou sieťou, aby sa stanovila konečná hodnota poukazu pri jeho vystavení. Tak sa zachová výška DPH, ktorá sa pri distribúcií viacúčelového poukazu nezmení.

2.9 Ak poukazy distribuuje zdaniteľná osoba konajúca vo svojom mene, ale na účet inej osoby, predpokladalo by sa, že zdaniteľná osoba sama prijala a poskytla poukazy. Ak by distribúcia zahŕňala viacúčelové poukazy, v prípade ktorých sa zdanenie uskutoční len pri uplatnení poukazu, malo by to za následok úpravu vo všetkých fázach distribučného reťazca, pričom by sa nevytvoril žiaden nový príjem z daní, alebo len malý. S cieľom zamedziť nadmernej administratívnej záťaži by sa zdaniteľná osoba distribuujúca takéto poukazy nemala posudzovať ako osoba, ktorá sama dostala a poskytla poukaz.

2.10 Komisia definuje zdanenie viacúčelových poukazov pri ich distribúcií. V prípade, že distribútor predajom ďalšiemu distribútorovi vytvorí zisk, distribučná služba by sa mala zdaňovať podľa marže distribútora.

2.11 Daná smernica navrhuje vylúčiť všetky výnimky, ktoré by si členské štáty nárokovali pri uplatnení daňovej povinnosti pri cezhraničnom dodaní tovaru alebo služieb. Týmto nariadením by sa zamedzila možnosť dvojitého zdanenia alebo nezdanenia.

2.12 Poukazy komisia rozdeľuje podľa typu použitia na jednocelové a viacúčelové poukazy. Jednocelové poukazy predstavujú právo na dodanie tovaru alebo poskytnutie služieb, ak je miesto a prijatá suma za tento poukaz známa. DPH pri jednocelových poukazoch je splatná z prijatej sumy za tento poukaz, aj keď táto platba bola prevedená pred dodaním tovaru alebo poskytnutím služby. V prípade viacúčelových poukazoch nastáva daňová povinnosť až v okamžiku, keď sa daný poukaz uplatní.

2.13 Komisia stanovuje pri poukazoch na poskytnutie zľavy na dodanie tovaru alebo poskytnutie služieb, že ak sa daný poukaz uplatní dodávateľ poskytol službu vystaviteľovi poukazu.

2.14 V prípade, ak sa zníženie ceny tovaru alebo služieb poskytne výmenou za poukaz, poskytovateľ prijal náhradu od vystaviteľa preukazu, ktorá tvorí základ dane propagačnej služby, ktorú poskytovateľ poskytol vystaviteľovi.

2.15 Pri viacúčelových poukazoch len poskytovateľ poukazu vie, čo sa dodalo, kde a kedy. Na zabezpečenie zaplata DPH by mal len poskytovateľ povinnosť zaplatiť DPH daňovým orgánom za tovary a služby, ktoré boli dodané a poskytnuté.

2.16 Komisia poukazuje na zabezpečenie správneho uplatnenia a výberu splatnej DPH pri poskytnutí cezhraničnej distribúcií poukazov, ak táto distribúcia vedie k samostatnej službe odlišujúcej sa od tovarov a služieb získaných za poukazy.

2.17 Keďže členské štáty samostatne nedosiahnu zjednodušenie, harmonizáciu a modernizáciu predpisov o dani z pridanej hodnoty vzťahujúcej sa na poukazy, Komisia navrhla túto smernicu na úrovni Únie podľa článku 5 Zmluvy o Európskej únii.

3. Všeobecné pripomienky a komentáre

3.1 EHSV víta úsilie Komisie o zjednodušenie, harmonizáciu a modernizáciu predpisov o dani z pridanej hodnoty na spoločnom trhu. Pri zachovaní terajšieho stavu, keď členské štáty riešia problematiku daňovej povinnosti týkajúcu sa poukazov samostatne, dochádza k dvojitému zdaneniu alebo k vyhýbaniu sa daňovej povinnosti, čo pôsobí deformačne na spoločnom trhu.

3.2 EHSV pozitívne hodnotí postup Komisie pri dopĺňaní smernice o dani z pridanej hodnoty, pokiaľ ide o zaobchádzanie s poukazmi. Avšak EHSV nabáda Komisiu, aby sa v blízkej budúcnosti zamerala aj na ďalšie nemarginálne trhy tovarov a služieb ako je doprava, inteligentné mobilné telefóny, či internet a sociálne siete.

3.3 V rámci zmeny smernice sa nerieši problém kupónov, ktoré majú podobné využitie. V prípade zmeny pravidiel len pre poukazy sa dá predpokladať, že by sa začali viacej využívať nástroje podobné poukazom, ktoré však nemajú jasne definované pravidlá. Preto by bolo vhodné doplniť do smernice pojem kupón a vymedziť pravidlá narábania s kupónmi.

3.4 Zmena smernice sa uskutočňuje hlavne kvôli nárastu používania poukazov v telekomunikáciách, ktoré tvoria väčšinu

na trhu poukazov. EHSV odporúča Komisii dôkladne vymedziť využitie telefónnych poukazov, keďže vďaka moderným technológiám sa otvárajú široké možnosti ich využívania.

3.5 EHSV súhlasí s doplnením smernice ohľadom dane z pridanej hodnoty z pohľadu poukazov. Pravidlá zaobchádzania s plneniami, ktoré zahŕňajú poukazy, sa neustanovujú ani v šiestej smernici o DPH⁽¹⁾, ani v smernici o DPH⁽²⁾. Z tohto dôvodu nastávajú problémy so základom dane, časom plnenia, či miestom plnenia. Pri cezhraničnej distribúcií poukazov dochádzalo k neistote plnenia a problematickému výkladu z pohľadu vystaviteľa poukazov, ako aj distribútora poukazov.

3.6 Spoločné pravidlá o DPH sa prijali v roku 1977 a spoločný trh čelí viacerým zmenám, ktoré sa postupom času vynárajú ako dôsledok nových obchodných praktík. Preto je nevyhnutné, aby sa pravidlá o DPH inovovali podľa zmien správania sa jednotlivých subjektov na trhu. Platobné poukazy a ich zdanenie je jednou zo zmien, s ktorými sa v minulosti nepočítalo, a preto je potrebné tieto zmeny zahrnúť aj do pravidiel.

3.7 Nastolením jasných pravidiel sa vyriešia viaceré otázky, ktorým čelí Súdny dvor Európskej únie. Ten vydal viaceré čiastkové usmernenia ohľadom tejto problematiky, ktoré však neriešili danú problematiku komplexne. Preto EHSV víta ustanovenie podmienok ohľadom dane z pridanej hodnoty, pokiaľ ide o poukážky, čím sa nastolia jasné podnikateľské podmienky a odstráni sa ako dvojité zdanenie, tak aj nezdanenie.

3.8 EHSV víta definovanie jednoúčelových, viacúčelových poukazov a poukazov na zľavy, čím sa v rozsiahlej problematike stanovuje vymedzenie pravidiel, podľa ktorých sa subjekty na trhu musia správať.

4. Konkrétne pripomienky a komentáre

4.1 EHSV víta oddelenie platobnej služby od poukazu. Taktiež vítané je definovanie jednoúčelového a viacúčelového poukazu a poukazu na zľavu, ktoré sa nachádza v článku 30a návrhu smernice. Týmto rozšírením sa definujú jednotlivé typy poukazov.

4.2 Definovať maximálnu dĺžku splatnosti poukazu pre spotrebiteľa. V prípade poukazu s neobmedzenou lehotou splatnosti sa vynárajú problémy s možnou zmenou daňovej sadzby vrátením DPH.

⁽¹⁾ Smernica Rady 77/388/EHS zo 17. mája 1977 o zosúladiení právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa daní z obratu – spoločný systém dane z pridanej hodnoty: jednotný základ jej stanovenia (Ú. v. ES L 145, 13.6.1977, s. 1) („šiesta smernica o DPH“).

⁽²⁾ Smernica Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty (Ú. v. EÚ L 347, 11.12.2006, s. 1) („smernica o DPH“), ktorou sa nahrádza šiesta smernica o DPH od 1. januára 2007.

4.3 Definovanie jediného plnenia v článku 30b ako poskytnutie poukazu, ktorý zahŕňa právo na dodanie tovaru alebo poskytnutie služieb a následné dodanie tohto tovaru alebo poskytnutie služieb je pozitívne a zjednodušuje to uplatnenie si daňovej povinnosti. Žiaduce je aj prepojenie tohto článku na článok 74c.

4.4 Používanie jednoúčelových poukazov podstatne zjednoduší článok 65, ktorý definuje vznik daňovej povinnosti a taktiež aj daňový základ.

4.5 Jasne definovať postup, ktorý sa bude uplatňovať pri jednoúčelovom poukaze. Zdanenie jednoúčelového poukazu nastáva v okamihu predaja tohto poukazu. V prípade, že sa však jednoúčelový poukaz neuplatní, aj podľa rozhodnutia Súdneho dvora EÚ neexistuje právo vymáhať daňovú povinnosť od vystaviteľa poukazu. Avšak vystaviteľ poukazu už daň z pridanej hodnoty zaplatil.

4.6 Jednoznačnejšie definovať postup zdaňovania pri nulovej alebo zápornej distribučnej marži viacúčelových poukazov, ako aj pri rozdielnych daňových základoch alebo nulových sadzbách v niektorých členských štátoch, ako to je napríklad pri farmaceutických výrobkoch.

4.7 Komisia stanovuje, že ak sa tovar dodaný alebo služby poskytnuté na základe uplatnenia poukazu zdanenia, zdaniteľná osoba má nárok na odpočet DPH vzniknutej na nákladoch vo vzťahu k vystaveniu poukazu. Malo by sa objasniť, že táto suma DPH je odpočítateľná aj vtedy, ak tento tovar alebo služby dodá, respektíve poskytne osoba odlišná od vystaviteľa poukazu.

4.8 EHSV vidí možné problémy v článku 74a odseku 1 a odseku 2, kde môžu nastať komplikácie pri viacúčelových poukazoch pri cezhraničnom pohybe vo vyčíslaní základu dane a nominálnej hodnoty plnenia vo väzbe na rozdielne dane z pridanej hodnoty v jednotlivých krajinách použitia poukazov.

4.9 Problémom pre zavedenie jednotných pravidiel dane, pokiaľ ide o poukazy, sú podľa EHSV aj pravidlá prechodných ustanovení, najmä pokiaľ ide o dĺžku, keďže viacero viacúčelových poukazov má dlhšiu lehotu splatnosti.

4.10 Nadmierna administratívna záťaž môže vzniknúť pri čiastkovom plnení v rôznych členských štátoch. Ako príklad je možné uviesť čiastočné čerpanie limitu telekomunikačných služieb v rôznych členských štátoch.

4.11 Viaceré otvorené otázky sa vynárajú aj pri problematike darovania poukazov za účelom propagácie tovarov alebo služieb. V tomto prípade sa často daný poukaz neuplatní, prípadne uplatní bez vedomia vystaviteľa. Tieto kroky následne vytvárajú problémy pri plnení daňovej povinnosti.

4.12 V dnešnom stave majú viaceré členské krajiny limity, po ktoré sú oslobodené rôzne propagačné poukazy na tovar alebo služby pre jednotlivé firmy. Kvôli heterogenite ekonomickej výkonnosti a veľkosti trhov členských krajín sa tieto limity pre propagačné poukazy výrazne rôznia. Tieto krajiny by museli odstrániť tieto výnimky tak, aby na spoločnom trhu nedochádzalo k deformáciám. To by sa zamedzilo možným špekuláciám zo strany firiem v snahe optimalizovať daňovú povinnosť a vyrábať a distribuovať propagačné poukazy v krajinách, kde by limity pre oslobodenie daňovej povinnosti pre tieto poukazy existovali. Je možné ponechať limit, ale zjednotiť ho pre všetkých, však zrejme len v oblasti poukazov lebo všeobecný limit by v oblasti reklamných predmetov spôsobil problémy.

4.13 EHSV očakáva, že zavedením jednotných pravidiel vo všetkých členských štátoch a odstránením možnosti vyhýbania sa daňovej povinnosti sa zvýši výber dane z pridanej hodnoty z poukazov, a tým v konečnom dôsledku aj daňové príjmy jednotlivých členských štátov, a posilní sa aj rozsah, neutralnosť a transparentnosť tohto zdanenia. Zmena smernice bude mať teda vplyv na rozpočet Európskej únie. Aj keď tento vplyv sa dá veľmi ťažko kvantifikovať, EHSV očakáva pozitívnu zmenu.

4.14 Poukazy na tovar alebo služby, prípadne poukazy na zľavu za tovar alebo služby zažívajú rozmach hlavne v poslednom období. Nastáva neustále rozširovanie účelovosti a rozmanitosti druhov poukazov, ktoré v budúcnosti určite neustane. Je preto nevyhnutné predpokladať, že bude nutné pokrývať novými pravidlami nové typy poukazov, ktoré nebudú mať jasne definovaný účel použitia.

V Bruseli 14. novembra 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2006/112/ES o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty, pokiaľ ide o mechanizmus rýchlej reakcie proti podvodom v oblasti DPH“

COM(2012) 428 final – 2012/0205 (CNS)

(2013/C 11/07)

Hlavný spravodajca: **Viliam PÁLENÍK**

Rada Európskej únie sa 5. septembra 2012 rozhodla podľa článku 113 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2006/112/ES o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty, pokiaľ ide o mechanizmus rýchlej reakcie proti podvodom v oblasti DPH“

COM(2012) 428 final – 2012/0205 (CNS).

Grémium poverilo 17. septembra 2012 vypracovaním tohto stanoviska odbornú sekciu pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť.

Vzhľadom na naliehavosť danej témy bol **pán PÁLENÍK** rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na 484. plenárnom zasadnutí 14. a 15. novembra 2012 (schôdza z 15. novembra 2012) vymenovaný za hlavného spravodajcu. Výbor prijal 112 hlasmi za, pričom žiadny člen hlasoval proti a 2 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Predložené stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru (EHSV) bolo vypracované v súvislosti s návrhom smernice Rady, ktorou sa navrhuje zavedenie mechanizmu rýchlej reakcie (MRR) umožňujúceho efektívnejší boj členských štátov proti podvodom v oblasti dani z pridanej hodnoty (DPH) a to predovšetkým skrátením času potrebného na zavedenie výnimky pri určení osoby povinnej platiť DPH. Toto opatrenie taktiež eliminuje riziko zavedenia národných opatrení v boji proti podvodom v oblasti DPH, ktoré by nemali právny základ v zmysle európskej legislatívy.

1.2 EHSV podporuje cieľ predloženého návrhu, teda zefektívniť boj proti daňovým podvodom, a pokladá navrhnutý spôsob za krok vpred v porovnaní s aktuálnou právnou úpravou. Avšak na druhej strane EHSV vo svojom stanovisku poukazuje na niektoré nedostatky tohto návrhu a predkladá pripomienky a alternatívne návrhy, ktoré by napomohli v budúcnosti zlepšiť *status quo*.

1.3 Podvody na dani z pridanej hodnoty predstavujú veľmi škodlivú aktivitu, ktorá odčerpáva nemalú časť rozpočtových príjmov členských štátov (ČŠ) a tým pôsobí proti snahám ČŠ o konsolidáciu verejných financií. Spôsoby podvodov v oblasti DPH sa relatívne rýchlo vyvíjajú, a preto je potrebné, aby sa čo najefektívnejším spôsobom vyvíjala legislatíva, ktorá pomáha takéto aktivity eliminovať.

1.4 EHSV víta, že predložený návrh smernice umožní členským štátom veľmi pružne reagovať na podvodné aktivity v určitom sektore a takmer okamžite zaviesť opatrenie, ktoré

zamedzí potenciálnym stratám na daňových príjmoch. Skrátenie času potrebného na schválenie výnimky zo spoločného systému DPH prispeje k boju proti daňovým podvodom a vyhýbaniu sa dani.

1.5 V súvislosti so zavedením výnimky z postupu preskúmania, ktorú ustanovuje článok 3 ods. 5 nariadenia (EÚ) č. 182/2011, EHSV vyjadruje isté znepokojenie a to predovšetkým hlavne preto, že navrhovaný postup prakticky znemožní odborne prediskutovať žiadosť členského štátu o udelenie výnimky zo spoločného systému DPH na zasadnutí výboru.

1.6 V súvislosti s potrebou efektívne bojovať proti podvodom v oblasti DPH, ktorých formy sa relatívne rýchlo vyvíjajú, EHSV navrhuje, aby boli pri koncipovaní a hľadaní ďalších efektívnych opatrení využité aj odborné kapacity expertov z praxe, ktorých dobrým zdrojom je aj organizovaná občianska spoločnosť. V tejto súvislosti pripomína, že je potrebné organizovať stretnutia expertných skupín, na ktorých bude uvedená problematika diskutovaná a to v čo možno najširšej miere.

1.7 Keďže v prípade podvodov v oblasti DPH ide o sofistikovanú medzinárodnú kriminálnu aktivitu s neblahým dosahom na verejné financie, EHSV pripomína, že je potrebné dosiahnuť efektívnu spoluprácu daňových orgánov členských štátov v snahe o jej elimináciu. Uvítal by preto zvýšenú snahu európskych inštitúcií o organizovanie aktivít, ktoré by k takejto spolupráci pozitívne prispeli.

2. Zdôvodnenie

2.1 V súčasnom neľahkom období, keď všetky krajiny Európskej únie (EÚ) vynakladajú nemalé úsilie v snahe o efektívnu fiškálnu konsolidáciu verejných financií, víta Európsky hospodársky a sociálny výbor každú iniciatívu, ktorá by dokázala tomuto úsiliu napomôcť, a to tak na strane príjmov do verejných rozpočtov, ako aj strane výdavkov. Európska komisia chce predloženým návrhom smernice Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2006/112/ES o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty zefektívniť boj proti daňovým podvodom a únikom, a tým napomôcť konsolidácii na strane príjmov.

2.2 Ekonomika Európskej únie momentálne odoláva historicky najťažšiemu obdobiu od svojho vzniku, a práve efektívnosť zdaňovania je v súčasnom období mimoriadne dôležitou súčasťou snahy o urýchlenie konsolidáciu verejných financií jednotlivých členských štátov.

2.3 Podľa Ročného prieskumu rastu 2012 predstavuje práve rozhodná fiškálna konsolidácia spôsob, ako dosiahnuť výsledky a má zásadný význam pre obnovenie makrofinančnej stability, ktorá je základom pre rast a zaistenie budúcnosti európskeho sociálneho modelu. Zlepšenie účinnosti výberu daní a boj proti daňovým únikom pomôže vo viacerých členských štátoch zvýšiť príjmy do štátneho rozpočtu. V tejto súvislosti by mohlo pomôcť aj účinnejšie uplatňovanie daňových predpisov pri všetkých druhoch daní.

2.4 Daňová koordinácia, ktorá predovšetkým zahŕňa cezhraničné operácie, je podľa prílohy IV dokumentu COM(2011) 815 final schopná zlepšiť efektívnosť vnútorného trhu EÚ. Toto tvrdenie vychádza z predpokladu, že väčšina zostávajúcich prekážok spoločného trhu vyplýva z absencie koordinácie daňových politík. K čiastočnému odstráneniu týchto odchýlok by mohlo dôjsť aj zavedením mechanizmu rýchlej reakcie, avšak EHSV si dovoľuje upozorniť na skutočnosť, že aplikáciou MRR môže dôjsť aj k nemalým škodám v súvislosti s daňovými príjmami niektorých členských krajín.

2.5 Medzi hlavné výzvy, ktorým v súčasnosti čelia jednotlivé členské štáty EÚ v oblasti daní, patrí aj boj s daňovými podvodmi a únikami. Účinné opatrenia v oblasti boja proti daňovým únikom a podvodom môžu zlepšiť efektívnosť výberu daní a zohrať dôležitú úlohu pri zvyšovaní daňových príjmov, pričom práve efektívnejší výber DPH je jedným z možných opatrení fiškálnej konsolidácie.

2.6 Daňové úniky a podvody v oblasti DPH viedli podľa odhadov Europolu v období rokov 2008 a 2009 pri podvode s emisnými kvótami skleníkových plynov k strate približne 5 miliárd EUR v rozpočtoch viacerých členských štátov EÚ. Podľa vyjadrenia Roba Wainwrighta, riaditeľa Europolu: „Organizované podvody s DPH zostávajú závažnou kriminálnou činnosťou v Európe. V ich dôsledku chýba vo vládných príjmoch značný objem prostriedkov. Taktiež podkopávajú ciele transformovať Európu na konkurencieschopnú a ekologickejšiu ekonomiku.“

2.7 Podľa záverov uvedených v Zelenej knihe o budúcnosti DPH predstavovali výpadky vo výbere DPH v roku 2006 v priemere 12 % teoretických príjmov z DPH a v niektorých členských štátoch boli uvedené odhadované straty vyššie ako 20 %. Časť týchto výpadkov je možné pripísať podvodom, ktoré využívajú nedostatky v súčasnom systéme, a to predovšetkým možnosť cezhraničného nákupu tovaru a služieb oslobodeného od platenia DPH. Účinný mechanizmus, ktorý by umožnil eliminovať daňové podvody by predstavoval nástroj na boj proti obrovským hospodárskym škodám, ktoré tieto aktivity spôsobujú a pomohol by dosiahnuť konsolidáciu verejných financií.

2.8 Osobitné opatrenia prijaté v zmysle článku 395a pozitívne ovplyvnia operatívnosť a účinnosť boja proti daňovým podvodom a únikom v oblasti dane z pridanej hodnoty, keďže tieto opatrenia budú zohľadňovať špecifika systému a správy dane z pridanej hodnoty žiadajúcej krajiny. Uvedené opatrenia pomôžu vytvoriť účinný systém vyhľadávania a odhaľovania nových foriem daňových podvodov a únikov. Existuje však dôvod obávať sa možnej straty dôležitých kompetencií členských štátov v oblasti zdaňovania.

2.9 Na základe informácií zozbieraných prostredníctvom procesu udeľovania výnimiek z platnosti smernice o spoločnom systéme DPH (ďalej aj „smernica“) Komisia získala dôležité podnety a informácie z terénu, „zdola“, ktoré umožnia ďalej túto smernicu zdokonaľovať. Tieto informácie budú využité na odstránenie slabín a prekonaných opatrení a aktualizáciu zastaraných častí smernice.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Predložený návrh smernice Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2006/112/ES o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty rozširuje právomoci Komisie v oblasti udeľovania výnimiek, ktoré by mali zabrániť daňovým podvodom v oblasti DPH. Tie spôsobujú vysoké rozpočtové straty a narúšajú hospodársku súťaž, a tým aj fungovanie vnútorného trhu. EHSV víta každú snahu zefektívniť fungovanie vnútorného trhu a boj proti podvodom a vyhýbaniu sa plateniu daní.

3.2 EHSV si dovoľuje poukázať na druhý pododsek ods.1 článku 395 smernice 2006/112/ES, ktorý uvádza, že opatrenia zamerané na zjednodušenie výberu DPH nesmú ovplyvniť celkovú výšku príjmov členského štátu z daní vybraných na stupni konečnej spotreby inak ako v zanedbateľnom rozsahu. EHSV v súvislosti s predloženým návrhom vyjadruje obavu, že vplyvy posudzovanej žiadosti na celkovú výšku vybraných daní v jednotlivých členských štátoch sa nebudú skúmať v dostatočnej miere.

3.3 EHSV víta dosah, ktorý bude mať predložený návrh na dĺžku procesu schvaľovania osobitných opatrení ktoréhokoľvek členského štátu v boji proti daňovým podvodom a vyhýbaniu sa plateniu daní, čo pozitívne ovplyvní pravdepodobnosť efektívnejšieho boja proti takýmto aktivitám.

3.4 Keďže podvody s DPH majú predovšetkým podobu cezhraničných obchodov (tzv. podvod kolotočového typu, podvod s chýbajúcim obchodníkom), účinné opatrenia bude veľmi obmedzene možné realizovať uplatňovaním výnimky v jednom členskom štáte a bude potrebná dodatočná koordinácia postupov daňových orgánov jednotlivých členských štátov.

3.5 EHSV si taktiež dovoľuje poukázať na vysokú odbornosť a zložitost kompetencie, ktorú na seba týmto návrhom preberá Komisia, a zároveň pripomína, že je potrebné zapojiť odborne fundovaných ľudí, predovšetkým z praxe, ktorí by tvorili jadro skupiny podieľajúcej sa na budúcich návrhoch ďalších opatrení, na ktoré by sa vzťahoval postup podľa novo navrhnutých článkov smernice. Dobrým zdrojom takýchto odborníkov z praxe je organizovaná občianska spoločnosť.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Predložený návrh v momentálnej podobe umožňuje zrýchlené (do 1 mesiaca) prijímanie osobitných opatrení odchyľujúcich sa od smernice 2006/112/ES iba v prípade, že členský štát požiada výnimku pri určení osoby povinnej zaplatiť DPH na osobitné dodávky tovaru a poskytnutia služieb odchyľne od článku 193 (ktoré sa momentálne javí ako účinný nástroj boja s podvodmi), avšak v iných prípadoch je potrebný jednomyselný súhlas Rady, čo môže snahu efektívne bojovať s podvodmi v oblasti DPH značne oslabiť. EHSV poukazuje i na skutočnosť, že podvodníci v súčasnosti medzi sebou efektívne spolupracujú, a preto by bolo vhodné, aby o schvaľovaní výnimiek podľa novo navrhovaných článkov smernice boli informovaní a zapojení doňho aj zástupcovia daňových a policajných orgánov viacerých krajín, ktorých sa schválenie výnimky môže dotknúť, a to najmä presunom ilegálnych aktivít do týchto krajín.

4.2 EHSV taktiež navrhuje, aby postup schvaľovania vo výbore v zmysle článku 395b ods. 2 a 3 nevylučoval možnosť

požiadať člena výboru o ukončenie písomného postupu bez výsledku, a to predovšetkým s ohľadom na možnosť efektívne chrániť svoje oprávnené nároky, ktoré môžu byť dotknuté žiadosťou o prijatie osobitného opatrenia zaslanou iným členským štátom. Alternatívnym spôsobom riešenia uvedeného nedostatku je zaviesť mechanizmu dodatočného potvrdenia osobitného opatrenia Radou ministrov, pričom by opatrenie stratilo platnosť v prípade jeho neschválenia.

4.3 Návrh smernice zavedením MRR zásadným spôsobom skracuje čas potrebný na schválenie osobitných opatrení v boji proti daňovým podvodom a vyhýbaniu sa dani, z pôvodných možných 8 mesiacov potrebných na kladný návrh Komisie a následné jednomyselné schválenie Radou na 1 mesiac, pričom schvaľovacia právomoc prechádza na Komisiu. EHSV vyjadruje podporu uvedenému skráteniu v zmysle zefektívnenia boja proti daňovým podvodom, avšak na druhej strane je nevyhnutné postaviť sa za možnosť členských štátov v prípade potreby prediskutovať návrh žiadosti o výnimku v rámci poradného výboru, aby sa tak predišlo možným konaniam pred Európskym súdnym dvorom.

4.4 Podľa názoru EHSV nie sú v článku 395a ods. 1 predloženého návrhu dostatočne jasným spôsobom definované „primerané kontrolné opatrenia členských štátov“. Navrhuje preto, aby Rada uvedenú nezrovnalosť odstránila a taktiež jeho pôsobnosť rozšírila aj na opatrenia obsiahnuté v článku 395a ods.1 písm. b) predloženého návrhu.

4.5 V prípade prijatia derogácie na základe postupu uvedeného v článku 395, u ktorých sa v priebehu ich platnosti preukáže, že sú účinné v boji proti daňovým podvodom a vyhýbaniu sa dani, EHSV navrhuje zaviesť mechanizmus, ktorý by umožnil v rámci šírenia dobrých skúseností aplikovať toto opatrenie aj v iných členských štátoch prostredníctvom zjednodušeného postupu podobného tomu, ktorý je obsahom predloženého návrhu.

V Bruseli 15. novembra 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (EÚ) č. 1093/2010, ktorým sa zriaďuje Európsky orgán dohľadu (Európsky orgán pre bankovníctvo), pokiaľ ide o jeho vzájomné pôsobenie s nariadením Rady (EÚ) č. .../..., ktorým sa Európskej centrálnej banke udeľujú osobitné úlohy, pokiaľ ide o politiky týkajúce sa prudenciálneho dohľadu nad úverovými inštitúciami“

COM(2012) 512 final – 2012/0244 (COD)

a „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade: Plán smerom k vytvoreniu bankovej únie“

COM(2012) 510 final

(2013/C 11/08)

Hlavný spravodajca: **Carlos Trias PINTÓ**

Európska komisia sa 12. septembra 2012 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu a Rade: Plán smerom k vytvoreniu bankovej únie“

COM(2012) 510 final.

Rada (27. septembra 2012) a Európsky parlament (22. októbra 2012) sa rozhodli podľa článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (EÚ) č. 1093/2010, ktorým sa zriaďuje Európsky orgán dohľadu (Európsky orgán pre bankovníctvo), pokiaľ ide o jeho vzájomné pôsobenie s nariadením Rady (EÚ) č. .../..., ktorým sa Európskej centrálnej banke udeľujú osobitné úlohy, pokiaľ ide o politiky týkajúce sa prudenciálneho dohľadu nad úverovými inštitúciami“

COM(2012) 512 final – 2012/0244 (COD).

Predsedníctvo výboru poverilo 17. septembra 2012 vypracovaním tohto stanoviska odbornú sekciu pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť.

Vzhľadom na naliehavosť danej témy bol pán TRIAS PINTÓ rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na 484. plenárnom zasadnutí 14. a 15. novembra 2012 (schôdza z 15. novembra 2012) vymenovaný za hlavného spravodajcu. Výbor prijal 194 hlasmi za, pričom 15 členov hlasovalo proti a 22 členov sa hlasovania zdržalo, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV súhlasí s názorom Komisie, že rozsiahly regulačný program finančných reforiem, ktorý bol rozbehnutý do zverejnenia tohto balíka predpisov o bankovej únii, je nevyhnutný, avšak nebude stačiť na prekonanie krízy a stabilizáciu hospodárskej a menovej únie⁽¹⁾, na obnovu dôvery v euro a budúcnosť EÚ, ani na zlepšenie riadenia a zamedzenie čoraz väčšej roztrieštenosti bankových trhov Únie. Balík opatrení obsiahnutý v pláne COM(2012) 510 a dvoch legislatívnych aktoch COM(2012) 511 a COM(2012) 512 (ktorý je tiež predmetom tohto stanoviska) je preto podľa EHSV primeraný.

1.2 EHSV oceňuje dôslednú prácu, ktorú vykonala Komisia, a pripája sa k jej výzve, aby boli opatrenia prijaté do konca roka 2012 a starostlivo pripravené so zreteľom na účinky, ktoré budú mať na banky a hospodárstvo jednotlivých štátov. Ak chceme vybudovať viac a lepšej Európy, budú musieť naše vlády prejavovať veľkorysosť, vzdať sa časti svojich právomocí a podporiť ich využitie v rámci vysokokvalitného dohľadu a lepšej integrácie, v prospech skutočného európskeho riadenia, ktoré bude zo spoločenského hľadiska užitočné a ekonomicky účinné.

1.3 Naliehavosť a nedostatočnosť týchto opatrení vyplýva z toho, že náklady sú omnoho väčšie ako 4,5 bilióna eur daňových poplatníkov, ktoré sa doposiaľ použili na záchranu bánk v EÚ. Finančná kríza vyvolala najhoršiu celosvetovú recesiu od veľkej hospodárskej krízy, a to najmä v

⁽¹⁾ Osem právnych predpisov, ktoré už EÚ schválila, štrnásť, ktoré sú práve predmetom spolurozhodovania, a jeden ďalší návrh predložený pred týmto balíkom o bankovej únii: http://ec.europa.eu/internal_market/finances/policy/map_reform_en.htm.

eurozónu, kde je preto obzvlášť dôležité a naliehavé obnoviť dôveru v euro a riadenie jej inštitúcií. Nové prísnejšie právne predpisy zaručia istotu občanom a trhom, hoci spochybňovanie existujúcich predpisov, nejasné vymedzenie nových a ich oneskorené uplatňovanie by mohli priniesť ešte viac neistoty. Inštitúcie, ktoré podporujú euro, musia mať preto takisto kratšie a presnejšie lehoty na to, aby sa mohli prispôsobiť.

1.4 EHSV nalieha, aby bola čo najskôr dosiahnutá dohoda s cieľom začať uplatňovať jednotný mechanizmus dohľadu. Znamená to, že so zjednocovaním treba začať už od roku 2013, a nedávať si teraz neurčité ciele, keďže hlavným cieľom je zachrániť euro a zároveň zabezpečiť, aby sa v prípade reštrukturalizácií alebo zatvárania podnikov náklady pre daňových poplatníkov znížili na minimum, a to vďaka tomu, že sa vopred vyčlení dostatočný objem prostriedkov a náklady na riešenie problémov prevezmú akcionári a veritelia.

1.5 EHSV oceňuje, že ECB preto už od začiatku počíta s vytvorením dozornej rady, ktorá pomôže vyhnúť sa prípadným konfliktom záujmov s jej menovými aktivitami.

1.6 EHSV podporuje návrh, aby bola ECB zodpovedná za vykonávanie dohľadu nad všetkými bankami v bankovej únii bez ohľadu na ich veľkosť, najmä pokiaľ ide o konsolidované súvahy týkajúce sa cezhraničných aktivít, a aby na ne uplatňovala jednotný súbor pravidiel. Takisto súhlasí, aby sa jej udelili úlohy, právomoci a prostriedky, ktoré sú nevyhnutné na zistenie odhalenia rizík ohrozujúcich životaschopnosť bánk a ktoré jej umožnia vyžadovať od nich primerané nápravné opatrenia, pričom do jednotného mechanizmu dohľadu budú aktívne zapojené vnútroštátne orgány dohľadu. Okrem toho je správne, že tieto orgány budú aj naďalej zodpovedné za ochranu spotrebiteľa, hoci sa v návrhu Komisie neuvádza, ako riešiť prípadné konflikty záujmov medzi európskou úrovňou prudenciálneho dohľadu a právomocami, ktoré boli zverené vnútroštátnym orgánom.

1.7 Pokiaľ ide o makroprudenciálne opatrenia, EHSV sa zasaďuje za to, aby Európsky výbor pre systémové riziká (ESRB) a ECB zohrávali významnejšiu úlohu v rámci integrovanejšieho finančného systému, a žiada Komisiu, aby konkrétnejšie uviedla, ako má prebiehať spolupráca medzi vnútroštátnymi orgánmi a ECB.

1.8 EHSV víta návrh podporovať účasť krajín, ktoré nemajú euro a ktoré si uplatňujú klauzulu *opt-in*, pričom by mali rovnaké práva ako krajiny eurozóny a zabezpečili by sa im jednoduchšie a atraktívnejšie formy účasti bez toho, aby sa porušila ZFEÚ.

1.9 EHSV považuje za nevyhnutné dosiahnuť dobrú súčinnosť medzi Európskym orgánom pre bankovníctvo (EBA) a ECB, pričom si uvedomuje, že v prvej etape sa niektoré ich úlohy budú prekrývať. Pokiaľ ide o prijímanie rozhodnutí, návrh

prehodnotiť pravidlá hlasovania a vykonať príslušné zmeny v nariadení o EBA a tiež udeliť rozhodovacie právomoci nezávislej porote si vyžaduje ďalšiu analýzu a preskúmanie, aby sa na vnútornom trhu zabezpečila vyváženosť bankových záujmov členských štátov, ktoré sa nepodieľajú na jednotnom mechanizme dohľadu (v súlade so závermi Európskej rady o dobudovaní hospodárskej a menovej únie prijatými 18. októbra 2012), a aby sa zamedzilo riziku, že integráciu eurozóny budú brzdiť blokujúce menšiny. EHSV upozorňuje na túto otázku, pretože je dôležité predísť tomu, aby sa vytvoril dvojúrovňový trh s finančnými službami.

1.10 ECB, ESRB a novovytvorené európske orgány finančného dohľadu, vrátane nezávislej poroty, by mali do svojej činnosti zapájať organizácie občianskej spoločnosti, najmä organizácie spotrebiteľov a odborové zväzy⁽²⁾, pričom by si mali zachovať vysokú mieru nezávislosti, transparentnosti a odolnosti voči politickým tlakom.

1.11 Rýchlosť presunu dohľadu nad úverovými inštitúciami a príslušné zmeny týkajúce sa Európskeho orgánu pre bankovníctvo (EBA), ktorého úlohou by malo byť zabezpečiť koherentnosť a zosúladenie právnych predpisov a technických noriem tak, aby sa mohli rozšíriť na celú EÚ, sú rovnako dôležité ako prísnejšie prudenciálne požiadavky pre banky⁽³⁾, opatrenia na posilnenie a zlepšenie spoločného systému ochrany vkladov⁽⁴⁾ a integrované riadenie bankových kríz pomocou nástrojov na ozdravenie bánk a riešenie ich problémov⁽⁵⁾, s cieľom posilniť európsky bankový sektor a zabrániť šíreniu negatívnych účinkov, najmä v dôsledku väčšieho rizika, ktoré znášajú klienti investičných bánk. EHSV žiada Komisiu, aby v súvislosti s týmto jednotným súborom pravidiel určila konkrétne termíny a praktické ciele.

1.12 Výbor nalieha, aby Komisia, aby navrhla harmonogram a podrobnejšie vymedzenia pre jednotný mechanizmus na riešenie problémov⁽⁶⁾, ako aj pre ďalšie dôležité ciele, ktoré treba splniť, ako v prípade riadenia krízových situácií, ktoré by mohli vzniknúť pri spoločných opatreniach dohľadu. **Banková únia** by tak získala väčšiu vierohodnosť a stala by sa spoločným základom celého jednotného trhu. Predišli by sme tomu, aby relatívne malé bankroty spôsobili cezhraničné systémové škody alebo naštřbili dôveru, v dôsledku čoho by boli inej krajine odobrané prostriedky a oslabil by sa národný bankový systém. Podporujeme návrh, aby jednotný mechanizmus na riešenie problémov mohol neskôr plniť aj ďalšie úlohy koordinácie, pokiaľ ide o riadenie krízových situácií. Dohľad a riešenie problémov by však mali ísť ruka v ruku, aby sa nestalo, že za prípadné rozhodnutie zrušiť banku na európskej úrovni a náklady na vyplatenie vkladov bude musieť znášať zodpovednosť príslušný členský štát.

(2) Pozri stanovisko EHSV na tému „Ako zapojiť občiansku spoločnosť do regulácie finančných trhov“ – Ú. v. EÚ C 143, 22.5.2012, s. 3.

(3) http://ec.europa.eu/internal_market/bank/regcapital/new_proposals_en.htm.

(4) <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:068:0003:0007:SK:PDF>.

(5) http://ec.europa.eu/internal_market/bank/crisis_management/index_en.htm.

(6) http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/SK/ec/131300.pdf.

1.13 EHSV žiada ostatné inštitúcie EÚ, aby dodržiavali základné zásady, ktorými sa majú riadiť sekundárne právne predpisy a ostatné aquis, a aby pritom uplatňovali silu práva, a nie moc. Znovu nastolíť dodržiavanie týchto zásad je naliehavejšie v eurozóne, v snahe pomôcť bankovej únii prostredníctvom fiškálnej únie, vďaka spoločnému mechanizmu emisií štátnych dlhopisov a mechanizmu fiškálnych prevodov, ktoré majú chrániť pred cyklami spôsobujúcimi asymetrické šoky, ako boli tie, ktoré v uplynulých rokoch výraznejšie zasiahli krajiny eurozóny. Jednotný mechanizmus dohľadu by mohol byť financovaný poplatkami za dohľad, ktoré by sa účtovali bankám, pričom tieto poplatky by mali zohľadňovať rizikový profil daného subjektu. EHSV zastáva názor, že Komisia by mala vypracovať zelenú alebo bielu knihu o tom, ako financovať bankovú úniu harmonizovaným spôsobom, aby sa mohlo rozhodnúť o poplatkoch a daniach z finančných a bankových aktivít, ktoré sú potrebné, ale v súčasnosti vedú k roztrieštenosti.

1.14 Banková únia bude prvým krokom k tomu, aby sa pre eurozónu a celú EÚ začala priaznivá fáza, ktorá umožní prekonať koncepčné nedostatky a pomôže jednotnému trhu znovu nájsť cestu ku konkurencieschopnosti, aby mohol plniť ciele stratégie Európa 2020. Tak sa budeme môcť vyhnúť záplave finančných inovácií spojených s tieňovým bankovým systémom (*shadow banking*) v dôsledku pravidiel Bazilej III, ako sa uvádza v posledných správach MMF. EHSV žiada Komisiu, aby čo najrýchlejšie navrhla nové modely investičnej a obchodnej banky, pretože *shadow banking* začína v mnohých krajinách nadobúdať väčšie rozmery ako tradičný a regulovaný bankový systém.

1.15 EHSV odporúča Komisii a európskym spoluzákonomdarcom, aby z tohto projektu urobili nástroj finančného a digitálneho začlenenia. Výkonné orgány jednotného mechanizmu dohľadu musia konať zodpovedne a podliehať demokratickej kontrole a pravidelne alebo vždy, keď sa to od nich žiada, musia o svojom hospodárení informovať Európsky parlament. Takto by sa tieto otázky viac politicky zviditeľnili a európske inštitúcie by získali väčšiu podporu zo strany občanov.

1.16 Banková únia by sa však nemala zameriavať len na eurozónu a celé územie Únie, svoje ciele v oblasti spolupráce a konkurencieschopnosti musí rozšíriť, najmä v oblastiach vonkajšieho vplyvu eura a v ostatných častiach sveta.

2. Kontext a úvod

2.1 Od 1. januára 2011 začal fungovať európsky orgán pre bankovníctvo, ktorý bol zriadený nariadením (EÚ) č. 1093/2010 na základe odporúčaní uvedených v Larosièrovej správe, s cieľom reformovať štruktúru orgánov dohľadu a vytvoriť európsky integrovaný systém, ktorý by zahŕňal tri európske orgány dohľadu (jeden pre sektor bankovníctva, jeden pre sektor cenných papierov a jeden pre sektor poisťovníctva a dôchodkového poistenia zamestnancov), ako aj Európsky výbor pre systémové riziká (ESRB).

2.2 Súčasne sa v júli 2010 posilnila ochrana spotrebiteľa a dôvera vo finančné služby vďaka systémom ochrany vkladov pre banky (MEMO/10/318), investičné inštitúcie (MEMO/10/319) alebo poisťovacie spoločnosti (MEMO/10/320), pričom Komisia 6. júna 2012 avizovala nové opatrenia krízového manažmentu s cieľom vyhnúť sa tomu, aby sa v budúcnosti museli zachraňovať banky. Komisia navrhla takýto rámec pre dohľad vo svojom oznámení Stimuly na oživenie hospodárstva zo 4. marca 2009 a podrobnosti novej štruktúry rozvinula potom vo svojom oznámení Európsky finančný dohľad z 27. mája 2009. Oba dokumenty potvrdila Európska rada 19. júna 2009, pričom podľa nej by sa systém mal zameriavať na zvýšenie kvality a jednotnosti vnútroštátneho dohľadu, posilnenie dozoru nad cezhraničnými skupinami a vypracovanie jednotnej európskej príručky, ktorá bude platiť pre všetky finančné inštitúcie pôsobiace na jednotnom trhu. Takisto zdôraznila, že nové Európske orgány dohľadu by mali mať právomoc dohliadať aj na ratingové agentúry (preto bolo nariadenie (ES) č. 1060/2009 zmenené a doplnené nariadením (EÚ) č. 513/2011).

2.3 V snahe zaviesť tento ťažký regulačný proces Komisia vo svojom oznámení Plán smerom k vytvoreniu bankovej únie navrhuje vytvoriť základy pre **spoločné prudenciálne predpisy na vysokej úrovni**, ktoré budú platiť pre všetky banky a ostatné finančné inštitúcie v celej EÚ, a to zjednotením mechanizmov v oblasti dohľadu, riešenia problémov a záruky vkladov prostredníctvom jednotného súboru pravidiel

2.4 Žiada preto, aby sa do konca roka 2012 prijalo **päť kľúčových opatrení**. Tri z nich sú návrhy **legislatívnych aktov, ku ktorým už EHSV vypracoval alebo práve pripravuje svoje stanovisko**: zabezpečiť uplatňovanie kapitálových požiadaviek stanovených pre banky (CRD IV) ⁽⁷⁾, smernica o systémoch ochrany vkladov a smernica o ozdravení bánk a riešení ich problémov. **Ďalšími dvoma návrhmi, takisto ako predloženým plánom, sa zaoberá toto stanovisko**: nové nariadenie, ktorým sa ECB udeľujú osobitné úlohy, pokiaľ ide o prudenciálny dohľad nad bankovými inštitúciami, a nariadenie, ktorým sa upravuje nariadenie (EÚ) č. 1093/2010, ktorým sa zriaďuje Európsky orgán dohľadu (Európsky orgán pre bankovníctvo – EBA), nevyhnutné pre lepšiu koordináciu medzi týmto orgánom a budúcim jednotným orgánom dohľadu, ako aj preto, aby sa v záujme zachovania celistvosti jednotného trhu zabezpečila pri rozhodovaní vyváženosť medzi krajinami, na ktoré sa jednotný mechanizmus dohľadu bude uplatňovať, a tými, na ktoré sa uplatňovať nebude. Okrem týchto piatich opatrení Komisia avizuje aj vytvorenie jednotného mechanizmu na riešenie problémov a koordináciu nástrojov na riešenie problémov.

2.5 Navrhovaný plán prichádza v čase, keď sa model finančnej integrácie založenej na eure vyčerpal v dôsledku krízy, ktorá vypukla v roku 2007. Úspechy z hľadiska rýchlej európskej integrácie trhov s akciami a dlhopismi strhli aj bankové kruhy, viac veľkoobchodné trhy (medzibankový trh, cenné papiere atď.) ako maloobchodné trhy s pôžičkami a bankovými vkladmi. V dôsledku krízy však maloobchodníkov zasiahli

⁽⁷⁾ http://ec.europa.eu/internal_market/bank/regcapital/new_proposals_en.htm.

nedávne tendencie vrátane roztrieštenosti, ktorá viedla k renacionalizácii veľkoobchodných trhov motivovanej stále národným charakterom orgánov dohľadu, ako aj rámcov pre riešenie problémov a ochranu vkladov⁽⁸⁾. Obzvlášť rýchla bola renacionalizácia trhov s dlhopismi.

2.6 Úpravy a úsporné opatrenia v dôsledku krízy, ako aj pokles HDP a miery zamestnanosti boli v eurozóne omnoho výraznejšie. Predseda Komisie preto 23. októbra 2011 povedal európskym lídrom, že v období rokov 2007 – 2010 stratila EÚ v dôsledku krízy dva bilióny eur z hľadiska hospodárskeho rastu⁽⁹⁾.

2.7 Podľa MMF do konca roka 2010 získali USA a sedem európskych krajín späť takmer tretinu verejných nákladov, ktoré od začiatku krízy vynaložili na záchranu bánk (1,8 z 5,2 bilióna dolárov). Zvyšok by sa takmer úplne mohol vrátiť v nadchádzajúcich rokoch vďaka daniam a iným iniciatívam, pokiaľ tomu nezabrání účinok ďalšej recesie v dôsledku novej bankovej krízy spojenej so štátnym dlhom.

2.8 V navrhnutom pláne sa stanovujú konkrétne termíny, kedy začne platiť dohľad v eurozóne⁽¹⁰⁾, nie pre celý jednotný mechanizmus dohľadu a jednotný mechanizmus na riešenie problémov, hoci Komisia považuje prvý z nich za mimoriadne dôležitý pre stabilizovanie situácie a za podmienku pre priamu kapitalizáciu bánk prostredníctvom Európskeho mechanizmu pre stabilitu (EMS).

2.9 Na to, aby sa proces vytvorenia bankovej únie mohol završiť, je nevyhnutné urýchliť a posilniť iniciatívy, ktoré rozbehla Komisia: zaviesť reguláciu tieňového bankovníctva (IP/12/253); zvýšiť vierohodnosť úverových ratingov (IP/11/1355); sprísniť pravidlá týkajúce sa zaistovacích fondov (IP/09/669), predaja nakrátko (IP/10/1126) a derivátov (IP/10/1125); zamedziť nezodpovedným praktikám v oblasti odmeňovania v bankovom sektore (IP/09/1120); a tiež reformovať auditorský sektor (IP/11/1480) a oblasť účtovníctva (IP/11/1238). Takisto je nevyhnutné zohľadniť odporúčania EHSV týkajúce sa odstránenia daňových rajov⁽¹¹⁾.

⁽⁸⁾ Pozri Európska centrálna banka (ECB), Financial Integration in Europe, apríl 2012, Európska komisia (EK), European Financial Stability and Integration Report 2011, apríl 2012, a EFSIR 2010, máj 2011.

⁽⁹⁾ http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/barroso_european_council_23_october_2011_sk.pdf.

⁽¹⁰⁾ Od 1. júla 2013 v prípade najdôležitejších bánk európskeho systémového významu a od 1. januára 2014 v prípade všetkých ostatných bánk. Do 1. januára 2014 budú preto pod európskym dohľadom všetky banky v eurozóne.

⁽¹¹⁾ Pozri stanovisko EHSV „Daňové a finančné rajy: hrozba pre vnútorný trh EÚ“, Ú. v. EÚ C 229, 31.7.2012, s. 7.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 V dôsledku vysokých nákladov v súvislosti s krízou v EÚ⁽¹²⁾ sa zvýšili rozdiely a asymetrie, a také dôležité politiky – zakotvené v zmluvách – ako menová a obchodná politika či politika súdržnosti alebo politika trvalo udržateľného rozvoja stratili svoju účinnosť. Výsledkom bola roztrieštenosť finančných a bankových trhov a oneskorenie pri dosahovaní cieľov stratégie Európa 2020 na podporu inteligentného, inkluzívneho a udržateľného rastu a lepšieho hospodárskeho riadenia⁽¹³⁾. Zatiaľ čo niekoľko málo krajín znížilo svoje úrokové zaťaženie, v krajinách, ktoré finančná kríza a kríza štátneho dlhu najviac zasiahli, sa vo veľkej miere zvýšili verejné výdavky na úroky, a preto bolo nutné znížiť platy vo verejnej správe, dôchodky, náklady na vzdelávanie a zdravotníctvo ako aj investície do technickej a sociálnej infraštruktúry⁽¹⁴⁾.

3.2 Nevyhnutné zlepšenie demokratických postupov musí byť v súlade s cieľom bankovej únie uľahčiť sprostredkovanie medzi úsporami a investíciami, čo je pôvodnou úlohou bánk, s ktorou sa spája kontrola technickej účinnosti a efektívnosti pridelovania prostriedkov, ktoré pomáhajú presadzovať právne zásady EÚ a ovplyvňujú slobody a záujmy všetkých občanov.

3.3 Hoci sa od začiatku krízy prijalo veľa opatrení, ktoré mali zabrániť tomu, aby sa nedôvera finančných inštitúcií odrazila na štátnom dlhu krajín eurozóny, ešte stále sme neprelomili začarovaný kruh. Preto aby sa finančné inštitúcie vrátili k svojej pôvodnej úlohe sprostredkovateľa medzi úsporami a investíciami, teória ekonomie radí použiť pozitívne a nie negatívne redistribučné opatrenia, ako sú spoločné mechanizmy v oblasti emisií dlhopisov a fiškálnych prevodov, ktoré majú chrániť pred cyklami spôsobujúcimi asymetrické šoky⁽¹⁵⁾.

3.4 Snaha zvýšiť transparentnosť a znížiť riziká, ktoré ohrozujú svetový finančný systém, ako sa odporúča v posledných správach MMF a Svetovej banky, je plne v súlade s myšlienkou finančného a sociálneho začlenenia a ochranou práv spotrebiteľov, ktoré EÚ presadzuje a ktoré posilnila svojou stratégiou Európa 2020.

3.5 Posilnenie demokratickej kontroly by malo napokon pomôcť nielen dosiahnuť väčší súlad so zmluvami a zásadami, ale tiež **zosúladiť bankovú úniu so stratégiou Európa 2020**, ktorá je pre budúcnosť nášho politického projektu nevyhnutná.

⁽¹²⁾ Douglas Elliott, Suzanne Salloy, André Oliveira Santos, *Assessing the Cost of Financial Regulation*, MMF.

⁽¹³⁾ http://ec.europa.eu/europe2020/index_sk.htm.

⁽¹⁴⁾ MMF, *Safer Global Financial System Still Under Construction*, Global Financial Stability Report, 2012.

⁽¹⁵⁾ Enderlein et al., *Completing the Euro*, Report of the Tommaso Padoa-Schioppa Group, June 2012.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 EHSV sa domnieva, že plán, ktorý navrhuje Komisia, je **vhodným príspevkom k európskemu riadeniu**, a súhlasí s tým, že je potrebné a **naliehavé prijať obidva nové legislatívne akty** a zaviesť avizované opatrenia, ktoré sú všetky nevyhnutné na to, aby sa obnovila dôvera v euro a budúcnosť EÚ.

4.2 Prvoradým cieľom jednotného mechanizmu dohľadu musí byť zabezpečiť centralizovaný dohľad nad bankovými inštitúciami, ktorý bude efektívnejší než dohľad, ktorý vykonáva súčasná sieť vnútroštátnych orgánov. Okrem toho by mala byť jeho činnosť zosúladená s jednotným mechanizmom na riešenie problémov, pričom by sa malo vyhnúť politickým aspektom spojeným s rozhodnutím zatvoriť banku.

4.3 Spomedzi mnohých dôvodov, prečo je ECB najvhodnejšia na to, aby vykonávala centralizovaný dohľad, treba vyzdvihnúť jej sieť, jej nezávislosť a skutočnosť, že je uvedená v ZFEÚ, a preto ju nebude nutné zreformovať, aby sa zabezpečil kvalitný dohľad.

4.4 EHSV súhlasí s tým, aby vnútroštátne orgány dohľadu boli aj naďalej zodpovedné za boj proti praniu špinavých peňazí a terorizmu, v súlade so smernicou 2005/60/ES⁽¹⁶⁾, ako aj za dohľad nad úverovými inštitúciami z tretích krajín. Výbor však žiada, aby krajiny, ktoré z rôznych príčin dôsledne neuplatňujú túto smernicu, boli vylúčené zo spoločného mechanizmu na riešenie problémov. V snahe uľahčiť vykonávanie centralizovaného dohľadu by sa tiež mali urýchlene prijať stanovky národných centrálnych bánk, ktoré budú mať za úlohu zabezpečovať plynulý tok informácií.

4.5 V súvislosti s novovytvorenými orgánmi je potrebné prijať také zásady hlasovania, ktoré z hlasovania vylúčia členov, u ktorých môže dôjsť k stretu záujmov. Okrem nezávislosti a zodpovednosti týchto zodpovedných pracovníkov treba tiež stanoviť sankcie v prípade, že si nebudú plniť svoje povinnosti, a vzhľadom na škody, ktoré toto neplnenie si povinností spôsobuje nielen bankám a riadne fungujúcemu finančnému systému, ale aj hospodárstvu, podnikom a občanom.

4.6 Finančný sektor reaguje na nový regulačný rámec vytváraním inovatívnych produktov, ktoré obchádzajú nové predpisy. MMF vo svojich posledných správach varuje pred novou záplavou finančných inovácií, ktorá sa miestami podobá na tú, ktorá zapríčinila súčasnú krízu. Náklady na centralizovaný dohľad by preto mali zohľadňovať rizikový profil jednotlivých subjektov, aby sa nezaťažovali inštitúcie, ktoré takéto praktiky nepoužívajú.

4.7 EHSV preto upozorňuje na reálne riziko, že sa v EÚ rozšíri tieňové bankovníctvo, čo by opäť bolo v rozpore s úlohami finančného sektora, ako aj so zásadami, hodnotami a právami európskych občanov.

4.8 V snahe čo najlepšie využiť svoje možnosti by nová európska banková únia mala užšie spolupracovať s ostatnými už existujúcimi úniami, aby lepšie využila potenciál svojich finančných inštitúcií, predovšetkým tých, ktoré sú najviac globalizované, a najmä s oblasťami, ktoré sú najbližšie a už sú spojené s eurom alebo od neho závisia (priamo alebo nepriamo sa euro používa ako mena vo viac než 50 krajinách).

V Bruseli 15. novembra 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽¹⁶⁾ Pozri tiež stanoviská EHSV v súvislosti s práním špinavých peňazí: Ú. v. ES C 75, 15.3.2000, s. 22, a Ú. v. EÚ C 267, 27.10.2005, s. 30.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Zelená kniha – Tieňové bankovníctvo“

COM(2012)102 final

(2013/C 11/09)

Spravodajca: **Juan MENDOZA CASTRO**

Európska komisia sa 19. marca 2012 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Zelená kniha – Tieňové bankovníctvo“

COM(2012) 102 final.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 25. októbra 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 484. plenárnom zasadnutí 14. a 15. novembra 2012 (schôdza z 15. novembra) prijal 208 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 3 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

1.1 EHSV podporuje zelenú knihu, ktorú považuje za krok správnym smerom.

1.2 Hoci je nepochybne potrebná likvidita európskeho finančného systému, ktorý pred finančnou krízou závisel vo veľkej miere od tieňového bankovníctva, na základe skúseností z krízy sa odporúča, aby v rámci regulačného procesu mala prioritu stabilita finančného systému, ktorá je nevyhnutná.

1.3 Napriek tomu, že to nie je právne stanovené, vlády, centrálné banky a verejné fondy ochrany vkladov museli v praxi čeliť stratám, ktoré vyprodukovali tieňové banky.

1.4 Jedným z hlavných cieľov zelenej knihy musí byť zabránenie riziku regulačnej arbitráže.

1.5 Prvotné Bazilejské dohody boli hybnými silami, ktoré stáli za rozmachom tieňového bankovníctva, pretože na bankové súvahy sa vzťahovali prísne regulačné pravidlá, zatiaľ čo podsúvahové aktivity nepodliehali žiadnej kontrole. EHSV sa domnieva, že neskoršie Bazilejské dohody, ktoré Európska komisia transponovala do smerníc CRD III a CRD IV, odstraňujú tieto medzery. „Tieňové“ činnosti by v skutočnosti nemali existovať, a preto by sa na tieňové bankovníctvo mali vzťahovať rovnaké regulačné požiadavky a požiadavky týkajúce sa dohľadu ako na celý finančný systém.

1.6 Cieľom novej regulácie musí byť tiež vysoká úroveň ochrany európskych spotrebiteľov.

1.7 EHSV poukazuje na význam koordinácie uceleného dohľadu a výmeny informácií.

1.8 Finančný systém vo všetkých svojich podobách musí slúžiť reálnej ekonomike a nie špekuláciám.

1.9 EHSV vyzdvihuje kľúčovú funkciu finančného systému pre investície, tvorbu pracovných miest a blahobyt spoločnosti.

1.10 Na obnovu udržateľného hospodárstva je nevyhnutná nová regulácia finančných trhov.

2. Súvislosti

2.1 Tieňové bankovníctvo (*shadow banking* – SBS) možno vo všeobecnosti definovať ako „systém sprostredkovávania úverov, ktorý zahŕňa subjekty a činnosti mimo štandardného bankového systému“ (*Rada pre finančnú stabilitu* - FSB).

2.2 K rozvoju tieňového bankovníctva priamo prispeli dva faktory: prvým bola deregulácia finančného systému, ktorej počiatky siahajú do 80. rokov minulého storočia, a jej dôsledkom bola tiež výrazná koncentrácia bankovej činnosti do veľkých inštitúcií. Druhým faktorom bol dôsledok prvotných Bazilejských dohôd, ktoré reguláciou bankových súvah odklonili špekulatívne aktivity mimo sféry súvah.

2.3 V USA došlo k veľkému rozmachu tieňových bánk v dôsledku oslabenia pravidiel, ktoré zakazovali bankám intervenovať na trhoch s cennými papiermi a od roku 1999 v dôsledku zásadnej zmeny Glassov-Steagallovho zákona (z roku 1993).

2.4 V určitých európskych krajinách pôsobili banky a ich *offshore* pobočky v rámci reformy pravidiel Bazilej I a stali sa z nich dôležití investori do cenných papierov a zabezpečených dlhových obligácií (*Collateralised Debt Obligations* – CDO) s maximálnym ratingom (AAA), ktoré majú menšie kapitálové požiadavky.

2.5 Objem SBS

Celosvetový: 46 biliónov EUR, čo predstavuje 25 % - 30 % celkového finančného systému (FSB). Eurozóna: 10,9 bilióna EUR, čo predstavuje 28 % finančného systému (ECB, koniec roka 2011).

2.6 Na medzinárodnej úrovni sa politické reakcie na krízu objavili v rámci skupiny G20, ktorá na summitoch v Soule (november 2010) a Cannes (november 2011) požadovala spoluprácu s FSB. Analýza zelenej knihy, ktorá je európskou reakciou, sa zameriava na:

— dve činnosti:

- a) sekuritizáciu
- b) požičiavanie cenných papierov a repo transakcie a

— päť typov subjektov:

- a) tie, ktoré vykonávajú transformáciu splatnosti alebo likvidity,
- b) fondy peňažného trhu (MMF),
- c) investičné fondy,
- d) finančné a iné spoločnosti, ktoré vykonávajú transformáciu úverov alebo likvidity bez toho, aby sa na ne vzťahovala regulácia ako na banky,
- e) poisťovne a zaisťovne, ktoré emitujú úverové produkty alebo poskytujú záruky na úverové produkty.

2.6.1 Rada pre finančnú stabilitu navrhla päť zásad činnosti, ktoré v priebehu roka 2012 vyústia do správ o týchto otázkach:

- vzájomné pôsobenie medzi bankami a subjektmi tieňového bankovníctva (poverený je Bazilejský výbor pre bankový dohľad (BCBS)),
- systémové riziká fondov peňažného trhu (poverená je Medzinárodná organizácia komisíí pre cenné papiere (IOSCO)),

— požiadavky na sekuritizáciu (IOSCO a BCBS),

— ostatné subjekty tieňového bankovníctva (FSB) a

— požičiavanie cenných papierov a repo transakcie.

3. Názor EHSV

3.1 EHSV sa domnieva, že zelená kniha je krok správnym smerom a predstavuje vhodnú analýzu problémov súvisiacich s tieňovým bankovníctvom.

3.2 Banky tradične financovali svoje operácie z vlastného kapitálu a vkladov klientov. Štandardným postupom na zvýšenie ich úverovej kapacity sa stala sekuritizácia úverových portfólií. Sekuritizácia môže byť v určitých prípadoch užitočná, ale pred nástupom krízy sa zneužívala, pretože úverové portfólia mali nízku kvalitu (*sub-prime*) a v snahe zvýšiť zisky bánk sa opakovane recyklovali cenné papiere (deriváty). Objem obchodu, ktorý banky realizujú, je určený výškou sumy, v ktorej sa aktíva banky využívajú na finančný pákový efekt (tzv. *leverage*). Bazilejské dohody regulovali finančný pákový efekt prostredníctvom súvahových operácií (*balance-sheet leverage*), avšak na finančný pákový efekt prostredníctvom podsúvahových operácií (*off-balance-sheet leverage*) sa regulácia nevzťahovala a jeho rozsah nadobudol značné rozmery. Nadmerné poskytovanie pôžičiek málo bonitným klientom a nadmerné uplatňovanie finančného pákového efektu sa realizovalo v rámci tieňového bankovníctva. Okrem toho hlavná činnosť bánk, t. j. transformácia splatnosti čiže premena krátkodobých aktív na dlhodobé úvery, sa stala vysoko rizikovou, pretože banky sa stali priveľmi odkázanými na krátkodobé medzibankové financovanie. Táto závislosť vyvolala krízu likvidity, pretože sa zrútil trh s derivátmi. Ako sa dalo očakávať, predmetom nových Bazilejských dohôd bude regulácia derivátov, využívania finančného pákového efektu (*leverage*) a likvidity.

3.3 V dôsledku deregulácie došlo k zásadnej transformácii v bankovej činnosti. V dôsledku krízy je odvetvie tradičných komerčných bánk, ktoré niekoľko desaťročí prispievalo k prosperite a zvyšovaniu životnej úrovne obyvateľstva, silne ochromené. Regulačné orgány by mali po odstránení hrubých prešlapov tieňového bankovníctva dať teraz prednosť stabilite finančného systému, ktorá je nevyhnutná.

3.4 Tieňové banky transformovali splatnosť a likviditu úveru podobne ako tradičné banky. Hoci na rozdiel od nich nemajú **oficiálne** prístup k veriteľom poslednej inštancie (centrálne banky), v **praxi** – ako ukázali nedávne skúsenosti – museli verejné inštitúcie prostredníctvom rozličných mechanizmov čeliť stratám, ktoré vyprodukovali tieňové banky. Najviac poškodení boli daňoví poplatníci.

3.5 Na tieňové bankovníctvo sa nevzťahujú rovnaké pravidlá dohľadu ako na tradičné banky. Existuje však množstvo spôsobov, prostredníctvom ktorých tieňové banky „kopírujú“ tradičné banky a väčšinu tieňových bánk kontrolujú tradičné banky. Jedným z hlavných cieľov zelenej knihy musí byť zabránenie rizika regulačnej arbitráže.

3.6 Správa FSB sa právom zameriava na oblasť, v ktorej sa môže makroprudenciálny dohľad uplatňovať pri identifikácii akumulácie systémového rizika. Je dôležité dôsledne sledovať prepojenie a spôsoby, akými by sa riziko mohlo preniesť z tieňového bankovníctva do regulovaného sektora. EHSV sa domnieva, že je vhodné rozlišovať:

- tradičný bankový systém,
- nebankové finančné inštitúcie,
- tieňové bankovníctvo.

„Tieňové“ činnosti by nemali existovať, a preto by sa na tieňové bankovníctvo – ak preň nové predpisy ponechajú nejaký priestor – mali vzťahovať rovnaké regulačné požiadavky a požiadavky týkajúce sa dohľadu ako na celý finančný systém. K tomuto cieľu majú prispieť reformy, ktoré sú už v platnosti alebo sa na nich pracuje – CRD III, CRD IV, Solventnosť II, Bazilej III.

3.7 EHSV sa domnieva, že cieľom regulácie tieňového bankovníctva musí byť tiež **ochrana európskych spotrebiteľov** prostredníctvom transparentnosti ponúkaných produktov. Zákazníci majú právo na nestranné a objektívne poradenstvo. Výbor sa už vyjadril kladne k založeniu európskej agentúry na ochranu spotrebiteľov v oblasti finančných služieb, ktorá by fungovala podobne ako *Bureau of Consumer Financial Protection* (Úrad pre finančnú ochranu spotrebiteľov), ktorý vznikol na základe Dodd-Frankovho zákona ⁽¹⁾ s cieľom posilniť ochranu spotrebiteľov, zvýšiť transparentnosť a podporiť účinné vybavovanie reklamácií.

3.8 EHSV na druhej strane podporil tiež ochranu a stimuly pre sťažovateľov v snahe prispieť k ozdraveniu finančného systému prostredníctvom právnych krokov, ktoré zaručia imunitu v prípade, ak orgány zistia, že sa postupovalo proti-právne.

3.9 Problémy systému tieňového bankovníctva treba riešiť z globálneho hľadiska a je potrebné navrhnuť politické riešenia. Musí sa vyzdvihnúť význam koordinácie celosvetového dohľadu a výmeny informácií. Skutočnosť, že neexistuje dohoda na medzinárodnej úrovni, však v žiadnom prípade nesmie predstavovať pre EÚ prekážku pre prijatie vhodných právnych opatrení.

3.10 Z veľkej finančnej krízy si treba zobrať poučenie, že finančný systém vo všetkých svojich podobách musí slúžiť realnej ekonomike. Neuplatňovanie tradičných pravidiel, ktoré

počas desaťročí riadili bankovníctvo, viedlo k obrovskému rozšíreniu špekulatívnych produktov a to sa napokon ukázalo ako veľmi škodlivé pre ekonomiku.

3.11 Z historického hľadiska plnia banky a súbor finančných inštitúcií regulovaných štátom kľúčovú funkciu v ekonomike, pretože prijímajú a usmerňujú úspory občanov a podnikov na financovanie investícií, tvorbu pracovných miest a v konečnom dôsledku blahobytu spoločnosti. V rokoch pred vypuknutím krízy táto funkcia nie vždy prevládala.

3.12 EHSV navrhuje, aby súčasťou zelenej knihy bola sociálna zodpovednosť finančného sektora a cieľ „zabezpečiť, aby všetky finančné činnosti prispievali k hospodárskemu rastu“. Na obnovu udržateľného hospodárstva je nevyhnutná nová regulácia finančných trhov.

3.13 Vzhľadom na právne predpisy, ktoré vstúpili do platnosti v uplynulých rokoch alebo sú v procese prípravy, EHSV pripomína cieľ, ktorým je **dobrá tvorba právnych predpisov** so zameraním na jednoduchosť a jasnosť. Je nevyhnutné vyhnúť sa duplicitě a skresľovaniu, ktoré môžu viesť k regulačnej neistote a príležitostiam na vedenie arbitráží.

3.14 Štruktúry vytvorené pre prudenciálny dohľad, predovšetkým Európsky výbor pre systémové riziká (ESRB), by mali byť poverené monitorovaním vývoja finančného systému a najmä činnosti tieňových bánk s cieľom identifikovať vznik systémových rizík a navrhnuť opatrenia na ich odstránenie.

3.15 EHSV pripomína, že je potrebné, aby Európska únia prispela k činnosti FSB v oblasti tieňového bankovníctva a aby koordinovala svoje iniciatívy s týmto orgánom v snahe zaistiť súdržnosť z hľadiska obsahu, ako aj časového harmonogramu.

3.16 EHSV musí vyzdvihnúť, že je nutné, aby normy prudenciálnej regulácie a dohľadu zabránili nekalej hospodárskej súťaži v rámci finančného systému.

4. Odpovede na otázky zelenej knihy

4.1 Čo je tieňové bankovníctvo?

a) Súhlasíte s navrhovanou definíciou tieňového bankovníctva?

Áno. Rozsah pojmov umožňuje pochopiť v definícii komplexnú štruktúru finančných subjektov a činností, ktoré charakterizujú tieňové bankovníctvo. V každom prípade by neexistencia schválenej definície nemala predstavovať prekážku pre reguláciu a dohľad zo strany orgánov.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 248, 25.8.2011, s. 108.

b) Súhlasíte s predbežným zoznamom subjektov a činností tieňového bankovníctva? Mali by sa analyzovať aj ďalšie subjekty a/alebo činnosti? Ak áno, ktoré?

— Zahrnúť ratingové agentúry vzhľadom na ich zodpovednosť v rámci procesu sekuritizácie.

— Objasniť, či sú osobitne zahrnuté swapy na úverové zlyhanie (CDS) a nástroje vydávané primárnymi a sekundárnymi veriteľmi.

— Takisto je potrebné upozorniť na trh s poistnými zmluvami s cieľom zisku („eurová hotovosť“), ktoré existujú v niektorých štátoch EÚ, a ktoré môžu poisťníci často využívať ako vklady.

4.2 Aké riziká a výhody sa spájajú s tieňovým bankovníctvom?

a) Súhlasíte s tým, že tieňové bankovníctvo môže byť prínosom pre finančný systém? Prinášajú tieto činnosti aj ďalšie výhody, ktoré by sa mali zachovať a podporiť v budúcnosti?

Systém tieňového bankovníctva prispel k financijalizácii ekonomiky a realitnej bubliny, ktorá od roku 2007 zasiahla viaceré rozvinuté krajiny a uvrhla ich hospodárstvo na pokraj kolapsu, a preto mu treba pripísať zásadnú, hoci nie výlučnú, zodpovednosť za rozsiahlu recesiu, ktorá postihla USA a mnohé štáty EÚ.

Finančný systém ako celok musí slúžiť reálnej ekonomike.

b) Súhlasíte s opisom spôsobov, akými činnosti tieňového bankovníctva vytvárajú nové riziká alebo ich prenášajú na iné časti finančného systému?

Áno. Štyri rizikové skupiny zodpovedajú ponaučeniu získanému z finančnej krízy.

c) Mali by sa zohľadniť aj iné spôsoby, akými činnosti tieňového bankovníctva vytvárajú nové riziká alebo ich prenášajú na iné časti finančného systému?

— Okrem iného opätovné používanie finančných záruk alebo ich opakované financovanie hypotékou.

4.3 Akým výzvam budú čeliť orgány dohľadu a regulácie?

a) Súhlasíte s tým, že je nutné sprísniť monitorovanie a reguláciu subjektov a činností tieňového bankovníctva?

b) Súhlasíte s návrhmi, ktoré sa týkajú identifikácie a monitorovania príslušných subjektov a ich činností? Myslíte si, že EÚ potrebuje stále postupy na zber a výmenu informácií o postupoch identifikácie a dohľadu medzi všetkými orgánmi dohľadu EÚ, Komisiou, ECB a ostatnými centrálnymi bankami?

c) Súhlasíte s vyššie uvedenými všeobecnými zásadami dohľadu nad tieňovým bankovníctvom?

d) Súhlasíte s vyššie uvedenými všeobecnými zásadami pre regulačné opatrenia?

Odpoveď na uvedené štyri otázky je kladná. EHSV pripomína, že na jednej strane je potrebný celosvetový dohľad, ktorý by pokrýval všetky oblasti finančného systému, a že na druhej strane kontrolné a regulačné orgány na rôznych úrovniach musia byť vhodne vybavené z hľadiska kvalifikovaného personálu a hmotných prostriedkov.

e) Aké opatrenia by sa mali navrhnúť, aby sa zabezpečil súlad v prístupe k tieňovému bankovníctvu na medzinárodnej úrovni a aby sa predišlo regulačnej arbitráži na globálnej úrovni?

Kľúčová je koordinácia a úplný súlad v rámci skupiny G20. Identifikátor právnických osôb (LEI) prispeje podľa návrhu FSB (z 8.6.2012) k náprave štatistických nedostatkov, zlepšeniu riadenia rizík podnikov, zlepšeniu vyhodnocovania makroprudenciálneho a mikroprudenciálneho rizika, zabráneniu zneužívania trhu a obmedzeniu finančných podvodov.

4.4 Aké regulačné opatrenia sa uplatňujú na tieňové bankovníctvo v EÚ?

a) Aký máte názor na súčasné opatrenia, ktoré už boli prijaté na úrovni EÚ na riešenie problémov tieňového bankovníctva?

EHSV podporil vo viacerých stanoviskách opatrenia, ktoré prijala EÚ, ako je napríklad: smernica MiFID⁽²⁾, smernica o správcoch AIF⁽³⁾, nariadenia o ratingových agentúrach⁽⁴⁾ atď. Osobitne treba zdôrazniť smernicu CRD III⁽⁵⁾, CRD IV⁽⁶⁾ a Solventnosť II⁽⁷⁾.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 220, 16.9.2003, s. 1.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 18, 19.1.2011, s. 90.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 277, 17.11.2009, s. 117 a Ú. v. EÚ L 145, 31.5.2011, s. 30.

⁽⁵⁾ Ú. v. EÚ C 228, 22.9.2009, s. 62.

⁽⁶⁾ Ú. v. EÚ C 68, 6.3.2012, s. 39.

⁽⁷⁾ Ú. v. EÚ C 224, 30.8.2008, s. 11.

4.5 Nevyriešené otázky

- a) Súhlasíte s analýzou problémov, ktoré sú v súčasnosti zahrnuté v piatich kľúčových oblastiach, v ktorých Komisia preskúmava ďalšie možnosti?

Áno. Je nevyhnutné, aby k účinnejšej regulácii došlo nielen v Európe, ale aj na medzinárodnej úrovni. Napríklad fondy peňažného trhu sídliť najmä v USA.

- b) Existujú ďalšie problémy, ktorým treba venovať pozornosť? Ak áno, o ktoré problémy ide?

- c) Aké prípadné zmeny a doplnenia by sa mali vykonať v súčasnom regulačnom rámci EÚ, aby sa riadne riešili riziká a vyššie uvedené problémy?

Odpoveď b) a c): desatoro, ktoré navrhol Paul Tucker, vice-governér Bank of England a člen FSB (Bruselská konferencia, 27.4.2012):

— Investičné nástroje alebo fondy tieňového bankovníctva, ktoré sú financované alebo riadené bankami, by sa mali konsolidovať v bankových súvahách.

— Miera čerpania prostriedkov, ktoré sú k dispozícii v úverovej linke (*drawdown rate*), ktorú stanovuje ukazovateľ pre pomer pokrytia likvidity (*liquidity coverage ratio*) obsiahnutý v pravidlách Bazilej III, by mala byť vyššia pre úverové rámce finančných subjektov než pre nefinančné subjekty. Znamená to, že banky by mali mať viac likvidných aktív, aby zvládali takéto expozície.

— Orgány bankového dohľadu musia obmedziť rozsah možného sebaфинancovania z krátkodobého hľadiska z peňažných fondov USA a iných nestabilných alebo nestálych zdrojov, vrátane peňažných fondov s konštantnou čistou hodnotou aktív (CNAV) so sídlom mimo USA.

— Ak sú financované prostredníctvom krátkodobého dlhu, mala by sa na ne vzťahovať regulácia bankového typu a kontrola odolnosti finančných súvah.

— Len banky by mali mať možnosť využívať peniaze klientov a nezaťažené aktíva na financovanie zásadnej časti vlastných aktivít, a na to musí existovať jasný základný vzťah. Právna forma by mala byť prispôbena ekonomickému obsahu.

— Pokiaľ ide o nebankové subjekty, peniaze klientov a nezaťažené aktíva by sa mali oddeliť a nemali by sa používať

na financovanie vlastných aktivít v zásadnej miere. Nebankovým subjektom by však malo byť umožnené poskytovať týmto klientom pôžičky na základe zabezpečenia, aby mohli financovať svoju držbu cenných papierov (požičiavanie s dozabezpečením).

— Transparentnosť trhov by mala byť väčšia, najlepšie asi prostredníctvom registra operácií s otvoreným prístupom k súhrnným údajom, aby tak všetci mohli vidieť, čo sa deje na finančných trhoch, ktoré sú veľmi dôležité, ale neprehľadné. (Bolo by to užitočné dokonca pre samotných účastníkov trhu.)

— Finančné inštitúcie a fondy by nemali mať možnosť požičovať za protihodnotu v podobe cenných papierov, ktoré nie sú oprávnené vlastníť alebo na ich držbu nie sú úplne spôsobilé.

— Mal by sa regulovať spôsob, akým nebankové subjekty používajú hotovostné záruky.

— Úrady by mali mať možnosť zasiahnuť a stanoviť úroveň zrážok alebo minimálnu úroveň marží pre trhy so zaručeným financovaním (alebo segmenty týchto trhov). (Malo by sa to uskutočniť na medzinárodnej úrovni a mohlo by to byť spojené so zrážkami centrálnych bánk.)

- d) Aké ďalšie opatrenia, ako napríklad dôkladnejšie monitorovanie alebo nezáväzná opatrenia, by sa mali zvážiť?

EHSV navrhuje:

— ochranu spotrebiteľov finančných produktov pred možnými nekalými obchodnými praktikami týkajúcimi sa tohto druhu produktov a služieb, ako je podvodný propagačný predaj, pyramídový systém predaja, uzatváranie zmlúv so spotrebiteľmi, ktoré obsahujú neprímerané podmienky.

— zohľadniť návrh profesorov Univerzity v Chicagu Erica A. Posnera a E. Glenu Weyla s názvom „An FDA for Financial Innovation: Applying the Insurable Interest Doctrine to Twenty-First-Century Financial Markets“ (Obdoba Úradu pre potraviny a liečivá pre finančné inovácie: uplatňovanie doktríny poistiteľného záujmu na finančných trhoch 21. storočia – 23.2.2012), podľa ktorých by predpokladom pre uvedenie každého nového produktu na trh malo byť jeho schválenie vládou. Tento súhlas by sa získal v prípade, ak by produkt slúžil reálnej ekonomike, a odoprel, ak by jeho účel bol len špekulatívny.

V Bruseli 15. novembra 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Stratégia pre elektronické verejné obstarávanie“

COM(2012) 179 final

(2013/C 11/10)

Spravodajca: **pán IOZIA**

Európska komisia sa 20. apríla 2012 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Stratégia pre elektronické verejné obstarávanie“

COM(2012) 179 final.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu, poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 25. októbra 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 484. plenárnom zasadnutí 14. a 15. novembra 2012 (schôdza zo 14. novembra) prijal 120 hlasmi za, pričom nikto nehlasoval proti a 3 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závery a odporúčania

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) hodnotí pozitívne oznámenie Komisie a pripisuje veľký význam rýchlemu prechodu na všeobecný systém elektronického verejného obstarávania, ktorý už bol v niektorých členských štátoch pozitívne odskúšaný. Trh verejného obstarávania predstavuje nesmierne vysokú sumu, približne 20 % HDP EÚ.

1.2 V súčasnej veľmi negatívnej konjunkturálnej fáze, vyznačujúcej sa úpravami rozpočtov, ktoré ťažko doliehajú na občanov, je Európa vnímaná veľmi negatívne, a to platí aj pre jej iniciatívy. Európske inštitúcie musia vyvinúť väčšie úsilie, viacej sa otvoriť a vysvetliť dôvody, ktoré ich vedú k prijímaniu niektorých rozhodnutí. Komisia ako jediná európska inštitúcia s právomocou predkladať legislatívne návrhy nesie osobitnú zodpovednosť nielen za informovanie občanov, ale aj za ich presvedčenie o užitočnosti predkladaných návrhov. EHSV vyvíja v tomto smere úsilie a Komisia by mala viacej spolupracovať s inými európskymi inštitúciami vrátane poradných.

1.3 EHSV zdôrazňuje, že lineárne zníženia verejných rozpočtov a predčasný odchod starších a odborne zdatných pracovníkov, ktorí sa zaoberajú verejným obstarávaním, do dôchodku postupne ochudobňuje ľudský kapitál orgánov verejnej správy, a preto vyzýva členské štáty, aby zabránili nepremysleným zníženiám, ktoré prinášajú len krátkodobú finančnú výhodu a spôsobujú, že v mnohých prípadoch je nutná vonkajšia pomoc, pretože zamestnanci, ktorí zostali, ešte nemajú potrebnú odbornosť.

1.4 EHSV zdôrazňuje, že elektronické verejné obstarávanie je dôležité kvôli potenciálnym výhodám:

- transparentnosť a boj proti podvodom,
- efektívnosť trhu,
- rozšírenie trhu verejného obstarávania na malé a stredné podniky,
- všeobecné úspory orgánov verejnej správy,
- integrácia a rozvoj vnútorného trhu,
- modernizácia orgánov verejnej správy a rozvoj digitálnej agendy pre Európu,
- nové príležitosti pre podniky, ktoré ponúkajú technologické služby,
- profesijný rozvoj zamestnancov orgánov verejnej správy a podnikov.

1.5 Komisia sa domnieva, že cieľ úplného prechodu je reálne dosiahnuť do polovice roku 2016 (pravdepodobne však do roku 2017, keďže na transpozíciu sú potrebné dva roky), čo znamená výrazné zrýchlenie v porovnaní s tým, čo sa dosiahlo

za posledných 8 rokov. EHSV pokladá tento cieľ za správny a ambiciózny. Domnieva sa však, že dosiahnuť ho možno len pri dodržaní niekoľkých podmienok normalizácie, interoperability a dostupnosti uvedených v tomto stanovisku. Pri nedodržaní týchto podmienok hrozí ďalšie roztrieštenie trhu.

1.6 EHSV podporuje navrhované ciele, avšak pripomína, že aj napriek vynaloženému úsiliu je miera elektronického verejného obstarávania v súčasnej dobe stále veľmi nízka. Komisia dokončuje štúdiu, v ktorej budú po jednotlivých krajinách uvedené dosiahnuté úrovne a ktorá by mala byť zverejnená do konca tohto roku. Taliansko napríklad dosiahlo mieru 4 %.

1.7 EHSV vyjadruje veľkú ľútosť nad tým, že niektoré členské štáty prejavujú malú ochotu spolupracovať, bránia sa zmene, nemajú v úmysle otvoriť trh verejného obstarávania hospodárskej súťaži, pretože chcú chrániť domáce podniky a nechcú sa vzdať značnej politickej a hospodárskej moci.

1.8 Komisia to vo svojom oznámení nazýva „zotrvačnosťou“. EHSV sa domnieva, že tu ide skôr o „pasívny odpor“ voči zmene a poddávanie sa vnútroštátnym protekcionistickým tlakom. Zverejnenie všetkých verejných obstarávaní v elektronickej podobe spôsobí, že sa stanovovanie prahov verejného obstarávania európskeho typu stane zbytočným a škodlivým, čo si veľmi želajú najmä malé a stredné podniky.

1.9 EHSV zastáva názor, že zachovanie prahov je v rozpore s rozvojom vnútorného trhu a poškodzuje hospodársku súťaž s rovnakými podmienkami pre všetkých

1.10 **Komunikácia.** Občania, podniky, miestne a celoštátne orgány musia byť presvedčené o užitočnosti týchto nástrojov. Aby sa tak stalo, je potrebné integrovaným spôsobom bez osamotených iniciatív investovať zdroje do informovanosti, komunikácie a vzdelávacích činností.

1.11 **Transparentnosť.** Jedným z okamžitých dôsledkov zverejnenia verejného obstarávania na internete je zvýšenie jeho transparentnosti. EHSV navrhuje, aby sa nezverejňovalo len samotné verejné obstarávanie, ale aj stav napredovania prác vzhľadom na stanovené termíny a dátum ukončenia zadaných prác alebo dodávok tovaru. Vďaka transparentnosti bude stále ťažšie robiť podvody, malé a stredné podniky viac usporia a zlepši sa efektívnosť trhu.

1.12 **Interoperabilita a normalizácia.** EHSV kladie osobitný dôraz na otázky týkajúce sa interoperability medzi rôznymi platformami (často sú to portály) a normalizácie procesov a elektronických dokumentov vymieňaných v rôznych fázach verejného obstarávania. Rýchly nárast počtu samostatných platforiem, rôznych formátov a procesov je prekážkou automatizácie

verejného obstarávania a odrádza dodávateľov, hlavne malé a stredné podniky, od toho, aby ho akceptovali. Používanie jednotnej európskej (alebo medzinárodnej) normy pre postupy výberového konania by Komisia mala odporučiť bez ďalšieho otáľania. Dôležitá tu je hlavne práca, ktorú vykonal Európsky výbor pre normalizáciu CEN na pracovnom stretnutí nazvanom „Business Interoperability Interfaces (BII) pre verejné obstarávanie v Európe“⁽¹⁾ a implementácia profilov BII do konkrétnych projektov PEPPOL (Pan European Public Procurement OnLine).

1.13 **Roztrieštenosť.** Absencia európskej stratégie viedla na štátnej a regionálnej úrovni (v Nemecku, Taliansku a inde) k prijatiu platforiem a identifikačných nástrojov, ktoré navzájom nekomunikujú. Podľa združení malých a stredných podnikov to viedlo skoro vždy k rozhodnutiu nepredložiť ponuku alebo inokedy k neprimeraným prevádzkovým nákladom hlavne pre malé a stredné podniky. EHSV sa domnieva, že EÚ by mala účinne bojovať proti triešteniu trhu.

1.14 **Dostupnosť a jednoduchosť.** EHSV zdôrazňuje, že úžitok pre trh, orgány verejnej správy a občanov bude možné dosiahnuť len vtedy, ak tieto systémy budú dostupné, budú zaručovať nízke náklady, ľahké riadenie a údržbu, ak moduly, postupy a riešenia budú normalizované, bude definovaný spoločný glosár pojmov ako účinný nástroj na riešenie jazykového problému (pričom glosár musí byť rovnako dostupný a ľahko použiteľný), v súlade so zásadami, ktoré sa zaviazala dodržiavať Komisia v iniciatíve Small Business Act.

1.15 **Sociálne podniky.** EHSV odporúča venovať maximálnu pozornosť prechodu na elektronické nástroje a zaručiť, aby boli dostupné aj sociálnym podnikom. Mnohé sociálne služby poskytujú v súčasnej dobe práve tieto podniky, ktoré sú významnou súčasťou palety podnikov zabezpečujúcich starostlivosť a opateru.

1.16 Európske pravidlá verejného obstarávania a prahové hodnoty by mali pomôcť malým a stredným podnikom pri splnení požiadaviek v oblasti kapitálu a praxe, aj formou konzorcií alebo dočasných združení podnikov. Prípady Portugalska je príznačný. Malé alebo stredné podniky vyhrali 87 % verejných súťaží, ktorých celková hodnota však predstavuje len 19 %.

2. Zhrnutie dokumentu

2.1 V oznámení sa opisuje strategický význam elektronického verejného obstarávania a uvádzajú sa v ňom hlavné opatrenia, ktorými chce Komisia podporiť prechod na plne elektronické verejné obstarávanie v EÚ.

⁽¹⁾ <http://www.cen.eu/cwa/bii/specs/Profiles/IndexWG1.html>.

2.2 Úspory orgánov verejnej správy, ktoré už prešli na elektronické verejné obstarávanie, sa pohybujú medzi 5 a 20 %. Keby sme uplatnili dolnú hranicu tohto rozpätia na všetky prípady verejného obstarávania v EÚ, úspory by vzhľadom na celkový objem verejného obstarávania dosiahli vyše 100 miliárd EUR.

2.3 V oblasti verejného obstarávania⁽²⁾ Komisia v súlade s aktom o jednotnom trhu z roku 2011⁽³⁾ predložila niekoľko návrhov, ktoré sú zamerané na završenie prechodu na elektronické verejné obstarávanie v EÚ do polovice roku 2016⁽⁴⁾. Hlavným cieľom je dosiahnuť úplne automatizované elektronické verejné obstarávanie, kde sú všetky fázy vykonávané elektronicky, od zverejnenia (e-notification) až po platbu (e-payment)⁽⁵⁾.

2.4 Elektronické verejné obstarávanie môže pomôcť zlepšiť transparentnosť a prístup k verejnému obstarávaniu, najmä pre malé a stredné podniky, a tak podnietiť cezhraničnú hospodársku súťaž, inováciu a rast v rámci jednotného trhu.

2.5 Komisia konštatuje dve hlavné prekážky šírenia elektronického verejného obstarávania:

- *zotrvačnosť*, ktorú prejavujú niektoré zúčastnené strany, pričom úlohou je presvedčiť váhavých obstarávateľov a dodávateľov, aby zmenili svoje hlboko zakorenené návyky,
- *roztrieštenosť trhu*, ktorá môže vyplynúť z existencie širokého spektra systémov, niekedy technicky zložitých, zavedených v EÚ.

2.6 Na dosiahnutie navrhovaných cieľov Komisia stanovila akčný plán rozčlenený do 15 bodov.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 EHSV uznáva význam revízie právneho rámca verejného obstarávania a postupného prechodu tohto obstarávania na plne automatizovanú formu, pri ktorej bude v niektorých fázach obstarávania používanie elektronických komunikačných prostriedkov povinné.

3.2 Plán postupného zavádzania elektronického verejného obstarávania navrhovaný Komisiou je veľmi ambiciózný a ak bude správne realizovaný, budú z neho mať veľký úžitok všetci účastníci trhu verejného obstarávania. Vzhľadom na rozdielny

vývoj verejného obstarávania v jednotlivých krajinách, v ktorých už existuje roztrieštenosť riešení a platforiem, by absencia strategicko-operačných usmernení mohla pri nedodržaní niektorých základných podmienok zvýšiť roztrieštenosť trhu.

3.3 Rozvoj elektronického verejného obstarávania však nesmie byť v rozpore so zásadou najvýhodnejšej ponuky stanovenej v návrhu smernice o verejnom obstarávaní⁽⁶⁾.

3.4 EHSV kladie osobitný dôraz na otázky týkajúce sa interoperability medzi rôznymi platformami (často sú to portály) a dostupnosti procesov a elektronických dokumentov vymieňaných v rôznych fázach verejného obstarávania. Je vhodné stanoviť otvorenú jednotnú európsku (alebo medzinárodnú) normu pre riešenia (softvér) používané pre elektronické verejné obstarávanie vo verejnom sektore. Rýchly nárast počtu samostatných platforiem, rôznych formátov a procesov je prekážkou automatizácie verejného obstarávania a odrádza dodávateľov, hlavne malé a stredné podniky, od toho, aby ho prijali. Výsledkom práce, ktorú vykonal Európsky výbor pre normalizáciu (CEN) na pracovnom stretnutí nazvanom „Business Interoperability Interfaces (BII) pre verejné obstarávanie v Európe“, sú interoperabilné normalizované profily na implementáciu normalizovaných softvérových riešení.

3.5 V záujme prekonania súčasných prekážok EHSV súhlasí, aby Komisia urobila konkrétne kroky vedúce k povinnému používaniu otvorených medzinárodných alebo európskych noriem implementácie interoperabilných technických riešení. Bolo by vhodné pripraviť usmernenia pre správne uplatňovanie otvorených noriem, a to na základe výsledkov z pracovného stretnutia BII výboru CEN a príslušných implementácií v rámci projektu PEPPOL. Digitálna agenda pre Európu výslovne počíta⁽⁷⁾ s opatrením na podporu normalizácie elektronického verejného obstarávania využitím špecifických technológií, ktoré môžu uplatniť všetci dodávateľia riešení a služieb IKT.

3.6 EHSV podčiarkuje možný podstatný prínos elektronického verejného obstarávania k transparentnosti procesov zadávania zákaziek vo verejnom sektore a k boju proti podvodom. Elektronické nástroje umožňujú monitorovať a hodnotiť celý proces, ako aj jeho realizáciu zo strany dodávateľa. Tieto informácie sú veľmi dôležité na zabezpečenie maximálnej (elektronickej) transparentnosti verejného sektora a môžu byť významným impulzom na zavádzanie nástrojov elektronického verejného obstarávania hlavne pre malé a stredné podniky. Portugalsko predstavuje v tejto oblasti *najlepší postup*⁽⁸⁾, spolu s Litvou, kde je používanie nástrojov e-Notification, e-Access a e-Submission povinné, čo prinieslo značné výhody, pokiaľ ide o: zníženie cien (14 – 55 %) obstarávaných tovarov a služieb, zvýšenie počtu dodávateľov, ktorí sa prihlásia do verejného obstarávania o 20 – 90 %, zníženie počtu dní, ktoré sú potrebné na priebeh procesu verejného obstarávania zo 46 na 11 dní.

⁽²⁾ Návrhy z 20 decembra 2011: COM(2011) 895 final; COM(2011) 896 final a COM(2011) 897 final.

⁽³⁾ V Akte o jednotnom trhu je stanovená séria opatrení na posilnenie európskeho hospodárstva a vytvorenie nových pracovných miest.

⁽⁴⁾ V návrhoch sa predpokladá povinné používanie elektronického verejného obstarávania najneskôr dva roky po konečnom termíne transpozície, ktorý by podľa súčasného časového plánu prijatia mal umožniť vykonávanie do polovice roka 2016.

⁽⁵⁾ Postupy verejného obstarávania zahŕňajú dve hlavné fázy: fázu pred zadaním zákazky a fázu po zadaní zákazky. Fáza pred zadaním zákazky zahŕňa všetky medzistupne obstarávania až po zadanie zákazky (uverejnenie súťaží, prístup k súťažným podkladom, predloženie ponúk, vyhodnotenie ponúk a zadanie zákazky). Fáza po zadaní zákazky zahŕňa všetky medzistupne obstarávania po zadaní zákazky (objednávka, fakturácia a platba).

⁽⁶⁾ Stanovisko EHSV: Ú. v. EÚ C 191, 29.6.2012, s. 84.

⁽⁷⁾ http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/cf/fiche-dae.cfm?action_id=181.

⁽⁸⁾ www.base.gov.pt/.

3.7 Okrem toho je dôležité, aby iniciatívy v oblasti elektronického verejného obstarávania podporili malé a stredné podniky pri odbornej príprave zameranej na príslušné technológie a vysvetlenie úžitku, ktorý tieto prinášajú. Veľmi dôležité bude investovať do odbornej prípravy zamestnancov verejného a súkromného sektora. EHSV pokladá podporu v tomto smere za veľmi užitočnú. Malé a stredné podniky by mohli na to využiť svoje združenia.

3.8 Jazyková bariéra existuje, v tomto oznámení sa však neberie náležite do úvahy. Informácie, ktoré sú k dispozícii na platformách elektronického verejného obstarávania, by mali byť okrem jazyka príslušnej krajiny k dispozícii minimálne ešte v jednom ďalšom európskom jazyku. To by však so sebou mohlo priniesť nadmerné dodatočné náklady. Riešením by mohlo byť, keby Európska komisia vyvinula špecifický on-line „prekladač“ pre elektronické verejné obstarávanie.

3.9 Komisia nehovorí o probléme zviditeľnenia podprahových zákaziek na celom jednotnom trhu, ktoré sú dôležité hlavne pre malé a stredné podniky a mikropodniky. EHSV sa domnieva, že nadišiel čas zamyslieť sa nad tým, či je vhodné zachovať prahy, keďže zavedením zverejňovania na internete sa stanú všetky zákazky dostupné pre všetkých.

4. Konkrétne pripomienky k plánovaným opatreniam

4.1 EHSV súhlasí s tým, že je nutný prechod na automatizáciu verejného obstarávania. Kým Komisia kladie dôraz na fázy na začiatku procesu obstarávania (zverejnenie súťaže, prístup k súťažným podkladom, predloženie ponúk, vyhodnotenie ponúk a zadanie zákazky), dôležité je tiež zahrnúť do oznámenia rôzne fázy nasledujúce po zadaní zákazky (objednávky, faktúry, platby) a zverejniť priebeh verejného obstarávania, zistené problémy, lehoty plnení a náklady.

4.2 Harmonizácia technických požiadaviek má zásadný význam pre rozvoj riešení a služieb IT, ktoré sa budú môcť zaviesť na miestnej, celoštátnej a cezhraničnej úrovni. EHSV nabáda Komisiu, aby v tomto smere konala prostredníctvom príslušného opatrenia 2. Dôsledky sú osobitne významné nielen pre orgány verejnej správy, ale predovšetkým pre dodávateľov, ktorí budú môcť využívať normalizované a interoperabilné riešenia na európskej úrovni.

4.3 Používanie elektronických podpisov je zdrojom komplikácií pri cezhraničných transakciách. Preto by boli vhodné opatrenia, ktoré by uľahčili interoperabilitu týchto riešení. Je dôležité pripomenúť, že napríklad krajiny ako Portugalsko medzi problémy spojené s používaním elektronického verejného obstarávania okrem interoperability medzi rôznymi platformami elektronického verejného obstarávania zaraďujú aj príliš veľké nároky na elektronické podpisy a cenu služieb timestampingu⁽⁹⁾.

⁽⁹⁾ <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-e-procurement-interventions.24416>.

4.4 Podpora jednoduchých riešení a osvedčených postupov je samozrejme účinnou formou pomoci projektom automatizácie verejného obstarávania. Pri príprave príslušných riešení sa musia brať do úvahy potreby malých a stredných podnikov, predovšetkým vo fáze elektronického predkladania ponúk. Výsledky skupiny expertov Komisie (*e-Tendering Expert Group*) sú preto veľmi dôležité a mohli by sa predložiť zainteresovaným stranám na posúdenie.

4.5 Najdôležitejšie opatrenie, na ktoré by Komisia mala zamerať svoju pozornosť, sa týka spôsobu vykonávania rôznych riešení pre verejné obstarávanie na vnútornom trhu. Do projektu celoeurópskeho on-line verejného obstarávania PEPPOL (Pan-European Public Procurement On-Line) sa zapojilo 11 krajín, ktoré vyvinuli špecifické techniky vypracúvania normalizovaných riešení pre hlavné fázy procesu obstarávania a otvorenú platformu na výmenu normalizovaných dokumentov, čím sa dosiahla plná interoperabilita medzi rôznymi európskymi platformami.

4.5.1 Súčasťou projektu PEPPOL sú: nástroje na potvrdzovanie platnosti elektronického podpisu založené na elektronických osvedčeniach vydaných európskymi úradmi, virtuálny spis spoločnosti (Virtual Company Dossier) poskytujúci informácie o podnikoch normalizovaným spôsobom (osvedčenia a potvrdenia), elektronický katalóg na predkladanie ponúk výrobkov a služieb v normalizovanom formáte a objednávky a fakturácia v elektronickej podobe, ktoré poskytujú zadávateľovi a dodávateľovi presne definované postupy týkajúce sa výmeny informácií o spoločných činnostiach. Nakoniec tu je infraštruktúra prenosu elektronických dokumentov (sieť) vytvorená na základe spoločných noriem, kompatibilných na štátnej úrovni, ktorá navzájom spája jednotlivé spoločnosti/systémy elektronického verejného obstarávania.

4.5.2 Podobne ako systém eCertis (informačný systém, ktorý pomáha zistiť, aké osvedčenia a potvrdenia sú bežne potrebné v rámci verejného obstarávania v 27 členských krajinách, Chorvátsku (prístupovej krajine), Turecku (kandidátskej krajine) a v troch krajinách EHP (Island, Lichtenštajnsko a Nórsko), aj Európsky systém virtuálnych spisov spoločnosti (EVS) poskytuje informácie o kritériách a potvrdeniach potrebných na účasť na verejnom obstarávaní v členských štátoch. Kým však databáza eCertis je v súčasnej dobe koncipovaná ako informačná databáza, poskytuje EVS ďalšie rozhranie na prepojenie s inými službami. Systém eCertis by mal mať podobné vlastnosti ako EVS. Komisia by mala garantovať súlad a aktualizovať príslušný systém právnych informácií, túto službu poskytovať a technicky ju podporovať.

4.5.3 EHSV si želá, aby Komisia a členské štáty výrazne pomohli posilniť úlohu združenia OpenPEPPOL. Zdôrazňuje jeho význam pre zachovanie a rozvoj technických špecifikácií a ich využívanie európskym verejným sektorom pri uskutočňovaní verejného obstarávania. Tým sa zaručí normalizácia a interoperabilita v rôznych fázach obstarávania, nielen vo fázach pred zadaním zákazky, ale aj po ňom, a zabráni sa roztriešteniu trhu.

4.6 EHSV súhlasí, že je potrebné financovať a podporiť rozvoj infraštruktúry elektronického verejného obstarávania prostredníctvom nástroja „Spájame Európu“ a nadviazať na to, čo už dosiahli členské štáty konzorcia PEPPOL v oblasti súčasnej prenosovej infraštruktúry (*siete*), ktorá spája rôzne systémy v Európe. EHSV zdôrazňuje význam zachovania otvorenej, prístupnej a bezpečnej infraštruktúry založenej na spoločných normách. V záujme uľahčenia zavádzania verejného obstarávania by sa mali využívať štrukturálne fondy.

4.7 EHSV odporúča uplatňovať integrovanú komunikačnú stratégiu, nadviazať pritom na existujúce spoločenstvá, hlavne OpenPEPPOL, a spolupracovať so sieťou *Enterprise Europe Network* a využiť programy na prepojenie regiónov a obcí. Komunikačná stratégia by mohla byť pre oblasť elektronického verejného obstarávania spoločná pre Komisiu, OpenPEPPOL a nový pilotný projekt A (CIP ICT PSP) *Basic Cross Sector Services* (BCSS).

4.8 EHSV podporuje rozhodnutie Komisie zautomatizovať celý proces obstarávania v rámci vlastných štruktúr a dať k dispozícii vypracované riešenia *otvoreného zdroja* (*open source*).

4.9 EHSV súhlasí s tým, že je potrebné monitorovať zavádzanie elektronických nástrojov verejného obstarávania a stanoviť príslušné výhody. Komisia by mala od prijatia smernice štvrtročne zverejňovať informačnú správu o fungovaní verejného obstarávania v jednotlivých členských štátoch z hľadiska kvality a množstva, aby informovala o vývoji procesov.

4.10 Zároveň má medzinárodný dialóg o používaní elektronických nástrojov elektronického verejného obstarávania zásadný význam pre dosiahnutie väčšej transparentnosti a konkurenčnejšieho podnikateľského prostredia. Opäť sa potvrdilo, že použitie medzinárodných noriem je na tento účel nutným nástrojom a preto je teda potrebné monitorovať príslušný vývoj. Hlavne je potrebné, aby európska verejná správa pri zavádzaní elektronického verejného obstarávania monitorovala a odporúčala používanie noriem (CEN BII a špecifikácie PEPPOL).

V Bruseli 14. novembra 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Modernizácia štátnej pomoci EÚ“

COM(2012) 209 final

(2013/C 11/11)

Spravodajkyňa: **pani BUTAUD-STUBBS**

Komisia sa 8. mája 2012 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Modernizácia štátnej pomoci EÚ“

COM(2012) 209 final.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 25. októbra 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 484. plenárnom zasadnutí 14. a 15. novembra 2012 (schôdza zo 14. novembra 2012) prijal 128 hlasmi za, pričom 5 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Európska politika v oblasti štátnej pomoci predstavuje veľmi dôležitý strategický nástroj EÚ v globalizovanom hospodárskom prostredí s vysokou konkurenciou.

1.2 EHSV je toho názoru, že reforma, ktorú navrhla Komisia vo svojom oznámení, by sa mala podporiť vzhľadom na jej ciele:

— zabezpečiť, aby európska politika v oblasti štátnej pomoci prispievala k vykonávaniu stratégie Európa 2020,

— nanovo a efektívnejšie prerozdeliť úlohy medzi Komisiu a členské štáty,

— zabezpečiť viacero procesných zlepšení.

1.3 EHSV podporuje predstavu Komisie o pozitívnom preporení, medzi efektívnou štátnou pomocou a cieľom dosiahnuť udržateľný a inkluzívny rast, ktoré je nutné posilniť. Cieľená politika štátnej pomoci umožní podporu inovácie (vrátane sociálnej inovácie), využívanie ekologických technológií a rozvoj ľudského kapitálu a zároveň bude šetrná k životnému prostrediu. Dynamická cieľená politika štátnej pomoci môže aktívne prispieť k dosiahnutiu vysokej miery zamestnanosti a sociálnej súdržnosti.

1.4 Túto reformu, ktorá je ambicióznou z hľadiska cieľov, spôsobu vykonávania a harmonogramu, je však potrebné v niekoľkých bodoch spresniť.

1.5 EHSV žiada Komisiu, aby spresnila niektoré pojmy uvedené v oznámení:

1.5.1 Kľúčový pojem „zlyhania trhu“, ktorý používa Komisia, si tiež vyžaduje presnejšiu definíciu, keďže jeho význam sa mení v závislosti od prostredia: prístup k úverom, financovanie širokopásmových sietí, rozvoj priemyselných areálov na komerčné účely, prístup k inovácii, odborná príprava, rozvoj podnikania u žien atď. Okrem toho príčiny môžu byť rôzne: negatívne vonkajšie vplyvy, nedostatočné informácie, problémy s koordináciou, existencia trhovej sily atď.

1.6 EHSV má k navrhovaným reformám niekoľko otázok:

1.6.1 Reforma, ktorú Komisia navrhuje, vedie k väčšej zodpovednosti členských štátov pri udeľovaní a kontrole štátnej pomoci. Aké právne i praktické prostriedky plánuje Komisia použiť na to, aby primäla členské štáty plne spolupracovať pri uplatňovaní právnych predpisov v oblasti štátnej pomoci?

1.6.2 Zvýšenie zodpovednosti členských štátov v oblasti kontroly pomoci by mohlo viesť k subjektívnemu uplatňovaniu pravidiel členskými štátmi, nekalým praktikám medzi štátmi a návratu k určitému hospodárskemu patriotizmu, ktorý by v konečnom dôsledku pre podniky znamenal viac právnej neistoty.

1.6.3 Vychádzajúc zo správy WTO Komisia zistila, že výška štátnej pomoci, ktorú poskytujú naši hlavní celosvetoví konkurenti, je porovnateľná s našou. Európska politika v oblasti štátnej pomoci však zabezpečuje transparentnejší rámec ako systémy, ktoré fungujú v Spojených štátoch, Indii, Kórei alebo Brazílii. Uvedené údaje sú zastarané a mali by sa aktualizovať, aby Komisia mala komplexný a jasný obraz o súčasnej situácii.

1.6.4 Komisia sa zaoberá hlavnými črtami systému EÚ v porovnaní s inými existujúcimi systémami kontroly štátnej pomoci, avšak nedospela k žiadnemu konkrétnemu záveru. Prečo Komisia pri tejto príležitosti opätovne nepotvrdila, že je potrebné zaujať hospodársky prístup, ktorý by zabezpečil rovnaké podmienky na celosvetovej úrovni, aby sa umožnilo vyvážené rozdelenie tejto pomoci? EHSV zdôrazňuje, že je potrebné účinne odstraňovať negatívne dôsledky neoprávnene poskytnutých zahraničných dotácií, ktoré ohrozujú konkurencieschopnosť európskych podnikov v porovnaní s ich celosvetovými konkurentmi.

1.7 EHSV navrhuje niekoľko zmien, ktoré sa mu zdajú nevyhnutné, keďže, ako to uznala aj Komisia a Rada, je potrebné podporovať malé a stredné podniky, konkrétne preto, že tieto podniky čelia konkurenčnému tlaku zo strany podnikov z tretích krajín, ktoré sú príjemcami oveľa väčšej priamej alebo nepriamej štátnej pomoci, ktorej udeľovanie je neprehľadnejšie.

1.7.1 Vzhľadom na nízku výšku pomoci, jej pozitívny dosah na malé, stredné a veľmi malé podniky a jej obmedzený vplyv na vnútorný trh EHSV navrhuje, aby sa strop pomoci *de minimis* dlhodobo zvýšil z 200 000 EUR na 500 000 EUR, pričom sa táto pomoc posudzuje pre každý podnik za obdobie troch po sebe idúcich rokov, tak ako sa rozhodlo v prípade služieb všeobecného hospodárskeho záujmu.

1.7.2 Keďže je nevyhnutné pomôcť európskym malým a stredným podnikom presadiť sa na medzinárodnom trhu, EHSV navrhuje zmeniť článok 27 ods. 3 všeobecného nariadenia (ES) č. 800/2008 o výnimkách tak, aby sa za zlučiteľnú so spoločným trhom vyhlásila pomoc pre malé a stredné podniky, ktorá im umožní zúčastňovať sa na veľtrhoch a výstavách v priebehu doby obmedzenej na tri za sebou idúce roky.

1.8 Vychádzajúc zo svojich skúseností EHSV navrhuje Komisii tri praktické odporúčania:

1.8.1 Vypracovať popularizačnú praktickú príručku vo všetkých úradných jazykoch EÚ, ktorá bude obsahovať definície, zákazy a uplatniteľné postupy, s cieľom zabezpečiť, aby podniky, súdy a orgány verejnej správy lepšie pochopili a správne využívali štátnu pomoc.

1.8.2 Usporiadať doplnkové školenia pre príslušné národné orgány členských štátov s cieľom zabezpečiť čo možno najjednoduchšie uplatňovanie právnych predpisov EÚ v oblasti štátnej pomoci vo všetkých členských štátoch.

1.8.3 Vzhľadom na dôležitosť plánovaných zmien EHSV žiada, aby sa s ním prekonzultovala revízia nariadenia *de minimis*, splnomocňujúceho nariadenia a všeobecného nariadenia o výnimkách.

2. Obsah oznámenia

2.1 Komisia plánuje zreformovať európsku politiku v oblasti štátnej pomoci s tromi hlavnými cieľmi:

- a) podporiť inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast na konkurenčnom vnútornom trhu v súlade so stratégiou Európa 2020;
- b) zamerať *ex ante* kontroly Komisie na prípady s najväčším vplyvom na vnútorný trh;
- c) racionalizovať procesné pravidlá a urýchliť rozhodnutia.

2.2 Reforma sa uskutočňuje v dôsledku negatívneho zhodnotenia súčasnej politiky:

- súčasné zložité pravidlá sa ťažko chápu, uplatňujú i kontroly; samotný komisár Joaquín Almunia pred členmi EHSV 23. februára 2012 vyhlásil, že v tejto oblasti existuje 37 rôznych aktov (nariadení, oznámení a usmernení),
- súčasné výsledky monitorovania vykonávania opatrení na základe skupinovej výnimky odhalili časté prípady nedorozumievania pravidiel štátnej pomoci,
- Komisia nemá k dispozícii pravidlá, ktoré by jej umožnili stanoviť jasné priority pre vybavovanie sťažností,
- vzťahy medzi členskými štátmi a Komisiou by mohli byť lepšie z hľadiska výmeny informácií a spolupráce pri notifikácii.

2.3 S cieľom napraviť túto situáciu v čase, keď je nevyhnutné, aby sa v plnej miere využíval potenciál jednotného trhu (v energetike, doprave, digitálnych technológiách), Komisia navrhuje prijať reformu, ktorá je ambicióznou z hľadiska cieľov, spôsobu vykonávania a harmonogramu.

2.4 Navrhovaná reforma je ambicióznou z hľadiska cieľov preto, že na jednej strane ide o snahu zapojiť jednu z najstarších a najintegrovanejších politík EÚ do hospodárskeho rastu v Európe, a na strane druhej ide o zavedenie dosť radikálnych procesných zlepšení, aj keď tieto zlepšenia nie sú v oznámení vyčíslené ani podrobnejšie opísané.

2.5 Navrhovaná reforma je ambiciózná z hľadiska spôsobu vykonávania preto, že Komisia navrhuje, aby sa v rámci „integrovanej stratégie“ súčasne a jednotne uskutočnili viaceré revízie:

- revízia nariadenia *de minimis*,
- zmeny splnomocňujúceho nariadenia Rady týkajúceho sa definície určitých kategórií pomoci, ktoré sú označené za zlučiteľné s vnútorným trhom, a preto sú oslobodené od notifikácií,
- revízia všeobecného nariadenia o skupinových výnimkách, a to v prípade tých kategórií pomoci, na ktoré sa vzťahuje platné splnomocňujúce nariadenie,
- objasnenie pojmu štátnej pomoci z právneho hľadiska,
- modernizácia procesného nariadenia o štátnej pomoci.

2.6 Navrhovaná reforma je ambiciózná z hľadiska harmonogramu preto, že Komisia naplánovala prijatie návrhov na revíziu procesného nariadenia a splnomocňujúceho nariadenia na jeseň 2012 a prijatie návrhov na revíziu ostatných prvkov tohto „balíka“ reforiem na koniec roku 2013, t. j. skôr ako nadobudne platnosť finančný výhľad na roky 2014 – 2020.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Kontrola štátnej pomoci vo všeobecnejšom rámci európskeho práva v oblasti hospodárskej súťaže

3.1.1 EHSV schvaľuje ciele, ktoré Komisia uviedla vo svojom oznámení a ktoré majú „zjednodušiť posudzovanie pomoci, ktorá je správne navrhnutá, zacielená na zistené zlyhania trhu“ a „zohľadňuje ciele spoločného záujmu“, a to vďaka zameraniu kontrol na prípady s najväčším vplyvom na vnútorný trh, zjednodušeniu pravidiel a rýchlejšiemu prijímaniu rozhodnutí.

Tento prístup je v súlade so všeobecným vývojom práva v oblasti hospodárskej súťaže, či už ide o právo v súvislosti s praktikami, ktoré narúšajú hospodársku súťaž (kartelové dohody a zneužívanie dominantného postavenia) alebo o kontrolu koncentrácií.

3.1.2 Praktiky, ktoré narúšajú hospodársku súťaž: „modernizácia práva v oblasti hospodárskej súťaže“, ktorá prebehla na základe nariadenia (ES) č. 1/2003⁽¹⁾, a texty, ktoré ju dopĺňali, iniciovali decentralizáciu v uplatňovaní práva v oblasti hospodárskej súťaže, a to prostredníctvom zrušenia systému oznamovania koncentrácie vopred. Komisia tak môže zamerať svoju činnosť na boj proti najzávažnejším obmedzeniam a zneužitiam, konkrétne na boj proti kartelom. Túto modernizáciu sprevádzalo aj posilnenie spolupráce medzi národnými orgánmi pre hospodársku súťaž zoskupenými v sieti na jednej strane a Komisiou na strane druhej.

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 1, 4.1.2003, s. 1.

3.1.3 Kontrola koncentrácií: komisár Joaquín Almunia nedávno oznámil, že je možné, že dôjde k reforme európskeho systému kontroly koncentrácií, aby sa Komisia mohla zamerať na koncentrácie, ktoré by mohli najviac ovplyvniť trh⁽²⁾. Z krátkodobého hľadiska by šlo o zjednodušenie vybavovania najmenej problémových prípadov vďaka zlepšeniu „zjednodušeného postupu“ a o revíziu postupu predkladania oznámení vopred. Z dlhodobého hľadiska by sa samotný režim kontroly koncentrácií mohol revidovať prostredníctvom preskúmania akvizícií s menšinovým podielom bez kontroly a lepším prepojením medzi národnými systémami a európskym systémom, pokiaľ ide o stanovené stropy a postúpenia.

3.2 Kritériá, ktorými by sa mal riadiť všeobecný rámec štátnej pomoci

3.2.1 EHSV opätovne zdôrazňuje, že podporuje všeobecný rámec pre štátnu pomoc odvíjajúci sa od týchto kritérií⁽³⁾:

- cielenejšia a selektívnejšia pomoc,
- konzistentnosť so stratégiami na dobudovanie jednotného trhu,
- zjednodušenie, transparentnosť a právna istota, pokiaľ ide o postupy a pravidlá,
- posilnený dialóg s členskými štátmi v procese rozhodovania a uplatňovania, ako aj v hodnotiacej fáze a vo fáze monitorovania efektívnosti pomoci,
- lepšie informovanie podnikov o pravidlách a postupoch uplatňovaných na štátnu pomoc,
- spoločná zodpovednosť prostredníctvom národných koordinovaných orgánov,
- prispôsobenie európskych pravidiel v oblasti štátnej pomoci stratégiám pomoci, ktoré zaviedli naši hlavní obchodní partneri, s cieľom zabezpečiť rovnaké podmienky ako vo zvyšku sveta⁽⁴⁾.

3.3 Zvýšenie zodpovednosti členských štátov pri uplatňovaní pravidiel štátnej pomoci

3.3.1 EHSV chápe, že keby Komisia sústredila kontroly na najproblémovejšie prípady, vyžadovalo by si to rozšírenie opatrení pomoci, ktoré by boli oslobodené od notifikačnej povinnosti. Znamenalo by to nevyhnutne väčšiu zodpovednosť členských štátov. EHSV však podčiarkuje, že by bolo preto

⁽²⁾ <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/12/453&format=HTML&aged=0&language=EN>.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 65, 17.3.2006, s. 1, bod 3.1.

⁽⁴⁾ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/intm/132797.pdf

nevyhnutné zväziť osobitosti práva v oblasti štátnej pomoci. Štát a vo všeobecnosti skupina štátnych a verejných subjektov, ktoré môžu prideliť pomoc, totiž v istom zmysle nie sú pri rozhodovaní celkom nestranní.

3.3.2 Zvýšenie zodpovednosti členských štátov v oblasti kontroly pomoci by mohlo viesť k subjektívnemu uplatňovaniu pravidiel členskými štátmi, k nekalým praktikám medzi štátmi a návratu k určitému hospodárskemu patriotizmu, ktorý by v konečnom dôsledku pre podniky znamenal viac právnej neistoty.

3.3.3 Je možné predstaviť si viacero spôsobov, ako obmedziť toto riziko na minimum:

- Posilniť transparentnosť tým, že sa pre členské štáty zavedie povinnosť podávať správy. Mohlo by sa zaviesť uverejňovanie súhrnnej výročnej správy o uplatňovaní nariadenia *de minimis* a všeobecného nariadenia o výnimkách, ktorá by bola dostupná na stránke Komisie.
- Z finančného hľadiska spočíva riziko spojené s nezákonnosťou/nezlučiteľnosťou na samotnom príjemcovi pomoci, ktorý musí vrátiť danú sumu aj s úrokmi. Finančná zodpovednosť členských štátov by sa teda mohla zvýšiť napríklad uložením pokuty „verejnému orgánu“, ktorý pomoc udelil.
- Mohlo by sa zväziť zriadenie nezávislých národných agentúr zodpovedných za politiku štátnej pomoci. Tieto agentúry by fungovali ako „kontaktné miesto“ jednak pre Komisiu, jednak pre podniky.
- Komisia by mala účinnejšie vykonávať následné kontroly a aktívne podporovať najlepšie postupy.

3.4 Zjednodušenie a transparentnosť postupov

3.4.1 Komisia a členské štáty preukázali svoju schopnosť reagovať na hospodársku a finančnú krízu v rokoch 2008 až 2011 tým, že prijali súbor osobitných textov⁽⁵⁾. Konkrétne vďaka väčšej spolupráci zo strany členských štátov a silnej mobilizácii útvarov Komisie sa rýchlo a k spokojnosti štátov a podnikov mohli prijať príslušné rozhodnutia.

⁽⁵⁾ Pozri dočasné opatrenia štátnej pomoci v reakcii na hospodársku a finančnú krízu.

3.4.2 Vo všeobecnosti sú však postupy pre zúčastnené strany naďalej príliš zdlhavé a zložité. EHSV preto podporuje želanie Komisie skrátiť lehoty na vybavenie spisov zlepšením administratívnych postupov a zvýšením zodpovednosti členských štátov, aby sa zaručila transparentnosť a efektívnosť. Je dôležité, aby tieto lehoty, pokiaľ je to možné, kopírovali rytmus hospodárskych záležitostí.

3.4.3 V tomto zmysle by „zjednodušený postup“ v prípade vybavovania určitých druhov pomoci⁽⁶⁾ mohol byť rozšírený, pričom by mal zostať zasadený do určitého rámca. Na základe uvedeného postupu sa Komisia obmedzí len na overenie, či je opatrenie v súlade s platnými pravidlami a postupmi.

3.5 Lepšie uplatňovanie právnych predpisov („better enforcement“)

3.5.1 Efektívne uplatňovanie právnych predpisov v oblasti štátnej pomoci je nevyhnutné. EHSV jednako konštatuje, že vnútroštátne súdy často nie sú schopné zabezpečiť účinné uplatňovanie právnych predpisov v oblasti štátnej pomoci, konkrétne zaručiť práva podnikov, ktoré utrpeli škodu v dôsledku toho, že štátna pomoc bola nezákonne pridelená konkurenčným subjektom. Je možné uviesť viacero príčin, ako napríklad skutočnosť, že sudcovia dostatočne neovládajú európske právo v oblasti hospodárskej súťaže a procesné prekážky spojené s každým sporom.

3.5.2 Je potrebné nájsť riešenia, ktoré by umožnili lepšie uplatňovať právne predpisy v oblasti štátnej pomoci v praxi. Podniky, ako aj vnútroštátne súdy by mali mať k dispozícii účinnejšie nástroje a postupy.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Spresniť pojem „zlyhanie trhu“

4.1.1 EHSV súhlasí so zámerom, aby sa schvaľovala len taká pomoc, ktorá (i) prispieva k podpore rastu tak, že sa snaží napraviť zlyhanie trhu (pridelenie štátnej pomoci totiž nemá nahradiť, ale skôr doplniť súkromné výdavky), a (ii) má stimulačný účinok, inak povedané, podnecuje príjemcu pomoci, aby sa pustil do činností, ktoré by bez nej nebol uskutočnil.

4.1.2 V tomto kontexte sa pojem „zlyhanie trhu“ musí nevyhnutne spresniť a ilustrovať príkladmi z rôznych oblastí, konkrétne na základe existujúcej európskej jurisprudencie, a to s cieľom umožniť jednak verejným orgánom, jednak podnikom, aby tento pojem chápali jednotným spôsobom a aby ho zohľadnili v opatreniach pomoci už v počiatočnom štádiu ich navrhovania.

⁽⁶⁾ Ú. v. EÚ C 136, 16.6.2009, s. 3.

4.2 *Prehliť a aktualizovať medzinárodné porovnanie v oblasti štátnej pomoci*

4.2.1 V oznámení sa v bodoch 16 a 17 hovorí o politike v oblasti hospodárskej súťaže v tretích krajinách. Komisia dospela k záveru, že EÚ disponuje transparentnejším rámcom, ktorý však umožňuje prideliť porovnateľný objem pomoci. Toto tvrdenie vychádza z komparatívnej analýzy, ktorú v roku 2006 uskutočnila WTO. EHSV žiada Komisiu, aby prostredníctvom WTO realizovala novšiu štúdiu, pretože viaceré členské štáty WTO, ktoré nie sú členskými štátmi EÚ, v dôsledku krízy začali poskytovať masívne dotácie, konkrétne v sektoroch výrobného priemyslu. Je totiž žiaduce, aby budúca politika v oblasti hospodárskej súťaže, ktorá sa bude uplatňovať od roku 2013, vychádzala z aktuálneho a presného obrazu o situácii, ktorá vládne napríklad v Spojených štátoch, Číne, Indii a Brazílii (vrátane informácií o pomoci udelené federálnymi orgánmi) v dôsledku zvýšenej hospodárskej súťaže zapríčinené svetovou krízou.

4.2.2 Uplatňovanie pravidiel štátnej pomoci by malo umožniť posilniť konkurencieschopnosť podnikov na vnútornom trhu a v medzinárodnom meradle. Európske podniky však v súčasnosti musia čeliť konkurencii zo strany spoločností založených v tretích krajinách, kde legislatíva často nestanovuje žiadne limity týkajúce sa štátnej pomoci. Táto situácia by mohla viesť k vážnej deformácii hospodárskej súťaže v neprospech európskych podnikov, ako to Komisia uvádza vo svojom oznámení⁽⁷⁾.

4.2.3 V medziach svojich právomocí Komisia podniká opatrenia s cieľom nastoliť v celosvetovom meradle rovnaké podmienky pre všetkých založené na princípe lojálnosti. Akákoľvek reforma právnych predpisov v oblasti štátnej pomoci sa teda musí koordinovať s činnosťou, ktorú vykonáva Komisia v súvislosti s nástrojmi obchodnej politiky (pravidlá WTO, dvojstranné dohody o voľnom obchode).

4.3 *Zrevidovať pravidlá v oblasti pomoci na podporu vývozu*

4.3.1 Komisia v návrhu nariadenia, ktorým sa zriaďuje program pre konkurencieschopnosť podnikov a malé a stredné podniky (2014 – 2020) (COM(2011) 834 final), uznáva, že je potrebné pomôcť malým a stredným podnikom pri vývoze

v rámci EÚ a do celého sveta, aby si tak zabezpečili možnosti rastu. Plánuje sa udeliť pomoc a poskytovať podporné služby malým a stredným podnikom, ktoré majú perspektívy rastu, a to prostredníctvom siete *Entreprise Europe*.

4.3.2 Doktrína Komisie sa však zároveň zdá byť príliš restriktívna, napríklad v oblasti účasti malých a stredných podnikov na veľtrhoch a výstavách, keďže sa im v článku 27 nariadenia (ES) č. 800/2006 zo 6. augusta 2008 ukládajú viaceré kumulatívne podmienky: pomoc nesmie presiahnuť 50 % oprávnených nákladov a musí byť malému alebo strednému podniku udelená v zmysle pravidiel Únie a výlučne na prvú účasť podniku na veľtrhu alebo výstave.

4.3.3 Uvedené kritérium prvej účasti sa považuje za nevhodné vzhľadom na stratégiu rozvoja v medzinárodnom meradle, ktorá si vyžaduje aspoň 3-ročnú prítomnosť podniku na tom istom trhu, kým sa vôbec môže stanoviť jeho stratégia rozvoja (sprostredkovanie, usadenie, distribúcia). EHSV preto navrhuje, aby sa kritérium „prvej účasti“ uvedené v článku 27 ods. 3 nahradilo kritériom „účasti podniku na veľtrhu alebo výstave v priebehu troch po sebe idúcich rokov“ a zároveň bezo zmeny ponechali dve zvyšné podmienky.

4.4 *Zabezpečiť, aby štátna pomoc prispievala k udržateľnému a inkluzívnemu rastu*

4.4.1 Európska únia bude musieť zaručiť, aby štátna pomoc stimulovala inovácie (vrátane inovácií v sociálnej oblasti prostredníctvom pomoci poskytovanej sociálnym inováciám uznanej v programe „Inovácia v Únii“), využívanie ekologických technológií a rozvoj ľudského kapitálu v rámci modelu trvalo udržateľného rozvoja. EHSV víta, že pomoc v oblasti sociálnej inovácie sa postupne uznáva ako pomoc, ktorá je zlučiteľná so spoločným trhom⁽⁸⁾, a chce, aby sa tento proces v budúcnosti zintenzívnil v rámci procesu modernizácie štátnej pomoci.

4.4.2 EHSV tiež podporuje koncepciu štátnej pomoci určenej na výskum a vývoj, ktorá zahŕňa aj navrhovanie, realizáciu a uvádzanie na trh tovarov, programov a služieb dostupných zraniteľným skupinám spoločnosti (konkrétne osobám so zdravotným postihnutím)⁽⁹⁾.

V Bruseli 14. novembra 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽⁷⁾ Pozri bod 17 oznámenia.

⁽⁸⁾ COM(2010) 546 final, COM(2011) 609 final, Ú. v. EÚ L 7, 11.1.2012, s. 3.

⁽⁹⁾ Ú. v. EÚ C 24, 28.1.2012, s. 1.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Európsky program pre spotrebiteľov – Podpora dôvery a rastu“

COM(2012) 225 final

(2013/C 11/12)

Spravodajkyňa: **pani MADER**

Komisia sa 22. mája 2012 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Európsky program pre spotrebiteľov – Podpora dôvery a rastu“

COM(2012) 225 final.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu, poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 25. októbra 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 484. plenárnom zasadnutí 14. a 15. novembra 2012 (schôdza zo 14. novembra 2012) prijal 143 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 2 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Európska komisia prijala 22. mája 2012 Európsky program pre spotrebiteľov. Stanovuje sa v ňom strategický rámec spotrebiteľskej politiky, a to prostredníctvom štyroch kľúčových cieľov: posilniť bezpečnosť spotrebiteľov, zlepšiť informovanosť, zlepšiť opatrenia prijaté s cieľom presadiť uplatňovanie práv spotrebiteľov a zaistiť nápravné prostriedky a prispôbiť práva a hlavné politiky hospodárskym a spoločenským zmenám. Program je súčasťou stratégie Európa 2020.

1.2 EHSV zastáva rovnaký názor ako Komisia, že spotrebiteľia zohrávajú mimoriadne dôležitú úlohu ako hnacia sila rastu a že je potrebné vziať do úvahy kontext, v ktorom pôsobia.

1.3 EHSV podporuje ciele stanovené v programe, avšak má obavy v súvislosti s koordináciou medzi týmto programom a programom Spotrebiteľia a v súvislosti s primeranosťou finančných prostriedkov, ktoré na budú vyčlenené a ktoré sa EHSV javia ako nedostatočné na plnenie vytýčených cieľov.

1.4 EHSV pripomína, že záujmy spotrebiteľov sa musia vziať do úvahy pri príprave a vykonávaní všetkých politík EÚ. Víta zámer Európskej komisie využiť program pre spotrebiteľov na zoskupenie väčšiny iniciatív EÚ súvisiacich s politikou týkajúcou sa európskych spotrebiteľov (ktoré predstavovali viacero textov) do jedného dokumentu. Program pre spotrebiteľov predstavuje dôležitý krok, ktorým sa zdôrazňuje význam potrieb a očakávaní spotrebiteľov pri vypracúvaní politík EÚ.

1.5 EHSV víta, že sa uznáva dôležitosť úlohy spotrebiteľských združení, ktorým sa musia prideliť primerané finančné

prostriedky na plnenie úloh, ktoré im boli zverené. Víta najmä skutočnosť, že Európska komisia v programe uviedla, že má v úmysle spolupracovať s národnými vládami, aby zabezpečila lepšie uznanie úloh, ktorú tieto združenia zohrávajú.

1.6 EHSV prisudzuje osobitný význam tomu, aby sa pozornosť venovala zraniteľným osobám, predovšetkým v súčasnej hospodárskej a sociálnej situácii. Preto je naklonený takým iniciatívam plánovaným v rámci programu, ktoré podporujú finančné začlenenie a prístup k nevyhnutným službám.

1.7 EHSV zdôrazňuje význam, ktorý prisudzuje všetkým opatreniam týkajúcim sa udržateľného rozvoja. Preto rovnako ako Komisia považuje za dôležité riadenie spotreby energie zohľadnenie ekodizajnu. EHSV okrem toho zdôrazňuje, že je potrebné zaviesť účinné opatrenia s cieľom sprísniť etické a ekologické normy vo výrobe a distribúcii výrobkov, obzvlášť tých, ktoré sú importované z tretích krajín.

1.8 EHSV sa domnieva, že posilnenie bezpečnosti potravín je nevyhnutné na to, aby sa zaručila bezpečnosť výrobkov od miesta výroby až po spotrebiteľa, čím sa umožní zdravá a spravodlivá hospodárska súťaž. Opatrenia, ktoré sa musia prijať, tiež prispievajú k obnoveniu dôvery spotrebiteľov, ktorá bola narušená v dôsledku rôznych hygienických kríz.

1.9 Výbor víta všetky iniciatívy, ktoré spotrebiteľom umožnia získať presne tie informácie, ktoré potrebujú. Napriek tomu pripomína, že informovanosť spotrebiteľov neoslobodzuje obchodníkov od ich povinností.

1.10 EHSV podporuje iniciatívy usilujúce sa o zabezpečenie uplatňovania právnych predpisov na ochranu spotrebiteľov, o ich vývoj a o zavedenie účinných nápravných prostriedkov. V tejto súvislosti pripomína, že systémy alternatívnych spôsobov riešenia sporov musia byť nezávislé od účastníkov sporu. Ako už výbor zdôraznil v rôznych stanoviskách, je naklonený zavedeniu kolektívneho uplatňovania nárokov na nápravu a domnieva sa, že by sa so zavedením takéhoto nástroja s celoeurópskou pôsobnosťou nemalo viac čakať.

2. Zhrnutie návrhu Komisie

2.1 Európska komisia prijala 22. mája 2012 Európsky program pre spotrebiteľov. Stanovuje sa v ňom strategický rámec spotrebiteľskej politiky na nadchádzajúce roky. Program je súčasťou stratégie Európa 2020 a dopĺňa ďalšie iniciatívy, medzi inými aj iniciatívu týkajúcu sa programu Spotrebiteľa na obdobie 2014 – 2020.

2.2 Komisia chce, aby sa 500 miliónov európskych spotrebiteľov, ktorých výdavky predstavujú 56 % HDP EÚ, stalo prioritou jednotného trhu, keďže sú kľúčovými aktérmi rastu a keďže „stimulovanie tohto dopytu môže zohrávať pre Európsku úniu dôležitú úlohu pri prekonávaní krízy“.

2.3 V záujme splnenia tohto cieľa a zvýšenia dôvery spotrebiteľov sa program sústreďuje na štyri ciele:

2.3.1 Posilniť bezpečnosť spotrebiteľov

S cieľom reagovať na výzvy spojené s uvádzaním výrobkov a služieb na trh bez ohľadu na to, kde boli vyprodukované, chce Komisia zlepšiť regulačný rámec týkajúci sa ich bezpečnosti a posilniť dohľad nad trhom prostredníctvom kontrol pri zdroji zameraných na bezpečnosť výrobkov a na to, či tieto výrobky spĺňajú stanovené požiadavky.

Komisia trvá na tom, že je potrebné posilniť bezpečnosť vo všetkých článkoch potravinárskeho reťazca.

V záujme splnenia týchto cieľov Komisia podnieti členské štáty, aby zintenzívnili vzájomnú spoluprácu.

2.3.2 Zvýšiť informovanosť

Komisia zastáva názor, že spotrebiteľa musia mať k dispozícii jasné, spoľahlivé a porovnateľné informácie, ako aj nástroje na pochopenie svojich práv. Preto sa domnieva, že je nevyhnutné zlepšiť informovanosť spotrebiteľov, ako aj zvýšiť ich povedomie o ich právach a záujmoch. Myslí si, že o toto zvyšovanie povedomia by sa mali postarať aj obchodníci, a plánuje prijať nevyhnutné opatrenia v oblasti sociálnej zodpovednosti podnikov. Uznáva dôležitú úlohu, ktorú majú zohrávať spotrebiteľské združenia pri zvyšovaní informovanosti, ako aj pri zastupovaní záujmov spotrebiteľov a ich obhajovaní.

2.3.3 Zlepšiť opatrenia prijaté s cieľom presadiť uplatňovanie práv spotrebiteľov a zaistiť prostriedky nápravy

Komisia má v úmysle zabezpečiť účinné uplatňovanie právnych predpisov na ochranu spotrebiteľov a poskytnúť spotrebiteľom efektívne spôsoby ako riešiť spory. Chce zlepšiť súčasné mechanizmy riešenia cezhraničných sporov, bez ohľadu na spôsob predaja, a posilniť spoluprácu s tretími krajinami a veľkými medzinárodnými organizáciami.

2.3.4 Prispôbiť práva a hlavné politiky hospodárskym a spoločenským zmenám

Komisia sa domnieva, že sa jej návrhy musia prispôbiť zmenám v spotrebiteľských návykoch, najmä v súčasnej digitálnej ére. Zdôrazňuje, že sa v týchto návrhoch musia vziať do úvahy potreby zraniteľných spotrebiteľov, a domnieva sa, že je potrebné uľahčiť spotrebiteľom výber v záujme udržateľného hospodárstva.

2.4 Ciele stanovené v programe sa týkajú predovšetkým týchto piatich oblastí: digitálny sektor, finančné služby, potravinárstvo, energetika a cestovanie a doprava.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 EHSV zastáva rovnaký názor ako Komisia, pokiaľ ide o rozhodujúcu úlohu spotrebiteľov ako hnacej sily rastu, o výzvy budúcnosti, ako aj o to, že je obzvlášť potrebné prihliadať na kontext, v ktorom žijeme. Kúpna sila spotrebiteľov je negatívne ovplyvňovaná krízou. Okrem toho sa menia spotrebiteľské návyky. Vyžadujú si čoraz viac technických znalostí a niekedy sú nákladné.

3.2 Aj napriek solídnej základni právnych predpisov Únie pretrvávajú ťažkosti spojené s ich vykonávaním: prostriedky, ktoré majú spotrebiteľa k dispozícii na to, aby si mohli uplatniť svoje práva, sú neprimerané, pričom počet sťažností neustále rastie, a spotrebiteľa nemajú dostatok spoľahlivých informácií, hoci rôznymi inými informáciami je prebytok.

3.3 Bez toho, aby EHSV spochybňoval zásadné myšlienky uvedené v programe, s ktorými možno len súhlasiť, má obavy, pokiaľ ide o koordináciu medzi programom Spotrebiteľa a programom pre spotrebiteľov, ako aj pokiaľ ide o to, akým spôsobom sa táto politika bude vykonávať.

3.4 V tejto súvislosti EHSV vo svojom stanovisku z 28. marca 2012 ⁽¹⁾ zdôraznil, že finančné prostriedky určené na spotrebiteľskú politiku sú nedostatočné, a vyjadril obavy, že sa nepodarí splniť ambiciózne program, keďže objem rozpočtových prostriedkov, ktoré naň boli vyčlenené, jednoznačne nezodpovedá vytýčeným cieľom.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 181, 21.6.2012, s. 89.

3.5 Komisia predložila obsiahly zoznam iniciatív, ktoré majú pomôcť splniť ciele programu. Dôležité je však najmä to, aby tieto iniciatívy boli kvalitné a dali sa použiť tak, aby ponúkali účinnosť nevyhnutnú na zabezpečenie skutočne lepšej ochrany spotrebiteľov. Až keď členské štáty a ďalšie zúčastnené strany opatrenia stanovené v rámci programu prijmú a zavedú, spotrebiteľia pocítia ich prínos.

3.6 EHSV v tejto súvislosti konštatuje, že chýba transparentný a účinný proces na zhodnotenie vykonávania tohto programu a jeho výsledkov. Žiada Európsku komisiu, aby doplnila hodnotiace kritériá a ukazovatele kvality s cieľom ohodnotiť každoročný pokrok a aby každých 18 mesiacov uverejnila správu o vykonávaní programu.

3.7 Program dokazuje, že politika na ochranu spotrebiteľov predstavuje veľmi širokú oblasť, čo potvrdzuje myšlienku, ktorú už EHSV v minulosti zdôraznil, že pri vypracúvaní a zavádzaní všetkých politík EÚ je nevyhnutné prihliadať na záujmy spotrebiteľov. EHSV je jednako prekvapený, že program nezahŕňa ochranu spotrebiteľov v zdravotníckej oblasti, napr. v oblasti farmaceutických výrobkov a zdravotníckych pomôcok, napriek tomu, že sa o týchto výrobkoch vášnivo diskutovalo v niekoľkých členských štátoch pre škody, ktoré spôsobili spotrebiteľom a pacientom. EHSV sa domnieva, že komplexná politika na ochranu spotrebiteľov musí zahŕňať aj zdravotnícky a farmaceutický sektor, a to z hľadiska bezpečnosti, informovanosti a uplatňovania práv spotrebiteľov.

3.8 EHSV s uspokojením konštatuje, že si Komisia želá, aby sa k politikám na ochranu spotrebiteľov pridali aj obchodníci. Práve preto je nevyhnutné, aby sa pre podniky urýchlene zaviedli školenia o právach spotrebiteľov. Sieť podnikových organizácií, ktorých sa tento krok týka, sa vyzývajú, aby s podporou Európskej komisie začali čo najskôr ponúkať školenia osobitne zamerané na malé a stredné podniky.

3.9 EHSV vyzýva Európsku komisiu, aby do vykonávania programu zapojila všetky zúčastnené strany a aby zintenzívnila konzultačný proces, najmä so spotrebiteľskými organizáciami, s cieľom zabezpečiť ich primeranú účasť na tvorbe politík, ktoré sa ich týkajú.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 K bezpečnosti

4.1.1 EHSV dôrazne podporuje revíziu legislatívneho rámca týkajúceho sa bezpečnosti výrobkov, aby sa pre spotrebiteľov zabezpečili bezpečné výrobky a služby.

4.1.2 Domnieva sa, že zavedenie pravidiel kontroly, moderných a zjednotených postupov a spôsobov spolupráce, a to aj s príslušnými orgánmi v mieste výroby, umožní lepší dohľad

nad trhom s cieľom zabezpečiť spravodlivú hospodársku súťaž, ktorá bude prínosom pre všetky podniky a všetkých spotrebiteľov. EHSV sa okrem toho zamýšľa nad tým, aké miesto má standardizácia a aké prostriedky boli na ňu vyčlenené.

4.1.3 EHSV sa domnieva, že posilnenie bezpečnosti je nevyhnutné na to, aby sa obnovila dôvera spotrebiteľov, ktorá bola narušená v dôsledku rôznych hygienických kríz. Zlepšenie opatrení na uplatňovanie právnych predpisov a koordinácia medzi členskými štátmi sú v tejto súvislosti nevyhnutné.

4.2 K informovanosti

4.2.1 EHSV má rovnaký názor ako Komisia, že nadbytočné informácie nie sú primerané potrebám spotrebiteľov. Súhlasí s tým, že spotrebiteľia musia mať k dispozícii spoľahlivé, jasné a porovnateľné informácie, ktoré by nemali byť prístupné len elektronicky, ale aj prostredníctvom iných médií.

4.2.2 EHSV víta, že sa uznáva úloha spotrebiteľských organizácií, a pripomína, že by sa toto uznanie malo pretaviť do pridelenia zdrojov orgánmi EÚ i národnými orgánmi v takej výške, ktorá bude zodpovedať vytýčeným cieľom, konkrétne vykonávaniu testov výrobkov a služieb ponúkaných spotrebiteľom.

4.2.3 Výbor schvaľuje opatrenia prijaté na šírenie informácií určených pre spotrebiteľov, za predpokladu, že sú tieto informácie relevantné a majú skutočný dosah.

4.2.4 Výbor podporuje všetky iniciatívy týkajúce sa vzdelávania spotrebiteľov a osobitne trvá na tom, že je potrebné nielen spotrebiteľov informovať, ale aj zvyšovať ich znalosti, s čím by sa malo začať už v škole, napríklad pokiaľ ide o zručnosti v digitálnej a finančnej oblasti. Tieto iniciatívy by mali mať dlhodobý charakter, pričom sa nesmie zabúdať na to, že v žiadnom prípade nemôžu nahradiť informácie, ktoré musia poskytovať obchodníci.

4.3 K uplatňovaniu právnych predpisov a nápravným prostriedkom

4.3.1 EHSV berie na vedomie rozhodnutie Komisie presadiť uplatňovanie právnych predpisov na ochranu spotrebiteľov, čím sa Komisia pokúša splniť veľké očakávanie, keďže hromadenie nových predpisov nie je vhodným riešením na zabezpečenie vyššej úrovne ochrany spotrebiteľov.

4.3.2 Výbor podporuje vytváranie celoeurópskych sietí; najstaršou z nich je Európska justičná sieť, ktorá bola založená v roku 2001. V záujme zabezpečenia ich efektívnosti, výbor žiada pravidelné hodnotenie týchto sietí, z ktorého by sa mohlo vyvodiť poučenie.

4.3.3 EHSV podporuje všetky iniciatívy, ktoré umožňujú lepšie poznať súčasné právne predpisy v Európskej únii.

4.3.4 Výbor podporuje iniciatívy, ktoré majú charakter samoregulácie a spoločnej regulácie, ako napr. uverejňovanie usmernení, v prípade že tieto iniciatívy efektívne plnia ciele verejnej politiky. Tieto iniciatívy by sa navyše mali pravidelne kontrolovať a hodnotiť, aby sa zabezpečilo, že ak neplnia stanovené ciele, môžu byť nahradené záväznými opatreniami.

4.3.5 EHSV podporuje kroky Komisie na zjednodušenie systémov alternatívneho riešenia sporov, tak ako to už zdôraznil vo svojom stanovisku⁽²⁾, ak sú tieto systémy nezávislé a nestranné voči dotknutým stranám sporu a ak nevytvárajú súdne konanie.

4.3.6 EHSV vyzýva Európsku komisiu, aby sa zaoberala za účinné opatrenia na podporu elektronických obchodných transakcií v kombinácii so systémami online riešenia sporov. Okrem toho víta plánované zriadenie platformy zúčastnených strán s cieľom diskutovať o vytvorení európskej známky dôveryhodnosti (*trustmark*) pre internetové stránky.

4.3.7 Pokiaľ ide o kolektívne uplatňovanie nárokov na nápravu, EHSV ľutuje, že program len veľmi nesmel odkazuje na možnosť zaviesť takýto nástroj na uplatňovanie právnych predpisov na ochranu spotrebiteľov, a domnieva sa, že vzhľadom na súčasnú situáciu v niektorých krajinách, ako aj v cezhraničných sporoch a v nadväznosti na všetky uskutočnené konzultácie, nastal čas prestať sa vykrúcať a urýchlene ho zaviesť.

4.4 K zosúladieniu práv a politík s hospodárskymi a spoločenskými zmenami

4.4.1 EHSV konštatuje, že aj napriek námietkam zo strany takmer všetkých spotrebiteľských organizácií a niektorých podnikov má Komisia v úmysle zaviesť návrh nariadenia o európskom kúpnom práve, ktorým sa ustanoví voliteľný právny predpis. Pripomína svoj postoj⁽³⁾, že tento návrh nie je primeraný niektorým vytýčeným cieľom, ako je napríklad vyššia úroveň ochrany spotrebiteľov. Zdôrazňuje, že je potrebné, aby sa európske právo v oblasti ochrany spotrebiteľov vyvíjalo.

4.4.2 Digitálny sektor

Výbor podporuje rôzne návrhy v oblasti digitálneho sektora súvisiace s technickým vývojom. Konštatuje, že Komisia sa bude snažiť zabezpečiť rovnakú úroveň ochrany spotrebiteľov aj v tomto sektore, čo je iniciatíva, ktorá musí ísť nevyhnutne ruka v ruke s jeho rozvojom.

4.4.3 Finančné služby

4.4.3.1 EHSV konštatuje, že sa Komisia rozhodla posilniť dohľad nad finančnými službami, ktoré sa poskytujú spotrebiteľom, najmä tým najzraniteľnejším. Podporuje toto smerovanie, ktoré by malo posilniť transparentnosť a zvýšiť porovnateľnosť ponuky a cien.

4.4.3.2 Výbor by chcel pripomenúť, že venuje osobitnú pozornosť všetkým aspektom finančného začlenenia.

4.4.4 Potraviny

4.4.4.1 Výbor bez výhrad schvaľuje prijatie nariadení o informáciách o potravinách a výživových tvrdeniach, a to z dôvodu účinkov na zdravie verejnosti, na ktoré sú spotrebiteľia veľmi citliví.

4.4.4.2 Nedávne problémy v niektorých členských štátoch týkajúce sa nelegálnej distribúcie alkoholických nápojov sú ďalším príkladom toho, prečo je dôležitý dohľad nad trhom a jeho kontrola.

4.4.4.3 EHSV víta myšlienku zaviesť opatrenia zamerané na jednotlivé články agropotravinárskeho reťazca s cieľom predchádzať plytvaniu potravinami.

4.4.5 Energetika

4.4.5.1 Výbor si uvedomuje rozhodujúci význam energie pre všetkých spotrebiteľov, najmä tých najzraniteľnejších, ktorí musia mať možnosť využívať túto službu za prijateľných podmienok.

4.4.5.2 EHSV podporuje iniciatívy, ktoré sa zaoberajú za riadenie spotreby energie, ktorá je vzácna, vzhľadom na náklady, ktoré predstavuje v rozpočte domácností. Upozorňuje, že je nevyhnutné zhodnotiť techniky, ktoré majú spotrebiteľia k dispozícii, aby sa zabezpečilo, že tieto techniky sú skutočne inovačné a efektívne.

4.4.6 Cestovanie a doprava

4.4.6.1 EHSV sa domnieva, že je dôležité, aby sa do programu začlenila otázka dopravy, jednak leteckej a jednak verejnej dopravy. Má rovnaké obavy ako Komisia, pokiaľ ide o posilnenie práv cestujúcich, ktoré sa musia prispôsobiť ponuke spoločností a cestovných kancelárií. EHSV zdôrazňuje, že plánovaná revízia európskych právnych predpisov a príslušné opatrenia stanovené v Akte o jednotnom trhu⁽⁴⁾ musia posilniť práva cestujúcich a usilovať sa o odstránenie nespravodlivých zmluvných a obchodných praktík, obzvlášť v oblasti leteckej dopravy.

4.4.6.2 EHSV podčiarkuje, že je naliehavé prijať opatrenia zamerané na ochranu cestujúcich, ktorí uviazli na letisku v dôsledku bankrotu leteckých spoločností – týmto problémom sa program pre spotrebiteľov nezaobera.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ C 286, 17.11.2005, s. 1.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 181, 21.6.2012, s. 75.

⁽⁴⁾ COM(2010) 608 final.

4.4.6.3 Výbor súhlasí s myšlienkou vytvoriť stratégiu na podporu „čistých vozidiel“ s cieľom znížiť emisie CO₂.

4.4.7 Udržateľné výrobky

4.4.7.1 EHSV pri viacerých príležitostiach zdôraznil mimoriadny význam udržateľného rozvoja pre budúcnosť Európy. Podporuje preto usmernenia Komisie v záujme zvýšenia životnosti výrobkov a podpory ekodizajnu všetkých výrobkov.

4.4.7.2 EHSV víta neustále úsilie Európskej komisie podporovať politiky v oblasti sociálnej zodpovednosti podnikov, avšak s cieľom zabezpečiť transparentnosť a zodpovednosť za etickejšiu a ekologickjšiu výrobu a distribúciu, najmä v prípade výrobkov pochádzajúcich z tretích krajín, sú potrebné prísnejšie opatrenia. Voči tretím krajinám by sa mali zaviesť záväzné opatrenia, aby sa zabezpečilo, že ich výrobky spĺňajú európske normy, napr. zaviesť povinnosť predkladať písomný doklad o tom, že daný výrobok bol vyrobený v súlade s medzinárodnými pracovnoprávnymi normami.

V Bruseli 14. novembra 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o dokumentoch s kľúčovými informáciami pre investičné produkty“

COM(2012) 352 final – 2012/0169 (COD)

(2013/C 11/13)

Spravodajca: **Edgardo Maria IOZIA**

Európsky parlament 10. septembra 2012 a Rada 11. septembra 2012 sa rozhodli podľa článku 114 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o dokumentoch s kľúčovými informáciami pre investičné produkty“

COM(2012) 352 final – 2012/0169 COD.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu, poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 25. októbra 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 484. plenárnom zasadnutí 14. a 15. novembra 2012 (schôdza zo 14. novembra 2012) prijal 138 hlasmi za, pričom 4 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) sa súhlasne vyjadruje k návrhu nariadenia predloženého Komisiou a domnieva sa, že návrh je v súlade s úsilím o vyplnenie medzery v európskych právnych predpisoch o ochrane retailových investorov.

1.2 EHSV zdôrazňuje význam právneho predpisu, ktorý po prvýkrát upravuje všetky druhy zložitých finančných produktov a určuje ich vzájomnú porovnateľnosť nezávisle od toho, ktorý subjekt ich vytvoril, teda či išlo o banku, poisťovňu alebo investičnú spoločnosť, a zároveň oceňuje snahu Komisie o hľadanie vyvážených riešení, ktoré by mohli súčasne využívať všetci.

1.3 Vo svojich predchádzajúcich stanoviskách EHSV žiadal, aby sa stanovili jednotné, jasné, jednoduché a porovnateľné požiadavky, takže toto nariadenie hodnotí kladne, pričom dúfa, že budú zobrať do úvahy pripomienky uvedené v tomto stanovisku, čím sa nariadenie stane ešte jasnejším a ihneď vykonateľným a použiteľným.

1.4 EHSV si všimol, že napriek značnému počtu právnych predpisov vydaných za posledné tri roky sa ešte stále nepodarilo dosiahnuť dva základné ciele: trh, v ktorom by bola opätovne nastolená jeho úplná integrita, a zároveň trh, ktorý je skutočne integrovaný a otvorený všetkým subjektom. Nedávne finančné škandály žiaľ ukázali, že štátne orgány dohľadu ešte stále nevykonávajú dostatočne rozhodnú a odhodlanú činnosť, ktorou by znemožňovali ďalšie činy spôsobujúce sporiteľom obrovské straty, ako v prípade zmanipulovania sadzby LIBOR. Zavišeniu vnútorného trhu sú aj naďalej kladené prekážky, ktoré majú

popredným domácim aktérom udržať výnosy vyplývajúce z ich postavenia na trhu. Zatiaľ nedošlo k výraznému pokroku, pokiaľ ide o hypotekárne úvery, porovnateľnosť a prehľadnosť poplatkov pri bežných útoch a základných službách, obsah základných produktov, dostupnosť bankových služieb pre niektoré znevýhodnené skupiny obyvateľstva, kolektívny postup, uznávanie oprávnenia združení konať v mene užívateľov a spotrebiteľov, ochranu cezhraničných zmlúv a harmonizované postupy pri riešení sporov, aj keď treba zdôrazniť, že sa Komisia snaží vyplniť medzery v súčasných právnych predpisoch.

1.5 EHSV upozorňuje, že v návrhu vôbec nie je upravená možnosť ukladať sankcie tvorcom investičných produktov z tretích krajín, ktorých možno pri nedodržíaní európskych predpisov len ťažko sŕňať. Navrhuje, aby v tomto prípade náklady a zodpovednosť za prípadné porušenie nariadenia niesli sprostredkovatelia. Okrem toho by bolo vhodné navrhnúť tretím krajinám, v ktorých sa nachádzajú hlavné finančné strediská, aby prijali podobné predpisy a riadili sa pri nich usmerneniami vypracovanými Radou pre finančnú stabilitu (FSB).

1.6 EHSV síce chápe dôvody, prečo má súbežne jestvovať „dokument s kľúčovými informáciami“ (DKI) navrhnutý v tomto nariadení a „dokument s kľúčovými informáciami pre investorov“ (DKII), ktorý stanovuje smernica 2009/65/ES a ktorý bol prevzatý do nariadenia Komisie č. 583/2010 z 1. júla 2010, avšak považuje za potrebné, aby sa počítalo s posúdením vhodnosti zachovania dvoch rôznych dokumentov o finančných investíciách, a navrhuje, aby Komisia bola oprávnená navrhnúť „do dvoch rokov“ od nadobudnutia účinnosti nariadenia o investičných produktoch zjednotenie týchto dvoch vzorov a prispôbiť požiadavky dokumentu s kľúčovými informáciami stanovenému pre podniky kolektívneho investovania do prevoditeľných cenných papierov (PKIPCP).

1.7 EHSV nesúhlasí s návrhom Komisie využiť pri podstatných prvkoch nariadenia delegované akty, ktoré by mohli byť vykonateľné bezprostredne po vydaní nariadenia. Na delegované akty odkazuje predovšetkým článok 8 ods. 2, v ktorom ide o podrobnosti prezentácie a obsahu jednotlivých kľúčových informačných prvkov, ktoré sa musia v dokumente uviesť, prípadné doplnkové informácie a o jednotný formát ... prakticky 90 % nariadenia. Prenesenie právomoci žiadané v zmysle článku 10 ods. 2 sa týka obsahu a pravidiel preskúmania informácií a možných revízií. A nakoniec prenesenie právomoci žiadané v zmysle článku 12 ods. 4 sa týka podmienok splnenia povinnosti poskytnúť dokument, spôsobu poskytnutia dokumentu a lehoty na jeho poskytnutie.

1.8 EHSV dôrazne odporúča prehodnotiť tieto návrhy a formulácie, ktoré môžu byť zavádzajúce alebo neurčité, napríklad formuláciu „v dostatočnom časovom predstihu“, alebo „ak by [...] závažne ohrozilo“ a vyzýva Komisiu, aby presnejšie špecifikovala postup pri porušení nariadenia vo viacerých členských štátoch, určila orgány oprávnené ukladať sankcie, ktoré v iných prípadoch stanovujú európske orgány dohľadu.

1.9 EHSV považuje za nevyhnutné zosúladiť návrh obsiahnutý v článku 15, ktorý sa týka nástrojov alternatívneho riešenia sporov, s riešeniami predloženými v rámci preskúmania návrhu smernice o alternatívnom riešení sporov [COM(2011) 793 final] a obsiahnutými v nariadení, ktoré upravuje riešenie spotrebiteľských sporov on-line [COM(2011) 794 final], ku ktorým sa EHSV už vyjadril⁽¹⁾. Komisia by v článku 11 mala výslovne uviesť možnosť kolektívne sa domáhať práv a podávať hromadné žaloby namierené proti nekalému konaniu.

1.10 EHSV navrhuje, aby sa do znenia nariadenia vložilo ustanovenie o práve zákazníka odstúpiť od zmluvy pri obstaraní finančného produktu na diaľku, ktoré stanovuje smernica o trhoch s finančnými nástrojmi (MiFID) a doteraz platné právne predpisy.

1.11 EHSV považuje za vhodné, aby sa zväzila možnosť umiestniť DKI o finančných produktoch na jeden portál. Uľahčilo by to porovnávanie rozličných produktov a zlepšila by sa transparentnosť trhu.

1.12 EHSV nesúhlasí s navrhovanými výnimkami týkajúcimi sa poskytovania DKI a naopak sa domnieva, že treba celkom isto odstrániť výnimku, s ktorou sa uvažuje pri predaji na diaľku, a dobre pouvažovať nad ostatnými výnimkami. Pred telefonickým obstaraním produktu musí zákazník banky alebo poisťovne dostať v dostatočnom predstihu DKI.

1.13 EHSV považuje za nevyhnutné, aby sa v prehľade, ktorý obsahuje DKI, uvádzali aj skutočné náklady pre konečného užívateľa.

2. Zhrnutie návrhu

2.1 Posudzovaný návrh nariadenia sa zameriava na zvýšenie transparentnosti na investičnom trhu pre retailových investorov. V súčasnosti nie sú jasné pravidlá, ktoré by stanovovali povinnosť informovať, a investori nemajú možnosť úplne pochopiť, akým rizikám sú ich investície vystavené.

2.2 Pre nedostatok primeraných, jednoduchých a zrozumiteľných informácií sa retailovými investorom môže stať, že zaplatia neodôvodnene vysokú cenu nezodpovedajúcu ich rizikovému profilu alebo že prídu o iné investičné príležitosti.

2.3 Jednotný, zjednodušený a normalizovaný systém informovania umožňuje porovnateľnosť a zrozumiteľnosť informácií, zvyšuje transparentnosť a efektívnosť trhu.

2.4 Na odstránenie tohto nedostatku a vzhľadom na skúsenosti s dokumentom s kľúčovými informáciami pre investorov, pokiaľ ide o PKIPCP, Komisia navrhuje zaviesť dokument, ktorý by obsahoval krátke, porovnateľné a normalizované informácie a bol by zostavený tvorcom investičného produktu.

2.5 Nariadenie by sa uplatňovalo na všetky komplexné produkty nezávisle od ich formy alebo štruktúry, ktoré vytvorili odvetvia finančných služieb s cieľom poskytnúť retailovým investorom investičné príležitosti a pri ktorých výnosnosť investície pre investora závisí od výkonnosti jedného alebo viacerých aktív alebo referenčných hodnôt iných ako úroková sadzba.

2.6 DKI sa bude musieť pripravovať podľa pokynov uvedených v tomto nariadení a Komisia si vyhradzuje právo urobiť prostredníctvom delegovaných aktov ďalšie spresnenie a stanoviť ďalšie požadované informácie. Pri nedodržaní týchto predpisov alebo nesplnení stanovených požiadaviek bude musieť tvorca investičného produktu retailovým investorom nahradiť spôsobené škody.

2.7 Nariadenie obsahuje postup na podávanie sťažností, predkladanie nápravných opatrení a postupy aktívnej a neodkladnej spolupráce splnomocnených orgánov. Členské štáty určia účinné, primerané a odradzujúce postihy a administratívne opatrenia.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 181, 21.6.2012, s. 93; Ú. v. EÚ C 181, 21.6.2012, s. 99.

2.8 V prechodných a záverečných ustanoveniach sa okrem iného uvádza, že v období piatich rokov od nadobudnutia účinnosti nariadenia sa nesmú pre PKIPCP meniť predpisy o DKII. Navrhované nariadenie sa preskúma po štyroch rokoch od nadobudnutia jeho účinnosti a pri tej príležitosti sa rozhodne, či sa zachovávajú ustanovenia smernice 2009/65/ES⁽²⁾, ktorá stanovuje informačné povinnosti PKIPCP.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Už v januári 2008 EHSV vo svojom stanovisku k zelenej knihe o retailových finančných službách na jednotnom trhu⁽³⁾ požadoval opatrenia na zabezpečenie jasných, vyčerpávajúcich, rozhodujúcich a transparentných informácií, ktoré sa musia poskytovať retailovým investorom, hlavne pri balíkoch produktov a štruktúrovaných produktoch.

3.2 Prijatie zodpovedajúcich opatrení, ktoré výrazne obmedzia informačnú asymetriu medzi tvorcami finančných produktov a retailovými investormi je jedným z nevyhnutných predpokladov vytvorenia jednotného finančného trhu, na ktorom budú k dispozícii jasné, presné, jednoduché a porovnateľné informácie. Návrh Komisie sa ubera správny smerom.

3.3 Prípadná regulačná arbitráž medzi menej prísnyimi a náročnými predpismi a predpismi s prísnejšími ustanoveniami by predstavovala narušenie trhu a vytvorila činitele brániace vzniku skutočného, transparentného a účinného jednotného finančného trhu.

3.3.1 Prijatie normalizovaného informačného formátu pre celú EÚ je nevyhnutné na uľahčenie vývoja uceleného cezhraničného trhu. Rozdielne právne predpisy, ktoré v súčasnosti platia v jednotlivých krajinách prinášajú neopodstatnenú konkurenčnú výhodu tým podnikom, ktoré pôsobia v krajinách bez stanovených povinností a môžu pokojne ponúkať produkty, ktoré by mohli predstavovať zvýšené potenciálne skryté riziko.

3.4 Z tohto všeobecného dôvodu EHSV súhlasí jednak s odkazom na článok 114 Zmluvy o fungovaní EÚ (ZFEÚ), a jednak s rozhodnutím prijať nariadenie. Pri viacerých príležitostiach sa EHSV vyslovil za tento nástroj ako najlepšiu možnosť na štruktúrované usmernenie finančnej oblasti, na zabránenie fenoménu prehnanej alebo nedostatočnej transpozície (tzv. *goldplating* resp. *cherry picking*), ktoré sú také typické pri transpozícii smerníc týkajúcich sa finančnej činnosti. Uplatnenie článku 5 Zmluvy o Európskej únii o zásade subsidiarity a zásade proporcionality sa javí ako opodstatnené a odôvodnené.

3.5 Bolo by potrebné uvádzať také informácie o možnom zisku, ktoré obsahujú aj prípadné dane a poplatky súvisiace s produktom. Ak je finančný produkt založený na rôznych

menách, treba zväziť riziko kurzových rozdielov a počítať s doterajším vývojom produktu a meny, v ktorej je vyjadrený. Informácie o produkte by mali zahŕňať ceny uvedené v pôvodnej mene aj v mene štátu, v ktorom sa ponúka na trhu. Podstatne by sa tým pre retailových investorov zlepšila zrozumiteľnosť a zvýšila porovnateľnosť produktov.

3.6 EHSV považuje za nevyhnutné zintenzívniť kontrolnú činnosť príslušných orgánov na štátnej aj na európskej úrovni. Vyjadruje vážne znepokojenie nad vyjadrením Komisie, že nie je potrebné posilniť európske orgány v úlohách, ktoré im ukladá toto nariadenie. Tieto orgány majú stále viac povinností, ktoré nie sú sprevádzané primeraným zvýšením dostupných zdrojov. Napríklad Európsky orgán pre bankovníctvo (EBA) mal k 9. októbru 2012 celkovo 84 zamestnancov, ktorí museli plniť značné množstvo úloh. Pokiaľ by boli tieto orgány poverované ďalšími úlohami bez toho, aby sa zobrala od úvahy neustála núdzová situácia, v ktorej sa nachádzajú, dalo by sa to vysvetľovať ako opačný signál, než aký má predkladaný predpis vyslať.

3.7 EHSV podčiarkuje význam, ktorý mali predpisy o informačných prospektoch pre investorov PKIPCP. Pre európsky trh boli významným stimulom a transparentnosť informačných nástrojov (DKII) umožnila zlepšiť fungovanie trhu. Požiadavky na obsah DKII sú aktuálnejšie a výbor si želá rýchly prechod na jednotný formát.

3.8 EHSV vyjadruje poľutovanie nad skutočnosťou, že návrh sa vôbec nezmieňuje o vplyve súvisiacom s produktmi z tretích krajín, a vyzýva Komisiu, aby pouvažovala o potrebe vložiť do nariadenia zodpovedajúce ustanovenie. Namiesto tvorcov by sa pri týchto produktoch mali považovať za zodpovedných ich sprostredkovatelia.

3.8.1 Finančná kríza rokov 2007 až 2009 sa vyznačovala škodlivými produktmi, ktoré pripravili veľké americké finančné podniky. Takzvané subprime úvery sa ukázali byť bezcennými obligáciami s mimoriadne vysokou úrovňou rizika, pričom všetky tri najväčšie ratingové agentúry sa zmýlili pri posudzovaní ich spoľahlivosti. Aby mohli predajcovia predávať produkty pripravené v tretích krajinách, musia prevziať zodpovednosť tvorca produktu, od ktorého nemožno európskym nariadením priamo vyžadovať vypracovanie DKII.

3.9 Ďalším problémom, ktorý toto nariadenie pomôže prekonať, je roztrieštenosť finančného trhu. Rozdielne právne predpisy doteraz bránili skutočnej integrácii národných trhov a cezhraničný trh pociťuje tieto odlišnosti v predpisoch, ktoré zvyšujú náklady a prispievajú k obchádzaniu prísnejších predpisov viac zameraných na ochranu spotrebiteľov.

(2) Ú. v. ES L 302, 17.11.2009, s. 32.

(3) Ú. v. EÚ C 151, 17.6.2008, s. 1.

3.9.1 Zásadný význam má podpora programov finančného vzdelávania určených spotrebiteľom. V jednom zo svojich stanovísk z vlastnej iniciatívy EHSV uviedol: „Finančné vzdelávanie je kľúčovým prvkom udržania dôvery k finančnému systému a zodpovednej spotreby finančných produktov.“⁽⁴⁾

3.10 EHSV odporúča, aby sa v príslušných posúdeniach vplyvu zobrali do úvahy všetky pripravované predpisy a s nimi spojené finančné zaťaženie, pretože neopodstatnená nadmerná regulácia by spôsobila nevyčísliteľné straty nielen finančnému odvetviu, ale aj celému hospodárstvu. Ak by sa zotrvačník poháňajúci financie zastavil, mohlo by to spôsobiť nevídanú krízu, čo nám ukazujú jednak nedávne skúsenosti, ktoré nás stáli stovky miliárd eur, a jednak dramatická hospodárska kríza v niektorých krajinách.

3.11 V návrhu Komisie sa o predajcoch hovorí výlučne v súvislosti s ich zodpovednosťou a so sankčnými postupmi. Nič sa nehovorí o potrebných školeniach zamestnancov podnikov, ktoré predávajú finančné produkty, ani o potrebe výrazne obmedziť spojitosť medzi predajom určitých produktov a odmenami najvýkonnejším zamestnancom. Vzhľadom na to, že sa týmto aspektom zaoberá nová smernica MiFID a že má tento aspekt zásadný význam, EHSV navrhuje, aby sa do nariadenia uviedol výslovný odkaz na túto smernicu.

3.11.1 EHSV viackrát poukázal na to, že jednou z hlavných príčin neobmedzeného predaja škodlivých, neprimeraných alebo mimoriadne rizikových produktov bez poskytnutia zodpovedajúcich informácií, ktorý sporiteľom spôsobil obrovské straty, bola nerozumná politika finančných ústavov a bánk, ktorá spočívala vo vyplácaní astronomických odmien riadiacim pracovníkom na základe veľmi krátkodobých výsledkov.

3.11.2 Na dosiahnutie týchto výsledkov sa využívali nekalé praktiky, ktoré dnes súdy trestajú s uvalením povinnosti vysokých náhrad, ktoré sú niektoré banky a finančné ústavy povinné zaplatiť svojim klientom. Okrem iného ide o inštitúcie, ktorých sústava odmeňovania je založená na tom, že sa za každú cenu predávajú produkty s vysokou odmenou pre predajcu a že každé predajné miesto musí dosiahnuť určitú sumu za predané produkty. Ide o systém predaja vhodný pre údenárstvo a nie pre banku pracujúcu s celoživotnými úsporami zákazníkov.

3.11.3 Musíme s horkosťou skonštatovať, že napriek všetkým doterajším iniciatívam v nezmenenej miere pretrvávajú niektoré nekalé praktiky, až po manipuláciu referenčných úrokových sadzieb, ako tomu bolo nedávno pri sadzbe LIBOR, s cieľom dosiahnuť mimoriadne zisky. Takéto počínanie, ktoré sa týka nepatrnej menšiny subjektov európskeho odvetvia finančných služieb, poškodzuje dobrú povesť celého systému a dôveru nadobudnutú dlhoročnou prácou. Všetky finančné

ústavy si musia pri svojej činnosti zachovávať vysoký a prísny etický profil. Bankové združenia musia prísne postihovať podniky a osoby porušujúce všeobecné zásady správania, až po ich vylúčenie zo svojich radov a zakázanie bankovej činnosti tým, ktoré sa previnili závažnými porušeniami. Tieto združenia príliš často zamlčujú zjavne neoprávnené a často dokonca nezákonné konanie.

3.12 EHSV Komisii dôrazne odporúča, aby dohliadala na účinnosť postihov, ktoré majú stanoviť členské štáty. V právnych predpisoch členských štátov sú veľké rozdiely v tom, ako sa vníma závažnosť priestupkov alebo trestných činov spáchaných vo finančnej oblasti. Súvisí to s rozdielmi v ekonomickej a právnej kultúre členských štátov. Aj keď v správnej a trestnoprávnej oblasti nie je možné vydať európske právne predpisy s príslušnými postihmi, treba, aby sa Komisia vynasnažila o čo najväčšie zjednotenie právnych predpisov, ale aj sústav postihov. Skutočným rizikom je, že sa prejde z regulačného dampingu na postihový damping, teda že budú rovnaké zákony, ale veľmi odlišné postihy, čiže bude sa podnikáť tam, kde sú menšie riziká. Aby boli predpisy účinné a vykonateľné musí sa zabezpečiť koordinácia a dohodnúť spoločné smerovanie. Výbor takisto odporúča, aby sa vzali do úvahy rozličné druhy postihov: v niektorých krajinách ide o správne postihy, a v niektorých o trestnoprávne.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 EHSV považuje návrh za celkovo vyvážený, pričom by sa mohli zlepšiť tie časti s nedostatkami, ktoré sú predmetom všeobecných pripomienok výboru.

4.2 EHSV súhlasí s rozhodnutím sústrediť pozornosť na produkty, ktoré majú značne rizikový profil, aby sa finančné odvetvie zbytočne nezaťažovalo povinnosťou vypracovávať informačné dokumenty, ktoré by v skutočnosti neboli užitočné.

4.3 EHSV je spokojný s tým, že sa v nariadení jasne stanovuje reťazec zodpovednosti a takisto subjekt, ktorý je povinný DKI vypracovať. V minulosti bola neistota v určovaní zodpovednosti príčinou ťažkostí pri vymáhaní náhrady škody od subjektov, ktoré poskytovali chybné alebo zavádzajúce informácie spôsobujúce obrovské straty retailovým investorom.

4.4 EHSV súhlasí s dlho očakávaným rozhodnutím Komisie zaviesť krátky informačný nástroj zodpovedajúci riešeniu prijatému pri PKIPCP, ktorý by bol napísaný stručne a nie príliš odborným jazykom, bez žargónových výrazov a vypracovaný v jednotnom formáte, porovnateľnom s inými produktmi. V článku 8 sú jasným a vyčerpávajúcim spôsobom uvedené údaje, ktoré musí DKI obsahovať, pričom k prehľadu sa musia pridať aj skutočné náklady, ktoré musia znášať retailoví investori.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 318, 29.10.2011, s. 24.

4.5 Toto rozhodnutie však neznamená, že by prestalo byť potrebné ďalej pracovať na rozvoji finančného vzdelávania^(?) v školách podľa učebných osnov alebo v informálnom vzdelávaní a finančného vzdelávania starších osôb alebo žien v domácnosti. Obzvlášť ohrození sporitelia nemajú vždy potrebné základné vedomosti na to, aby podrobne porozumeli DKI, aj keď budú zjednodušené. EHSV Komisii odporúča, aby napríklad v nových bodoch odôvodnenia navrhnutého nariadenia zdôraznila potrebu pokračovať v úsilí o zavedenie základného finančného vzdelávania pre všetkých.

4.6 EHSV oceňuje tento prvý pokus o transparentnosť pri objasňovaní nákladov, rizikového profilu a pri informáciách o výnosoch príslušného produktu alebo produktov, ktoré možno považovať za podobné.

4.7 Povinnosť poskytnúť včas DKI, aby mal retailový investor všetky informácie a bol si vedomý súvisiacich rizík, je nevyhnutná na to, aby navrhované nariadenie bolo skutočne účinné. EHSV poukazuje na skutočnosť, že v návrhu nie sú stanovené presné lehoty na poskytnutie dokumentu. Znenie „v dostatočnom predstihu pred uskutočnením predajnej transakcie“ sa javí ako nevhodné na to, aby sa retailovému investorovi zabezpečili všetky užitočné informácie. EHSV nesúhlasí so stanovením výnimiek z poskytovania DKI, hlavne pokiaľ ide o nadobúdanie produktov na diaľku.

4.8 EHSV považuje za vhodné, aby sa v znení nariadenia upozornilo na možnosť odstúpiť od zmluvy pri transakciách na diaľku tak, ako je tomu pri finančných transakciách.

4.9 EHSV dôrazne odporúča, aby sa stanovila určitá rozumná lehota, ktorá by sa uviedla priamo do nariadenia, a nenechávalo sa jej stanovenie až na následné delegované akty, ktoré nechajú finančné odvetvie vo vykonávacej neistote. Okrem toho sa podľa článku 5 musí dokument vypracovať a zverejniť na internete pred uvedením produktu na trh. Nemá zmysel nestanoviť do tejto chvíle záväznú lehotu, ktorej nedodržanie by znamenalo zásadný nesúlad s cieľmi a požiadavkami tohto nariadenia. Rozumná sa javí napríklad lehota najmenej jeden týždeň pred uzavretím transakcie. Bolo by tak možné zhromaždiť potrebné informácie a vyžiadať si radu a vysvetlenia. Investor by bol dostatočne chránený a mal čas porovnať konkurenčné ponuky. V súvislosti s tým EHSV nesúhlasí s vydávaním delegovaných aktov, ktoré by mali byť veľmi obmedzené a obsahovo aj formou zodpovedať požiadavke článku 290 ZFEÚ, čiže by sa mali týkať okrajových otázok, pri ktorých nie je možné využiť iné nástroje.

4.10 EHSV súhlasí s ustanovením článku 9, ktorý sa týka potreby oddeliť marketingové oznámenia od dokumentu s kľúčovými informáciami a toho, že takéto oznámenia

nesmú odporovať obsahu DKI, keďže veľmi často sa zverejňovali škodlivé produkty ako produkty bezpečné, a tieto boli podporované ešte aj inak spoľahlivými ratingovými agentúrami, ktoré plným priehŕstím rozdávali rating AAA. Ktovie prečo skončili tieto produkty v rukách európskych sporiteľov?

4.11 Do kapitoly III Komisia zaradila ustanovenia o sťažnostiach, nápravách a spolupráci medzi orgánmi a do kapitoly IV administratívne sankcie a opatrenia. EHSV trvá na svojich predchádzajúcich všeobecných pripomienkach, avšak zároveň veľmi kladne hodnotí rozhodnutie podrobne stanoviť postupy, spôsoby a podmienky iných druhov riešenia sporov súvisiacich s retailovým investovaním do finančných produktov, teda takých, ktoré sú mimo právneho postupu.

4.11.1 EHSV zastáva názor, že spolupráca medzi príslušnými orgánmi je jednoznačne nevyhnutná, a už v rôznych predchádzajúcich stanoviskách žiadal, aby sa pre štátne orgány nevydávali iba odporúčania, ale aj záväzné predpisy, podľa ktorých by museli čo najväčšmi spolupracovať v súlade s právnymi predpismi a postupmi členských štátov. V prípade zjavného rozporu by sa v súlade so zásadou subsidiarity mali odporujúce národné predpisy vyhlásiť za neplatné.

4.12 Aj článok 22 obsahuje podľa názoru EHSV vetu, ktorá by mohla byť určujúca pri budúcich sporoch. Popri doplnujúcom postihu zverejnením druhu porušenia a totožnosti zodpovedných osôb sa v ňom uvádza výnimka, „ak by takéto zverejnenie závažne ohrozilo finančné trhy“. Nie je vôbec jasné, kto by mal posúdiť, či ide o závažné ohrozenie. Mala by to byť Komisia? Národné orgány? Európske orgány dohľadu? A takisto sa nič nehovorí o prípadoch, keď dôjde k porušeniu povinností stanovených v nariadení súčasne vo viacerých členských štátoch. Kto bude rozhodovať? A čo ak podľa jedného orgánu nepôjde pri zverejnení o ohrozenie finančných trhov a podľa iného áno? Ktorý postup sa použije? Všetky otázky sa musia zodpovedať pred vydaním nariadenia, ktoré svojou povahou musí byť jednoznačné, jasné, okamžite vykonateľné a jeho znenie musí zabrániť nebezpečenstvu zbytočných sporov, ktoré by poškodzovali európske záujmy.

4.13 Pokiaľ ide o delegované akty, Komisia naďalej predkladá návrhy, ktoré obsahujú množstvo takýchto aktov. EHSV opakovane spochybňuje oprávnenosť týchto praktík, ich skutočnú potrebu a súlad s ustanovením článku 290 ZFEÚ o delegovaných aktoch a článku 291 ZFEÚ o vykonávacích aktoch. Aj v tomto prípade sa EHSV domnieva, že Komisia navrhuje riešenia týkajúce sa podstatných prvkov nariadenia. Napríklad v článku 8 ods. 2 sa uvádzajú podrobnosti prezentácie a obsahu jednotlivých kľúčových prvkov informácie, ktoré sa musia v dokumente uviesť, prípadné doplnkové informácie a jednotný formát ... prakticky 90 % nariadenia. Prenesenie právomoci žiadané v zmysle článku 10 ods. 2 sa týka obsahu

(?) Ú. v. EÚ C 318, 29.10.2011, s. 24.

a pravidiel preskúmania informácií a možných revízií. A nakoniec prenesenie právomoci žiadané v zmysle článku 12 ods. 4 sa týka podmienok splnenia povinnosti poskytnúť dokument, spôsobu poskytnutia dokumentu a lehoty na jeho poskytnutie, ako už bolo v tomto stanovisku kritizované.

4.14 EHSV si kladie otázku, či sú tieto delegované právne akty skutočne potrebné a či zodpovedajú zmyslu posudzovaného nariadenia. Je síce pochopiteľné, že delegované akty možno oveľa ľahšie spravovať, ale musia prísne zodpovedať ustanoveniam zmluvy. V zodpovedajúcom oznámení Komisie sa uvádza: „Článok 290 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, ako vyplýva zo zmluvy podpísanej v Lisabone 13. decembra 2007 (ďalej len „nová zmluva“), umožňuje zákonodarcovi delegovať Komisii právomoc prijímať všeobecne záväzné nelegisla-

tívne akty, ktorými sa **dopĺňajú alebo menia určité nepodstatné prvky legislatívneho aktu.**“⁽⁶⁾

4.15 EHSV však usudzuje, že návrhy delegovaných aktov, ktoré Komisia presadzuje, sa týkajú podstatných prvkov, ktoré si vyžadujú legislatívny akt.

4.16 Nakoniec EHSV nesúhlasí s rozhodnutím zachovať počas najbližších piatich rokov nezmenené predpisy týkajúce sa informačnej povinnosti PKIPCP a navrhuje Komisii naplánovať ich preskúmanie do dvoch rokov od schválenia tohto nariadenia, aby sa čo najskôr dospelo k zjednoteniu kľúčových dokumentov pre investorov do akýchkoľvek finančných produktov.

V Bruseli 14. novembra 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽⁶⁾ COM(2009) 673 final, 9. decembra 2009.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Rade, Európskemu parlamentu, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Smerom k oživeniu hospodárstva sprevádzanému tvorbou veľkého počtu pracovných miest“

COM(2012) 173 final

(2013/C 11/14)

Spravodajkyňa: **Gabriele BISCHOFF**

Komisia sa 18. apríla 2012 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Smerom k oživeniu hospodárstva sprevádzanému tvorbou veľkého počtu pracovných miest“

COM(2012) 173 final.

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 23. októbra 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 484. plenárnom zasadnutí 14. a 15. novembra 2012 (schôdza z 15. novembra 2012) prijal 204 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 2 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Európe sa doteraz nedarí krízu prekonať, v dôsledku čoho sa upevňuje štiepenie Európy. V mnohých krajinách postihnutých krízou dochádza k dramatickému nárastu nezamestnanosti, najmä mladých ľudí. Európska politika zamestnanosti musí väčšou mierou prispievať k pomoci členským štátom s ich problémami. Mala by sa viac ako doteraz chápať ako súčasť riešenia, aby sa spojenými silami dosiahlo solidárne prekonanie krízy a stabilizácia Európy.

1.2 EHSV preto považuje za veľmi dôležité, aby politika zamestnanosti podporovala budovanie európskej infraštruktúry a kvalitatívny rast. Existuje vysoká potreba investícií, ktoré môžu zvýšiť zamestnanosť. Preto treba intenzívne mobilizovať tak súkromné, ako aj verejné investície a uskutočňovať reformy.

1.3 Európsky trh práce sa môže sformovať a znovu získať svoju hodnovernosť prostredníctvom solidárnej a účinnej politiky zamestnanosti. Kľúčovým prvkom toho je okrem iného včasná implementácia a záväzná forma systému záruk pre mladých ľudí. V niektorých krajinách postihnutých krízou okrem toho existuje záujem o zavedenie duálnych systémov vzdelávania. Komisia by ich mala podporovať, umožniť financovanie ich rozbehnutia a iniciovať výmenu osvedčených postupov. Ak sa nepodarí dať mládeži perspektívu, najmä v krajinách postihnutých krízou, hrozí vznik „stratenej generácie“ so sociálne a politicky veľmi výbušným potenciálom. EHSV žiada solidárne riešenia podobné Fondu na prispôsobenie sa globalizácii.

1.4 Zodpovedajúca podoba systému záruk pre mladých ľudí je prvým dôležitým krokom, avšak bezodkladne sa musia riešiť aj súčasné štrukturálne problémy.

Cieľ vytvorenia veľkého počtu pracovných miest je podmienený z hľadiska:

— ponuky práce využitím pracovného potenciálu dlhodobo nezamestnaných prostredníctvom inkluzívneho trhu;

— dopytu po práci, ktorého vznik je možný predovšetkým v rastúcich odvetviach s vysokou pracovnou náročnosťou, ako je strieborná ekonomika.

1.5 Politika zamestnanosti nemôže vyvážiť nesprávne smerovanie makroekonomickej politiky, ale môže podstatnou mierou prispieť k zvyšovaniu konkurencieschopnosti v znalostných spoločnostiach tým, že sa zlepší schopnosť inovácie a dosiahne sa väčšia rovnováha medzi ponukou kvalifikácií a dopytom po nich. Okrem toho je naliehavo potrebné zlepšiť prístup európskych podnikov, najmä malých a stredných podnikov, k rizikovému kapitálu a odstrániť zbytočnú byrokráciu.

1.6 Osobitná úloha sociálnych partnerov pri tvorbe i uplatňovaní politiky zamestnanosti sa zásadne musí zohľadniť a v rámci nového riadenia posilniť.

2. Európska politika zamestnanosti v časoch krízy

2.1 Európska komisia uverejnila 18. apríla 2012 oznámenie s názvom „Smerom k oživeniu hospodárstva sprevádzanému tvorbou veľkého počtu pracovných miest“ spolu s deviatimi sprievodnými dokumentmi. Oznámenie obsahuje návrhy opatrení na podporu tvorby pracovných miest, reformu trhov práce a na zlepšenie správy vecí verejných v EÚ.

2.2 Výzva Komisie na „oživenie hospodárstva sprevádzané vytváraním veľkého počtu pracovných miest“ prichádza v čase, kedy v dôsledku viacnásobnej krízy (finančnej, hospodárskej, sociálnej, krízy eura, dlhovej krízy a krízy dôvery) dochádza v mnohých krajinách k rozsiahlemu úbytku pracovných miest, ktorý zhoršuje každodenný život ľudí tým, že stratia prácu, nenájdu žiadnu novú prácu alebo musia prijať zníženie platu resp. znižujú sa alebo rušia sociálne dávky.

2.3 Výbor preto víta, že sa Komisia venuje dôsledkom krízy z hľadiska politiky zamestnanosti a požaduje oživenie hospodárstva sprevádzané vytváraním veľkého počtu pracovných miest. S tým mala prísť už dávno, keďže dôsledky krízy sa vyostávajú okrem iného preto, lebo vlády sa v takmer všetkých krajinách EÚ snažia v rámci uplatňovania nedávno upravených pravidiel riadenia hospodárstva v eurozóne znižovať schodky verejných financií s čiastočne citelnými zásahmi do verejných výdavkov zameraných na obmedzenie sociálnych výdavkov a verejných služieb. Takáto politika však obmedzuje príležitosti na trhu práce v neposlednom rade tým osobám, ktoré už doteraz patrili k znevýhodneným skupinám⁽¹⁾. Úsporné opatrenia najtvrdšie postihujú v prvom rade ľudí, ktorí sú závislí od štátnych sociálnych dávok, medzi nimi aj pracovníkov s neistým zamestnaním a iných znevýhodnených skupín na trhu práce. Preto je potrebné zachovať a posilniť stabilizujúcu funkciu sústav sociálneho zabezpečenia, aby zostali účinné a udržateľné, najmä pokiaľ ide o najviac postihnuté a znevýhodnené skupiny na trhu práce.

2.4 EHSV včas požadoval osobitné úsilie zamerané na riešenie znepokojujúco stúpajúcej nezamestnanosti: nesmie sa pokračovať tak, ako doteraz. Politika trhu práce môže a musí podporovať proces tvorby pracovných miest. Základom pre to je stabilné hospodárstvo. Výbor privítal plán oživenia hospodárstva prijatý v roku 2008, kritizoval však, že jeho rozsah je príliš malý⁽²⁾.

2.5 Aktuálne čísla týkajúce sa trhu práce sú alarmujúce, negatívny trend na trhu práce v krajinách postihnutých krízou stále pokračuje. Miera nezamestnanosti v Európe (v auguste) vo výške 10,5 % (11,4 % v eurozóne) je vysoká ako nikdy predtým. V dvoch tretinách členských štátov je nutné konštatovať stúpajúcu nezamestnanosť, obzvlášť prudko sa nezamestnanosť zvýšila v Španielsku (25,1 %), Portugalsku (15,9 %) a Grécku (24,2 %) (3). Bez práce je 25,46 milióna ľudí. Obzvlášť negatívne je konštatovanie, že sa zvýšila aj dlhodobá nezamestnanosť, čo

je vývoj, ktorý zjavne naďalej pokračuje. Vyše 40 % všetkých nezamestnaných už hľadá prácu dlhšie ako rok (4). Obzvlášť znepokojujúca je skutočnosť, že nezamestnanosť mladých ľudí v EÚ je naďalej veľmi vysoká. Dosahuje vyše 22 %. Aj tu existujú veľké rozdiely medzi jednotlivými členskými štátmi. V Španielsku a Grécku dosahuje vyše 50 %, v niektorých členských štátoch (v Portugalsku, Bulharsku, Taliansku, Írsku a na Slovensku) okolo 30 %. Len v troch členských štátoch (Nemecku, Rakúsku a Holandsku) dosahuje menej než 10 % (5).

2.6 Politiku rastu a politiku zamestnanosti nie je možné posudzovať izolovane. Z tohto dôvodu výbor opakovane požadoval európsky plán oživenia hospodárstva s prostriedkami vo výške 2 % HDP, ktorý by mal rozsiahly účinok na trh práce. Zakladanie podnikov a podnikateľské zmysľovanie by sa malo propagovať nielen v systémoch vzdelávania a odbornej prípravy, ale aj v spoločnosti ako celku. Okrem dodatočných štátnych investícií, ktoré by sa mali využívať koordinovanejšie, ak sa majú zvýšiť účinky politiky zamestnanosti, je potrebné určiť európske investičné projekty. Paktom pre rast a zamestnanosť prijatým v rámci záverov vrcholnej schôdzky z 28. – 29. júna 2012 sa v tomto smere podnikli prvé kroky, ktoré teraz treba obsahovo naplniť, aby sa v celej Európe trvalo zabezpečil naliehavo potrebný priestor pre rast a zamestnanosť. Osobitný dôraz sa musí klásť na zabezpečenie presunov na trhu práce, hlavne tiež pri procesoch reštrukturalizácie.

3. Rámcové podmienky pre európsku politiku zamestnanosti

3.1 Výbor sa preto stotožňuje s analýzou Komisie, že vyhliadky na rast zamestnanosti závisia v rozhodujúcej miere od schopnosti EÚ vytvárať hospodársky rast vhodnými makroekonomickými, priemyselnými a inovačnými politikami a doplniť ich politikou zamestnanosti, ktorá je zameraná na oživenie hospodárstva sprevádzaného vytváraním veľkého počtu pracovných miest. EHSV sa obáva, že mnohé pozitívne návrhy balíka opatrení pre zamestnanosť budú v prípade pretrvávajúceho pokračovania politiky úsporných opatrení v EÚ neuskutočniteľné. EHSV sa navyše obáva, že iba navrhovanými opatreniami nebude možné dosiahnuť ciele stanovené v stratégii EÚ v oblasti zamestnanosti. Už vo februári 2012 požadoval pakt o investíciách do sociálnej oblasti s cieľom natrvalo prekonať krízy a investovať do budúcnosti (6). Výbor v tejto súvislosti víta, že Komisia balíkom opatrení pre zamestnanosť pripomína, že podľa článku 3 zmluvy sa za ciele EÚ stanovuje dosiahnutie plnej zamestnanosti a sociálnej súdržnosti.

4. Návrhy na posilnenie európskej stratégie zamestnanosti

4.1 Vytvoriť perspektívy pre mládež

4.1.1 Svetová organizácia práce vo svojej správe „Global Employment Trends for Youth 2012“ z mája 2012 varuje pred hrozbou, že vyrastie „stratená generácia“. Pre vlády musí byť preto najvyššou prioritou aktívna politika trhu

(1) Ú. v. EÚ C 143, 22.5.2012, s. 23.

(2) Ú. v. EÚ C 306, 16.12.2009, s. 70.

(3) Pozri EUROSTAT: tlačová správa č. 138/2012, 1.10.2012.

(4) EUROSTAT: tlačová správa č. 138/2012, 1.10.2012.

(5) SWD(2012) 90 final, s. 10 a nasl.

(6) Pozri poznámku pod čiarou č. 2.

práce a zamestnanosti mladých ľudí. Výbor v tejto súvislosti víta plánovanú konkretizáciu systému záruk pre mladých ľudí. To sa však nebude dať zvládnuť iba pomocou doteraz nevyužitých prostriedkov Európskeho sociálneho fondu. EHSV preto odporúča dočasne podporovať krajiny, ktoré majú osobitné ťažkosti, pretože im často chýbajú finančné zdroje na potrebnú aktívnu politiku zamestnanosti, najmä čo sa týka záväzného uplatňovania systému záruk pre mladých ľudí. Ak sa to nedá zvládnuť z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu (ESF), musia sa na jeho financovanie použiť ďalšie európske prostriedky (fond solidarity mládeže) Keď sa mohli vynaložiť miliardové sumy na banky, mali by sa dať zmobilizovať aj tieto prostriedky, napr. zavedením dane z finančných transakcií, za ktoré sa výbor už dlhšiu dobu zasadzuje.

4.1.2 Eurofound skúmal silné a slabé stránky systému záruk pre mladých ľudí⁽⁷⁾. Je to dôležité opatrenie s krátkodobým zameraním, ktorého cieľom je zabrániť vylúčeniu mladých ľudí. Pre osobitné cieľové skupiny, napr. tie, ktorým je len veľmi ťažké pomôcť, je však menej účinné. Nerieši ani štrukturálne problémy (napr. nevyhovujúce systémy školského vzdelávania alebo odbornej prípravy).

4.1.3 Zásadným je aj čas jeho zavedenia. EHSV považuje čas zavedenia po troch mesiacoch za neskorý, najlepšie by bolo, keby záruky pre mladých ľudí začali fungovať čo najskôr, t. j. hneď po zaevidovaní na úrade práce. Pretože nevydarený prechod škodí národnému hospodárstvu a zanecháva jazvy na celý život. Výbor navrhuje, aby záruky pre mladých ľudí zahŕňali aj mladých dospelých vo veku od 25 do 29 rokov. V rámci národných programov reforiem je potrebné sformulovať príslušné konkrétne opatrenia. V tomto smere bude v mnohých členských štátoch nevyhnutné rozšíriť špecifickú podporu poskytovanú verejnými službami zamestnanosti, pričom sa zvýšená pozornosť musí venovať znevýhodneným skupinám.

4.1.4 Je dôležité preklenúť priepasť medzi požiadavkami trhu práce, vzdelávaním a očakávaniami mladých ľudí. Jedným zo spôsobov ako to dosiahnuť je poskytovanie stimulov a podpora rozvoja vysoko kvalitných programov odbornej prípravy. EHSV považuje za dôležité, aby do vypracovania týchto programov boli v plnej miere zapojení sociálni partneri v členských štátoch. EHSV požaduje lepšiu výmenu skúseností a podporu sústav odborného vzdelávania z ESF. Je potrebné podporovať výmenu osvedčených postupov, financovanie v počiatočnej fáze a vypracovanie rámca kvality duálneho vzdelávania. Uplatňovanie navrhovanej charty kvality stáží a učňovskej prípravy by mali sprevádzať stimulačné opatrenia.

4.2 Kvalifikácia zlepšuje konkurencieschopnosť a vytvára nové perspektívy

4.2.1 Nutná je rovnováha medzi základnými, odbornými a akademickými kvalifikáciami, pretože trvalý pozitívny vývoj

zamestnanosti sa nemôže opierať výlučne o akademické vysokoškolské kvalifikácie. Zásadný význam má aj získavanie kognitívnych a univerzálnych zručností, nielen získavanie formálnej vyššej kvalifikácie. V budúcnosti sa budú ešte viac požadovať transverzálne a komunikatívne schopnosti. EHSV podporuje snahy o zabezpečenie lepšieho uznávania kvalifikácií uznávaním zručností získaných mimo formálnej sústavy vzdelávania, najmä s ohľadom na odporúčanie Rady týkajúce sa validácie neformálneho vzdelávania a informálneho učenia⁽⁸⁾. Zavádzanie európskeho kvalifikačného rámca na úrovni členských štátov sa musí zlepšiť.

4.3 Kvalita ponuky a dopytu na trhu práce

4.3.1 Výbor víta skutočnosť, že sa Komisia nevenuje len otázke ponuky, ale vo zvýšenej miere aj otázke dopytu na trhu práce. Podniky v Európe sú kľúčovými aktérmi pri prekonávaní krízy na trhu práce. Predovšetkým malé a stredné podniky zaznamenali v uplynulých rokoch kladnú bilanciu prijímania pracovníkov. Preto je veľmi dôležité zlepšiť prístup stredne veľkých podnikov ku kapitálu a znížiť náklady na zakladanie podnikov o 25 %. Pokračuje sa v úsilí o zníženie administratívnej záťaže podnikov. Podľa Európskej komisie by to malo značný dosah na hospodárstvo EÚ: HDP by sa zvýšil asi o 1,5 %, t. j. asi o 150 miliárd EUR bez toho, aby sa súčasne znížila úroveň ochrany zamestnancov. Aj sociálne podniky a organizácie občianskej spoločnosti môžu prispieť k zvýšeniu zamestnanosti, ako bolo viackrát zdôraznené o. i. v stanoviskách EHSV⁽⁹⁾. V nedávnom stanovisku z vlastnej iniciatívy poradnej komisie pre priemyselné zmeny (CCMI)⁽¹⁰⁾ bolo poukázané na to, že družstvá, najmä zamestnanecké družstvá, aj v čase krízy zabezpečujú viac pracovných miest tým, že znižujú svoje zisky v prospech ich ochrany.

4.3.2 Trvalá konkurencieschopnosť v znalostnej ekonomike si vyžaduje zodpovedajúce investície do kvalifikácií zamestnancov. Pre určité cieľové skupiny (napr. dlhodobo nezamestnaných) môžu byť užitočnými opatreniami na stimulovanie dopytu aj príspevky ku mzde a dávky podpory v zamestnanosti.

4.3.3 EHSV víta návrh vytvoriť „agentúry na riadenie zmien“. Práve vzhľadom na narastajúci počet dlhodobo nezamestnaných sa to však nemôže obmedziť iba na ponuku sprostredkovateľských služieb. Potrebná je rozsiahla ponuka služieb na odstránenie prekážok sprostredkovania a rýchle (opätovné) zapojenie do trhu práce práve aj na miestnej úrovni, napr. prostredníctvom vzdelávania a odbornej prípravy. Zámerom stratégie „aktívneho začlenenia“, ktorú Komisia stanovila v októbri 2008⁽¹¹⁾, je okrem zabezpečenia príjmov a podpory inkluzívnych trhov práce aj prístup k službám, ktoré by mali umožniť kvalitatívne prispôbenú pomoc a poradenstvo s cieľom nájsť zamestnanie zodpovedajúce individuálnym sklonom a schopnostiam. V zmysle stratégie trhu práce zameranej na jednotlivcov je preto potrebné uvedené služby prepojiť a vytvoriť integrovanú ponuku služieb, čo by sa malo podporiť upevnením zásady partnerstva medzi iným v rámci ESF.

⁽⁸⁾ COM(2012) 485 final.

⁽⁹⁾ Ú. v. EÚ C 229, 31.7.2012, s. 44.

⁽¹⁰⁾ Ú. v. EÚ C 191, 29.6.2012, s. 24.

⁽¹¹⁾ C(2008) 5737: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:307:0011:0014:SK:PDF>.

⁽⁷⁾ Eurofound "Youth Guaranties: Experiences from Finland and Sweden", 2012.

4.3.4 Pokračujúca krízová stagnácia dopytu po pracovnej sile vedie k rastu dlhodobej nezamestnanosti, ktorej dôsledkom sú vážne ťažkosti s umiestňovaním na trhu práce a následne aj nárast chudoby spočívajúcej v strate kontaktu s trhom práce. EHSV členským štátom odporúča, aby venovali mimoriadnu pozornosť vytváraniu sekundárneho trhu práce, na ktorom by sa z verejných prostriedkov vytváralo primerané množstvo zodpovedajúcich pracovných miest tak, aby si dlhodobo nezamestnaní udržali kontakt so svetom práce a zvýšili svoje znalosti. Zabráni sa tým rastu chudoby spočívajúcej v strate kontaktu s trhom práce a umožní to hladký prechod takto zamestnaných na otvorený trh práce v pokrízovom období.

4.3.5 Vytvorenie európskeho trhu práce zostáva dlhodobým cieľom. EHSV víta návrhy na odstránenie prekážok voľného pohybu pracovníkov. V zásade je potrebné zlepšiť rámcové podmienky spravodlivej mobility⁽¹²⁾. Mobilita však nesmie viesť k vyľudňovaniu regiónov. Skôr by sa malo chudobnejším regiónom pomôcť solidárnym rozdelením rizika.

4.4 Flexibilita a istota

4.4.1 Výbor sa už niekoľkokrát vyjadril ku koncepcii flexiistoty. Víta, že skúsenosti s riešením krízy viedli k rozšíreniu tejto koncepcie. Zlepšeniu internej flexibility sa doteraz v rámci diskusií o flexiistote nevenovala potrebná pozornosť. Zamestnávanie na dobu určitú a dočasná práca môžu krátkodobo vyplniť prechodné obdobie a sem-tam môžu byť potrebné na to, aby uľahčili prechod na normálny trh práce obzvlášť znevýhodneným skupinám. S tým spojená neistota pracovného miesta však smie byť len dočasná a musí byť vyvážená sociálnym zabezpečením. Návrhy na „jednotnú pracovnú zmluvu“ nepriamo spomenutú v oznámení Komisie EHSV odmieta. Namiesto toho odporúča rozhodnejšie bojovať proti neistým formám zamestnania a predložiť návrhy, ako je možné dosiahnuť znormálnovanie pracovných pomerov.

4.5 Podpora dopytu a spravodlivého prerozdelenia

4.5.1 Z celkového hospodárskeho hľadiska musí byť zabezpečená rovnováha medzi dostatočným vývojom dopytu a zachovaním cenovej konkurencieschopnosti⁽¹³⁾. O týchto témach sa už diskutuje v rámci makroekonomického dialógu tak na vecnej, ako aj politickej úrovni. Ako Komisia na strane 25 uvádza, musí sa tak diať pri dodržiavaní a rešpektovaní autonómie sociálnych partnerov a pri zohľadnení článku 153 ods. 5 ZFEÚ. Výbor sa vyslovuje proti návrhu vytvoriť nový tripartitný výbor pre otázky miezd v EÚ. Namiesto toho odporúča, aby sa tam, kde to má význam, zreformovali existujúce štruktúry, teda tripartitný sociálny samit, výbor makroekonomického dialógu a sociálneho dialógu, čím by sa zabezpečilo účinné a vyvážené zapojenie sociálnych partnerov, ministrov práce a sociálnych vecí a ministrov financií a hospodárstva.

4.5.2 Výbor víta, že Komisia sa ujala témy minimálnej mzdy resp. dôstojného zamestnávania. Minimálna mzda zohráva dôležitú úlohu pri zabránení mzdovému dampingu, a to práve v prípadoch, keď neexistujú spodné hranice miezd dohodnuté kolektívnym vyjednávaním. Napriek tomu sa výbor vyslovuje proti tomu, aby sa minimálna mzda kládla na roveň dôstojnej mzdy. Nie každá minimálna mzda sama osebe predstavuje dôstojnú odmenu, iba primeraná minimálna mzda zabezpečuje aj primeraný dôchodok. Je zásadne potrebné prihliadať na zložitost rozdielnych štátnych systémov stanovovania miezd.

4.5.3 EHSV sa už dávnejšie vyslovil za rozšírenie vymeriavacieho základu na financovanie sústav sociálneho zabezpečenia. V tejto súvislosti je potrebné zmieniť sa aj o pozitívnej skutočnosti, že v balíku opatrení pre zamestnanosť sa Komisia zaoberá prechodom na environmentálne a spotrebné dane alebo dane z nehnuteľností – vrátane monitorovania efektu prerozdelenia – s cieľom umožniť zníženie daňovo-odvodového zaťaženia práce bez vplyvu na rozpočet. Ak sa majú rozpočty konsolidovať a zabezpečiť budúcnosť spoločnosti a hospodárstva zodpovedajúcou politikou zamestnanosti a kvalifikačnou politikou, nesmie sa brať zreteľ iba na stranu výdavkov, ale je nutné zvýšiť príjmy a lepšie ich použiť v závislosti od výkonov.

4.6 Návrhy týkajúce sa novej správy vecí verejných

4.6.1 Návrhy týkajúce sa novej správy vecí verejných tvoria jadro oznámenia. Oznámenie tu dáva nové dôležité podnety a prináša návrhy, ako možno v rámci európskeho semestra dodať politike zamestnanosti väčší význam a dynamiku. To výbor veľmi víta, keďže politika zamestnanosti stratila na význame už hodnotením Lisabonskej stratégie v polovici obdobia, cieľmi stratégie Európa 2020 a novou správou vecí verejných v rámci európskeho semestra. EHSV preto požaduje urýchlené vyhodnotenie európskeho semestra a včasné a lepšie zapojenie sociálnych partnerov, ako aj občianskej spoločnosti.

4.6.2 Zatiaľ čo európsky semester pokrýva krátke časové obdobie, ciele politiky zamestnanosti určujú strednodobé perspektívy. Rada sa 21. októbra 2010 rozhodla, že ponechá nové usmernenia pre oblasť zamestnanosti až do roku 2014 nezmenené. EHSV v roku 2011 kritizoval, že usmernenia z roku 2010

— dostatočne neodrážajú boj proti nezamestnanosti ako najvyššiu prioritu,

— výrazne oslabujú európsky prístup,

— neobsahujú žiadne merateľné ciele EÚ pre cieľové skupiny,

⁽¹²⁾ Ú. v. EÚ C 228, 22.9.2009, s. 14.

⁽¹³⁾ Pozri poznámku pod čiarou č. 3.

— neobsahujú žiadne konkrétne vyjadrenia ku kvalite pracovných miest ⁽¹⁴⁾.

4.6.3 Výbor víta návrh na vytvorenie systému referenčného hodnotenia a ukazovateľa pokroku pri napĺňaní národných plánov zamestnanosti. Európski sociálni partneri by mali byť zapojení do vytvorenia systému referenčného hodnotenia a kritérií ukazovateľa pokroku. Mali by navyše byť včas konzultovaní aj v rámci prípravy ročnej správy o raste, pri stanovovaní „strategických kľúčových priorít politiky zamestnanosti“, ako aj pri formulovaní, uskutočňovaní a hodnotení usmernení pre politiku zamestnanosti. Vzhľadom na uvedenú potrebu integrovaných služieb zameraných na jednotlivcov by bolo žiaduce, aby ukazovatele obsahovali tak zložku cieľových skupín, ako aj zohľadnenie regionálnych súvislostí.

4.6.4 EHSV okrem toho požaduje rovnocenné zladenie referenčných údajov o zamestnanosti a postupu týkajúceho sa hodnotiacej tabuľky v prípade nadmernej makroekonomickej nerovnováhy.

4.6.5 Výbor podporuje všetky iniciatívy vedúce k tomu, aby sa aktuálne výzvy, ciele a pokrok dosiahnutý v politike zamestnanosti stali prostredníctvom balíka opatrení pre zamestnanosť znovu viditeľnejšími, záväznejšími a jasnejšími a aby sa dosiahla väčšia rovnováha medzi hospodárskou politikou, politikou zamestnanosti a sociálnou politikou. Okrem toho musia byť opatrenia nastavené tak, aby podporovali ciele EÚ v oblasti rovnosti pohlaví. Je potrebné kriticky poznamenať, že v balíku opatrení pre zamestnanosť sa nedostatočne odzrkadľuje podpora zamestnanosti žien a rovnosť pohlaví, ktorú inak Komisia požaduje, bola doň zahrnutá nepostačujúcim spôsobom.

4.7 Rastové vyhliadky navrhované v politike zamestnanosti

4.7.1 V sprievodných dokumentoch sa takzvanému „ekologickému hospodárstvu“ pripisuje zvláštny potenciál rastu zamestnanosti. Tento potenciál však silne závisí od toho, ako je v právnych predpisoch v rôznych členských štátoch upravené správanie týkajúce sa životného prostredia. Na rozdiel od ostatných oblastí rastu, ako sú informačné a komunikačné technológie, je rast ekologického hospodárstva riadený vzhľadom na dlhú dobu návratnosti investícií v tejto oblasti nielen na základe čisto hospodárskeho, ale aj politického záujmu. Preto sú potrebné jasné environmentálne stimuly. Okrem toho by tieto štruktúry stimulov mali umožniť dlhodobé plánovacie obdobie a zmenšiť neistotu v súvislosti s možnou zmenou predpisov týkajúcich sa životného prostredia. V záujme úspešného uskutočňovania je nevyhnutne potrebná úzka spolupráca a koordinácia politiky životného prostredia a hospodárskej politiky. Táto spolupráca však nesmie slúžiť na iné účely ako na tie, na ktoré je určená. Obzvlášť kriticky sa v tejto súvislosti treba pozerať na rozšírenie pojmu „ekologické pracovné miesta“ o pracovné miesta financované z ekologických daní ⁽¹⁵⁾. Na základe takejto definície sa stratí zo zreteľa obsah činnosti ako rozhodujúce kritérium ekologických pracovných miest – nech už sú akokoľvek široko definované ⁽¹⁶⁾.

4.7.2 Potenciál vytvárania pracovných miest v „ekologickom hospodárstve“ podlieha navyše konjunkturálnym výkyvom, príslušné odvetvia nie sú stabilné. Prechod na „ekologické hospodárstvo“ pritom zo začiatku prinesie so sebou stratu pracovných miest v tradičných priemyselných odvetviach. Táto strata sa musí zmierniť tak, aby bola zo sociálneho hľadiska únosná a pracovným silám sa musí poskytnúť podpora prostredníctvom rekvalifikácie ich pracovných schopností. Ekologizácia hospodárstva by mohla podnietiť dopyt po vysoko, stredne aj málo kvalifikovaných pracovných silách, ako na to poukázala Komisia v dokumente o ekologickom raste ⁽¹⁷⁾. Celkovo dochádza k efektu záměny pracovných miest, preto výbor pochybuje, že bilancia zamestnanosti je skutočne taká pozitívna, ako Komisia predpokladá. Okrem toho existujú také oblasti ekologických technológií, ktoré môžu krátkodobo prudko rásť (napr. stavebný priemysel), zatiaľ čo dlhodobú zamestnanosť možno očakávať skôr vo vysoko kvalifikovaných činnostiach. Aj tieto pracovné sily potrebujú zodpovedajúce sociálne zabezpečenie a je potrebné dosiahnuť dlhodobú fungujúce prechody na trhu práce.

4.7.3 Udržateľnosť potenciálu vytvárania pracovných miest v „ekologickom hospodárstve“ je silne ovplyvnená štruktúrami kvalifikácií. Štúdia o štruktúrach kvalifikácií ⁽¹⁸⁾ v 9 členských krajinách EÚ ukazuje, že rast zamestnanosti v tejto oblasti možno skôr očakávať pri kvalifikovanejších činnostiach. Zároveň je ponuka odbornej prípravy v tejto oblasti ešte stále veľmi roztrieštená. Aby bolo možné optimalizovať štruktúry vzdelávania pre ekologické pracovné miesta, je potrebná koordinácia sociálnych partnerov a poskytovateľov vzdelávania. Aj pre vzdelávací aspekt „ekologického hospodárstva“ sú predpisy politiky životného prostredia veľmi dôležité, lebo usmerňujú dopyt po kvalifikáciách. Výskum a vývoj, v ktorých sa spájajú znalosti a rizikový kapitál, Európe chýbajú. Doteraz nebola schopná vytvoriť si vlastné Silicon Valley. Pracovné miesta v priemysle však závisia od vytvárania aplikácií. V oznámení Komisie sa vo všeobecnosti prehliada otázka výskumu a vývoja ako hnacej sily rozvoja. Jednou z oblastí, v ktorej existujú príležitosti pre výrobný priemysel, ako aj pre súkromné služby a služby všeobecného záujmu, je oblasť zameraná na lepšie starnutie v najširšom zmysle a s využitím IKT, aby zostal človek aktívny, informovaný, mobilný, zapojený do života a zdravý a aby sa mu dostalo pomoci (čoskoro 30 % našich podnikov) ⁽¹⁹⁾. Treba si všimnúť príklad Ázie (Čína, Japonsko). Rýchle uznanie práv používateľov a ochrana týchto práv by pomohli získať čas a zvýšiť mieru zamestnanosti.

4.7.4 EHSV vo svojom stanovisku ⁽²⁰⁾ už poukázal na to, že pri obnoviteľných zdrojoch energie je možné počítať s čistým efektom asi 410 000 ďalších pracovných miest a rastovým impulzom vo výške 0,24 % ekonomickej výkonnosti oproti roku 2005, ak sa do roku 2020 dosiahne cieľ 20 % podielu obnoviteľných zdrojov energie.

⁽¹⁴⁾ Ú. v. EÚ C 143, 22.5.2012, s. 94

⁽¹⁵⁾ SWD(2012) 92 final.

⁽¹⁶⁾ Pozri napr. definíciu v programe UNEP, ktorá označuje ako ekologickú každú činnosť, ktorá na základe svojho obsahu prispieva k ochrane kvality životného prostredia alebo k jeho regenerácii.

⁽¹⁷⁾ SWD(2012) 92 final.

⁽¹⁸⁾ CEDEFOP – súhrnná správa, február 2012: „Potrebujeme stratégiu pre ekologické kvalifikácie?“

⁽¹⁹⁾ Verejná diskusia EHSV 11.9.2012 „IKT a aktívne starnutie“.

⁽²⁰⁾ Ú. v. EÚ C 376, 22.12.2011. s. 1 – 6.

4.7.5 Ďalšou oblasťou zamestnanosti, ktorú Komisia považuje za oblasť možného rastu, sú informačné a komunikačné technológie. Toto odvetvie je veľmi heterogénne a siaha od čisto technického programovania až po poradenstvo a poskytovanie služieb zákazníkom. Vzhľadom na technické zameranie a vysoké inovačné tempo si táto oblasť vyžaduje obsiahle znalosti, a preto kladie vysoké požiadavky na zamestnancov. Z tohto dôvodu, ale aj vzhľadom na krátky čas, za ktorý sa poznatky stanú zastaranými, má aj v tejto oblasti veľký význam politika vzdelávania, odborná príprava v podnikoch a individuálna ochota učiť sa. Práca si od zamestnancov vyžaduje vysokú flexibilitu, pokiaľ ide o miesto a čas. Preto sú potrebné stratégie personálnej politiky zamerané na jednotlivé fázy života s cieľom dlhodobo pripútať zamestnancov k podniku. Zamestnanci okrem toho často znášajú vysoké riziko psychickej záťaže a ochorení.

4.7.6 V zdravotníctve a starostlivosti, predovšetkým v striebornej ekonomike, sa dopyt dá v dôsledku starnutia spoločností relatívne jasne predvídať. Pod striebornou zamestnanosťou sa rozumie vznik nových pracovných miest v dôsledku prispôsobenia štruktúry produkcie potrebám starnúcej populácie. Najdôležitejšími oblasťami striebornej zamestnanosti je zdravotníctvo a dlhodobá starostlivosť, ktoré sú pracovne náročné a starnúcou populáciou dopytované vo veľmi veľkom rozsahu. V súčasnosti však klesá ponuka mladých a kvalifikovaných pracovných síl. Hoci sú zdravotníctvo a starostlivosť ústrednými súčasťami tvorby hodnôt národného hospodárstva, nie sú mnohé pracovné miesta práve v oblasti asistenčných služieb dostatočne príťažlivé vzhľadom na to, že ide o pracovné pomery na dobu určitú a slabo odmeňované. Ďalším problémom je vysoká fyzická záťaž, kvôli ktorej mnohí predčasne odchádzajú z pracovného pomeru. Výrobky a služby vysokej kvality je však možné dlhodobo zabezpečiť iba zodpovedajúcimi kvalitnými pracovnými pomermi. Opatreniami v zdravotníctve a opatreniami na zlepšenie systémov (dlhodobej) starostlivosti a opatery, najmä v domácom prostredí, by bolo možné vytvoriť mnoho pracovných miest. Aj tu by mohlo vzniknúť veľa príležitostí podporovaním investícií, ktorými by sa podporil rozvoj inkluzívnych podnikov a sociálnych podnikov v tomto odvetví.

V Bruseli 15. novembra 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Vonkajšia dimenzia koordinácie sociálneho zabezpečenia v EÚ“

COM(2012) 153 final

(2013/C 11/15)

Spravodajca: **José María ZUFIAUR**

Európska komisia požiadala Európsky hospodársky a sociálny výbor listom z 18. apríla 2012 v súlade s článkom 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, aby vypracoval prieskumné stanovisko na tému

„Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Vonkajšia dimenzia koordinácie sociálneho zabezpečenia v EÚ“

COM(2012) 153 final.

Odborná sekcia pre vonkajšie vzťahy poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 4. októbra 2012.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 484. plenárnom zasadnutí 14. a 15. novembra 2012 (schôdza zo 14. novembra 2012) prijal 137 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 9 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV sa domnieva, že globalizácia ekonomiky s následným nárastom obchodnej výmeny a migračných tokov si vyžaduje prehĺbiť proces internacionalizácie sociálnych noriem, aby sa zabezpečilo, že sa nepoškodzujú práva občanov vo všeobecnosti, a najmä pracovníkov, či už migrujúcich alebo usadených bez ohľadu na štátnu príslušnosť, a že títo občania môžu využívať „sociálnu globalizáciu“. Nevýhody a výhody sa dotýkajú aj podnikov.

1.2 EHSV preto víta uverejnenie oznámenia Európskej komisie s názvom „Vonkajšia dimenzia koordinácie sociálneho zabezpečenia v EÚ“. Oznámenie zdôrazňuje význam spoločnej stratégie EÚ v oblasti koordinácie systémov sociálneho zabezpečenia voči tretím krajinám pri súčasnom dodržiavaní národných kompetencií a zabezpečení potrebnej koordinácie a súladu s právnymi predpismi EÚ, pokiaľ ide o bilaterálne dohody o sociálnom zabezpečení uzatvorené s tretími krajinami. Vyslovuje sa tiež za posilnenie spolupráce medzi členskými štátmi s cieľom rozvíjať pomocou informácií a médií v tejto oblasti politiku medzinárodnej koordinácie. Nakoniec zdôrazňuje, že podniky z tretích krajín, ako aj občania týchto krajín sú si vedomí, že každý členský štát má vlastný systém sociálneho zabezpečenia, čo môže spôsobovať určité prekážky pri usádzaní sa v Európskej únii.

1.3 EHSV podporuje vonkajšiu dimenziu koordinačných noriem, ktoré sú uvedené v oznámení a ktoré podporujú komplementaritu národných hľadísk a hľadiska EÚ s cieľom vyhnúť sa nerovnováhe, nedostatkom a vákuu.

1.4 Zdôrazňujeme kvalitatívnu zmenu, ktorá nastala po schválení rozhodnutí o koordinácii v oblasti sociálneho zabezpečenia s Marokom, Alžírskom, Tuniskom, Izraelom, Bývalou juhoslovenskou republikou Macedónsko a Chorvátskom. Povzbudzujeme tiež Radu Európskej únie, aby pokračovala v tomto trende v súvislosti s návrhmi rozhodnutí týkajúcich sa Čiernej Hory, San Marina, Albánska a Turecka.

1.5 Zdôrazňujeme, že je vhodné rozšíriť celkový európsky prístup prostredníctvom dohôd EÚ, ktoré pri dodržaní národných kompetencií obmedzia niektoré nefunkčné prvky spôsobené národnými prístupmi a ponúknu väčšie možnosti pre všetky členské štáty.

1.6 EHSV vyzýva Radu, aby Európskej komisii udelila mandát s cieľom pokračovať v súlade s právnym rámcom stanoveným zmluvami v rokovaníach s rýchlo sa rozvíjajúcimi ekonomikami (Brazília, Rusko, India, Čína), balkánskymi krajinami a východoeurópskymi susednými krajinami, ako aj s ostatnými štátmi, ktorých veľký počet občanov pracuje na území EÚ⁽¹⁾ a uzatvorila medzinárodné dohody v oblasti sociálneho zabezpečenia, ktoré umožnia zaistiť vzájomnú ochranu občanov EÚ a občanov signatárskych tretích krajín. Osobitne zdôrazňuje potrebu chrániť občanov krajín, ktoré z hľadiska svojej geopolitickej a ekonomickej situácie nie sú považované za strategicky dôležité pre EÚ a títo občania by preto mohli byť viac znevýhodnení.

⁽¹⁾ V rozličných krajinách EÚ pracuje viac ako 20 miliónov štátnych príslušníkov tretích krajín.

1.7 Vonkajšia činnosť EÚ sa môže v tejto oblasti doplniť o rozvoj multilaterálnej politiky, ktorá upevní vzťahy s ďalšími medzinárodnými organizáciami alebo nadnárodnými regionálnymi subjektmi. Výborným príkladom takejto multiregionálnej spolupráce je Iberoamerický dohovor o sociálnom zabezpečení medzi latinskoamerickými krajinami, Španielskom a Portugalskom. V tomto zmysle EHSV podporuje iniciatívy Európskej komisie a čílskeho predsedníctva budúceho summitu vedúcich predstaviteľov štátov a vlád EÚ – LAC zamerané na zlepšenie spolupráce oboch strán v oblasti sociálneho zabezpečenia.

1.8 EHSV vyzýva asociačné rady medzi EÚ a príslušnými tretími krajinami, aby dokončili opatrenia vedúce k definitívnemu schváleniu rozhodnutí o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia vyplývajúcich zo stabilizačných a asociačných dohôd s Izraelom, Tuniskom, Alžírskom, Marokom, Chorvátskom a Bývalou juhoslovanskou republikou Macedónsko.

1.9 Vyjadrujeme želanie, aby platné alebo budúce asociačné dohody, obchodné dohody alebo dohody o ekonomickom partnerstve obsahovali bilaterálne klauzuly o sociálnom zabezpečení, ktoré by sa týkali najmä rovnakého zaobchádzania, prenosu dôchodkov a zamedzenia úhrady príspevkov do viac ako jedného systému.

1.10 EHSV navrhuje, aby sa spolupráca EÚ v oblasti sociálneho zabezpečenia zameriavala najmä na tie štáty, ktoré pri svojom úsilí plniť ciele navrhnuté v iniciatíve Medzinárodnej organizácie práce (MOP) s názvom „Minimá sociálnej ochrany“ potrebujú pomoc pri dosahovaní alebo zlepšovaní požadovaných prahov. Umožnilo by to zároveň podpísanie bilaterálnych dokumentov o sociálnom zabezpečení vychádzajúcich zo zásady rovnakého zaobchádzania, zachovania nadobudnutých práv, zachovania práv, ktoré sa ešte len majú nadobudnúť a z administratívnej spolupráce. Nariadenie (ES) č. 883/2004⁽²⁾, dohovor č. 157⁽³⁾ a odporúčanie MOP č. 167⁽⁴⁾ môžu s potrebnými úpravami poslúžiť ako vzor.

1.11 Vyzývame Komisiu, aby monitorovala všetky platné bilaterálne dohody, ktoré podpísali členské štáty s tretími krajinami, pravidelne aktualizovala zoznam týchto dokumentov a overovala, či je ich uplatňovanie v súlade so zásadami EÚ a príslušnou judikatúrou.

2. Úvod

2.1 EHSV pozná kroky, ktoré v oblasti koordinácie systémov sociálneho zabezpečenia vykonávajú členské štáty prostredníctvom medzinárodných politických bilaterálnych alebo multilaterálnych dohôd s tretími krajinami. Takáto činnosť sa však môže

vyznačovať fragmentáciou a nekompletnosťou, pretože sa často zameriava len na ochranu štátnych príslušníkov signatárskych štátov alebo na konkrétne záujmy, ktoré nie sú vždy rovnaké pre všetky členské štáty.

2.2 EHSV si myslí, že je síce potrebné uznať význam normatívnej medzinárodnej bilaterálnej štruktúry, tá však môže viesť k situácii, keď nie všetci štátni príslušníci tretích krajín budú mať na území EÚ rovnaké práva alebo záruky. Mohlo by sa stať, že v niektorom štáte budú mať cudzinci pochádzajúci z nečlenských krajín EÚ prístup k sociálnemu zabezpečeniu alebo k prenosu dôchodkov, len ak sú uzatvorené bilaterálne dohody, ktoré stanovujú zásadu rovnakého zaobchádzania. Občan krajiny, s ktorou je uzatvorená bilaterálna dohoda, by teda mal právo na sociálne zabezpečenie, a naopak občanovi inej krajiny, s ktorou takáto dohoda nie je uzatvorená, by toto právo nebolo uznané, hoci by obaja pracovali v rovnakom podniku a v tej istej profesijnej kategórii. Rovnako by sa mohlo stať, že v jednom členskom štáte bude občan tretej krajiny krytý v rámci sociálneho zabezpečenia a v inom nie, z dôvodu uplatňovania rozličných vnútroštátnych právnych predpisov, čo by mohlo narušiť spravodlivú hospodársku súťaž medzi jednotlivými štátmi. V prvom prípade by tak občan tretej krajiny odvádzal príspevky a v druhom samozrejme nie. Znamenalo by to hospodársku výhodu pre druhý štát, ktorý by ušetril na sociálnych nákladoch. Narušil by sa tým koncept Európy ako priestoru rovnosti bez diskriminácie.

2.3 Narušila by sa aj zásada ustanovená smernicou o vysielaní pracovníkov, ktorá vyžaduje rovnaké zaobchádzanie s vyslaným pracovníkom ako s občanom členského štátu.

2.4 EHSV sa tiež domnieva, že vonkajší rozmer pravidiel pre spoluprácu musí chrániť práva európskych občanov, ak sa ocitnú mimo geografického územia EÚ alebo ak vykonávajú alebo vykonávajú pracovnú činnosť v tretích krajinách.

2.5 Domnievame sa, že myšlienka, aby jednotlivé členské štáty viedli oddelené bilaterálne rokovania s každou z tretích krajín, predstavuje pozitívnu a chvályhodnú, no nekompletnú iniciatívu. Muselo by sa vyvinúť obrovské, prehnané a neprimerané úsilie, pričom by nemuselo byť vždy korunované úspechom, zatiaľ čo dohody by sa mohli obsahovo líšiť alebo si dokonca vzájomne protirečiť. Navyše pri rokovaní najmä s niektorými krajinami s rýchlo sa rozvíjajúcimi ekonomikami (Brazília, Rusko, India, Čína) môže nastať nerovnováha síl, ak členské štáty nebudú konať ako celok a v rámci spoločných záujmov a postojov. Je preto nevyhnutné preskúmať možnosť, že by Európska únia ako celok mohla rokovať v oblasti sociálneho zabezpečenia s tretími krajinami alebo ich združenia. V prípade tejto možnosti je potrebné zabezpečiť súlad so zmluvami.

2.6 Domnievame sa, že takto by sa najmä v prípade vyslaných pracovníkov zabránilo dvojitému plateniu sociálneho zabezpečenia v štáte, ktorý je miestom zamestnania a v krajine pôvodu. V tomto zmysle treba zdôrazniť, že zabránením dvojitého odvádzania príspevkov sa výrazne znížia náklady. Prispelo

⁽²⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (Ú. v. EÚ, L 166, 30.4.2004, s. 1).

⁽³⁾ Dohovor o vytvorení medzinárodného systému na zachovanie práv v oblasti sociálneho zabezpečenia, Ženeva, 68. schôdza Generálnej konferencie MOP (21. júna 1982).

⁽⁴⁾ Odporúčanie o vytvorení medzinárodného systému na zachovanie práv v oblasti sociálneho zabezpečenia, Ženeva, 68. schôdza Generálnej konferencie MOP (20. júna 1983).

by to k mobilite pracovníkov, konkurencieschopnosti našich podnikov v zahraničí a podnietilo by to tiež zakladanie spoločností z iných krajín na území EÚ. Mohlo by sa navyše stanoviť jednotné pravidlo, ktorým by sa zabránilo ľubovoľnému a svojvoľnému uplatňovaniu právnych predpisov štátu, ktorý je miestom zamestnania alebo krajiny pôvodu, ako aj tomu, aby sa daňové odvody a odvody týkajúce sa sociálneho zabezpečenia neodvádzali v tom istom štáte.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 EHSV vyjadril svoj postoj k nariadeniam o koordinácii, ktoré rozšírili oblasti osobnej (nové skupiny) a materiálnej (nové dávky) pôsobnosti v EÚ. Tieto nariadenia sa navyše vzťahujú aj na niektoré nečlenské štáty EÚ (Nórsko, Island, Lichtenštajnsko a Švajčiarsko) a slúžili ako základ a model pre ďalšie multilaterálne dokumenty. Najlepším príkladom je Iberoamerický dohovor o sociálnom zabezpečení, ktorý je skutočným nasledovníkom európskych pravidiel v oblasti koordinácie. EHSV sa preto domnieva, že pravidlá pre medzinárodnú koordináciu členských štátov alebo EÚ by mali vychádzať z hlavných zásad a postupov nariadenia (ES) č. 883/2004 platných pre územie Únie a mali by nimi byť ovplyvnené.

3.2 Pripomíname, že sociálne normy, a najmä ustanovenia o sociálnom zabezpečení môžu presahovať hranice a uplatňovať sa mimo európskeho geografického priestoru. V tomto zmysle môžu zásady ako rovnaké zaobchádzanie s pracovníkmi z členských štátov chrániť pracovníka z EÚ a mať právne dôsledky aj mimo územia EÚ. Rozsudky Súdneho dvora Európskej únie vo veciach Boukhalfa C-214/94 (belgický pracovník, ktorý dostával nižšiu mzdu ako jeho nemeckí kolegovia na nemeckom konzulárnom zastúpení v Alžírsku), Hirardin 112/75, Fiège 110/73, Horst C247/96 a Van Roosmalen 300/84 (uznanie obdobia poistenia v Alžírsku zo strany Francúzska a v Belgickom Kongu zo strany Belgicka pre všetkých občanov EÚ, nielen francúzskych a belgických štátnych príslušníkov) sú dobrým dôkazom toho, že zásada nediskriminácie môže mať mimozemné uplatňovanie, hoci ide o situácie, ktoré presahujú územie EÚ. Okrem toho zásadu „*vis atractiva*“ potvrdili rozsudky vo veciach Prodest 237/83 a Aldewered C-60/93, v ktorých Súdny dvor uznal uplatňovanie nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71⁽⁵⁾ v prípade dočasného vyslania pracovníkov EÚ do tretích štátov.

3.3 EHSV víta schválenie rozhodnutí o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v stabilizačných a asociačných dohodách s Izraelom, Tuniskom, Alžírskom, Marokom, Chorvátskom a Bývalou juhoslovenskou republikou Macedónsko, v ktorých sa stanovuje postoj, ktorý Európska únia musí hájiť v asociačných radoch. Tieto dokumenty prinášajú kvalitatívnu zmenu v politike

⁽⁵⁾ Nariadenie Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov a ich rodiny, ktorí sa pohybujú v rámci Spoločenstva (Ú. v. ES L 149, 5.7.1971, s. 2. Mimoriadne vydanie, kapitola 05, zväzok 01, s. 35 – 82).

EÚ v oblasti sociálneho zabezpečenia, pričom sa bilaterálne (EÚ/pridružená krajina) ustanovuje a upravuje zásada rovnakého zaobchádzania a prenosu dôchodkov. Ide preto o recipročné povinnosti a práva týkajúce sa občanov EÚ, ktorí pracujú alebo pracovali v niektorej z príslušných krajín, ako aj občanov pridružených krajín, ktorí naopak pracujú alebo pracovali na území EÚ. Už nejde o jednostranné normy Európskej únie, ktoré sa uplatňujú jednosmerne, ale o medzinárodné záväzky, z ktorých profitujú obidve zmluvné strany. Okrem toho tento typ dohôd a súvisiacich vykonávacích rozhodnutí šetrí úsilie, pretože jedným právnym aktom sa nahradí viacero bilaterálnych dohôd.

3.4 Víťame iniciatívu MOP s názvom „Minimá sociálnej ochrany“, ktorá však podľa EHSV nemôže byť jedinou, ani jednotnou, a nemôže tiež obmedzovať rozvoj systémov sociálnej ochrany, ale musí byť považovaná za minimálny prah s ambíciou ďalšieho rozvoja. Minimum sociálnej ochrany musí predstavovať stálu výzvu na pokrok a zdokonaľovanie, neustále ho treba rozvíjať v snahe dosiahnuť stanovený cieľ: všestranne chrániť pracovníkov a občanov.

3.5 EHSV súhlasí s tým, aby v Európskej únii fungoval mechanizmus (pracovná skupina) spolupráce medzi členskými štátmi s cieľom vymieňať si informácie, predstavovať osvedčené postupy v oblasti koordinácie systémov sociálneho zabezpečenia, preskúmať možnosti ako čo najlepšie zjednotiť a doplniť národné politiky a politiku EÚ a plánovať budúce kroky EÚ vo vzťahu k tretím krajinám.

3.6 Presadzujeme, aby v rámci tohto procesu rozvíjania vonkajšej dimenzie pravidiel koordinácie boli zapojené organizácie občianskej spoločnosti, a najmä organizácie zamestnancov a zamestnávateľov. Vplyv týchto ustanovení na pracovné vzťahy a rozmanitosť príslušných skupín si vyžadujú, aby sa zohľadnili návrhy vládnych ako aj mimovládnych partnerských subjektov. Na šiestom stretnutí organizovanej občianskej spoločnosti EÚ – Latinská Amerika, ktoré usporiadal EHSV v máji 2010 v Madride, už zazneli niektoré požiadavky súvisiace s vonkajšou dimenziou sociálneho zabezpečenia a potreby lepšej spolupráce medzi krajinou Latinskej Ameriky a Karibiku a EÚ, najmä v prípade krajín, ako sú Brazília a Mexiko, s ktorými má EÚ uzatvorené strategické partnerstvo.

3.7 Poukazujeme tiež na stretnutie ministrov a predstaviteľov Európskej únie, Latinskej Ameriky a Karibiku zodpovedných za sociálne zabezpečenie, ktoré sa uskutočnilo v máji 2010 v Alcalá de Henares a ktoré môžeme považovať za jadro a odrazový mostík úsilia na európskej úrovni s cieľom koordinovať vonkajšiu dimenziu sociálneho zabezpečenia a viedlo k oznámeniu, ktoré je predmetom tohto stanoviska.

3.8 Zdôrazňujeme potrebu naďalej rozširovať globálny európsky prístup prostredníctvom dohôd EÚ s inými štátmi a regionálnymi organizáciami, keďže táto forma sa ukazuje ako primeranejšia a účinnejšia ako striktné národný prístup, v rámci ktorého členské štáty konajú unilaterálne. V tejto súvislosti treba ako paradigmu spomenúť Iberoamerický dohovor o sociálnom zabezpečení⁽⁶⁾. EHSV by si v tomto smere želal, aby Iberoamerická organizácia sociálneho zabezpečenia preskúmala možnosť pristúpiť v budúcnosti k tomuto dohovoru aj pre ďalšie členské štáty EÚ, nielen pre Portugalsko a Španielsko. Jedným ratifikačným aktom by sa tak mohli nadviazať vzťahy v oblasti sociálneho zabezpečenia s rozličnými krajinami Latinskej Ameriky a zabránilo by sa multiplicitate bilaterálnych rokovaní a dohovorov.

4. Silné a slabé stránky súčasného stavu

4.1 Celkový prístup EÚ v oblasti medzinárodného sociálneho zabezpečenia je nevyhnutný na doplnenie politík, ktoré uplatňujú členské štáty voči tretím krajinám, inak nebude možné plne splniť záväzky vyplývajúce z európskej legislatívy. Jasným príkladom tohto tvrdenia je rozsudok vo veci Gottardo C-55/100, ktorým Súdny dvor na základe zásady rovnakého zaobchádzania rozširuje oblasť osobnej pôsobnosti všetkých bilaterálnych dohôd podpísaných členským štátom EÚ a treťou krajinou na občanov EÚ, hoci príslušný právny dokument zahŕňa len občanov signatárskych krajín.

4.1.1 Zároveň Rozsudok zároveň stanovuje, že je záväzný len pre členské štáty, a nie tretie krajiny, v prípade ktorých Súdny dvor nemá žiadnu právomoc. Z toho vyplývajú ťažkosti pri vykonávaní rozsudku, keďže tretia krajina môže odmietnuť rozšíriť oblasť osobnej pôsobnosti dohody na všetkých občanov EÚ, a teda vydať osvedčenie, uznať právo na nemocenské dávky alebo jednoducho poskytnúť údaje osôb, ktoré nie sú zahrnuté v oblasti pôsobnosti dohovoru.

4.1.2 Z tohto hľadiska prínos rozsudku vo veci Gottardo spočíva v tom, že nielen rozvíja vonkajšiu dimenziu európskych právnych predpisov, ale tiež stanovuje ich limity a upozorňuje na ich nedostatky, pretože poukazuje na potrebu spolupráce iných štátov alebo iných nadnárodných regionálnych organizácií.

4.1.3 EHSV preto požaduje, aby sa začalo uvažovať o potrebe posilniť spoločnú perspektívu EÚ v oblasti medzinárodného sociálneho zabezpečenia prostredníctvom dohôd EÚ alebo politík vzájomnej spolupráce s ďalšími medzinárodnými partnermi.

⁽⁶⁾ Multilaterálny iberoamerický dohovor o sociálnom zabezpečení z 10. novembra 2007.

4.2 EHSV považuje za veľmi pozitívne schválenie nariadenia (EÚ) č. 1231/2010⁽⁷⁾, ktorým sa rozširuje nariadenie (ES) č. 883/2004 a nariadenie (ES) č. 987/2009 na štátnych príslušníkov tretích krajín. Domnieva sa však, že naďalej pretrvávajú nedostatky a právne medzery, ktoré sa pokúsi vyplniť práve nový prístup stanovený v oznámení Komisie. Uvedené nariadenie sa uplatňuje len v prípade cezhraničného prvku v rámci EÚ. Následne sa zásada rovnakého zaobchádzania v nariadení uplatňuje vo všeobecnosti len v prípadoch ak pracovník z tretej krajiny vykonával pracovnú činnosť vo viac ako jednom členskom štáte. Väčšina prisťahovalcov z tretích krajín, ktorí pracovali len v jednom členskom štáte EÚ, preto nie je v oblasti osobnej pôsobnosti nariadenia (EÚ) č. 1231/2010. Znamená to, že nemajú záruky EÚ, pokiaľ ide o rovnaké zaobchádzanie a nediskrimináciu a sú odkázaní na to, ako sa rozhodne podľa vnútroštátnych právnych predpisov. Toto nariadenie navyše nepredpokladá sčítanie období poistenia v krajine pôvodu, ani prenos dôchodkov do príslušného štátu. Uvedený nástroj EÚ nepožaduje reciprocitu pre občanov EÚ, ktorí zo strany tretích krajín nedostanú žiadne náhrady.

4.3 EHSV sa tiež domnieva, že sa urobil významný pokrok vo vonkajšej dimenzii Európskej únie prostredníctvom smerníc⁽⁸⁾ prijatých v oblasti migrácie a prostredníctvom návrhov Komisie, o ktorých diskutujú Rada a Európsky parlament. V prijatých smerniciach sa totiž zásada rovnakého zaobchádzania v oblasti sociálneho zabezpečenia rozširuje s niekoľkými presne stanovenými obmedzeniami na migrujúcich pracovníkov z tretích krajín. Venujú sa tiež prevodu a prenosu dôchodkov do tretích krajín za rovnakých podmienok ako pre občanov príslušného členského štátu bez potreby bilaterálneho dohovoru alebo dohody. Naďalej však pretrvávajú nedoriešené aspekty ako reciprocita, sčítanie období poistenia mimo EÚ alebo prenos dôchodkov, ak legislatíva príslušného štátu nepriznáva toto právo vlastným občanom. EHSV si okrem toho želá, aby smernice, ktoré už boli prijaté v oblasti emigrácie, slúžili – prispôbené rozličným situáciám a chráneným skupinám – ako všeobecný základ pre smernice v sociálnej oblasti, o ktorých sa v súčasnosti rokuje.

5. Koncepcie

5.1 **Medzinárodná koordinácia sociálneho zabezpečenia.** Cieľom koordinácie systémov sociálneho zabezpečenia je chrániť pracovníka, ktorý vykonával pracovnú činnosť v dvoch alebo viacerých štátoch a spadal pod rozličné systémy sociálneho zabezpečenia. Štáty preto podpisujú dohody

⁽⁷⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1231/2010 z 24. novembra 2010, ktorým sa rozširuje nariadenie (ES) č. 883/2004 a nariadenie (ES) č. 987/2009 na štátnych príslušníkov tretích krajín, na ktorých sa tieto nariadenia doteraz nevzťahovali výhradne z dôvodu ich štátnej príslušnosti (Ú. v. EÚ L 344, 29.12.2010, s. 1).

⁽⁸⁾ Najmä Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/98/EÚ z 13. decembra 2011 o jednotnom postupe vybavovania žiadostí o jednotné povolenie na pobyt a zamestnanie na území členského štátu pre štátnych príslušníkov tretích krajín a o spoločnom súbore práv pracovníkov z tretích krajín s oprávneným pobytom v členskom štáte (Ú. v. EÚ L 343, 23.12.2011, s. 1).

s inými štátmi, ktoré často obsahujú klauzuly o rovnakom zaobchádzaní, zjednotení uplatniteľnej legislatívy, zachovaní sociálneho zabezpečenia krajiny pôvodu a súvisiacich práv v prípade vyslaných pracovníkov, o prenose dôchodkov a sčítaní období poistenia v signatárskych štátoch. Nariadenie (EHS) č. 1408/71 a následne nariadenie (ES) č. 883/04 sú nástrojmi EÚ, ktorými sa stanovujú regulačné normy a vykonávacie predpisy pre tieto zásady v EÚ, pričom zároveň slúžia ako podklad pre dohody s tretími krajinami.

5.2 Národná perspektíva vonkajšej dimenzie sociálneho zabezpečenia sa uplatňuje na základe dohôd podpísaných členským štátom s tretími krajinami. Prostredníctvom nich sa v oblasti sociálneho zabezpečenia chránia pracovníci, ktorí vykonávali pracovnú činnosť v dvoch štátoch. V niektorých prípadoch patria do oblasti osobnej pôsobnosti týchto dohôd len občania signatárskych krajín.

5.3 Perspektíva EÚ vonkajšej dimenzie sociálneho zabezpečenia zohľadňuje záujmy EÚ ako celku. Týka sa rokovaní o dohodách EÚ s jednou alebo viacerými tretími krajinami alebo iných krokov zameraných na ochranu v oblasti sociálneho zabezpečenia. V zásade sa vzťahuje na všetkých európskych občanov.

5.4 Asociačné a/alebo stabilizačné dohody môžu stanovovať uplatňovanie zásady rovnakého zaobchádzania a prenosu dôchodkov a týkajú sa občanov Spoločenstva a občanov signatárskych krajín. Vykonávajú sa prostredníctvom rozhodnutí.

5.5 Dohody EÚ s tretími krajinami v oblasti sociálneho zabezpečenia, ktoré v súčasnosti neexistujú, by sa mohli iniciovať prostredníctvom vytvorenia uplatniteľnej legislatívy, ktorá zabráni dvojitému odvádzaniu sociálnych príspevkov, umožní prenos dôchodkov a sčítanie období poistenia. Tieto dohody sa výrazne líšia od predchádzajúcich, ktoré boli oveľa všeobecnejšie a tém sociálneho zabezpečenia sa týkali len okrajovo.

5.6 Asociačné dohody, obchodné dohody alebo dohody o ekonomickom partnerstve sa vzťahujú na ekonomické a obchodné otázky alebo tiež politiky v oblasti udržateľného rozvoja a spolupráce medzi Európskou úniou a tretími krajinami alebo regiónmi. Niektoré z nich obsahujú klauzuly o sociálnom zabezpečení.

6. Príklady

6.1 Rovnaké zaobchádzanie a prenos dôchodkov:

6.1.1 Pracovníci členských štátov EÚ (A a B), ktorí vykonávajú pracovnú činnosť v treťom štáte (C), ktorý nemá vo svojej

legislatíve o sociálnom zabezpečení ustanovenia o príspevkoch pre cudzincov, ani o prenose dôchodkov. Štát A podpísal bilaterálnu dohodu, ktorá zahŕňa rovnaké zaobchádzanie a zachovanie nadobudnutých práv (prenos dôchodkov). Štát B však takúto dohodu so štátom C nepodpísal. Situácia pracovníkov zo štátov A a B je úplne odlišná. Zatiaľ čo prvý má právo na sociálne zabezpečenie zo štátu C a po dosiahnutí dôchodkového veku ho môže poberať v štáte A, ak sa tam vráti, pracovník zo štátu B by nemal nárok na dôchodok, a ak by ho aj mal, nemôže poberať dôchodok v krajine pôvodu. Ide o príklad odlišného zaobchádzania na základe to, či je alebo nie je uzatvorená bilaterálna dohoda, ktorej podpísanie vo všeobecnosti závisí od záujmu štátu C rokovať o nej s jednotlivými štátmi EÚ. Vzhľadom na túto skutočnosť by boli oveľa užitočnejšie priame rokovania medzi EÚ a štátom C o dohode o sociálnom zabezpečení. Ďalšou možnosťou by bolo zahrnúť do širších dohôd (regionálnych, viacstranných, o partnerstve a pod.) časť o sociálnom zabezpečení, ktorá by obsahovala klauzuly o rovnakom zaobchádzaní a prenose dôchodkov.

6.1.2 Pracovníkov z členských štátov EÚ A a B vyslali ich podniky do štátu C na dva roky. Legislatíva štátu C požaduje platbu príspevkov od pracovníkov, ktorí na jeho území pracujú. Okrem toho legislatíva štátov A a B stanovuje, aby vyslaní pracovníci platili príspevky. Keďže má štát A podpísanú bilaterálnu dohodu so štátom C, príspevky sa platia len v štáte pôvodu. Naopak podnik štátu B bude musieť platiť dvakrát - vo vlastnom štáte a v štáte C. Podnik, ktorý vysiela pracovníkov, preto stráca konkurencieschopnosť, keďže musí znášať väčšie sociálne náklady, čomu by sa dalo vyhnúť, ak by dohodu o sociálnom zabezpečení s treťou krajinou uzatvárala priamo EÚ.

6.1.3 Pracovníci z tretích krajín C a D pôsobiaci v členskom štáte EÚ A, ktorý má dohodu o sociálnom zabezpečení so štátom C, ale nie so štátom D. Európska legislatíva nestanovuje zásadu rovnakého zaobchádzania, ani prenos dôchodkov. Pracovníci zo štátov C a D nie sú chránení ani žiadnym normatívnym nástrojom EÚ (môže ísť napríklad o sezónnych pracovníkov). Pracovníci nie sú chránení rovnako (plné práva pre štát C a absencia práv pre štát D), čiže zásada rovnakého zaobchádzania by sa neuplatňovala v plnej miere. Táto situácia by nenastala, ak by s príslušným štátom D rokovala o dohode o sociálnom zabezpečení samotná EÚ.

6.1.4 Občania štátu C, ktorí vykonávajú pracovnú činnosť v členských štátoch EÚ A a B. Štát A umožňuje vo svojej legislatíve prenos dôchodkov alebo má so štátom C podpísanú bilaterálnu dohodu, ktorá tento prenos umožňuje, zatiaľ čo pre štát B to neplatí. Obom pracovníkom vznikol v členskom štáte EÚ, v ktorom pracovali, nárok na dôchodok a vrátili sa do svojej krajiny. Ten, ktorý bol zamestnaný v štáte A, bude môcť poberať dôchodok, zatiaľ čo pracovník zamestnaný v štáte B stratí nárok na dôchodok. Rovnako by k tomu nedošlo, ak by existovala dohoda EÚ, ktorá by zahŕňala tieto a iné práva sociálneho zabezpečenia.

6.1.5 Občania tretej krajiny, ktorí pracujú v štátoch EÚ A a B. V štáte A legislatíva stanovuje zásadu rovnakého zaobchádzania v oblasti sociálneho zabezpečenia, zatiaľ čo v štáte B nie. V prvom prípade by občan z nečlenskej krajiny odvádzal príspevky, v druhom nie. Vytvorilo by to ekonomickú výhodu pre štát B a narušila by sa koncepcia EÚ ako priestoru rovnosti a nediskriminácie. Dohoda EÚ by vyriešila aj tento prípad.

6.2 **Reciprocita.** Občan tretieho štátu B pracujúci v členskom štáte EÚ A, v ktorom platí národná legislatíva o sociálnom zabezpečení alebo nariadenie EÚ, má uznanú zásadu o rovnakom zaobchádzaní. Pracovník členského štátu EÚ A pracujúci v treťom štáte B, v ktorom legislatíva nestanovuje rovnaké zaobchádzanie. Keďže nie je stanovená zásada rovnakého zaobchádzania vo vnútroštátnych právnych predpisoch ani v právnych prepisoch EÚ, vzniká nerovnosť. Dohoda o sociálnom zabezpečení, o ktorej rokovala EÚ, by tento problém vyriešila, pretože by obidve strany zaviazala k reciprocite.

6.3 **Vplyv rozsudku vo veci Gottardo.** Občan členského štátu EÚ A, ktorý pracoval v členskom štáte B a v treťom štáte C. Štáty B a C majú uzatvorenú bilaterálnu dohodu o sociálnom zabezpečení, ktorá zahŕňa len občanov signatárskych krajín. Naopak medzi štátom A a C bilaterálna dohoda uzatvorená nie je. Pracovník tvrdí, že pracoval 8 rokov v štáte B a 10 v štáte C. Štát B požaduje 15 rokov odvádzania príspevkov, aby vznikol nárok na dôchodok. Na základe rozsudku vo veci Gottardo by členský štát B mal sčítať obdobia poistenia priznané pracovníkovi v štáte C. To si vyžaduje spoluprácu so štátom C, ktorý musí formálne informovať o obdobiach odvádzania príspevkov. Vzhľadom na to, že štát C nie je rozsudkom vo veci Gottardo viazaný, môže túto žiadosť odmietnuť. Rozsudok teda nemožno vykonať bez dobrej vôle štátu C. Na odstránenie tohto nedostatku by bola potrebná spolupráca EÚ s tretími krajinami, aby sa rozsudok mohol vykonať. Komisia by preto mala byť poverená vykonávaním dohľadu a koordináciou, aby sa tak dosiahlo, že bilaterálne dohody, o ktorých sa rokuje, či už prvýkrát alebo opakovane, sa vzťahujú na všetkých občanov EÚ.

V Bruseli 14. novembra 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o nástroji predvstupovej pomoci (IPA II) a Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovuje nástroj európskeho susedstva“

COM(2011) 838 final a COM(2011) 839 final

(2013/C 11/16)

Hlavný spravodajca: **pán SIBIAN**

Rada sa 25. júla 2012 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o nástroji predvstupovej pomoci (IPA II) a Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovuje nástroj európskeho susedstva“

COM(2011) 838 final a COM(2011) 839 final.

Predsedníctvo poverilo 17. septembra 2012 vypracovaním tohto stanoviska odbornú sekciu pre vonkajšie vzťahy.

Vzhľadom na naliehavosť danej témy (článok 59 rokovacieho poriadku) bol pán SIBIAN rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na 484. plenárnom zasadnutí 14. a 15. novembra 2012 (schôdza zo 14. novembra 2012) vymenovaný za hlavného spravodajcu. Výbor prijal 142 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 3 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania k návrhu nariadenia o IPA II

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) víta nový prístup, ktorý sa uplatňuje v rámci návrhu nariadenia o IPA II, a ktorý v porovnaní s predchádzajúcim nástrojom ponúka väčšiu flexibilitu a zaručuje rovnaké zaobchádzanie so všetkými krajinami prijímajúcimi pomoc, pretože nerozlišuje medzi druhom pomoci dostupnej kandidátskym krajinám a potenciálnym kandidátskym krajinám.

1.2 EHSV podporuje novú stratégiu sformulovanú v návrhu nariadenia o IPA II, ktorá umožní poskytnúť podporu v závislosti od konkrétnych potrieb každej krajiny prijímajúcej pomoc. Postupne, ako sa krajiny budú pripravovať na vstup do EÚ, budú prijaté komplexné viacročné strategické dokumenty pre jednotlivé krajiny v závislosti od ich špecifických potrieb a agend.

1.3 EHSV sa domnieva, že bude príliš neskoro, ak sa strategické dokumenty prehodnotia v polovici obdobia ich uplatňovania a navrhuje preto, aby sa strednodobé preskúmanie považovalo za najneskoršiu prípustnú lehotu na prehodnotenie. Dôraz sa musí klásť na dosiahnutie cieľov, a preto je flexibilita nevyhnutnosťou. EHSV odporúča, aby sa pred strednodobým preskúmaním vykonalo ročné preskúmanie, ktorého cieľom bude zvýšiť efektívnosť podpory. Výročné správy Európskej komisie o pokroku by mali slúžiť ako pevný základ pri preskúmaní a prispôbení programovania potrebám príslušnej krajiny.

1.4 EHSV víta cieľ nového návrhu nariadenia, ktorý spočíva v zjednodušení a znížení administratívnej záťaže spojenej

s riadením finančnej pomoci. EHSV má však výhrady k tomu, aby sa pri pridelení pomoci uplatňoval prístup na základe odvetví. Tento mechanizmus by sa mal používať uvážlivo podľa špecifických podmienok jednotlivých krajín prijímajúcich pomoc, pričom by sa mala zohľadniť skutočnosť, že predvstupová pomoc má pomôcť kandidátskym krajinám a potenciálnym kandidátskym krajinám pripraviť sa na budúce členstvo. IPA II umožňuje krajinám „vyskúšať si“ vykonávanie povinností vyplývajúcich z členstva ešte pred prístupom, vrátane riadenia štrukturálnych fondov, Kohézneho fondu a fondov na rozvoj vidieka. Preto akýkoľvek prístup na základe odvetvia by sa mal použiť iba vtedy, keď existujú vhodné pravidlá a postupy (napr. pokiaľ ide o verejné obstarávanie, konflikt záujmov atď.) a keď rozpočtový plán výdavkov štátu je dostatočne široko koncipovaný a pokrýva obdobie dlhšie než jeden rok. Prístup na základe odvetví sa zvyčajne týka odvetví, ako je zdravotníctvo, vzdelávanie a pod., zatiaľ čo pomoc v rámci IPA sa zameriava tiež na odvetvia, ako je boj proti korupcii a budovanie kapacít pre verejnú správu. V týchto odvetviach je prijímajúcich subjektov veľký počet, a nie iba jedna inštitúcia, a preto je menej pravdepodobné, že pre spomínané odvetvia bude takýto prístup vhodný.

1.5 EHSV víta skutočnosť, že nový návrh nariadenia kladie dôraz na zvýšenie koordináciu a spoluprácu s ďalšími darcami a medzinárodnými a inými finančnými inštitúciami významnými zo strategického hľadiska.

1.6 EHSV tiež oceňuje flexibilitu, ktorú stanovuje tento nový nástroj a ktorá umožňuje presunúť pridelené prostriedky z jednej oblasti politiky do druhej, s možnosťou prenášať prostriedky z jedného roka do druhého⁽¹⁾.

(1) Tam, kde to umožňuje finančné nariadenie.

1.7 EHSV poukazuje na to, že je nevyhnutné podporovať a posilňovať zodpovednosť miestnych orgánov pri programovaní a uplatňovaní IPA II. Na tento účel sa musia zaviesť vhodné nástroje, aby sa zapojili národné orgány, sociálni partneri a občianska spoločnosť, ako aj posilnili ich kapacity. Ich účasť by sa mala podporovať vo všetkých štádiách pomoci: v štádiu navrhovania a prípravy, v štádiu vykonávania, v štádiu monitorovania a v štádiu hodnotenia. Pomoc, ktorá má byť poskytnutá občianskej spoločnosti, by mala tiež prechádzať cez miestne sprostredkovateľské podporné organizácie a národné centrá pomoci.

1.8 Proces rozširovania si vyžaduje, aby bolo právo v pracovnej a sociálnej oblasti v krajinách západného Balkánu harmonizované so sociálnym *acquis* EÚ. IPA II bude preto aj naďalej pôsobiť ako katalyzátor na presadzovanie sociálneho začlenenia, sociálnej súdržnosti, dôstojnej práce a kvalitných pracovných miest v regióne.

2. Hlavné prvky návrhu nariadenia o IPA II

2.1 Návrh nariadenia o nástroji predstupovej pomoci (IPA II) stanovuje legislatívny rámec pre nový finančný nástroj (IPA II) a nahrádza súčasný nástroj, ktorého platnosť sa skončí 31. decembra 2013.

2.2 Nový nástroj predstupovej pomoci sa zameriava na napĺňanie cieľov politiky rozširovania, a tým pomáha podporovať stabilitu, bezpečnosť a prosperitu v Európe. Tento nový nástroj podporuje kandidátske krajiny⁽²⁾ a potenciálne kandidátske krajiny⁽³⁾ v ich príprave na členstvo v EÚ.

2.3 Vzhľadom na to, že úroveň sociálneho a hospodárskeho rozvoja týchto krajín (s výnimkou Islandu) je nízka a tiež vzhľadom na to, že tieto krajiny musia byť pripravené zvládať globálne výzvy a zosúladiť sa s úsilím EÚ o riešenie týchto výziev, je zjavné, že na to, aby sa tieto krajiny priblížili k normám EÚ, sú nevyhnutné značné a na výsledky orientované investície. Návrh nariadenia o IPA II ponúka spomínaným štátom technickú a finančnú pomoc, pretože bez tejto pomoci nemôžu vyvíjať potrebné úsilie a znášať výdavky spojené s plnením kritérií na vstup do EÚ.

2.4 Referenčná suma v rámci tohto návrhu nariadenia o IPA II na obdobie 2014 – 2020 je približne 14 miliárd EUR.

2.5 Cieľom nového nástroja je umožniť väčšiu flexibilitu a zjednodušiť a znížiť administratívnu záťaž spojenú s riadením finančnej pomoci.

2.6 Zjednodušenie bude zahŕňať reorganizáciu súčasnej štruktúry zložiek pomoci v rámci IPA, čím sa umožní zjednotenie legislatívneho rámca a poskytnúť každej krajine v rámci každej oblasti politiky nediferencovaný prístup k pomoci (bez ohľadu na to, či ide o kandidátsku krajinu alebo o potenciálnu

kandidátsku krajinu). Z piatich prvkov predchádzajúcej verzie IPA boli iba dva prvky prístupné potenciálnym kandidátskym krajinám (*Podpora prechodu a budovanie inštitúcií a Cezhraničná spolupráca*) a ďalšie tri prvky boli prístupné iba kandidátskym krajinám (*Regionálny rozvoj, Rozvoj ľudských zdrojov a Rozvoj vidieka*).

3. Konkrétne pripomienky k návrhu nariadenia o IPA II

3.1 Okrem podpory a ochrany ľudských práv a základných slobôd, zvýšeného rešpektovania práv menších, podpory rovnosti pohlaví, nediskriminácie, slobody tlače a podpory dobrých susedských vzťahov EHSV dôrazne odporúča, aby sa v článku 2 ods. 1 písm. a) bod ii) uviedla aj podpora sociálnych práv a ochrana zraniteľných skupín s cieľom vyzdvihnúť význam, ktorý by krajiny prijímajúce pomoc mali pripisovať týmto právam a zaistiť nevyhnutnú rovnováhu medzi sociálnym začlenením a rozvojom demokracie a občianskej spoločnosti.

3.2 Ukazovatele uvedené v článku 2 ods. 2 by sa preto mali upraviť tak, aby zohľadnili tieto navrhované zmeny. Jedným ukazovateľom by teda mala byť úroveň rozvoja občianskej spoločnosti a kapacity sociálnych partnerov a ďalších organizácií občianskej spoločnosti. Ďalší ukazovateľ, ktorý by sa mal uviesť v návrhu nariadenia, je dodržiavanie práv osôb patriacich k zraniteľným skupinám.

3.3 Podpora v rámci IPA by mala pomôcť bojovať proti sociálnemu vylúčeniu a narastaniu rozdielov v spoločnosti a mala by podporovať prístup sociálne vylúčených skupín a regiónov k prostriedkom z fondov. EHSV sa preto domnieva, že okrem ukazovateľa uvedeného v článku 2 ods. 2 druhá zarážka by sa mal uviesť ďalší ukazovateľ týkajúci sa sociálnej spravodlivosti a stratégií hospodárskeho rozvoja.

3.4 EHSV sa domnieva, že všetky ukazovatele by mali byť orientované na výsledky a mali by byť kvalitatívne a kvantitatívne zárovené.

3.5 EHSV sa tiež domnieva, že zlepšenie sociálneho dialógu a podpora rozvoja kapacít sociálnych partnerov sú kľúčové ciele, na ktoré by sa mal v návrhu nariadenia klásť väčší dôraz. Jednoduchý odkaz na rozvoj občianskej spoločnosti a sociálneho dialógu by sa nemal považovať v tejto súvislosti za dostatočne silný a presvedčivý.

3.6 Vo väčšine krajín prijímajúcich pomoc nie je štruktúra sociálnych partnerov dostatočne rozvinutá alebo títo partneri čelia obrovským problémom pri plnení svojej úlohy, a to najmä v súčasnom období závažnej hospodárskej krízy. Podporovať by sa mali aj obchodné združenia. EHSV preto dôrazne odporúča strategickejšie investície do podpory ich rozvoja.

⁽²⁾ Chorvátsko, Bývalá juhoslovanská republika Macedónsko, Island, Čierna Hora, Srbsko a Turecko.

⁽³⁾ Albánsko, Bosna a Hercegovina a Kosovo.

3.7 EHSV berie na vedomie, že v návrhu nariadenia sa otázka koordinácie darcov považuje za dôležitú v záujme toho, aby sa zvýšila efektívnosť a účinnosť poskytovania pomoci a predišlo dvojitému financovaniu. Podľa EHSV by sa však mali prijať konkrétnejšie opatrenia, ktoré by zaručili účinnú koordináciu tak na úrovni danej krajiny, ako i na úrovni EÚ.

4. Závbery a odporúčania k návrhu nariadenia, ktorým sa ustanovuje nástroj európskeho susedstva

4.1 EHSV víta tento návrh nariadenia a najmä zásadu „viac za viac“, ktorá podporuje krajiny spadajúce pod tento nástroj⁽⁴⁾ v tom, aby preukazovali trvalý pokrok smerom k budovaniu demokracie a dodržiavaniu ľudských práv a medzinárodného práva.

4.2 EHSV víta návrh, aby rovnosť pohlaví a nediskriminácia boli prierezovými cieľmi vo všetkých opatreniach realizovaných na základe tohto nariadenia.

4.3 EHSV odporúča, aby Európska komisia do návrhu nariadenia zahrnula nástroj na podporu občianskej spoločnosti pre krajiny, na ktoré sa vzťahuje európska susedská politika a Európska nadácia na podporu demokracie.

4.4 EHSV je presvedčený, že cieľ, ktorým je partnerstvo so spoločnosťami spadajúcimi pod tento nástroj, by sa mal prejavovať v zapojení organizácií občianskej spoločnosti, vrátane sociálnych partnerov a regionálnych a miestnych orgánov, do celého cyklu pomoci. Arabská jar ukázala, aké dôležité je podporovať občianke hnutia v krajinách susediacich s EÚ.

4.5 Nástroj európskeho susedstva by mal byť flexibilným nástrojom, ktorý posilní kapacity organizácií občianskej spoločnosti, umožní im kontrolovať verejné politiky a zohrávať dôležitú úlohu v demokratizačných procesoch.

4.6 EHSV odporúča, aby sa zriadili platformy pre dialóg medzi občianskou spoločnosťou a vládou v krajinách susediacich s EÚ a je ochotný pomôcť Európskej komisii a Európskej službe pre vonkajšiu činnosť pri dosahovaní tohto cieľa.

4.7 EHSV odporúča, aby delegácie Európskej únie komplexne zmapovali organizácie občianskej spoločnosti v regióne, čo by mohlo pomôcť inštitúciám EÚ upevniť vzťahy so vznikajúcim sektorom občianskej spoločnosti.

4.8 EHSV odporúča, aby sa nariadenie o nástroji európskeho susedstva zameralo v partnerských krajinách viac na budovanie kapacít inštitúcií zodpovedných za poskytovanie pomoci, aby sa pri využívaní prostriedkov z fondov zabezpečilo riadne čerpanie a vysoká miera transparentnosti.

4.9 EHSV sa domnieva, že nástroj európskeho susedstva by mal podporovať spoluprácu v oblasti vyššieho vzdelávania, a to najmä prostredníctvom výmeny mládeže a študentov medzi EÚ a jej susedmi. Nástroj by mal ponúknuť možnosti na budovanie sietí, ktoré budú posilňovať v krajinách susediacich s EÚ kapacity mimovládnych organizácií pôsobiacich v mládežníckej oblasti.

4.10 EHSV odporúča, aby Komisia prostredníctvom tohto nástroja presadzovala tiež udržateľnú priemyselnú politiku, sociálnu zodpovednosť podnikov, environmentálne zodpovedné podniky a politiky, ktoré podporia malé a stredné podniky, prinesú odpovede na otázky súvisiace s trhom práce a pomôžu zlepšiť sociálne politiky.

5. Hlavné prvky návrhu nariadenia o nástroji európskeho susedstva

5.1 Cieľom európskej susedskej politiky je vytvoriť priestor prosperity a dobrého susedstva na hraniciach EÚ.

5.2 V období rokov 2014 – 2020 bude EÚ naďalej podporovať ciele európskej susedskej politiky prostredníctvom cieleného finančného nástroja, nástroja európskeho susedstva, ktorý nahradí nástroj európskeho susedstva a partnerstva zriadený v roku 2006.

5.3 Nástroj európskeho susedstva poskytne väčšiu podporu partnerom odhodlaným budovať demokratickú spoločnosť a uskutočňovať reformy v súlade so zásadou „viac za viac“ a zásadou „vzájomnej zodpovednosti“.

5.4 Návrh nariadenia o nástroji európskeho susedstva obsahuje ustanovenia, ktorými sa zjednodušujú mnohé aspekty tohto nástroja, čím sa dosiahne rovnováha medzi flexibilitou a zameraním na politické ciele a kľúčové oblasti spolupráce.

5.5 Návrh nariadenia o nástroji európskeho susedstva podporuje komplementaritu, súdržnosť a zohľadňovanie prioritných politických oblastí v súlade so stratégiou Európa 2020, pričom sa naďalej zameriava na hlavné ciele európskej susedskej politiky.

5.6 Referenčná suma v rámci návrhu nariadenia o nástroji európskeho susedstva na obdobie rokov 2014 – 2020 je približne 18 miliárd EUR.

6. Konkrétne pripomienky k návrhu nariadenia o nástroji európskeho susedstva

6.1 EÚ sa prostredníctvom tohto nástroja usiluje o to, aby jej vonkajšia činnosť mala dosah, ktorý sa prejaví v konkrétnych zmenách v partnerských krajinách. Tento vplyv by sa mal podľa možností monitorovať prostredníctvom vhodného mechanizmu a posúdiť na základe vopred definovaných jasných, transparentných a merateľných ukazovateľov pre konkrétnu krajinu:

⁽⁴⁾ Krajiny okolo Stredozemného mora a krajiny Východného partnerstva.

konkrétne, merateľné a realizovateľné porovnateľné ukazovatele, na základe ktorých je možné posúdiť, či daná krajina dodržiava demokratické zásady, ktoré chce EÚ prostredníctvom nástroja európskeho susedstva podporovať.

6.2 V záujme lepšieho uplatňovania zásady „viac za viac“ by sa určitá časť celkového rozpočtu vyčleneného na tento nástroj mala odložiť a použiť vo forme stimulov, ktoré poskytnú väčšiu podporu partnerským krajinám, ktoré preukážu pokrok v budovaní alebo upevňovaní rozsiahlej a trvalej demokracie. Táto zásada by sa okrem toho mala uplatňovať spôsobom, ktorý zohľadní aj zraniteľné skupiny v týchto krajinách. Nemala by viesť k zredukovaniu rozvojovej pomoci poskytovanej jednotlivým krajinám, ale mala by skôr viesť k prerozdeleniu pomoci z vlády na občiansku spoločnosť.

6.3 Delegáciám EÚ by mala byť vyhradená väčšia úloha pri spolupráci s ostatnými medzinárodnými darcami. Dokumenty

uvedené v článku 7 ods. 1 a 2 by mali obsahovať podrobné a aktuálne informácie o darcoch a mali by opísať kroky, ktoré treba prijať na zvýšenie koordinácie darcov, najmä medzi EÚ a jej členskými štátmi.

6.4 Podľa návrhu nariadenia sa Európska únia zaväzuje podporovať dôstojnú prácu vo vzťahoch so svojimi partnermi na celom svete a ratifikáciu a efektívne vykonávanie medzinárodne uznávaných pracovných noriem. Zdôrazniť by sa malo aj odstránenie detskej práce a význam viacstranných environmentálnych dohôd.

6.5 Návrh nariadenia by mal byť explicitnejší, pokiaľ ide o posilnenie domácej zodpovednosti a zavedenie inštitucionalizovaných konzultácií a monitorovacieho mechanizmu s organizáciami občianskej spoločnosti, environmentálnymi a sociálnymi partnermi a ďalšími neštátnymi aktérmi.

V Bruseli 14. novembra 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zavádza nástroj financovania na podporu demokracie a ľudských práv vo svete“

COM(2011) 844 – 2011/0412 (COD)

(2013/C 11/17)

Hlavný spravodajca: **pán IULIANO**

Rada sa 25. júla 2012 rozhodla podľa článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zavádza nástroj financovania na podporu demokracie a ľudských práv vo svete“

COM(2011) 844 – 2011/0412 (COD).

Predsedníctvo poverilo 17. septembra 2012 vypracovaním tohto stanoviska odbornú sekciu pre vonkajšie vzťahy.

Vzhľadom na naliehavosť danej témy (článok 59 rokovacieho poriadku) bol pán Iuliano rozhodnutím Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na 484. plenárnom zasadnutí 14. a 15. novembra 2012 (schôdza z 15. novembra 2012) vymenovaný za hlavného spravodajcu. Výbor prijal 152 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 3 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) oceňuje, že pozmeňovacie návrhy Európskeho parlamentu sa vzťahujú na širokú škálu práv s dôrazom na otázky súvisiace s rovnosťou pohlaví, práva prisťahovalcov, potrebu zaistiť začlenenie ľudí so zdravotným postihnutím a práva menšín.

1.2 EHSV preto súhlasí s odkazom na holistický prístup, ktorý by EÚ mala uplatňovať v oblasti ľudských práv a základných slobôd, vrátane ich nedeliteľnosti⁽¹⁾. EHSV z tohto dôvodu vyzýva, aby sa hospodárskym, sociálnym a kultúrnym právam priznal väčší význam; ochrana pracovných noriem zakotvených v dohovorech Svetovej organizácie práce je teraz viac než kedykoľvek predtým kľúčovým pilierom rozvoja demokracie.

1.3 EHSV podporuje začlenenie práva na prácu a požívanie spravodlivých a priaznivých pracovných podmienok, vrátane vytvorenia odborov a členstva v nich spojených s podporou základných pracovných noriem a sociálnej zodpovednosti podnikov⁽²⁾. V prípade sociálnej zodpovednosti podnikov by sa mal uviesť výslovný odkaz na hlavné zásady OSN v oblasti podnikových a ľudských práv⁽³⁾. EHSV taktiež súhlasí s presadzovaním práva na slobodné podnikanie.

1.4 Vzhľadom na uvedené by sa v nariadení mala výslovne uviesť sloboda združovania a kolektívne vyjednávanie, ako

(¹) Pozri bod 6 rokovacej pozície Európskeho parlamentu k Návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zavádza nástroj financovania na podporu demokracie a ľudských práv vo svete, výbor pre zahraničné záležitosti, spravodajca: Alexander Graf Lambsdorff.

(²) Pozri rokovaciu pozíciu Európskeho parlamentu, článok 2 ods. 1 písm. b) bod ix).

(³) <http://www.ohchr.org/documents/issues/business/A.HRC.17.31.pdf>.

i podpora sociálnych partnerov a sociálneho dialógu v záujme uplatňovania medzinárodných pracovných noriem.

1.5 EHSV vyjadruje radosť z toho, že vznikajúcej nezávislej občianskej spoločnosti sa priznáva väčší význam, čo prispeje k demokratizácii a dobrej správe vecí verejných, vrátane domácej zodpovednosti⁽⁴⁾. Predmetné nariadenie by teda úlohu organizácii občianskej spoločnosti malo považovať za prioritnú a malo by ju posilniť (na národnej, regionálnej a medzinárodnej úrovni) a tieto organizácie by sa v priebehu programovania⁽⁵⁾ mali priamo zúčastňovať na politickom dialógu.

1.6 EHSV podporuje potrebu zvýšiť kapacity delegácií EÚ v partnerských krajinách, pretože tieto delegácie potrebujú čoraz viac relevantných odborných vedomostí v oblastiach ľudských práv a podpory demokracie, ako i dobré znalosti o rozvoji občianskej spoločnosti⁽⁶⁾. Úloha delegácií bude okrem toho rozhodujúca pri zosúlaďovaní s ďalšími nástrojmi vonkajších vzťahov EÚ, ako je nástroj rozvojovej spolupráce alebo Európsky rozvojový fond, pokiaľ ide o národnú podporu občianskej spoločnosti.

1.7 EHSV podporuje výzvu na zavedenie flexibilnejších postupov, ktoré by mali byť v dostatočnej miere dostupné krajinám prijímajúcim podporu, a ktoré by mali viesť k zníženiu administratívnej záťaže (najmä v mimoriadnych situáciách)⁽⁷⁾.

(⁴) Pozri rokovaciu pozíciu Európskeho parlamentu, bod 9.

(⁵) Pozri rokovaciu pozíciu Európskeho parlamentu, bod 11a.

(⁶) Pozri rokovaciu pozíciu Európskeho parlamentu, bod 15a.

(⁷) Pozri rokovaciu pozíciu Európskeho parlamentu, bod 16d.

1.8 EHSV na záver opakuje, že musí byť zapojený do programovania tohto nástroja a najmä do programovania ročnej a viacročnej stratégie a strednodobého preskúmania a posúdenia.

2. Kontext

2.1 EHSV vypracoval na základe žiadosti Rady toto stanovisko k oznámeniu Európskej komisie na tému „*Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zavádza nástroj financovania na podporu demokracie a ľudských práv vo svete*“⁽⁸⁾.

2.2 Európsky parlament⁽⁹⁾ v súčasnosti prerokúva spomínaný návrh v prvom čítaní v rámci spolurozhodovacieho postupu.

2.3 Európsky parlament v tejto súvislosti už predložil viacero pozmeňovacích návrhov, ktoré budú predmetom rokovania medzi ním a Radou. Konečné prijatie navrhovaného nariadenia je naplánované na rok 2013 a nariadenie nadobudne účinnosť v roku 2014.

2.4 Toto nariadenie má nahradiť súčasný právny základ európskeho nástroja pre demokraciu a ľudské práva (EIDHR)⁽¹⁰⁾, ktorý je špecializovaným finančným nástrojom EÚ na podporu činností zameraných na ochranu ľudských práv a demokracie v tretích krajinách.

2.5 EHSV sa nedávno venoval tejto téme a v roku 2009⁽¹¹⁾ prijal stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému európskeho nástroja pre demokraciu a ľudské práva, v ktorom posúdil uvedený nástroj a sformuloval konkrétne odporúčania.

2.6 EHSV chce týmto stanoviskom nadviazať na spomínané odporúčania a predložiť ďalšie návrhy k predmetnému návrhu nariadenia, pri ktorých zoberie do úvahy nedávno predložené pozmeňovacie návrhy Európskeho parlamentu.

3. Ďalšie pripomienky

3.1 EHSV podobne ako vo svojom predchádzajúcom stanovisku⁽¹²⁾ aj v tomto stanovisku opakuje, že je nevyhnutné, aby sa hospodárskym, sociálnym a kultúrnym právam priznal väčší význam vo všetkých politikách Európskej únie a používaním dostupných tematických nástrojov, ako je nástroj na podporu

demokracie a ľudských práv. EIDHR môže byť preto východiskovým bodom pri následnej podpore občianskych a politických práv. Ako upozornila Európska komisia⁽¹³⁾, globalizácia a nedávne udalosti ako arabská jar ukázali, že nerovnosti, diskriminácia a zneužívanie sú novými výzvami, ktoré stoja v ceste riadnemu presadzovaniu ľudských práv. Ochrana pracovných práv a všetkých práv s nimi súvisiacich a zakotvených v dohovore Svetovej organizácie práce je v tejto súvislosti teraz viac než kedykoľvek predtým kľúčovým pilierom. Preto by sa mala v nariadení výslovne uviesť sloboda združovania a kolektívne vyjednávanie, ako i podpora sociálnych partnerov a sociálneho dialógu⁽¹⁴⁾ v záujme presadzovania medzinárodných pracovných noriem⁽¹⁵⁾. EHSV zároveň zdôrazňuje, že je dôležité presadzovať právo na slobodné podnikanie ako kľúčovú zásadu hospodárskych a sociálnych práv.

3.2 EHSV vysoko oceňuje význam tohto tematického nástroja, ktorý je vzhľadom na svoju nezávislosť rozhodujúci pre zachovanie autonómie a práva iniciatívy organizácií občianskej spoločnosti, keď ide o porušenia ľudských práv, a pre presadzovanie a zachovanie skutočnej demokracie. Európska komisia správne uvádza vo svojom nedávnom oznámení s názvom *Korene demokracie a trvalo udržateľného rozvoja: spolupráca Európy s občianskou spoločnosťou v oblasti vonkajších vzťahov*⁽¹⁶⁾, že „Plnoprávna občianska spoločnosť je základným prvkom každého demokratického systému a predstavuje dôležitú hodnotu. Zastupuje a podporuje pluralitu a môže prispieť k zvýšeniu účinnosti politik, vyváženému a udržateľnému rozvoju a inkluzívnemu rastu. Je dôležitým aktérom pri podpore mieru a riešení konfliktov. Organizácie občianskej spoločnosti (OOS) verejne tlmočia obavy občanov, pôsobia vo verejnej sfére a zapájajú sa do iniciatív na podporu participatívnej demokracie.“ EHSV preto žiada, aby v nariadení bola prioritou podpora organizácii občianskej spoločnosti, vrátane ich zapojenia do mechanizmov politického dialógu na národnej, regionálnej a medzinárodnej úrovni v priebehu programovania tohto nástroja.

3.3 EHSV poukazuje na to, že je potrebné usilovať sa o koherentnejší rámec pre programy podpory organizácií občianskej spoločnosti v rámci jednotlivých finančných nástrojov vonkajšej činnosti EÚ, ako je napr. nástroj, ktorý je predmetom tohto stanoviska, nástroj rozvojovej spolupráce (zemepisné a tematické programy) a Európsky rozvojový fond. Žiadame preto, aby sa

⁽¹³⁾ Spoločné oznámenie Európskemu parlamentu a Rade – Ľudské práva a demokracia v centre vonkajšej činnosti EÚ – Smerom k účinnejšiemu prístupu, COM(2011) 886.

⁽¹⁴⁾ Ako už EHSV zdôraznil, „mal by sa osobitne spomenúť sociálny dialóg ako samostatný prioritný nástroj na účasť a zastúpenie záujmových skupín, v tomto prípade sociálnych partnerov (zamestnávateľov a pracovníkov) a na zmierenie ich protichodných záujmov. Sociálny dialóg je prostriedkom na zmierenie protichodných záujmov jednotlivých strán, čo im často umožňuje dosiahnuť vlastnú vnútornú dohodu. Zásada rovnosti v zastúpení a potvrdenie základných zásad demokracie je preto súčasťou tohto procesu. Takto predstavuje sociálny dialóg konkrétny dôkaz o uplatňovaní slobody prejavu a združovania, ktoré sú súčasťou tohto procesu.“ – CESE 53/2009, bod 5.2, s. 9.

⁽¹⁵⁾ V tejto súvislosti by sme mali poukázať na to, že sociálny dialóg bol už začlenený do strategického dokumentu týkajúceho sa EIDHR na obdobie 2011 – 2013 a „právo na pokojné zhromažďovanie a združovanie, vrátane práva na vytvorenie odborov a členstva v nich a práva na kolektívne vyjednávanie“ bolo začlenené do ročného akčného plánu týkajúceho sa EIDHR na rok 2011.

⁽¹⁶⁾ COM(2012) 492 final.

⁽⁸⁾ COM(2011) 844.

⁽⁹⁾ Pozri rokovaciu pozíciu Európskeho parlamentu.

⁽¹⁰⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1889/2006 z 20. decembra 2006 o zavedení nástroja financovania na podporu demokracie a ľudských práv vo svete. Ú. v. EÚ L 386, 29.12.2006, s. 1.

⁽¹¹⁾ Pozri stanovisko EHSV na tému „Európsky nástroj pre demokraciu a ľudské práva (EIDHR)“, Ú. v. EÚ C 182, 4.8.2009, s. 13.

⁽¹²⁾ Pozri stanovisko EHSV Ú. v. EÚ C 182, 4.8.2009, s. 13.

v programovacej fáze posilnili vnútorné koordinačné mechanizmy medzi príslušnými subjektmi, ako je Európska služba pre vonkajšiu činnosť, generálne riaditeľstvo pre rozvoj a spoluprácu, a samotnými členskými štátmi. Platí to najmä v prípade národnej úrovne, kde delegácie EÚ musia zohrávať zásadnú úlohu pri zabezpečovaní súladu a komplementarity rôznych programov podpory organizácií občianskej spoločnosti. EHSV preto víta iniciatívu, ktorej cieľom je vytvoriť na národnej úrovni *Plány spolupráce EÚ s organizáciami občianskej spoločnosti* ⁽¹⁷⁾, čo by malo začať a zaručiť štruktúrovaný dialóg a strategickú spoluprácu, ktorých výsledkom bude väčší súlad a dosah činnosti EÚ.

3.4 Vzhľadom na uvedené je nevyhnutné, aby boli delegáciám poskytnuté primerané prostriedky, ktoré im umožnia v plnej miere spolupracovať s organizáciami občianskej spoločnosti, pochopiť rôznych aktérov a špecifické úlohy týchto organizácií, a tým zabezpečiť strategickjšiu činnosť. V samotnom oznámení Európskej komisie sa uvádza: „Odporúčajú sa pravidelné a participatívne mapovania zamerané na rozmanitosť účastníkov vrátane sietí a platforiem na celoštátnej/odvetvovej úrovni.“ ⁽¹⁸⁾ EHSV v plnej miere súhlasí s týmto prístupom a pripomína, že je potrebné podporovať inkluzívne a transparentné systémy dialógu s nezávislými a reprezentatívnymi organizáciami občianskej spoločnosti na národnej úrovni.

3.5 EHSV na záver poukazuje na možnosť zapojiť ho tiež do programovania tohto nástroja a najmä do programovania ročnej a viacročnej stratégie a strednodobého preskúmania a posúdenia. Takýmto spôsobom môže sprostredkovať výsledky práce, ktorú

vykonáva so svojimi partnermi z radov občianskej spoločnosti v tretích krajinách, s ktorými má výsadné vzťahy (rokovania za okrúhlym stolom medzi Indiou a EÚ, európsko-stredomorská oblasť, krajiny AKT, Latinská Amerika atď.). Žiada tiež, aby sa s ním konzultovalo strednodobé preskúmanie a posúdenie nástroja.

3.6 EHSV má v úmysle zohrávať v tomto procese aktívnu úlohu, pričom využije vlastné skúsenosti a konzultačné „siete“ (hospodárski a sociálni partneri na celom svete a hospodárske a sociálne rady, v ktorých aktívne pôsobia a sú zastúpení).

3.7 EHSV môže zohrávať významnú úlohu aj vo vzťahu k občianskej spoločnosti v oblasti povolených činností s cieľom upevniť demokratické systémy.

3.8 EHSV pred tromi rokmi vytvoril výbor na monitorovanie EIDHR, ktorého úlohou je po prvé reagovať na naliehavé žiadosti o konzultáciu v rámci nových postupov zavedených pre finančné nástroje a po druhé monitorovať programovanie a uplatňovanie EIDHR. Monitorovací výbor bol tiež poverený zanalyzovať aj ostatné nástroje, prostredníctvom ktorých EÚ pôsobí v tretích krajinách. Jeho spolupráca s Európskou komisiou a Európskym parlamentom bola účinná. Súčasný monitorovací výbor by sa mohol zmeniť na podvýbor EHSV s lepšou štruktúrou, ktorý by bol schopný spolupracovať v rámci rôznych programov podpory určených organizáciám občianskej spoločnosti v tretích krajinách s využitím rôznych finančných nástrojov EÚ.

V Bruseli 15. novembra 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽¹⁷⁾ Korene demokracie a trvalo udržateľného rozvoja: spolupráca Európy s občianskou spoločnosťou v oblasti vonkajších vzťahov, COM(2012) 492 final, s. 9.

⁽¹⁸⁾ COM(2012) 492 final.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Zmenený a doplnený návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovuje akčný program pre dane v Európskej únii na obdobie rokov 2014 – 2020 (Fiscalis 2020) a ktorým sa zrušuje rozhodnutie č. 1482/2007/ES“

COM(2012) 465 final – 2011/0341/b (COD)
(2013/C 11/18)

Európsky parlament (11. septembra 2012) a Rada (18. októbra 2012) sa rozhodli podľa článku 114 a článku 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Zmenený a doplnený návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovuje akčný program pre dane v Európskej únii na obdobie rokov 2014 – 2020 (Fiscalis 2020) a ktorým sa zrušuje rozhodnutie č. 1482/2007/ES“

COM(2012) 465 final – 2011/0341/b (COD).

Vzhľadom na to, že výbor sa k obsahu návrhu vyjadril už vo svojom stanovisku prijatom 22. februára 2012 ⁽¹⁾, výbor na svojom 484. plenárnom zasadnutí 14. a 15. novembra 2012 (schôdza zo 14. novembra 2012) rozhodol 147 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 12 sa hlasovania zdržali, nevypracovať nové stanovisko k predmetnému návrhu, ale odkázať na postoj, ktorý zaujal v spomínanom dokumente.

V Bruseli 14. novembra 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV k akčnému program pre colníctvo a dane v Európskej únii na obdobie rokov 2014 – 2020 (FISCUS), Ú. v. EÚ C 143, 22.5.2012, s. 48.

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 812/2004, ktorým sa stanovujú opatrenia týkajúce sa náhodných úlovkov veľrybových cicavcov (veľrýb) v loviskách rýb a ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 88/98“

COM(2012) 447 final – 2012/216 (COD)

(2013/C 11/19)

Európsky parlament (8. augusta 2012) a Rada (10. septembra 2012) sa rozhodli podľa článku 43 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 812/2004, ktorým sa stanovujú opatrenia týkajúce sa náhodných úlovkov veľrybových cicavcov (veľrýb) v loviskách rýb a ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 88/98“

COM(2012) 447 final – 2012/216 (COD).

Keďže výbor usúdil, že návrh je uspokojivý, na svojom 484. plenárnom zasadnutí 14. a 15. novembra 2012 (schôdza zo 14. novembra 2012) rozhodol 140 hlasmi za, pričom nikto nehlasoval proti a 10 členov sa hlasovania zdržalo, zaujať k predkladanému textu kladné stanovisko.

V Bruseli 14. novembra 2012

_____
Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a rastlín reguláciou obchodu s nimi (prepracované znenie)“

COM(2012) 403 final – 2012/0196 (COD)

(2013/C 11/20)

Európsky parlament 11. septembra 2012 a Rada 12. septembra 2012 sa rozhodli podľa článku 192 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a rastlín reguláciou obchodu s nimi

(prepracované znenie)“

COM(2012) 403 final – 2012/0196 (COD).

Keďže výbor usúdil, že návrh je uspokojivý, na svojom 484. plenárnom zasadnutí 14. a 15. novembra 2012 (schôdza zo 14. novembra 2012) rozhodol 151 hlasmi za, pričom 5 členovia sa hlasovania zdržali, zaujať k predkladanému textu kladné stanovisko.

V Bruseli 14. novembra 2012

_____
Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 850/98 o zachovaní zdrojov rybolovu prostredníctvom technických opatrení na ochranu mláďat morských organizmov“

COM(2012) 432 final – 2012/0208 (COD)

(2013/C 11/21)

Európsky parlament (11. septembra 2012) a Rada (17. septembra 2012) sa rozhodli podľa článku 43 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 850/98 o zachovaní zdrojov rybolovu prostredníctvom technických opatrení na ochranu mláďat morských organizmov“

COM(2012) 432 final – 2012/0208 (COD).

Keďže výbor usúdil, že návrh je uspokojivý, na svojom 484. plenárnom zasadnutí 14. a 15. novembra 2012 (schôdza zo 14. novembra 2012) rozhodol 143 hlasmi za, pričom 3 členovia hlasovali proti a 7 sa hlasovania zdržali, zaujať k predkladanému textu kladné stanovisko.

V Bruseli 14. novembra 2012

_____
Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 1100/2007, ktorým sa ustanovujú opatrenia na obnovu populácie úhora európskeho“

COM(2012) 413 final – 2012/0201 (COD)

(2013/C 11/22)

Európsky parlament (11. septembra 2012) a Rada (3. septembra 2012) sa rozhodli podľa článku 43 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 1100/2007, ktorým sa ustanovujú opatrenia na obnovu populácie úhora európskeho“

COM(2012) 413 final – 2012/0201 (COD).

Keďže výbor usúdil, že návrh je uspokojivý, na svojom 484. plenárnom zasadnutí 14. a 15. novembra 2012 (schôdza zo 14. novembra 2012) rozhodol 150 hlasmi za, pričom 1 člen hlasoval proti a 6 členov sa hlasovania zdržalo, zaujať k predkladanému textu kladné stanovisko.

V Bruseli 14. novembra 2012

_____
Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa smernica 2003/87/ES s cieľom vyjasniť ustanovenia týkajúce sa harmonogramu aukcií emisných kvót skleníkových plynov“

COM(2012) 416 final – 2012/0202 (COD)

(2013/C 11/23)

Európsky parlament a Rada sa 11. septembra 2012 rozhodli podľa článku 192, ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa smernica 2003/87/ES s cieľom vyjasniť ustanovenia týkajúce sa harmonogramu aukcií emisných kvót skleníkových plynov“

COM(2012) 416 final – 2012/0202 (COD).

Keďže výbor usúdil, že návrh je uspokojivý, na svojom 484. plenárnom zasadnutí 14. a 15. novembra 2012 (schôdza zo 14. novembra 2012) rozhodol 61 hlasmi za, pričom 9 hlasovali proti a 4 sa hlasovania zdržali, zaujať k predkladanému textu kladné stanovisko.

V Bruseli 14. novembra 2012

Prešeda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o určitých technických a kontrolných opatreniach v Skagerraku a o zmene a doplnení nariadenia (ES) č. 850/98 a nariadenia (ES) č. 1342/2008“

COM(2012) 471 final – 2012/0232 (COD)

(2013/C 11/24)

Európsky parlament (11. septembra 2012) a Rada (12. septembra 2012) sa rozhodli podľa článku 43 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o určitých technických a kontrolných opatreniach v Skagerraku a o zmene a doplnení nariadenia (ES) č. 850/98 a nariadenia (ES) č. 1342/2008“

COM(2012) 471 final – 2012/0232 (COD).

Keďže výbor usúdil, že návrh je uspokojivý, na svojom 484. plenárnom zasadnutí 14. a 15. novembra 2012 (schôdza zo 14. novembra 2012) rozhodol 157 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 9 sa hlasovania zdržali, zaujať k predkladanému textu kladné stanovisko.

V Bruseli 14. novembra 2012

Prešeda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 2001/110/ES o mede“

COM(2012) 530 final – 2012/0260 (COD)

(2013/C 11/25)

Európsky parlament (22. októbra 2012) a Rada (4. októbra 2012) sa rozhodli podľa článku 43 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 2001/110/ES o mede“

COM(2012) 530 final – 2012/0260 (COD).

Výbor usúdil, že obsah návrhu je uspokojivý, a preto sa na svojom 484. plenárnom zasadnutí 14. a 15. novembra 2012 (schôdza zo 14. novembra 2012) rozhodol zaujať k predkladanému textu kladné stanovisko 150 hlasmi za, pričom nikto nehlasoval proti a 8 členovia sa hlasovania zdržali.

V Bruseli 14. novembra 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Zmena a doplnenie návrhu Komisie COM (2011) 628/final 2: Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady o financovaní, riadení a monitorovaní spoločnej poľnohospodárskej politiky“

COM(2012) 551 final – 2012/0260 (COD)

(2013/C 11/26)

Európsky parlament (5. októbra 2012) a Rada (10. októbra 2012) sa rozhodli v súlade s článkom 43 Zmluvy o fungovaní Európskej únie prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom

„Zmena a doplnenie návrhu Komisie COM (2011) 628/final 2: Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady o financovaní, riadení a monitorovaní spoločnej poľnohospodárskej politiky“

COM(2012) 551 final – 2012/0260 (COD).

Výbor usúdil, že obsah návrhu je uspokojivý, a preto sa na svojom 484. plenárnom zasadnutí 14. a 15. novembra 2012 (schôdza zo 14. novembra 2012) rozhodol zaujať k predkladanému textu kladné stanovisko 149 hlasmi za, pričom 3 členovia hlasovali proti a 9 sa hlasovania zdržali.

V Bruseli 14. novembra 2012

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Staffan NILSSON

<u>Číslo oznamu</u>	Obsah (pokračovanie)	Strana
2013/C 11/13	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o dokumentoch s kľúčovými informáciami pre investičné produkty“ COM(2012) 352 <i>final</i> – 2012/0169 (COD)	59
2013/C 11/14	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Rade, Európskemu parlamentu, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Smerom k oživeniu hospodárstva sprevádzanému tvorbou veľkého počtu pracovných miest“ COM(2012) 173 <i>final</i>	65
2013/C 11/15	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Vonkajšia dimenzia koordinácie sociálneho zabezpečenia v EÚ“ COM(2012) 153 <i>final</i>	71
2013/C 11/16	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o nástroji predvstupovej pomoci (IPA II) a Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovuje nástroj európskeho susedstva“ COM(2011) 838 <i>final</i> a COM(2011) 839 <i>final</i>	77
2013/C 11/17	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zavádza nástroj financovania na podporu demokracie a ľudských práv vo svete“ COM(2011) 844 – 2011/0412 (COD)	81
2013/C 11/18	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Zmenený a doplnený návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa ustanovuje akčný program pre dane v Európskej únii na obdobie rokov 2014 – 2020 (Fiscalis 2020) a ktorým sa zrušuje rozhodnutie č. 1482/2007/ES“ COM(2012) 465 <i>final</i> – 2011/0341/b (COD)	84
2013/C 11/19	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 812/2004, ktorým sa stanovujú opatrenia týkajúce sa náhodných úlovkov veľrybovitých cicavcov (veľrýb) v loviskách rýb a ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 88/98“ COM(2012) 447 <i>final</i> – 2012/216 (COD)	85
2013/C 11/20	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o ochrane druhov voľne žijúcich živočíchov a rastlín reguláciou obchodu s nimi (prepracované znenie)“ COM(2012) 403 <i>final</i> – 2012/0196 (COD)	85
2013/C 11/21	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 850/98 o zachovaní zdrojov rybolovu prostredníctvom technických opatrení na ochranu mláďat morských organizmov“ COM(2012) 432 <i>final</i> – 2012/0208 (COD)	86
2013/C 11/22	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie Rady (ES) č. 1100/2007, ktorým sa ustanovujú opatrenia na obnovu populácie úhora európskeho“ COM(2012) 413 <i>final</i> – 2012/0201 (COD)	86
2013/C 11/23	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení a dopĺňa smernica 2003/87/ES s cieľom vyjasniť ustanovenia týkajúce sa harmonogramu aukcií emisných kvót skleníkových plynov“ COM(2012) 416 <i>final</i> – 2012/0202 (COD)	87

2013/C 11/24	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o určitých technických a kontrolných opatreniach v Skagerraku a o zmene a doplnení nariadenia (ES) č. 850/98 a nariadenia (ES) č. 1342/2008“ COM(2012) 471 final – 2012/0232 (COD)	87
2013/C 11/25	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 2001/110/ES o mede“ COM(2012) 530 final – 2012/0260 (COD)	88
2013/C 11/26	Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Zmena a doplnenie návrhu Komisie COM (2011) 628/final 2: Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady o financovaní, riadení a monitorovaní spoločnej poľnohospodárskej politiky“ COM(2012) 551 final – 2012/0260 (COD)	88

Predplatné na rok 2013 (bez DPH, vrátane poštovného)

Úradný vestník EÚ, séria L + C, len tlačené vydanie	22 úradných jazykov EÚ	1 300 EUR ročne
Úradný vestník EÚ, séria L + C, tlačené vydanie + ročné DVD	22 úradných jazykov EÚ	1 420 EUR ročne
Úradný vestník EÚ, séria L, len tlačené vydanie	22 úradných jazykov EÚ	910 EUR ročne
Úradný vestník EÚ, séria L + C, mesačné (súhrnné) DVD	22 úradných jazykov EÚ	100 EUR ročne
Dodatok k úradnému vestníku (séria S), Verejné obstarávanie a výberové konania, DVD, jedno vydanie za týždeň	viacjazyčné: 23 úradných jazykov EÚ	200 EUR ročne
Úradný vestník EÚ, séria C – konkurzy	jazyk(-y), v ktorom(-ých) sa konajú konkurzy	50 EUR ročne

Úradný vestník Európskej únie, ktorý vychádza vo všetkých úradných jazykoch Európskej únie, si možno predplatiť v ktoromkoľvek z 22 jazykových znení. Zahŕňa sériu L (Právne predpisy) a C (Informácie a oznámenia).

Každé jazykové znenie má samostatné predplatné.

V súlade s nariadením Rady (ES) č. 920/2005 uverejneným v úradnom vestníku L 156 z 18. júna 2005 a ustanovujúcim, že inštitúcie Európskej únie nie sú viazané povinnosťou vyhotovovať všetky právne akty v írskom jazyku a uverejňovať ich v tomto jazyku, sa úradné vestníky uverejnené v írskom jazyku predávajú osobitne.

Predplatné na dodatok k úradnému vestníku (séria S – Verejné obstarávanie a výberové konania) zahŕňa všetkých 23 úradných jazykových znení na jednom viacjazyčnom DVD.

Predplatitelia Úradného vestníka Európskej únie môžu získať na základe žiadosti rôzne prílohy k úradnému vestníku. O vydaní týchto príloh budú informovaní prostredníctvom oznamov pre čitateľov, ktoré sa vkladajú do Úradného vestníka Európskej únie.

Predaj a predplatné

Rozličné platené publikácie, rovnako ako aj Úradný vestník Európskej únie, si možno predplatiť a získať u obchodných distribútorov. Zoznam obchodných distribútorov možno nájsť na tejto internetovej adrese:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_sk.htm.

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) poskytuje priamy a bezplatný prístup k právu Európskej únie. Na stránke možno prehliadať Úradný vestník Európskej únie, ako aj zmluvy, právne predpisy, judikáciu a návrhy právnych aktov.

Viac sa dozviete na stránke: <http://europa.eu>.

